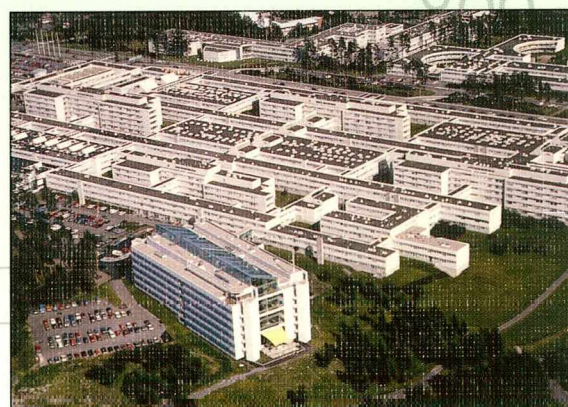
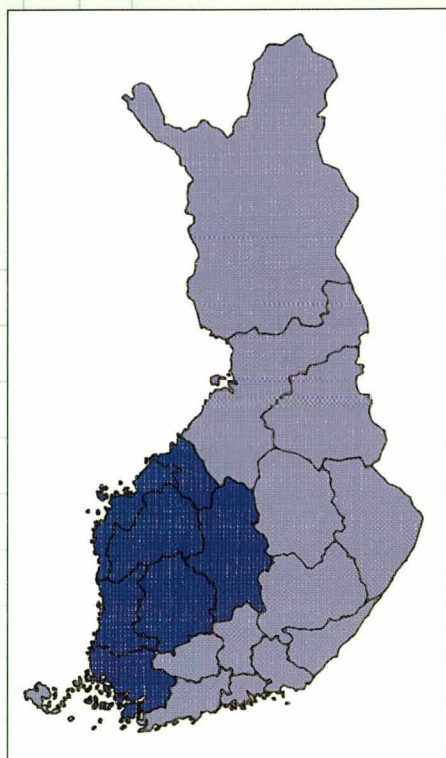

Länsi-Suomen katsaus 1999

1600
1400
1200
1100
1000
900

Tilastokeskus

Länsi-Suomen katsaus

Tiedustelut:

Esko Syrjäkari (08) 537 2045
Leena Jäntti (08) 537 2046

Kansi: Mervi Heusala, Mainostoimisto Turbiiniryhmä Oy
Kannen kuvat: Leena Jäntti, Sanna Tuomaala ja Studio Juha Sarkkinen (Medipolis Oy)

ISSN 1239-7482
ISBN 951-727-666-4

© 1999 Tilastokeskus

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

Multiprint, Oulu 1999

ALKUSANAT

Länsi-Suomen katsaus 1999 on yksi kuudesta Tilastokeskuksen tuottamasta aluekatsausjulkaisusta. Muut vastaavalla tietosisällöllä ja esitystavalla toteutetut julkaisut ovat Pohjois-Suomen, Itä-Suomen ja Etelä-Suomen katsaukset sekä koko maata tarkastelevat Seutukunta- ja maakuntakatsaus sekä Kuntakatsaus. Tässä katsauksessa esitetään tiedot Länsi-Suomen läänin alueesta (Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat). Varsinais-Suomi kuuluu myös Etelä-Suomen katsauksen tarkastelualueeseen.

Katsauksen tavoitteena on antaa alueellista tietoa Länsi-Suomen maakunnista ja kunnista sekä niiden keskinäisistä eroavaisuuksista. Tiedot esitetään visuaalisesti joko kuntapohjaisina teemakarttoina tai diagrammeina. Tietolähteinä on käytetty runsaasti muitakin kuin Tilastokeskuksen tuottamia tilastoja.

Katsauksen tietosisältö on pyritty pitämään kutakuinkin samanlaisena edellisten julkaisujen kanssa, jotta ajallinen vertailtavuus säilyisi. Edellisen vuoden katsauksessa tästä tavoitteesta jouduttiin jossain määrin tinkimään kuntien taloutta kuvaavassa osassa. Vuoden 1997 alussa otettiin kunnissa käyttöön uusi kirjanpitojärjestelmä, jossa soveltuvien osin noudatetaan kirjanpitolakia. Tästä johtuen kuntien taloutta kuvaavat tunnusluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 1996 ja sitä aikaisemmissa tilastoissa julkaistujen tunnuslukujen kanssa.

Katsauksen kuvat tuotetaan myös värillisinä kalvoina. Koska tietosisältöä päivitetään jatkuvasti, on kalvokokoelma aina ajantasainen. Kalvoja voi tilata Tilastokeskuksen aluepalvelutoimistoista. Myös kuvien pohjana olevat tilastoaineistot ovat erikseen tilattavissa.

Länsi-Suomen katsaus 1999 on tehty Tilastokeskuksen Oulun aluepalvelussa. Sen toteutuksesta ovat vastanneet suunnittelijat Leena Jäntti, Sirkku Hiltunen ja Katja Niemelä.

Oulussa, joulukuussa 1999

Leena Jäntti
vs. aluepäällikkö

SISÄLLYSLUETTELO

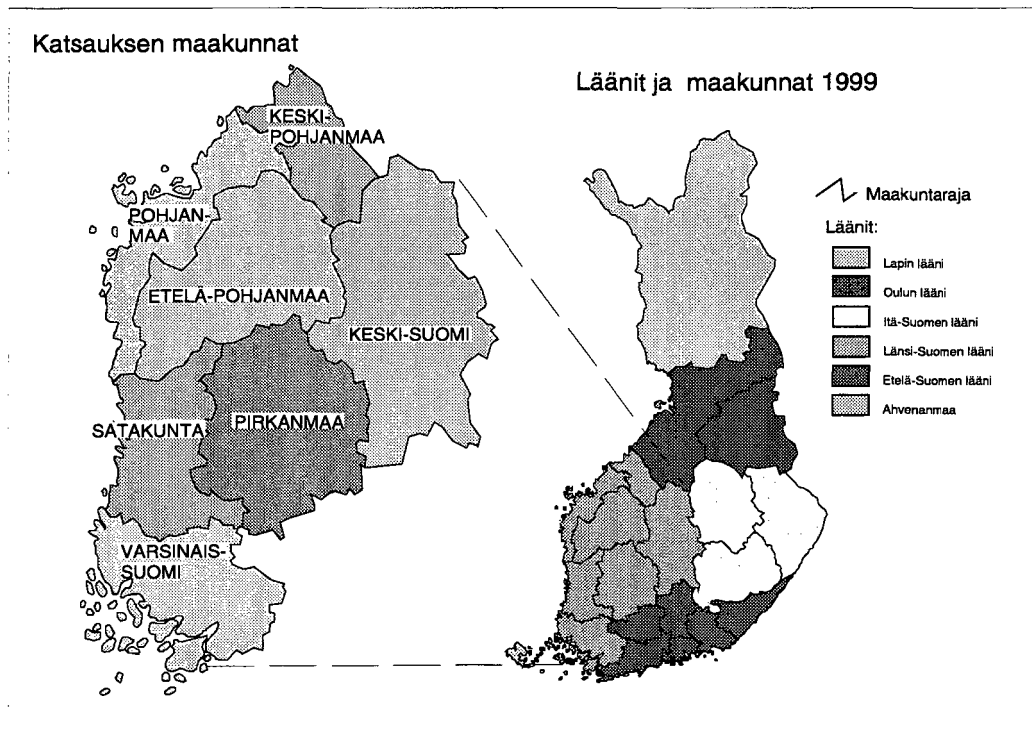
	SIVU
LÄNSI-SUOMI.....	7
VÄESTÖ.....	13
ELINKEINOELÄMÄ.....	35
Yritysten toimipaikat.....	35
Elinkeinorakenne.....	38
Alkutuotanto.....	38
Jalostus.....	45
Palvelut.....	45
Tulonsaajien tulot.....	57
Bruttokansantuote.....	57
TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS.....	61
KOULUTUS.....	70
TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT.....	76
RAKENTAMINEN JA ASUMINEN.....	84
Vapaa-ajan asuinrakennukset.....	89
LIIKENNE JA MATKAILU.....	91
Majoitus- ja ravitsemispalvelut.....	93
ENERGIATALOUS.....	97
YMPÄRISTÖN TILA.....	101
OIKEUSTILASTOT.....	105
KUNNALLISTALOUS.....	108
ALUEPOLITIikka.....	119
VAALIT.....	124
LÄÄNIT.....	129
<i>KÄYTETYT KÄSITTEET JA LYHENTEET.....</i>	136
<i>KUVALUETTELO.....</i>	138

LÄNSI-SUOMI

Valtion aluejakoa uudistettiin huomattavasti vuonna 1997. Tällöin läänien määrää vähennettiin kuuteen. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan maakuntajako otettiin valtion aluehallintoviranomaisten aluejakojen pohjaksi.

Läänejä on käsitelty tarkemmin tämän julkaisun viimeisessä kappaleessa.

Tässä julkaisussa Länsi-Suomella tarkoitetaan aluetta, joka käsittää *Länsi-Suomen läänin*. Lääni muodostuu Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnista. Alueelle sijoittuu yhteensä 36 seutukuntaa ja 205 kuntaa.

Kuva 1. Läänit ja maakunnat 1999.

Euroopan Unionin hierarkisessa NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) -alueluokitusjärjestelmässä Suomi on jaettu ylimmällä eli NUTS 1 -tasolla Manner-Suomeen ja Ahvenanmaahan, seuraavilla tasoilla kuuteen suuralueeseen (NUTS 2) ja 20 maakuntaan (NUTS 3). Koko Euroopan Unionin alueella on NUTS 2 -alueita yhteensä 211 ja NUTS 3 -alueita 1 093. Edellisten lisäksi seutukunnat ja kunnat muodostavat omat tasonsa (NUTS 4 ja NUTS 5). Tässä julkaisussa tarkastellut maakunnat kuuluvat NUTS 2 -tasolla Etelä-Suomeen (Varsinais-Suomi, Satakunta ja Pirkanmaa) ja Väli-Suomeen (Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa).

Maakunnat

Varsinais-Suomen maakuntaan kuuluu 56 kuntaa, joista väestöltään suurin on Länsi-Suomen läänin pääkaupunki Turku ja pienimpiä Iniö, Velkua, Houtskari ja Särkisalo. Yhteensä maakunnassa asui vuoden 1998 lopussa 443 050 asukasta eli 8.6 % suomalaisis-

ta. Maakunnan maapinta-ala on 10 625 km² ja väestötiheys 41.7 asukasta/km². Kunnista kaupunkeja on 11.

Satakunnan maakuntaan kuuluu 28 kuntaa, joista kuusi on kuntamuodoltaan kaupunkeja. Maakunnan väestömäärä oli vuoden 1998 lopussa 240 821 henkeä. Suurin kunta väkiluvultaan on Pori ja pienin Kodisjoki. Maapinta-alaa maakunnalla on 8 290 km² ja asukastiheydeksi muodostuu siten 29.0 asukasta/km².

Pirkanmaan maakunnan väestömäärä oli vuoden 1998 lopussa 444 505 ja pinta-ala 12 606 km². Asukastiheys oli siten 35.2 asukasta/km². Maakuntaan kuuluu 34 kuntaa, joista Tampere on väestöltään suurin ja Kuhmalahti pienin. Kaupunkeja kunnista on kymmenen.

Keski-Suomen maakunnan väkiluku oli vuoden 1998 lopussa 260 135 ja maapinta-ala 16 249 km². Väestötiheydeksi muodostuu 16.0 asukasta/km². Maakuntaan kuuluu 30 kuntaa, joista kahdeksan on kaupunkeja. Väestömäärältään suurin on Jyväskylän kaupunki ja pienin Luhangan kunta.

Etelä-Pohjanmaan maakunnan pinta-ala on 13 457 km² ja väkimäärä oli vuoden 1998 lopussa 197 703 henkeä. Asukastiheys on siten 14.7 asukasta/km². Alueen 27 kunnasta seitsemän on kaupunkikuntia, joista Seinäjoki on väkiluvultaan suurin. Maakunnan pienin kunta on Karijoki.

Pohjanmaan maakuntaan kuuluu 18 kuntaa, joista Vaasa on väestöltään suurin ja Maksamaan kunta pienin. Yhteensä maakunnassa asui vuoden 1998 lopussa 174 099 asukasta. Alueen maapinta-ala on 7 675 km², joten väestötiheys on 22.7 asukasta/km². Kaupunkeja kunnista on kuusi.

Keski-Pohjanmaan maakunnan keskus on alueen suurin kaupunki Kokkola. Väkiluvultaan pienimmät kunnat ovat Lestijärvi ja Ullava. Yhteensä maakuntaan kuuluu 12 kuntaa, joissa asukkaita oli vuoden 1998 lopussa 72 094. Maakunnan pinta-ala on 5 286 km² ja väestötiheys 13.6 asukasta/km². Kaupunkeja kunnista on kaksi.

Kunnat

Vuonna 1999 Suomessa on 452 kuntaa. Maan pääkaupunki Helsinki on väkiluvultaan suurin (546 317 asukasta 31.12.1998) ja Ahvenanmaalla sijaitseva Sottunga maan pienin kunta (126 asukasta). Länsi-Suomen alueen 205 kunnasta asukasluvulla mitattuna suurin on Tampere (191 254) ja pienin oli Varsinais-Suomessa sijaitseva Iniö (242). Kaupunkeja Länsi-Suomessa on 50. Pinta-alaltaan alueen suurin kunta on Kauhajoki ja pienin Kaskinen.

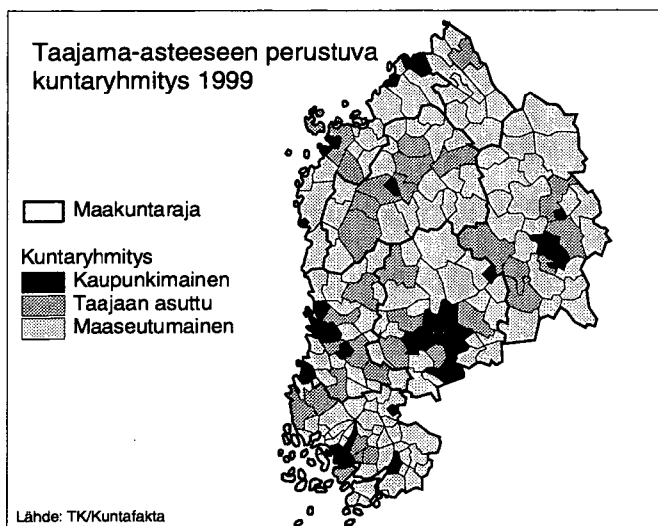
Taajamaväestön osuuteen ja suurimman taajaman väkilukuun perustuvan Tilastokeskuksen kuntaluokituksen mukaan vuonna 1999 kaupunkimaisia kuntia tarkastelualueella on 27, taajaan asuttuja 33 ja maaseutumaisia 145. Kaupungeista Somero, Ikaalinen, Virrat, Saarijärvi, Viitasaari, Alavus, Ähtäri, Kristiinankaupunki, Närpiö ja Uusikaarlepyy luetaan kuuluvaksi maaseutumaisiin kuntiin. Toisaalta viisi muuta kuin kaupunkikuntaa (Ulvila, Pirkkala, Viiala, Ylöjärvi ja Jyväskylän maalaiskunta) ovat kuntaluokituksen mukaisesti kaupunkimaisia.

Länsi-Suomen kunnat maakunnittain 1999

Kuva 2. Länsi-Suomen kunnat maakunnittain 1999.

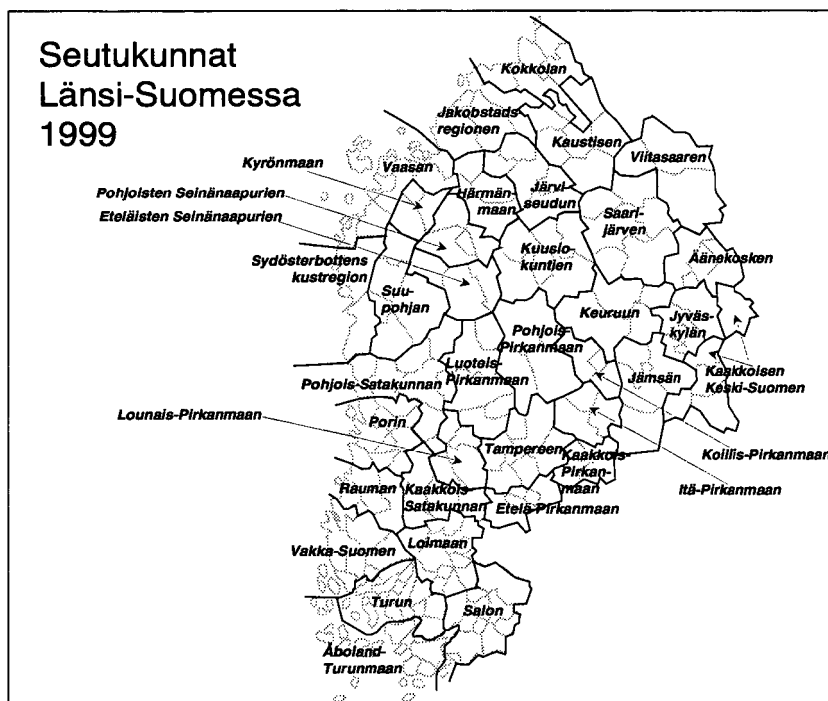
Kuva 3. Taajama-asteeseen perustuva kuntaryhmitys 1999.

Seutukunnat

Seutukunnat ovat kahden tai useamman kunnan muodostamia kuntaryhmiä. Sisäasiainministeriö on määritellyt seutukunnat aluepoliittisen tukialuejaon perusalueiksi. Seutukuntien muodostamisen kriteerinä käytettiin kuntien välistä yhteistyötä ja työssäkäyntiä.

Suomen kaikkiaan 85 seutukunnasta 36 sijaitsee tämän katsauksen tarkastelualueella. Pirkanmaalla seutukuntia on kahdeksan ja Keski-Suomessa seitsemän. Etelä-Pohjanmaalla seutukuntia on kuusi, Varsinais-Suomessa viisi, Satakunnassa ja Pohjanmaalla kummasakin neljä sekä Keski-Pohjanmaalla kaksi. Kuntien lukumäärä seutukunnissa vaihtelee Länsi-Suomessa kolmesta Turun seutukunnan peräti seitsemääntoista kuntaan.

Lisätietoja Suomen seutukunnista ja niiden välisistä eroista löytyy Tilastokeskuksen vuosittain ilmestyvästä Seutukunta- ja maakuntakatsaus -julkaisusta.

Kuva 4. Seutukunnat Länsi-Suomessa 1999.

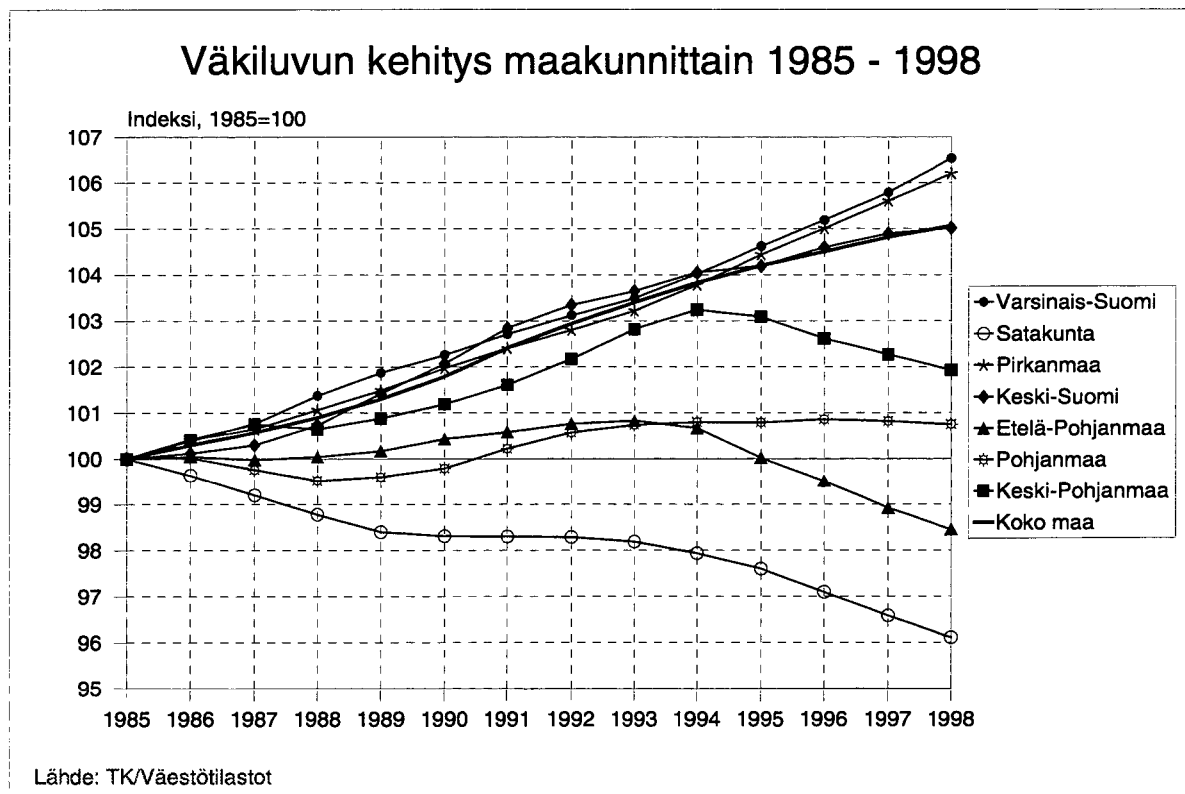
VÄESTÖ

Länsi-Suomen alueella asui vuoden 1998 lopussa yhteensä 1 832 407 henkeä, eli 35.5 % koko maan väestöstä. Alueellisesti lääni kattaa lähes neljänneksen koko maan pinta-alasta. Maakunnittain tarkasteltuna asukkaita oli Varsinais-Suomessa 443 050, Satakunnassa 240 821, Pirkanmaalla 444 505, Keski-Suomessa 260 135, Etelä-Pohjanmaalla 197 703, Pohjanmaalla 174 099 ja Keski-Pohjanmaalla 72 094. Väkiluvultaan Länsi-Suomen suurimmat kaupungit ovat Tampere ja Turku. Väestöltään pienimmät kunnat (alle 1 000 asukasta vuonna 1998) ovat Iniö, Velkua, Kodisjoki, Houtskari, Särkisalo, Västanfjärd, Askainen ja Luhanka.

Väestönmuutokset

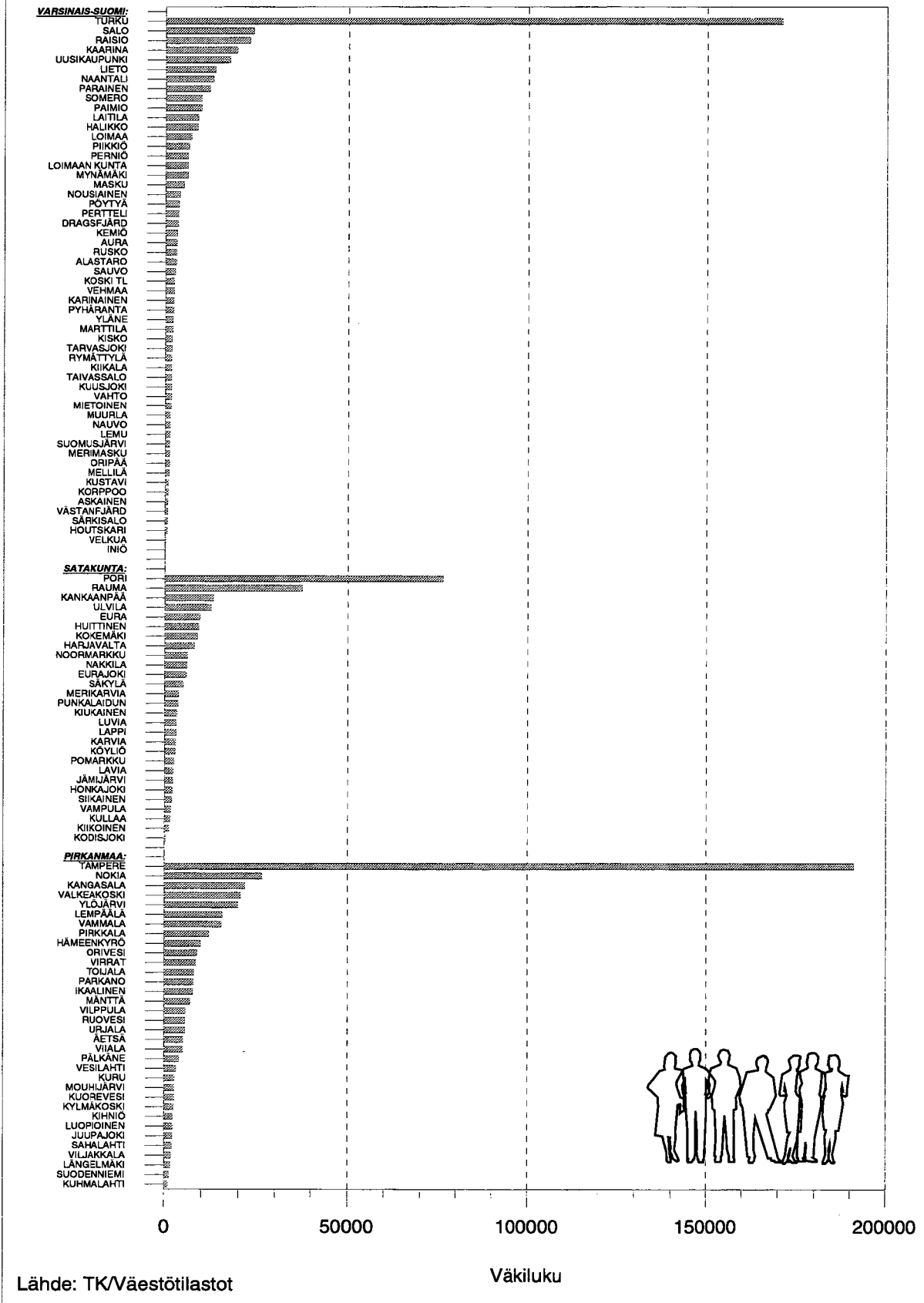
Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan väkiluku on kasvanut vuosien 1985 ja 1998 välillä yli 6 %, mikä on enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Satakunnassa ja Etelä-Pohjanmaalla väkiluku on vähentynyt vastaavana ajanjaksona. Satakunnassa väheneminen oli voimakkainta, lähes 4 %.

Kunnittain tarkasteltuna väestö on kasvanut vuodesta 1995 vuoteen 1998 suhteellisesti eniten Muuramessa ja vähentynyt eniten Kivijärvellä. Myös vuonna 1998 näissä kunnissa väestön suhteelliset muutokset olivat suurimmat.

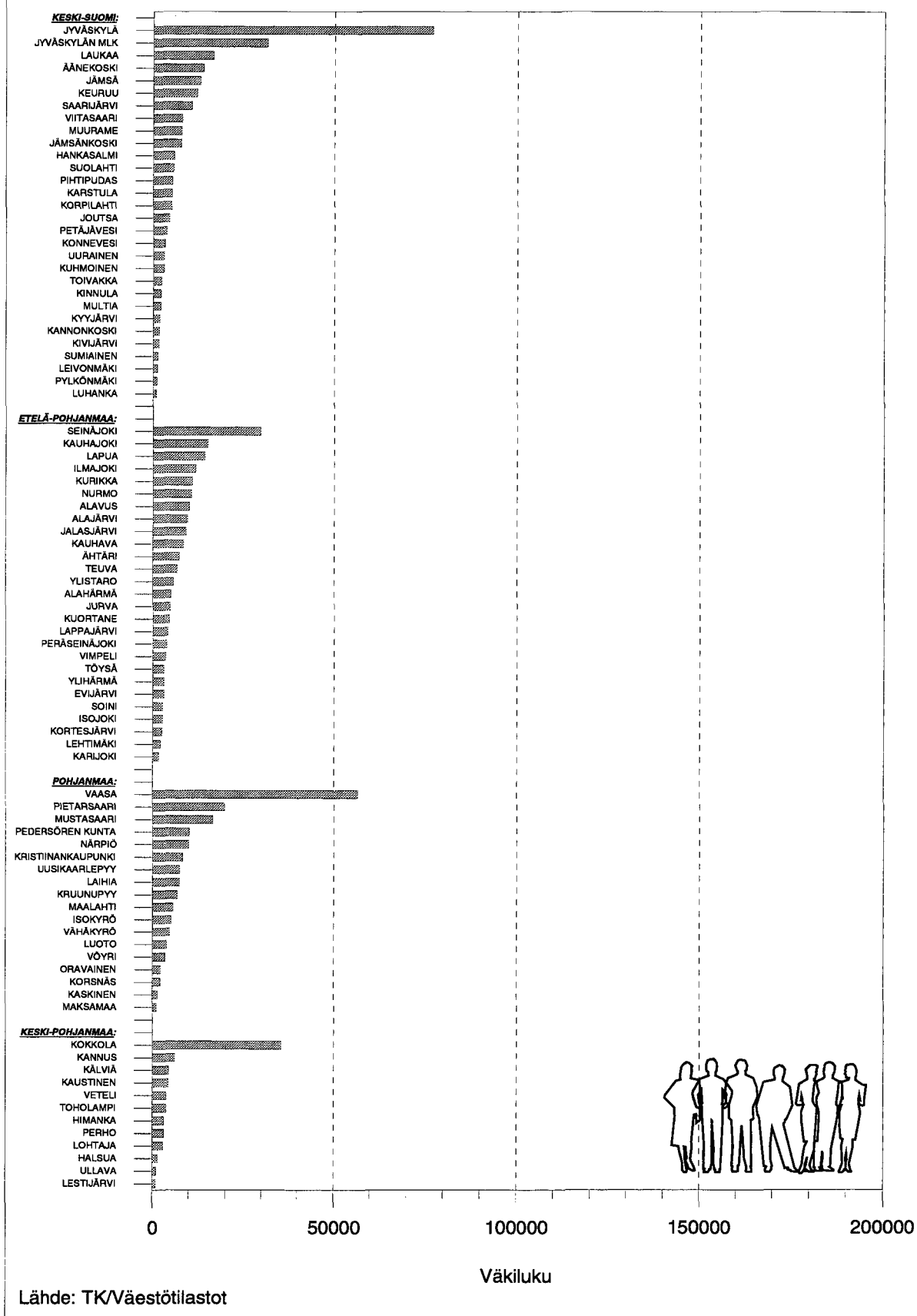
Kuva 5. Väkiluvun kehitys maakunnittain 1985 – 1998.

Väkiluku kunnittain 31.12.1998

Kuva 6a. Väkiluku kunnittain 31.12.1998.

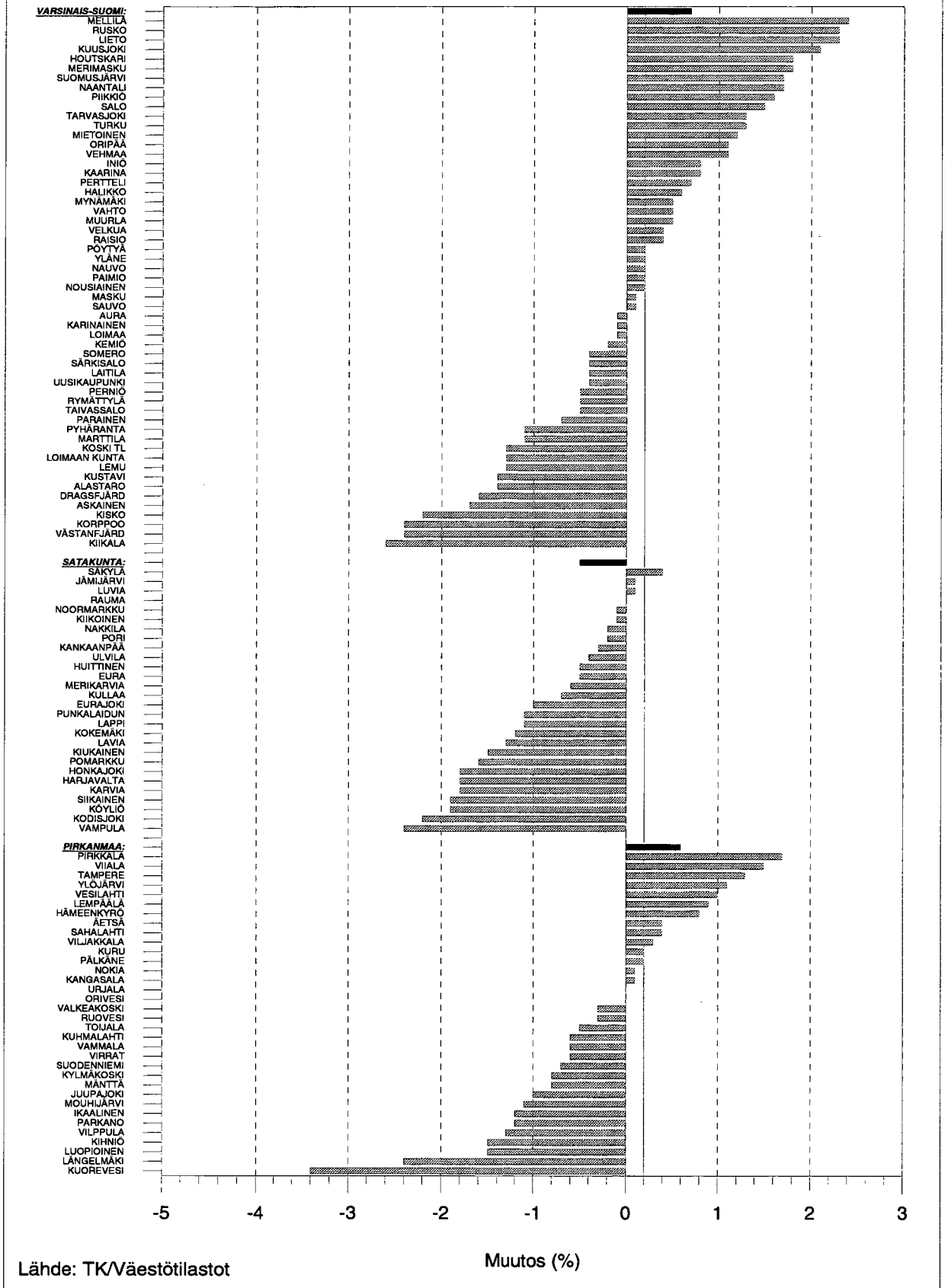
Väkiluku kunnittain 31.12.1998

Kuva 6b. Väkiluku kunnittain 31.12.1998.

Väkiluvun muutos kunnittain 1998

Koko maa 0.2

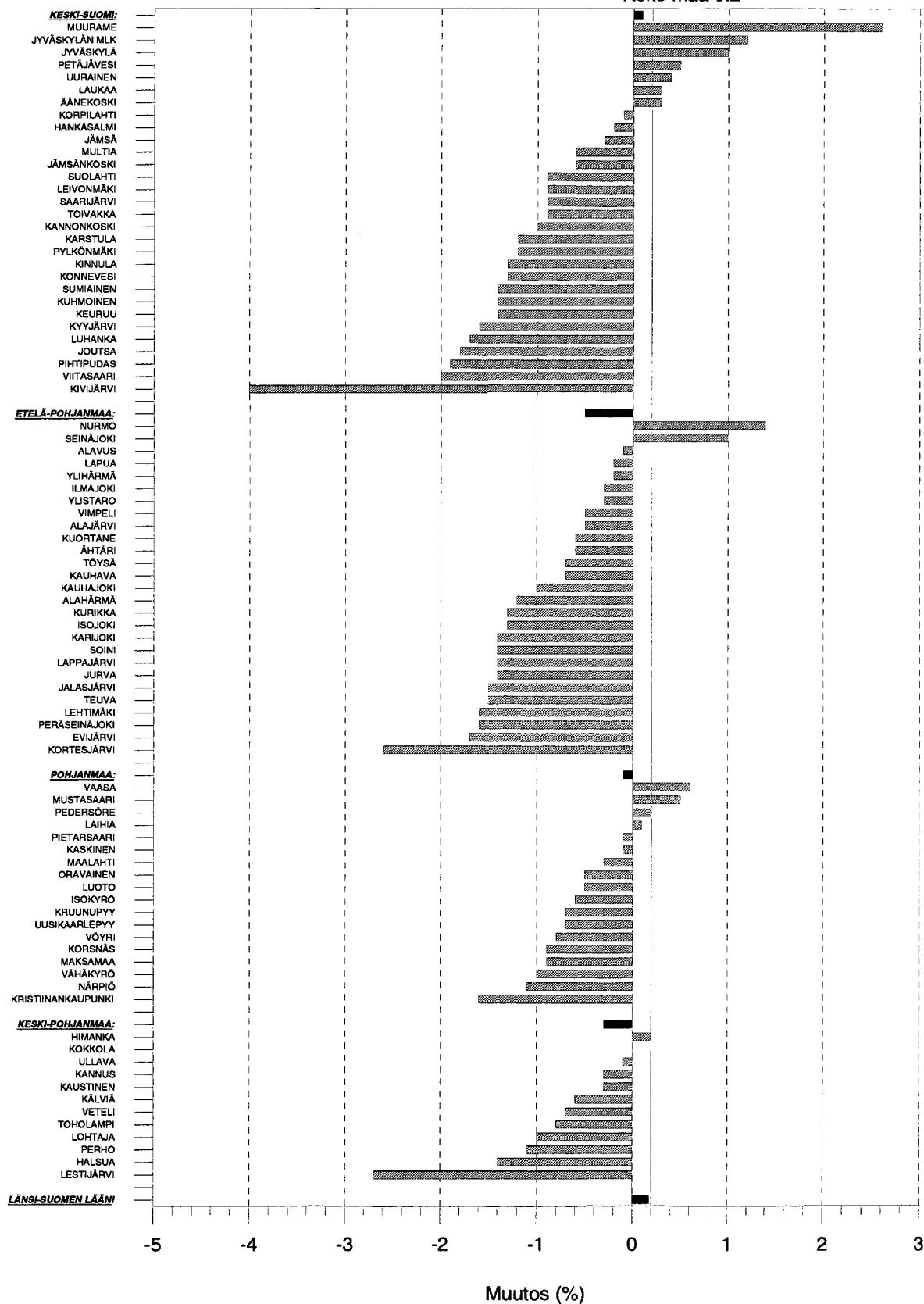

Kuva 7a. Väkiluvun muutos kunnittain 1998.

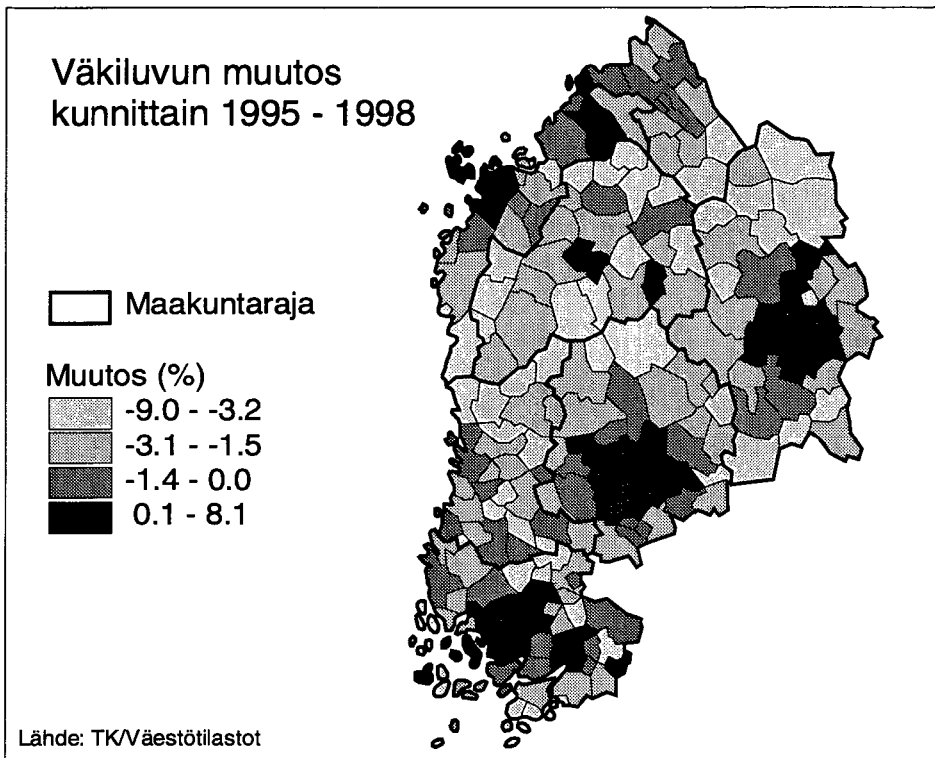

Väkiluvun muutos kunnittain 1998

Koko maa 0.2

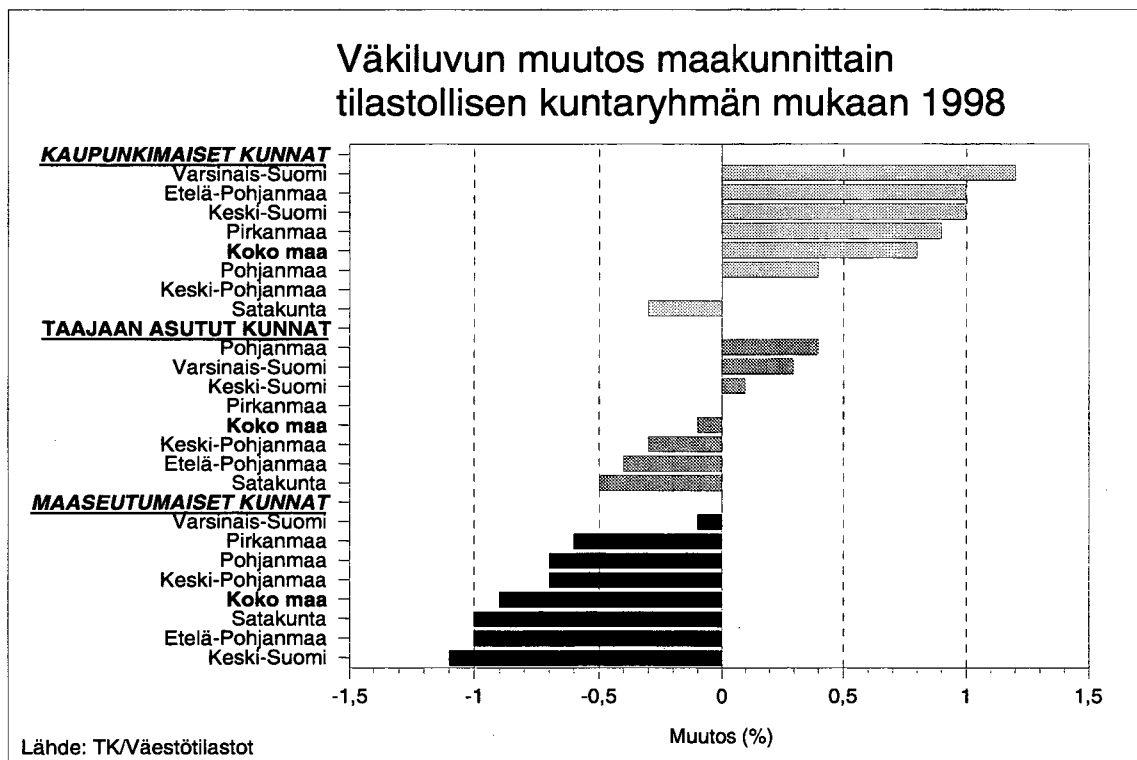

Kuva 7b. Väkiluvun muutos kunnittain 1998.

Kuva 8. Väkiluvun muutos kunnittain 1995 – 1998.

Tilastollisen kuntaryhmittelyn mukaan vuonna 1998 väkimäärä väheni kaupunkimaisissa kunnissa ainoastaan Satakunnassa. Taajaan asuttujen kuntien suurin väestönlisäys tapahtui Pohjanmaalla. Maaseutumaiset kunnat menettivät väestöään kaikissa maakunnissa, suhteellisesti eniten Keski-Suomessa.

Kuva 9. Väkiluvun muutos maakunnittain tilastollisen kuntaryhmän mukaan 1998.

Syntyvyys ja kuolleisuus ovat olleet Satakunnassa miltei yhtä suuria 1990- luvulla. Suurin syntyneiden enemmisyys on ollut Keski-Pohjanmaalla. Kokonaisnettomuutto on ollut positiivinen koko tarkasteluajan (1980 – 1998) Varsinais-Suomessa ja Pirkanmaalla.

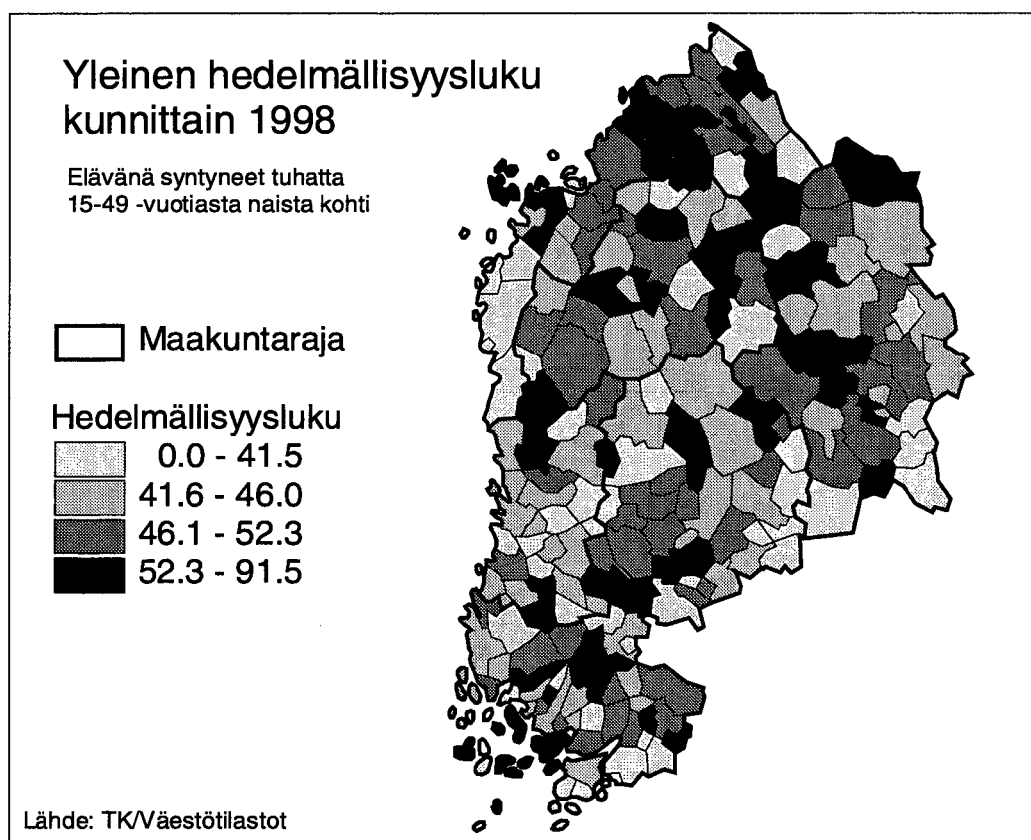
Luonnollinen väestönmuutos ja muuttotase

Syntyvyyttä voidaan mitata yleisellä hedelmällisyysluvulla, jossa elävänä syntyneiden lasten määrää verrataan 15-49 -vuotiaiden naisten määrään. Vuonna 1998 kunnittaisessa tarkastelussa hedelmällisyysluku oli suurin Luodon ja alhaisin Iniön kunnassa.

Toinen syntyvyyttä mittaava luku on luonnollinen väestönlisäys, jossa syntyneiden ja kuolleiden määriä verrataan toisiinsa. Suurin syntyneiden enemmisyys oli vuonna 1998 Luodon, Nurmon ja Merimaskun kunnissa. Negatiivisin luonnollinen väestönlisäys oli Särkisalon ja Längelmäen kunnissa.

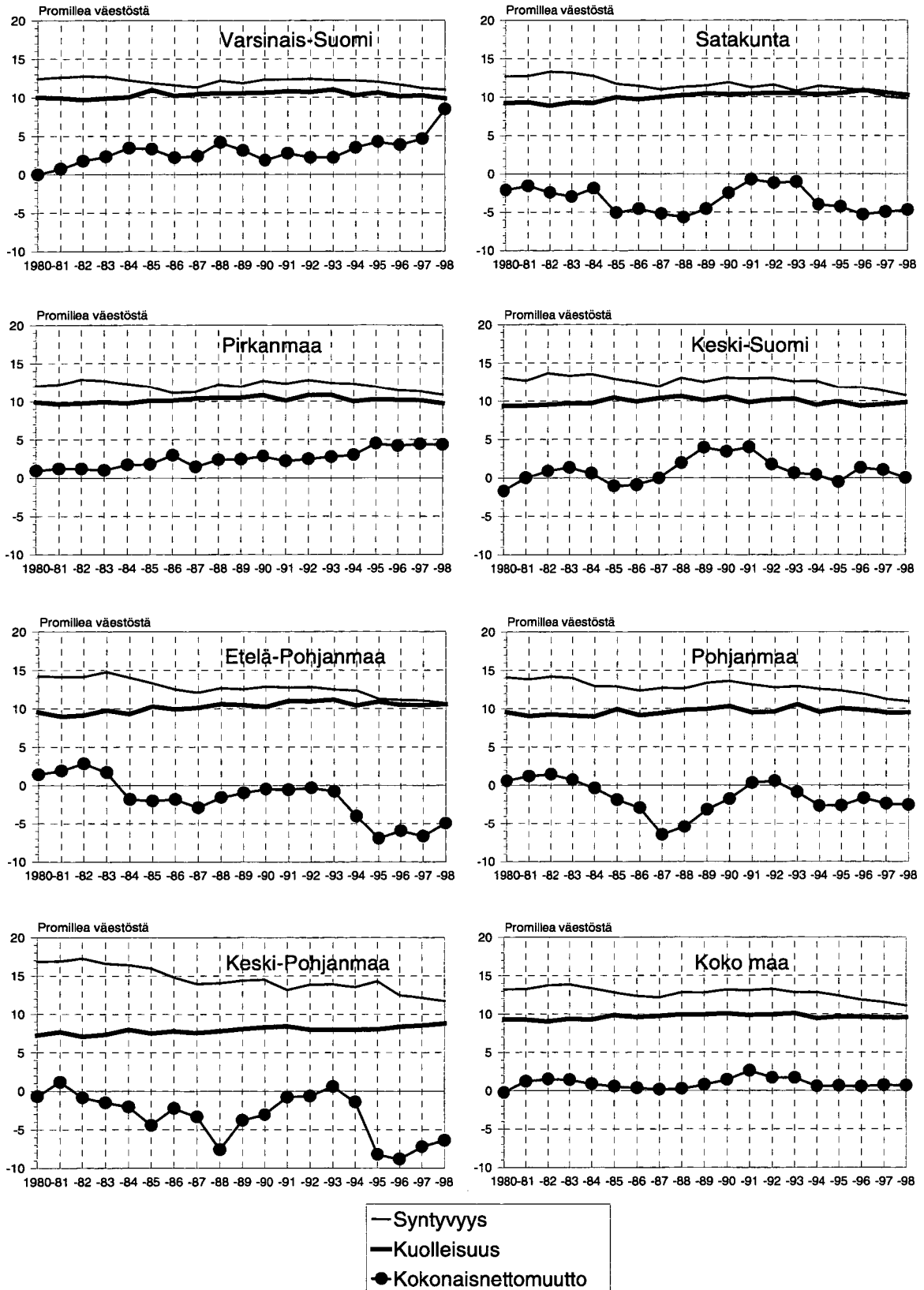
Vajaa kolmasosa Länsi-Suomen kunnista oli muuttovoittoisia vuonna 1998. Positiivisin muuttotase oli Mellilässä ja negatiivisin Kivijärvellä. Muuttoliikkeen pitkän aikavälin intensiteettiä voidaan kuvata jossain määrin myös kunnassa syntyneiden osuudella kuntalaisista. Vuonna 1997 asuinkunnassaan syntyneiden osuus kaikista kuntalaisia oli pienin Kaarinassa. Eniten nykyisessä asuinkunnassaan syntyneitä oli Perhon kunnassa, lähes 80 % asukkaista.

Maakunnista Varsinais-Suomi ja Pirkanmaa olivat muuttovoittoisia vuonna 1998. Suurin muuttotappio oli Satakunnassa, lähes 1 300 henkilöä.

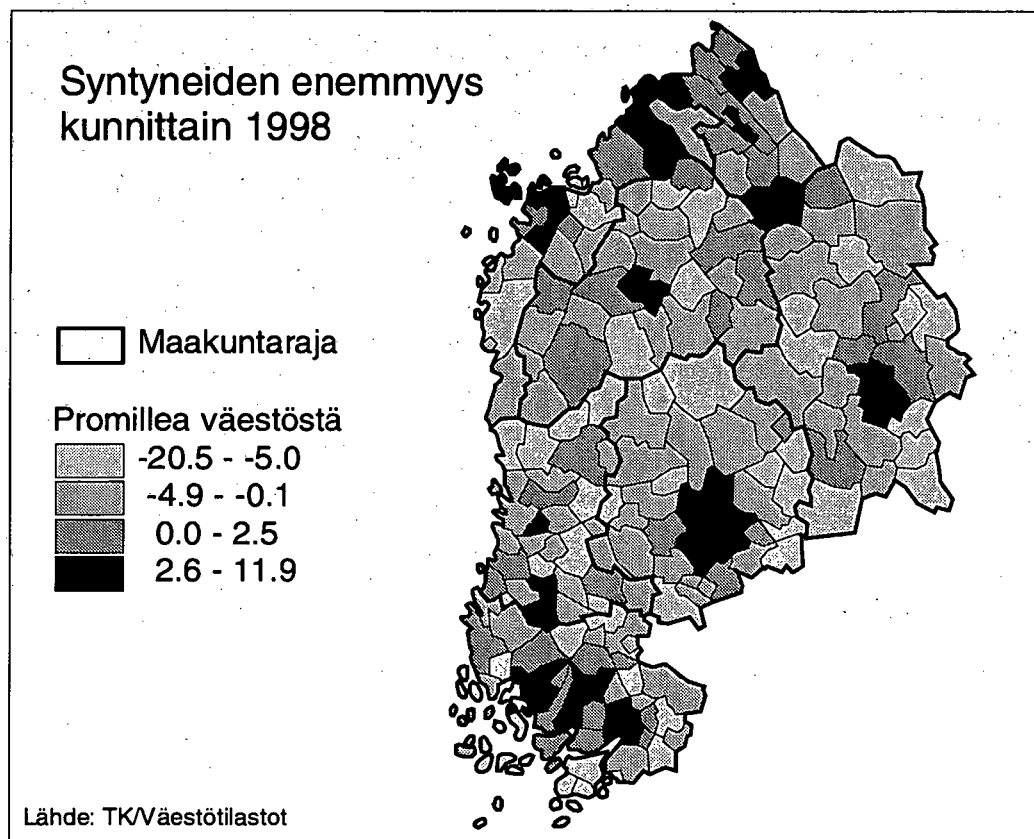
Kuva 10. Yleinen hedelmällisyysluku kunnittain 1998.

Väestönmuutokset maakunnittain 1980 - 1998

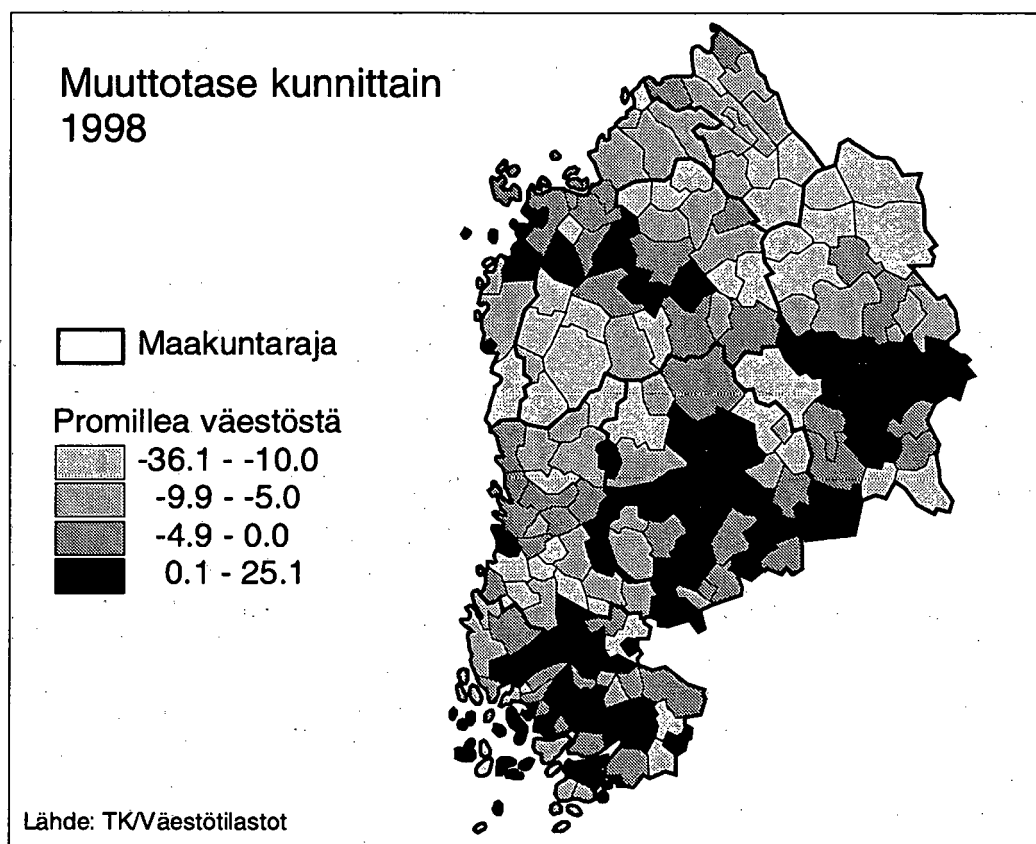

Lähde: TK/Väestöttilastot

Kuva 11. Väestönmuutokset maakunnittain 1980 - 1998.

Kuva 12. Syntyneiden enemmitys kunnittain 1998.

Kuva 13. Muuttotase kunnittain 1998.

Syntyperäiset kuntalaiset 1997

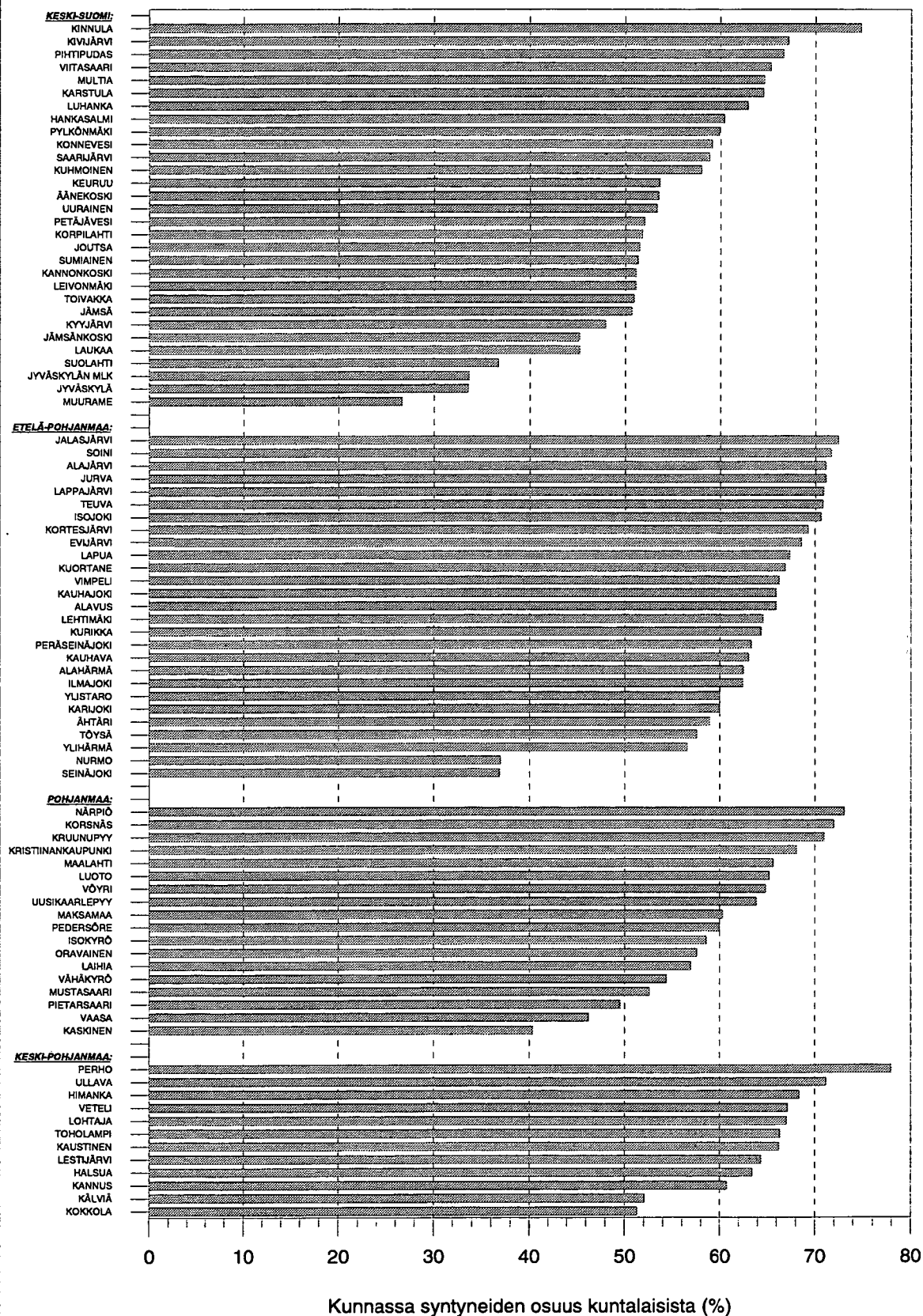

Lähde: TK/Väestötilastot

Kunnassa syntyneiden osuus kuntalaisista (%)

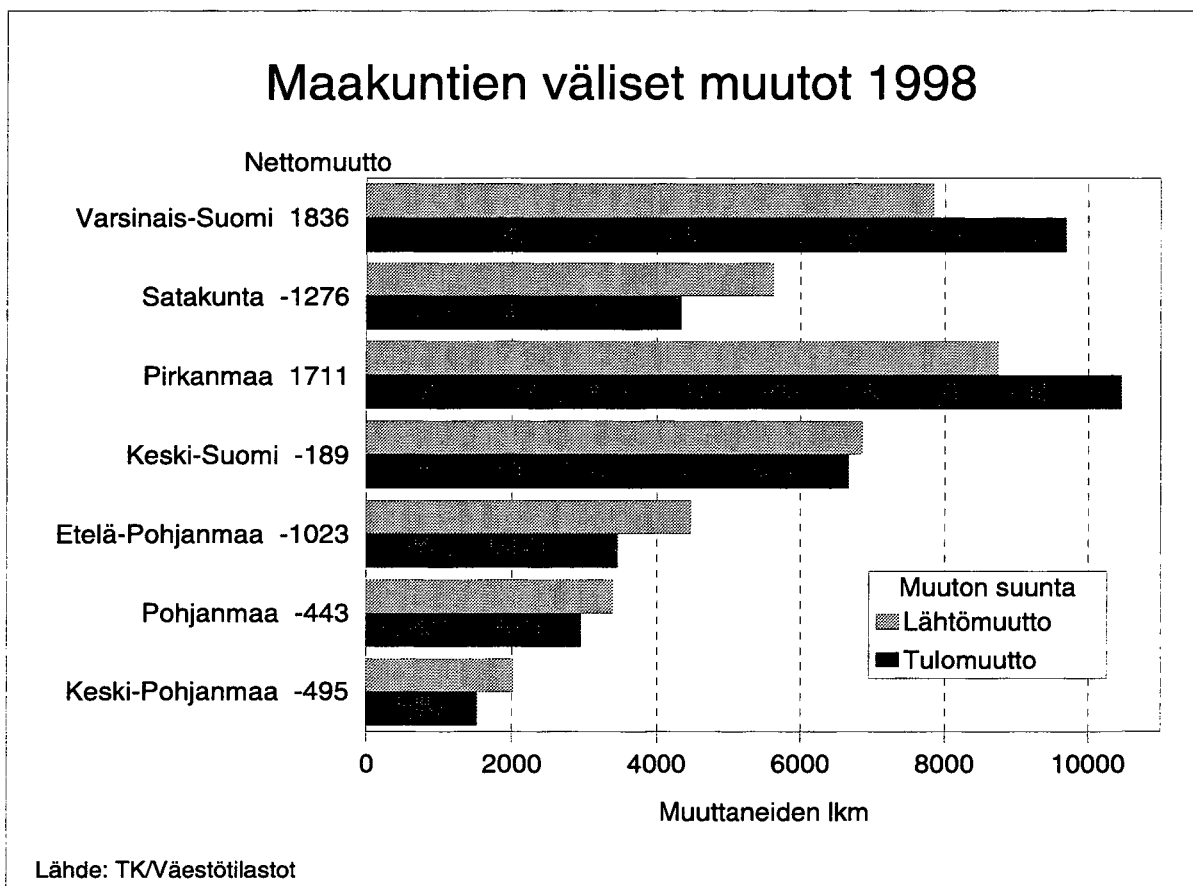
Kuva 14a. Syntyperäiset kuntalaiset 1997.

Syntyperäiset kuntalaiset 1997

Lähde: TK/Väestötilastot

Kuva 14b. Syntyperäiset kuntalaiset 1997.

Kuva 15. Maakuntien väliset muutot 1998.

Ikä- ja sukupuolirakenne

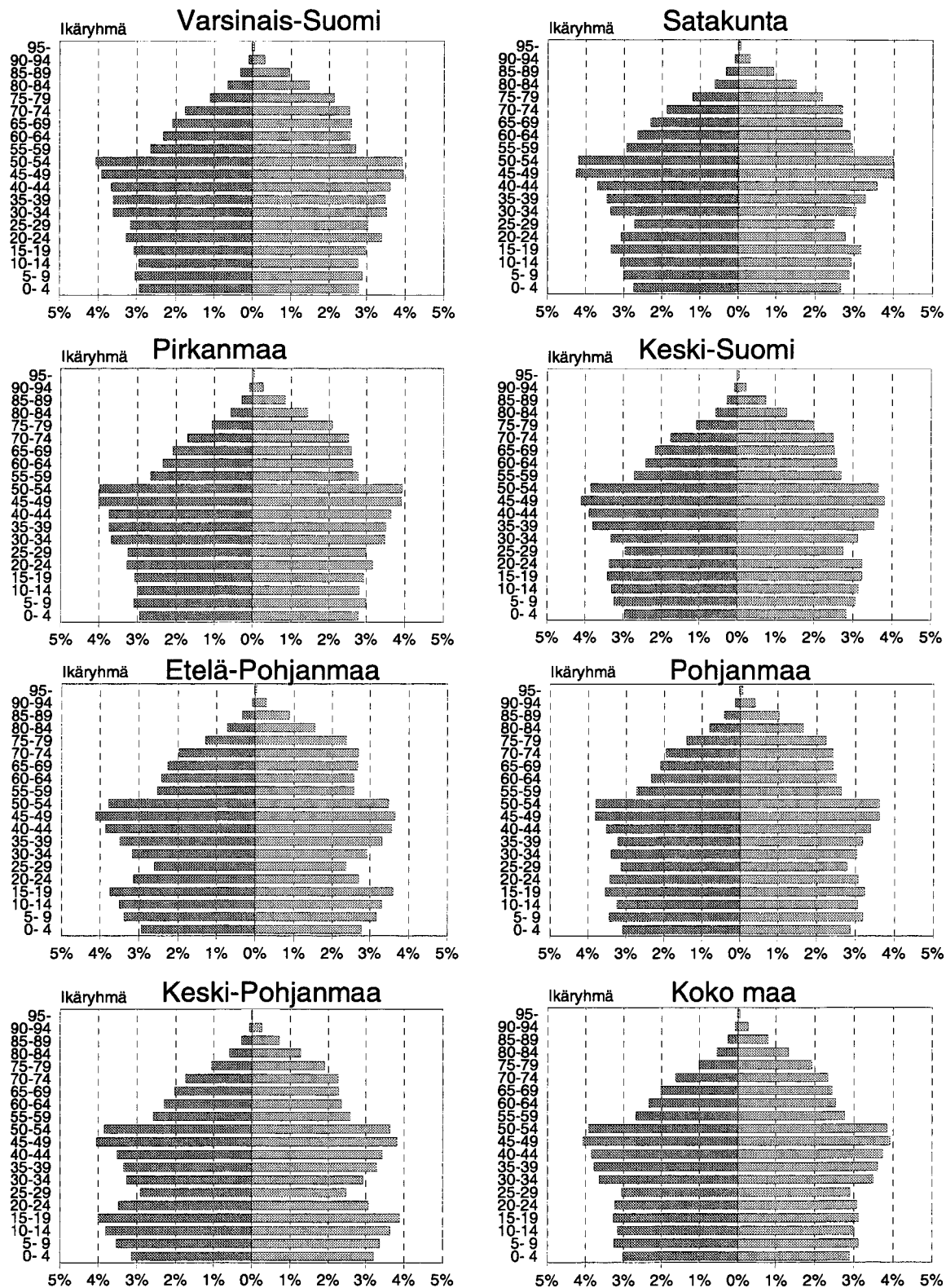
Alle 20 -vuotiaita oli vuonna 1998 suhteellisesti enemmän Keski-Pohjanmaalla kuin muissa tarkasteltavissa maakunnissa. Yleensä 45 – 49 -vuotiaat muodostivat suurimman viisivuotiskäluokan. Työikäisiä (15 – 64 -vuotiaita) oli vuonna 1998 suhteellisesti eniten Jyväskylässä ja Seinäjoella, vähiten Kiikoisten kunnassa. Yli 64 -vuotiaita oli suhteellisesti eniten Särkisalon ja Luhangan kunnissa, vähiten Nurmossa ja Ylöjärvellä. Alle 15-vuotiaiden osuus oli vastaavasti suurin Luodon ja pienin Iniön kunnassa.

Vuonna 1998 väestön keski-ikä oli koko maassa 38,9 vuotta. 159 Länsi-Suomen kunnan väestön keski-ikä oli tätä korkeampi. Korkein se oli Luhangalla ja matalin Luodon kunnassa. Vuodesta 1996 vuoteen 1998 väestön keski-ikä on laskenut neljässä kunnassa, eniten Tarvasjoella. Eniten keski-ikä on noussut vastaavana aikana Kivijärvellä, 2,0 vuotta.

Yli puolet Länsi-Suomen kunnista on sukupuolirakenteeltaan naisenemmistöisiä. Naisenemmistöisimmät kunnat ovat Loimaa ja Turku, joissa tuhatta miestä kohti asui yli 1 140 naista vuonna 1998. Suhteellisesti vähiten naisia oli Multian (887 naista/1 000 miestä) ja Kinnulan (888 naista/1 000 miestä) kunnissa.

Väestön ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain 1998

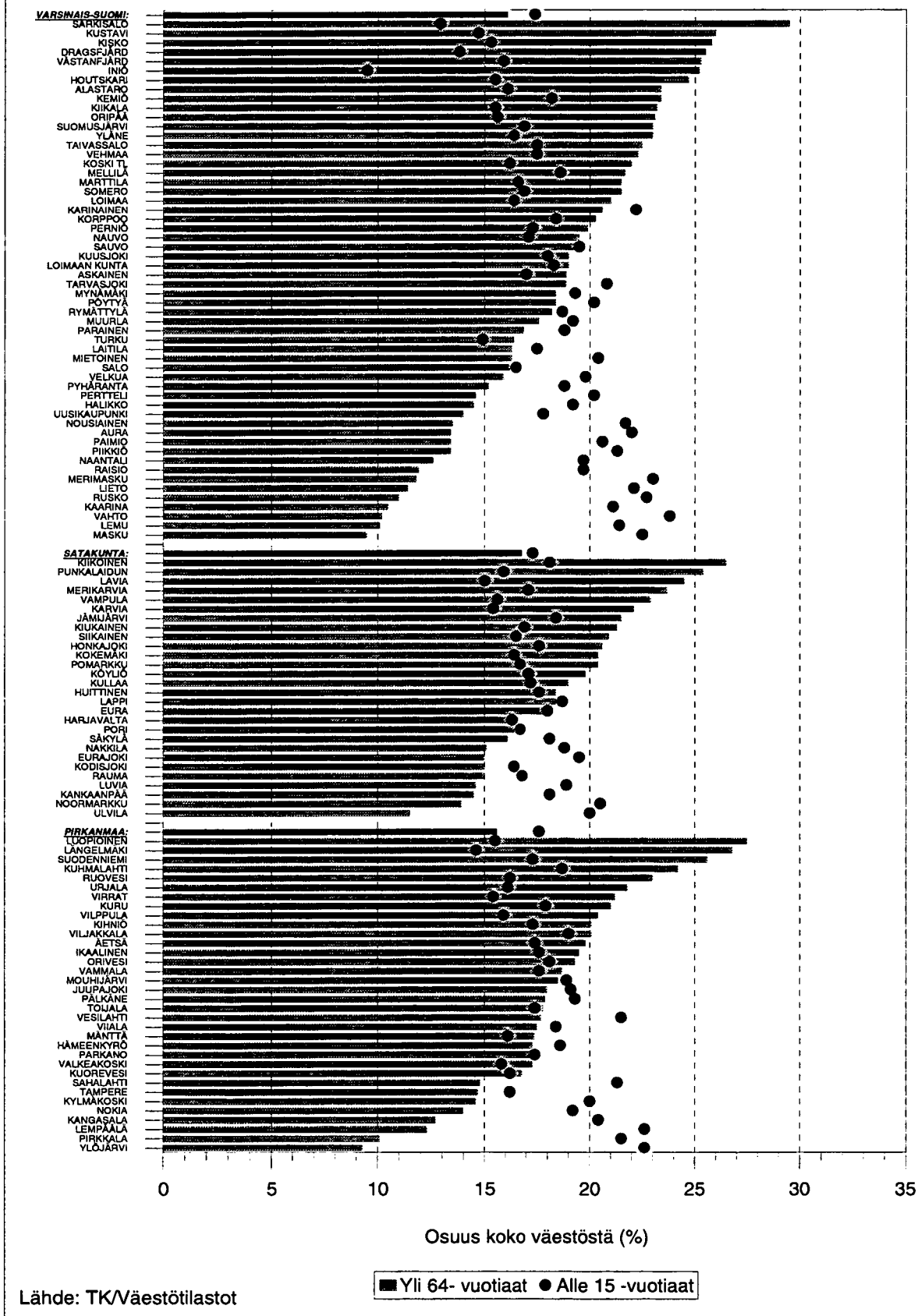
Osuus väestöstä

Lähde: TK/Väestöttilastot

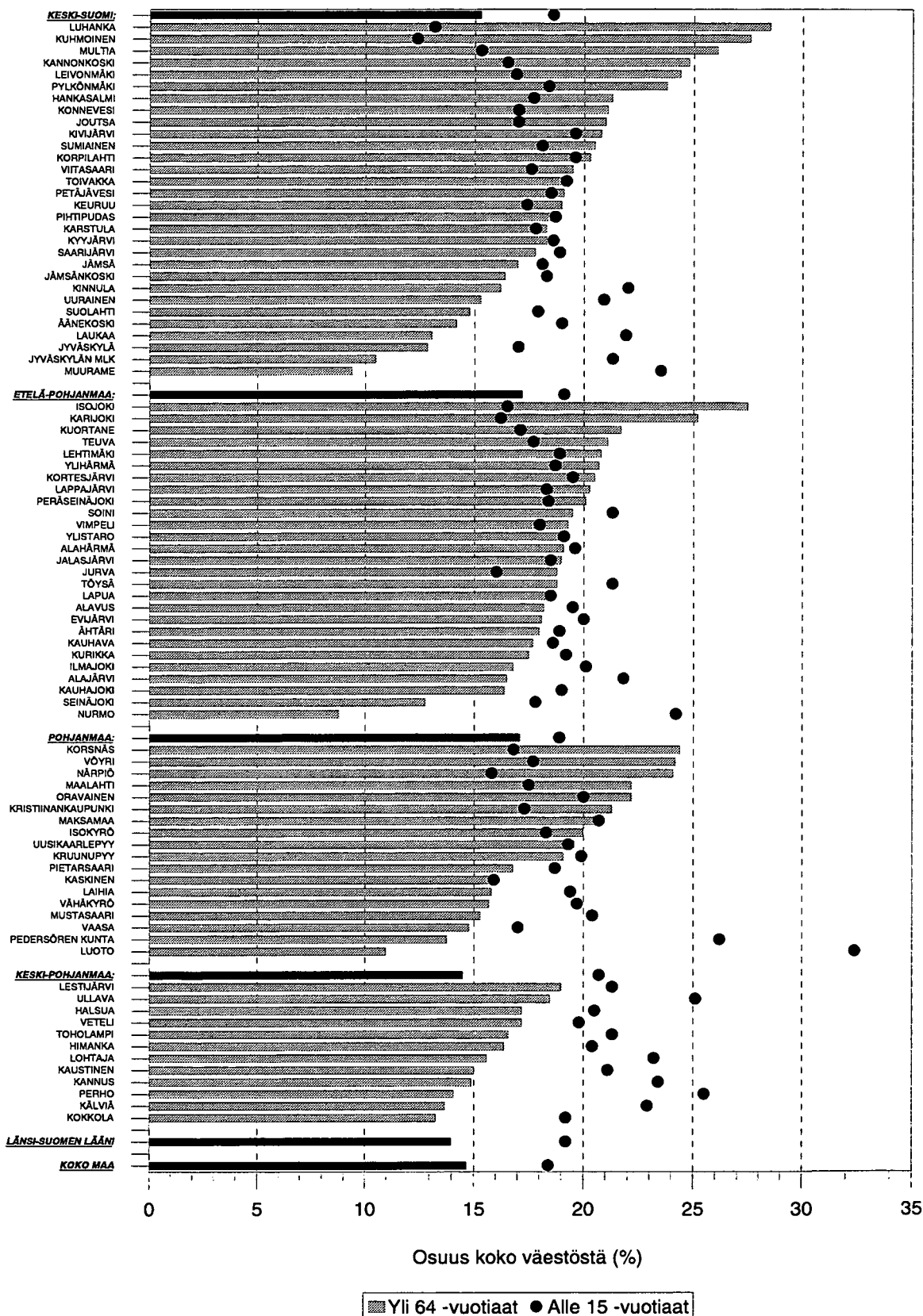
Kuva 16. Väestön ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain 1998.

Yli 64- ja alle 15 -vuotiaat kunnittain 1998

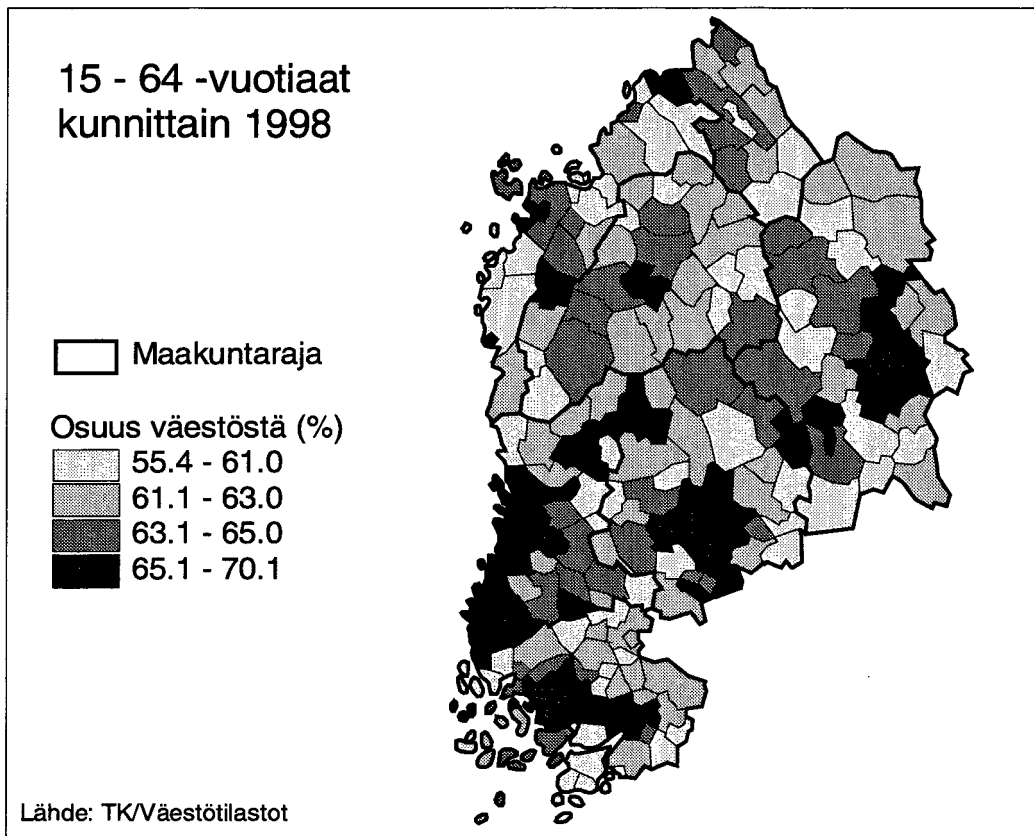
Kuva 17a. Yli 64 – ja alle 15 -vuotiaat kunnittain 1998.

Yli 64- ja alle 15 -vuotiaat kunnittain 1998

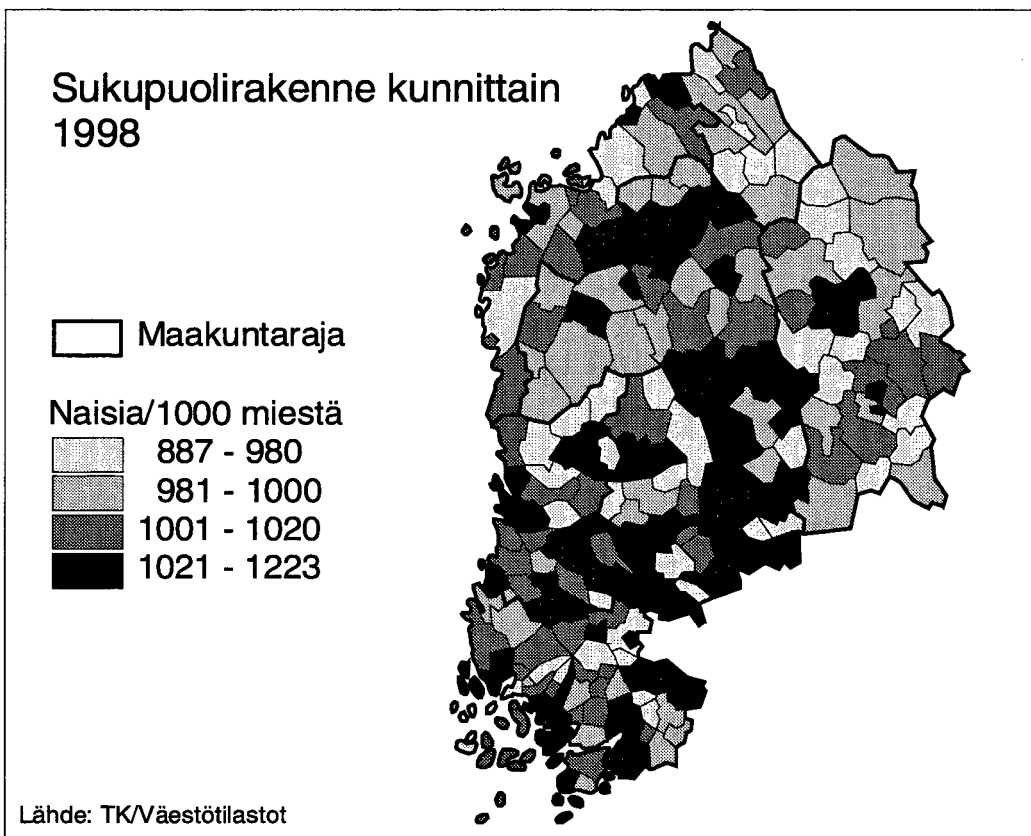

Lähde: TK/Väestötilastot

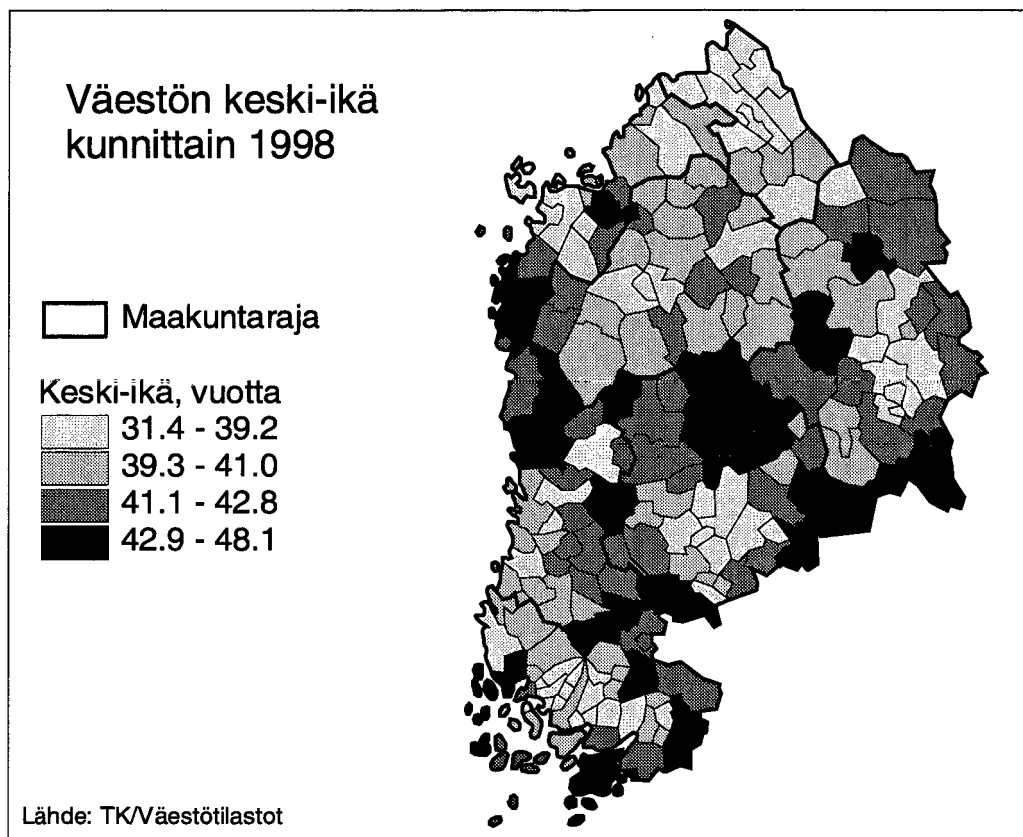
Kuva 17b. Yli 64 – ja alle 15 -vuotiaat kunnittain 1998.

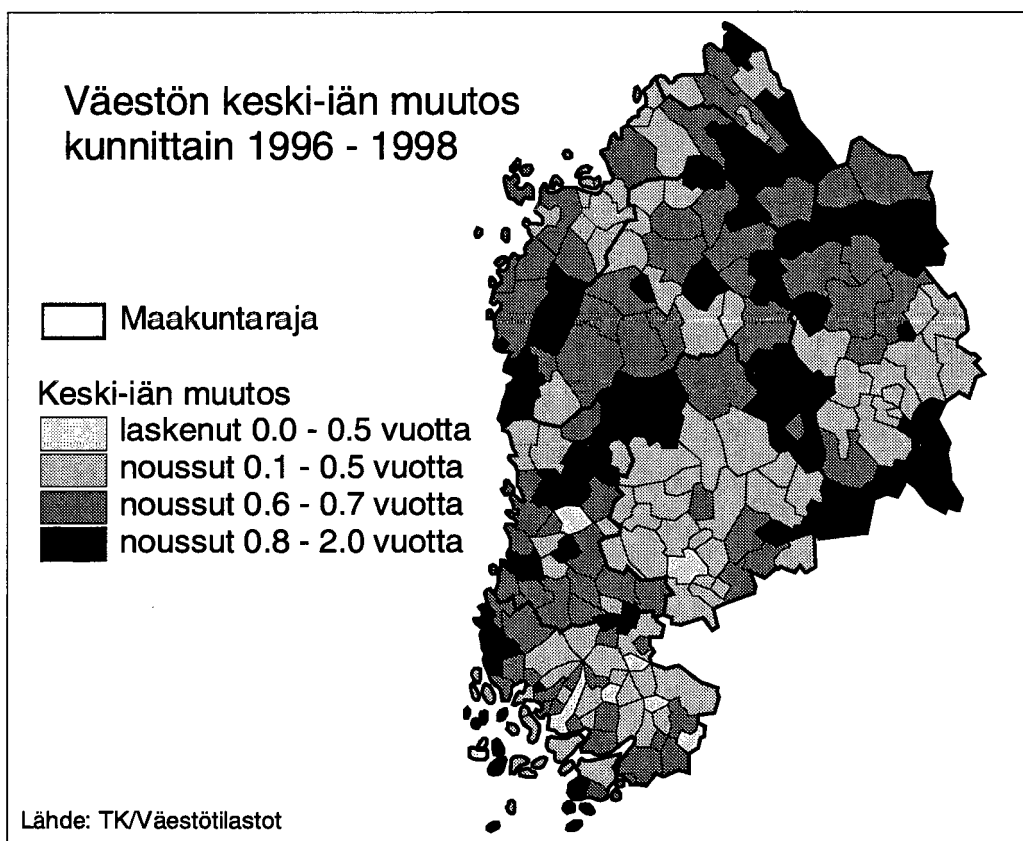
Kuva 18. 15 - 64 -vuotiaat kunnittain 1998.

Kuva 19. Sukupuolirakenne kunnittain 1998.

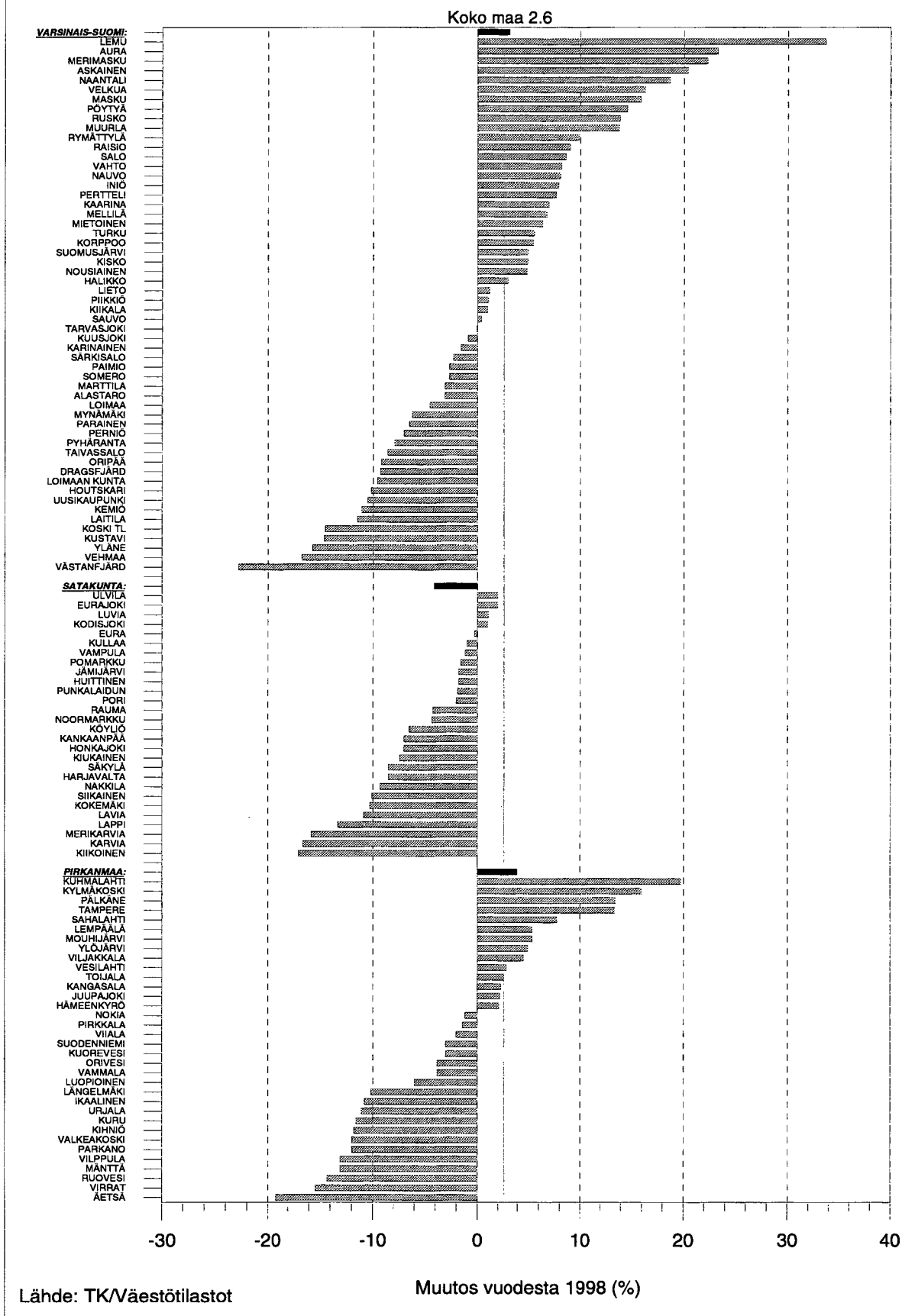

Kuva 20. Väestön keski-ikä kunnittain 1998.

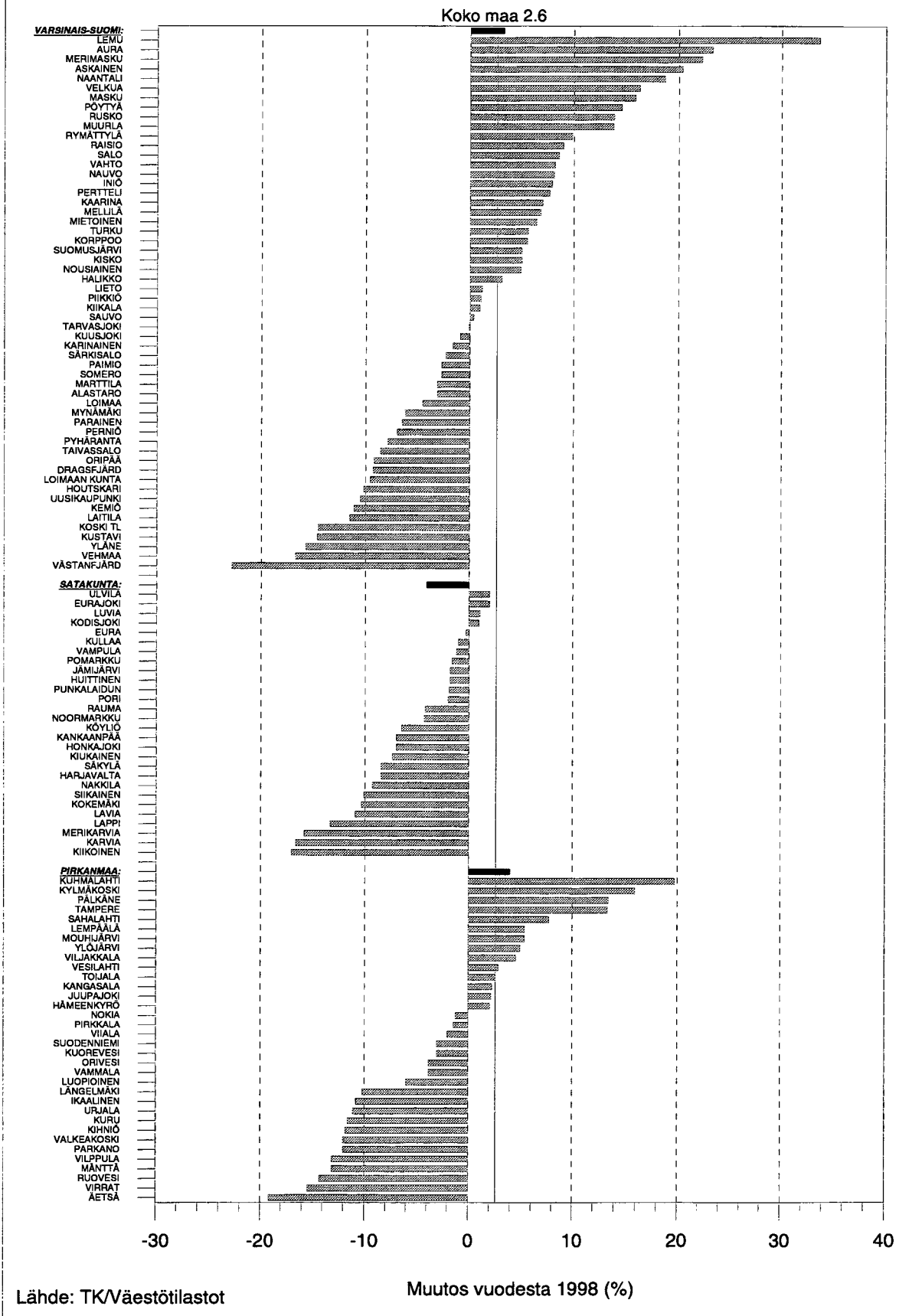
Kuva 21. Keski-ian muutos kunnittain 1996 - 1998.

Väestöennuste kunnittain vuoteen 2020

Kuva 22a. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2020.

Väestöennuste kunnittain vuoteen 2020

Kuva 22b. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2020.

Väestöennuste

Uusimman kunnittaisen väestöennusteen perusväkilukuina on käytetty vuoden 1997 väkilukua. Ennuste on laskettu käyttämällä ns. demografista komponenttimallia, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. Kertoimet on laskettu viime vuosien väestönkehityksen perusteella. Uusin ennuste on laadittu vuoden 1998 keväällä.

Ennusteen mukaan Luhangan, Multian, Kinnulan ja Västanfjärdin kunnissa väkimäärän vähenee enemmän kuin 20 % vuoteen 2020 mennessä. Väestönlisäys on vastaavasti yli 20 % Lemun, Auran, Merimaskun, Askaisten ja Nurmon kunnissa. Lemun kunnassa väestönkasvun ennustetaan olevan lähes 34 %.

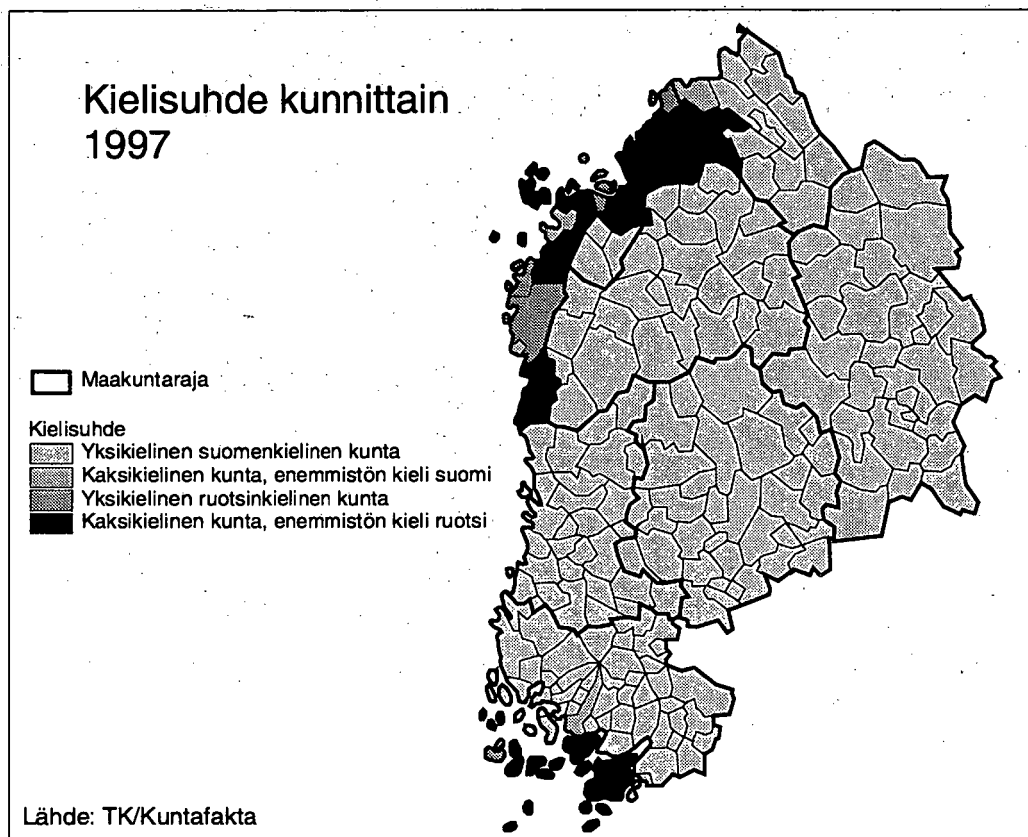
Kuntien kielisuhde ja ulkomaalaisväestö

Suomen kunnat määritellään valtioneuvoston päätöksellä virallisen tilaston pohjalta suomen- tai ruotsinkielisiksi sekä yksi- tai kaksikielisiksi. Määritelmän mukaan tämän katsauksen tarkastelualueella olevista kunnista 179 on yksikielisiä suomenkielisiä kuntia. Kaksikielisiä kuntia on 21. Näistä 5 on enemmistöltään suomenkielisiä ja 16 enemmistöltään ruotsinkielisiä. Yksikielisiä ruotsinkielisiä kuntia alueella on 5.

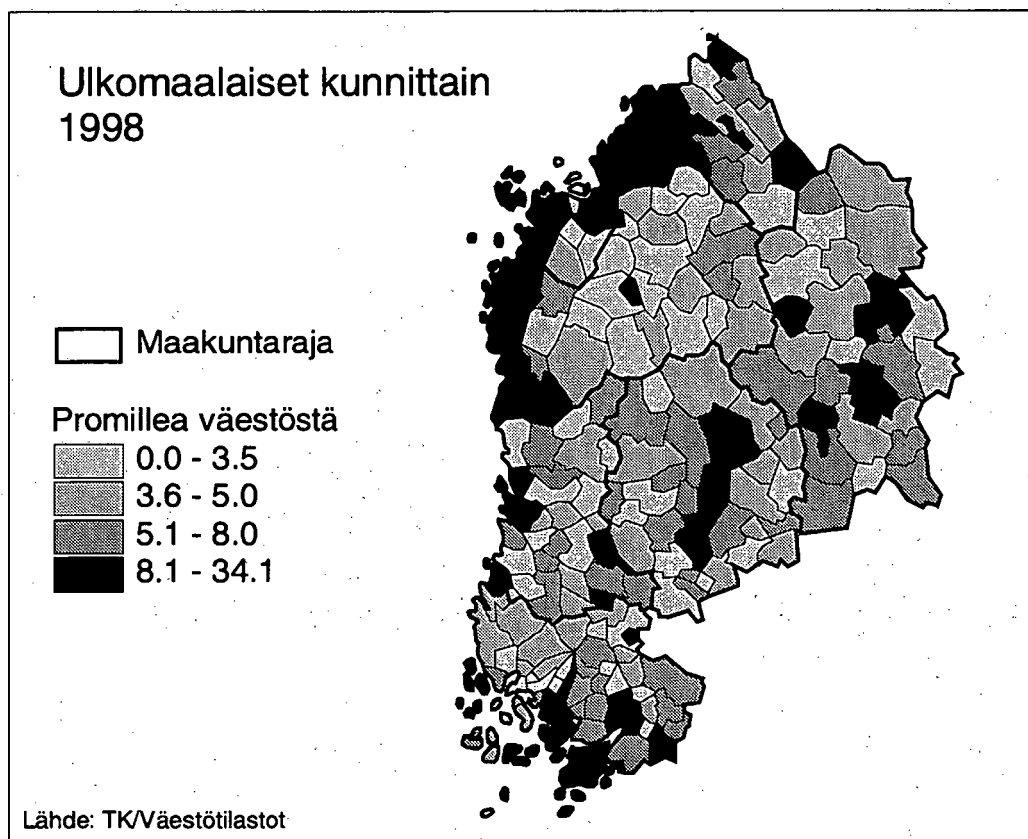
Vuonna 1998 Suomessa asui 85 060 ulkomaalaista, eli 1.65 % väestöstä. Etelä-Suomen alueella tämä arvo ylittyi 11 kunnassa. Suhteellisesti eniten ulkomaalaisia asui Oravaisissa, 3.4 % väestöstä. Lemun kunnassa ei asunut yhtään ulkomaalaista. 1990 -luvulla ulkomaalaisten määrä on kasvanut eniten Varsinais-Suomessa, runsaasta kahdesta tuhannesta kahdeksaan tuhanteen.

Venäläiset muodostivat vuonna 1998 suurimman ulkomaalaisryhmän Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa. Ruotsalaiset olivat suurin ryhmä Pohjanmaalla sekä Keski- ja Etelä-Pohjanmaalla.

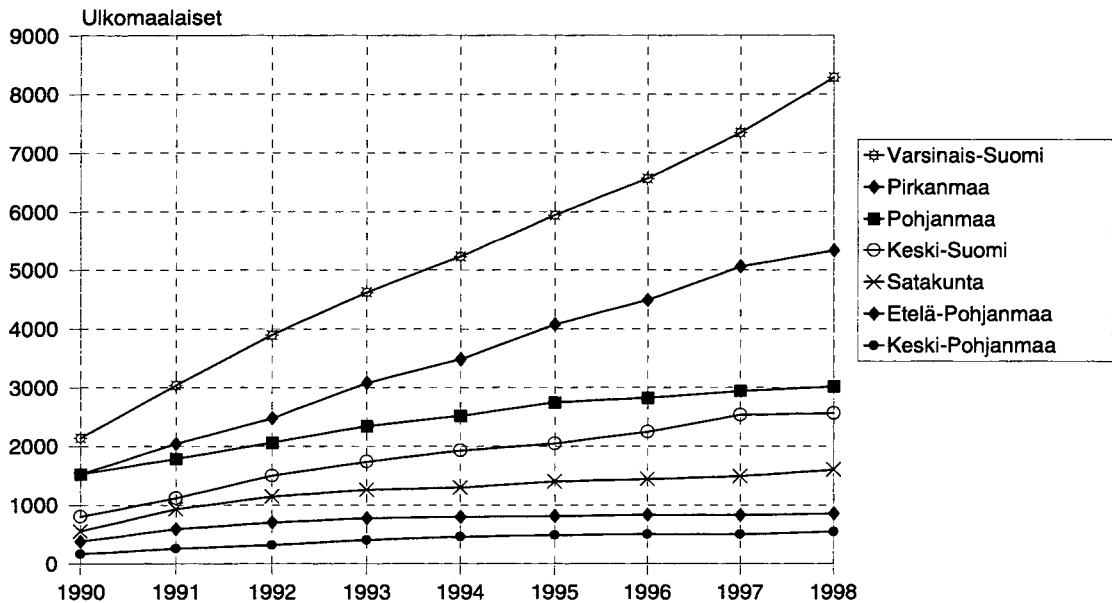

Kuva 23. Kielisuhde kunnittain 1997.

Kuva 24. Ulkomaalaiset kunnittain 1998.

Ulkomaan kansalaiset maakunnittain 1990 - 1998

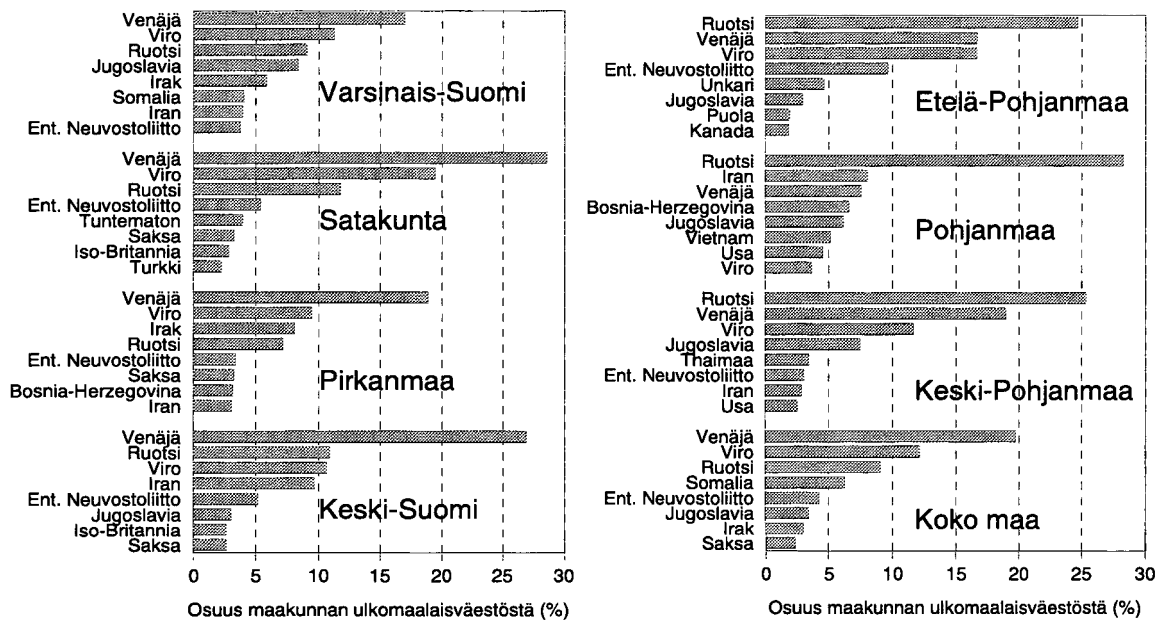

Lähde: TK/Väestötillastot

Kuva 25. Ulkomaan kansalaiset maakunnittain 1990 – 1998.

Suurimmat ulkomaalaisryhmät maakunnittain 1998

Maakuntien 8 suurinta ryhmää

Lähde: TK/Väestötillastot

Kuva 26. Suurimmat ulkomaalaisryhmät maakunnittain 1998.

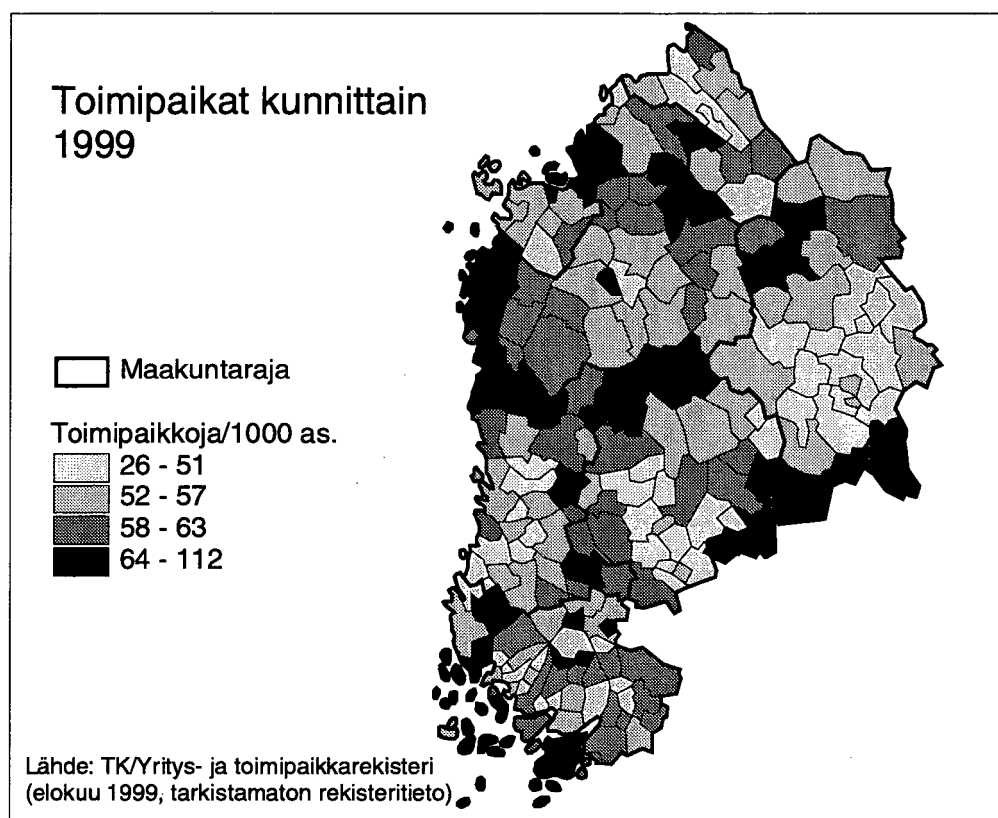
ELINKEINOELÄMÄ

Yritysten toimipaikat

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan elokuussa 1999 katsauksen tarkastelualueella oli 102 796 yritysten toimipaikkaa. Näistä 25 744 sijaitsi Varsinais-Suomessa. Satakunnassa toimipaikkojen määrä oli 13 062, Pirkanmaalla 24 787, Keski-Suomessa 13 141, Etelä-Pohjanmaalla 11 953, Pohjanmaalla 10 273 ja Keski-Pohjanmaalla 3 836 kappaletta. Rekisteri kattaa kaikki yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinoharjoittajat, jotka ovat arvonlisäverovelvollisia tai toimivat työnantajina lukuun ottamatta julkisia viranomaisia.

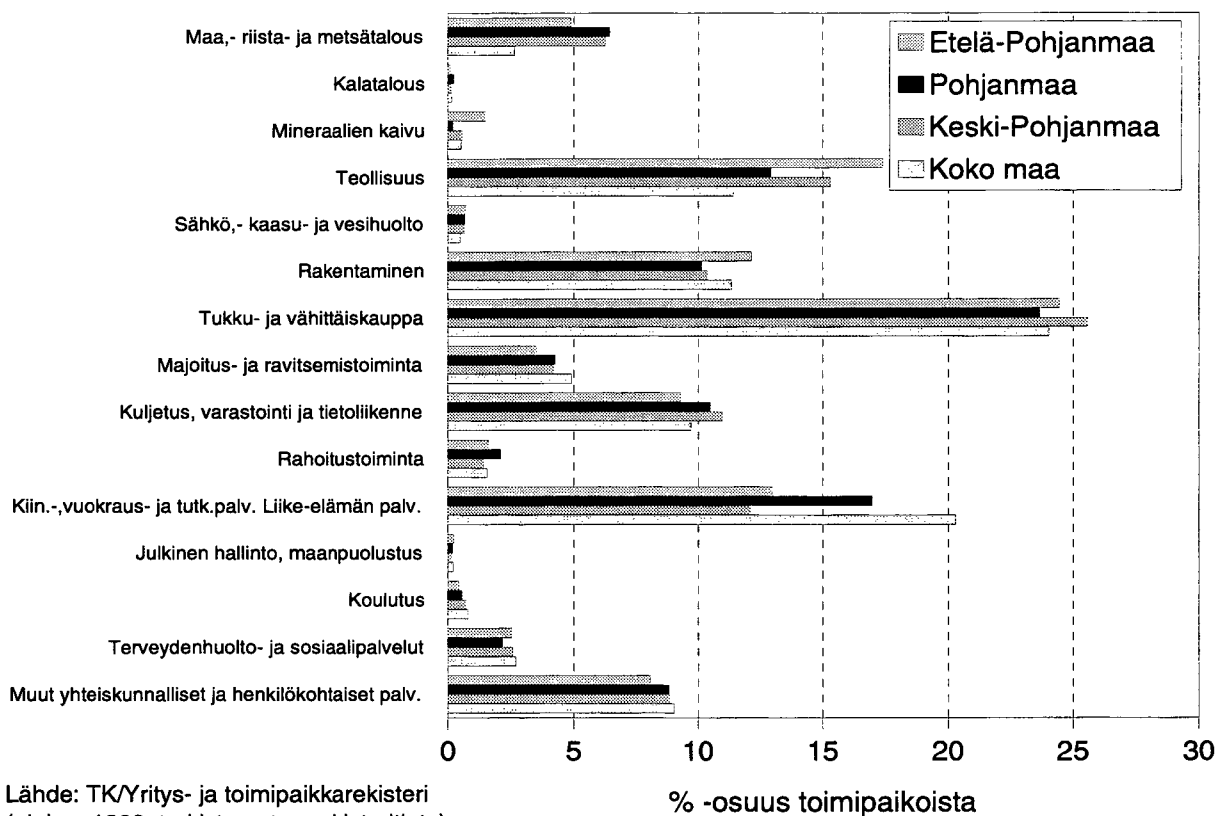
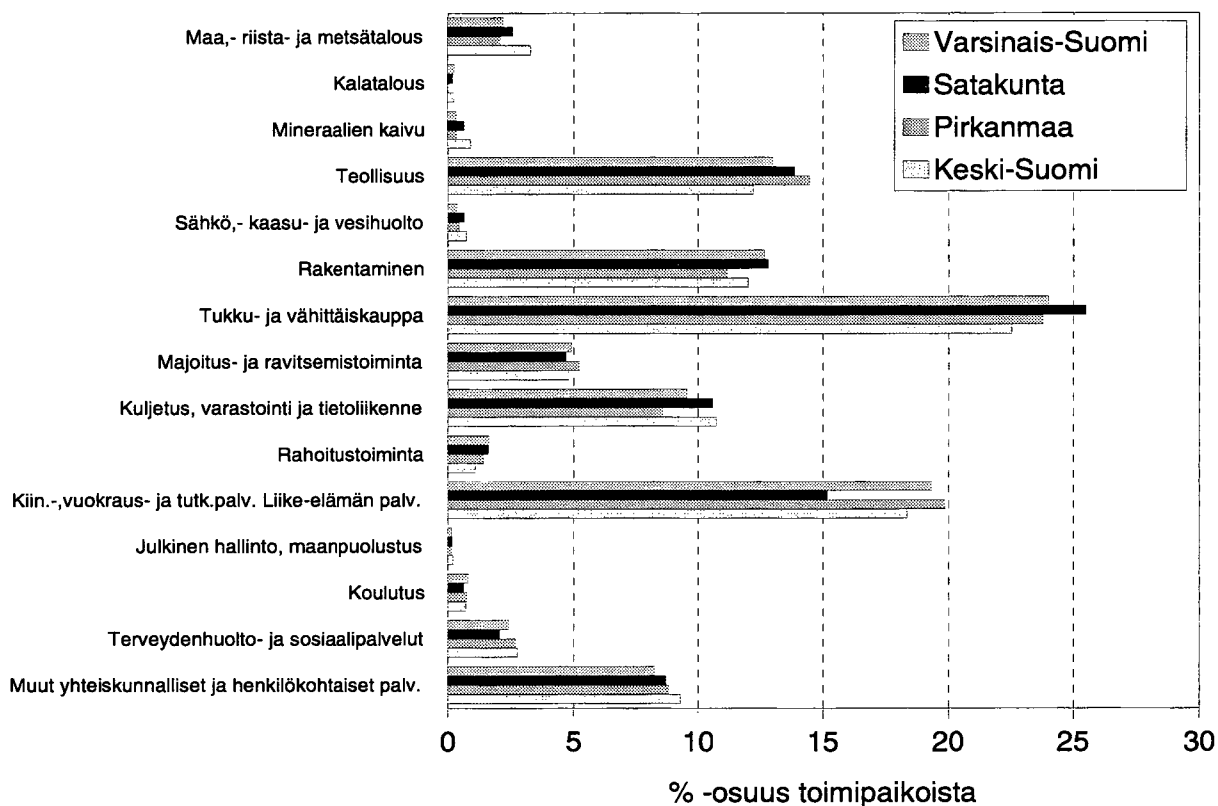
Toimialoista tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikkoja oli kaikissa Länsi-Suomen maakunnissa eniten. Kunnittaisessa tarkastelussa toimipaikkoja oli tuhatta asukasta kohti eniten Kustavissa ja Nauvossa. Suhteellisesti vähiten toimipaikkoja oli Viljakkalassa ja Kuorevedellä.

Vuodesta 1994 vuoteen 1997 toimipaikkojen lukumäärä kasvoi eniten Isossakyrössä ja Kaustisilla. Vastaavana aikana Viljakkalassa ja Korsnäsissä toimipaikkojen lukumäärä väheni yli 10 %. Toimipaikkojen henkilöstömäärä kasvoi vastaavana aikana eniten Halsualla ja Lestijärvellä. Henkilöstömäärä väheni vastaavasti eniten Västanfjärdissä ja Jämijärvellä. Jämijärvellä myös toimipaikkojen liikevaihdon määrä väheni suhteellisesti eniten. Eniten liikevaihto kasvoi Karinaisissa.

Kuva 27. Toimipaikat kunnittain 1999.

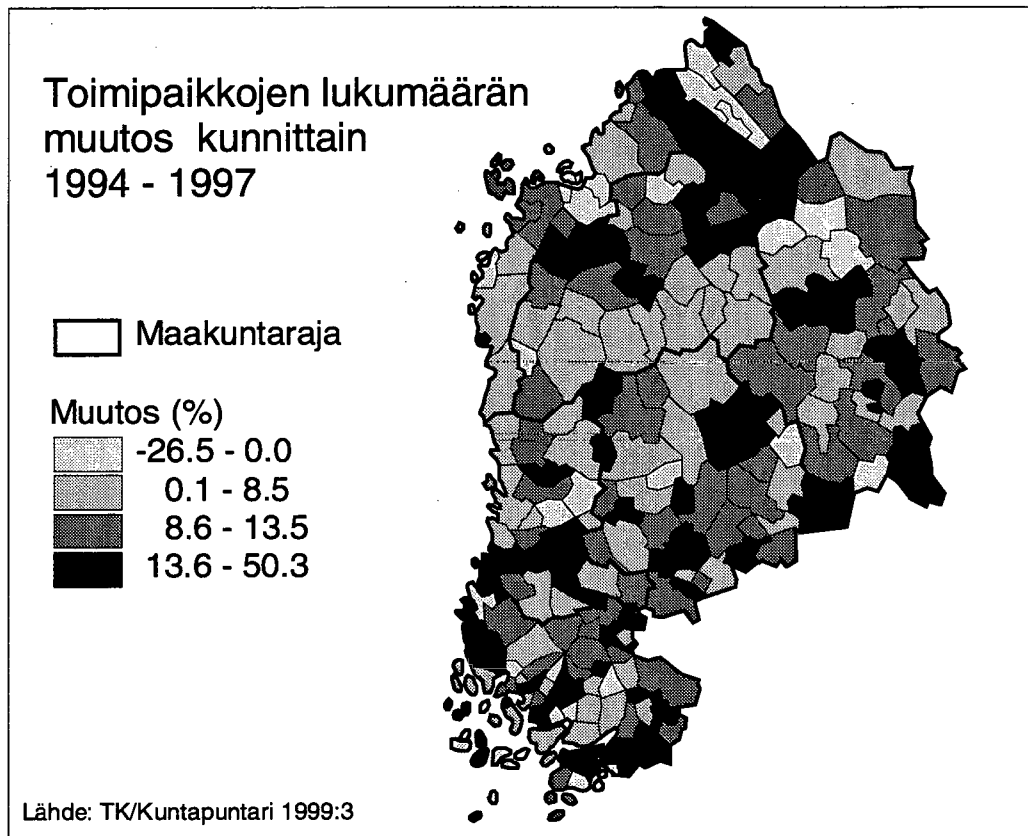
Toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999

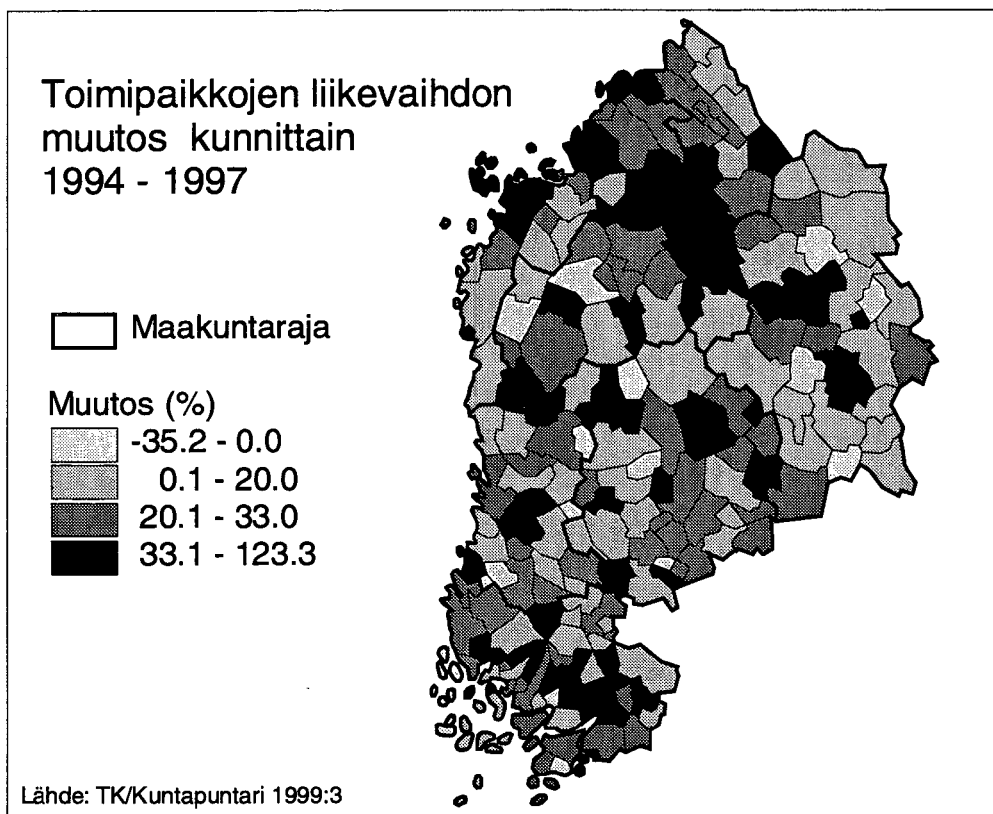
Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri (elokuu 1999, tarkistamaton rekisteritieto)

% -osuus toimipaikoista

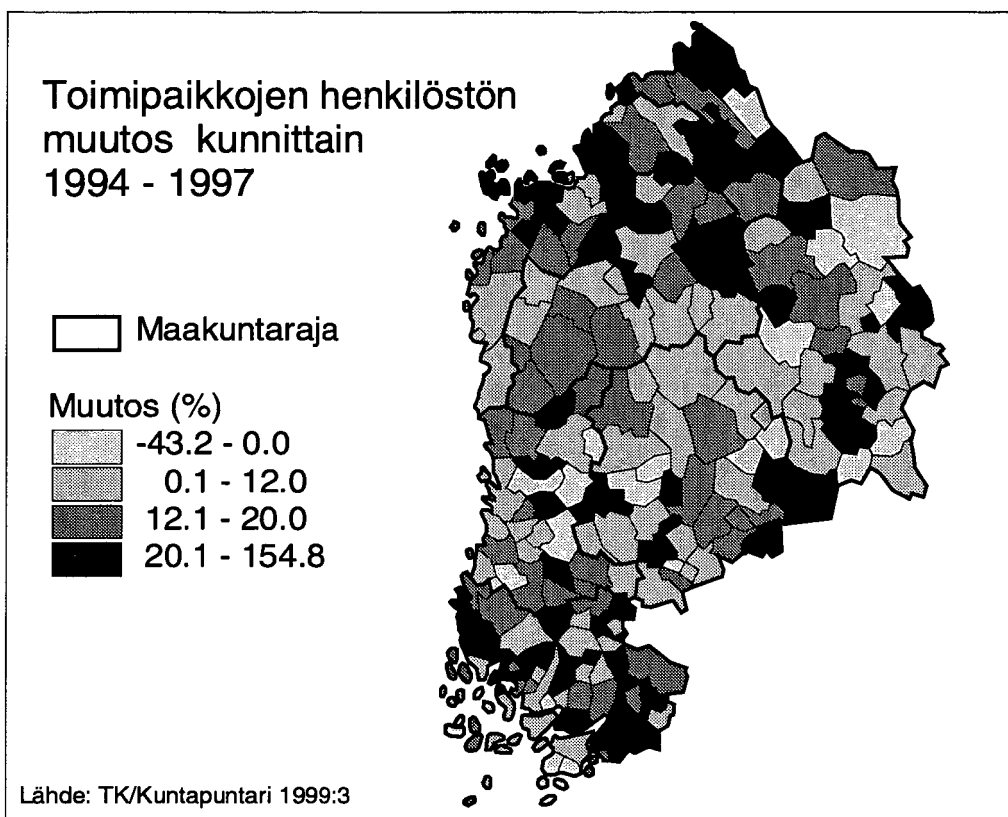
Kuva 28. Toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999.

Kuva 29. Toimipaikkojen lukumäärän muutos kunnittain 1994 - 1997.

Kuva 30. Toimipaikkojen liikevaihdon muutos kunnittain 1994 - 1997.

Kuva 31. Toimipaikkojen henkilöstön muutos kunnittain 1994 - 1997.

Elinkeinorakenne

Suomea 1990-luvun alussa koetelleella lamalla oli vaikutuksensa työllisten määrään. Varsinkin palveluissa ja jalostuksessa työpaikkojen väheneminen oli voimakasta. Vuonna 1993 tämä väheneminen kuitenkin pysähtyi. Alkutuotannossa työpaikkojen määrän väheneminen on ollut suhteellisen tasaista koko tarkastelujakson ajan (1987 – 1997).

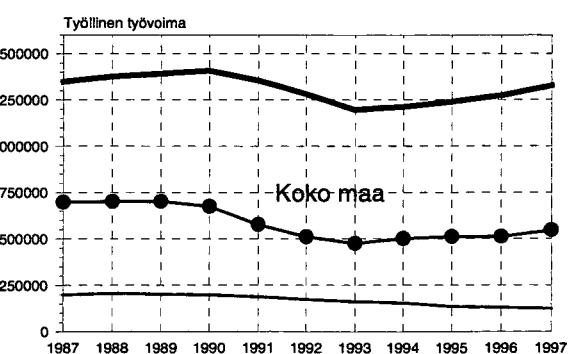
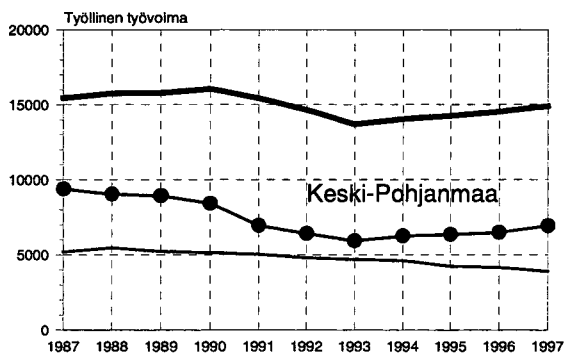
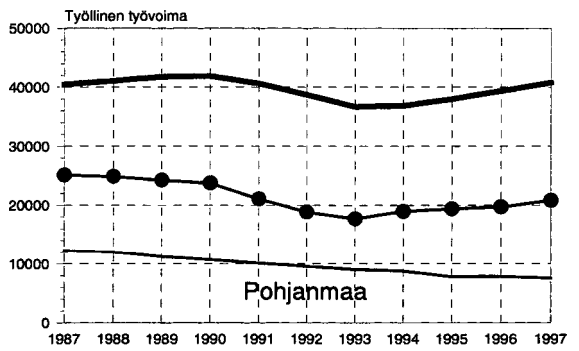
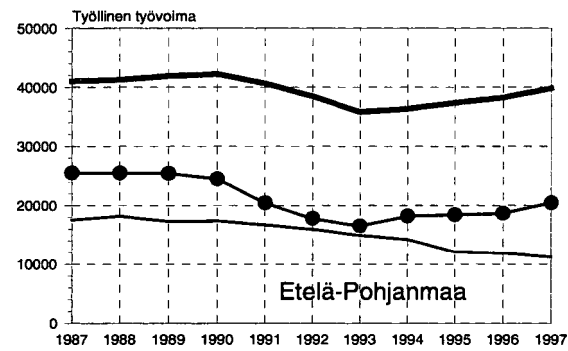
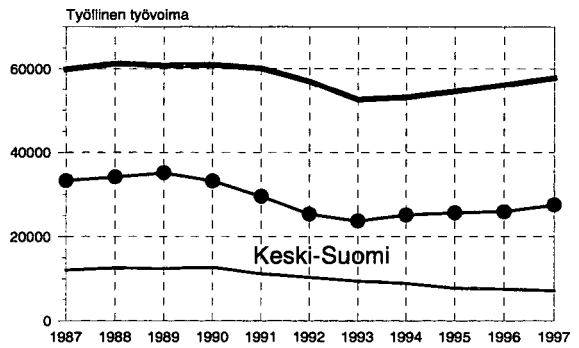
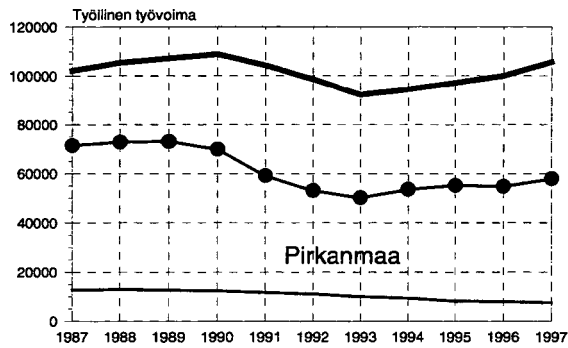
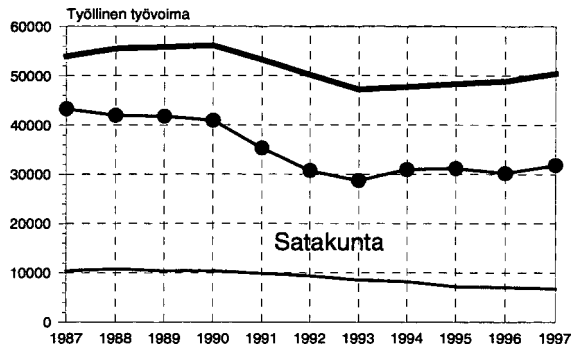
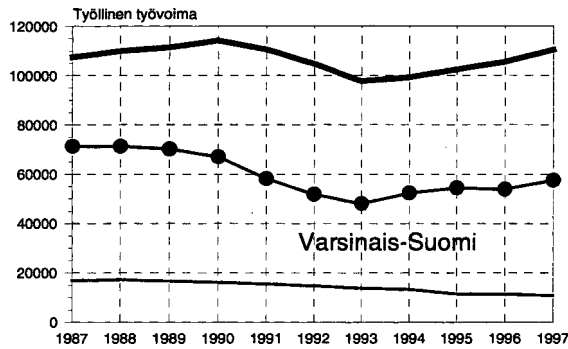
Tarkemmalla toimialajaotuksella teollisuus oli tärkein työllistäjä vuonna 1997 Länsi-Suomessa. Terveystenhoito ja sosiaalipalvelut oli toiseksi työllistävin sektori Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Pirkanmaalla ja Pohjanmaalla. Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla toiseksi tärkein sektori oli maa- riista- ja metsätalous.

Alkutuotanto

Alkutuotannon työllistävyys oli vuonna 1997 suurin Ullavan kunnassa, jossa 43 % työllisistä toimi sen piirissä. Vähäisin sen osuus oli Raisiossa, Tampereella ja Jyväskylässä. Maakunnista Satakunnassa, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla alkutuotannon osuus oli suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Kunnista suurimmat keskimääräiset peltoalat olivat vuonna 1997 Loimaalla ja pienimmät Jyväskylässä. Tilojen keskimääräinen metsäala oli suurin Dragsfjärdissä ja pienin Raisiossa. Sekä verotettavat tulot että maatilatalouden velat tilaa kohti laskettuna olivat pienimmät Iniössä. Tulot olivat suurimmat Sahalahdella ja maatilatalouden velat vastaavasti Alastarossa.

Työllinen työvoima maakunnittain 1987 - 1997

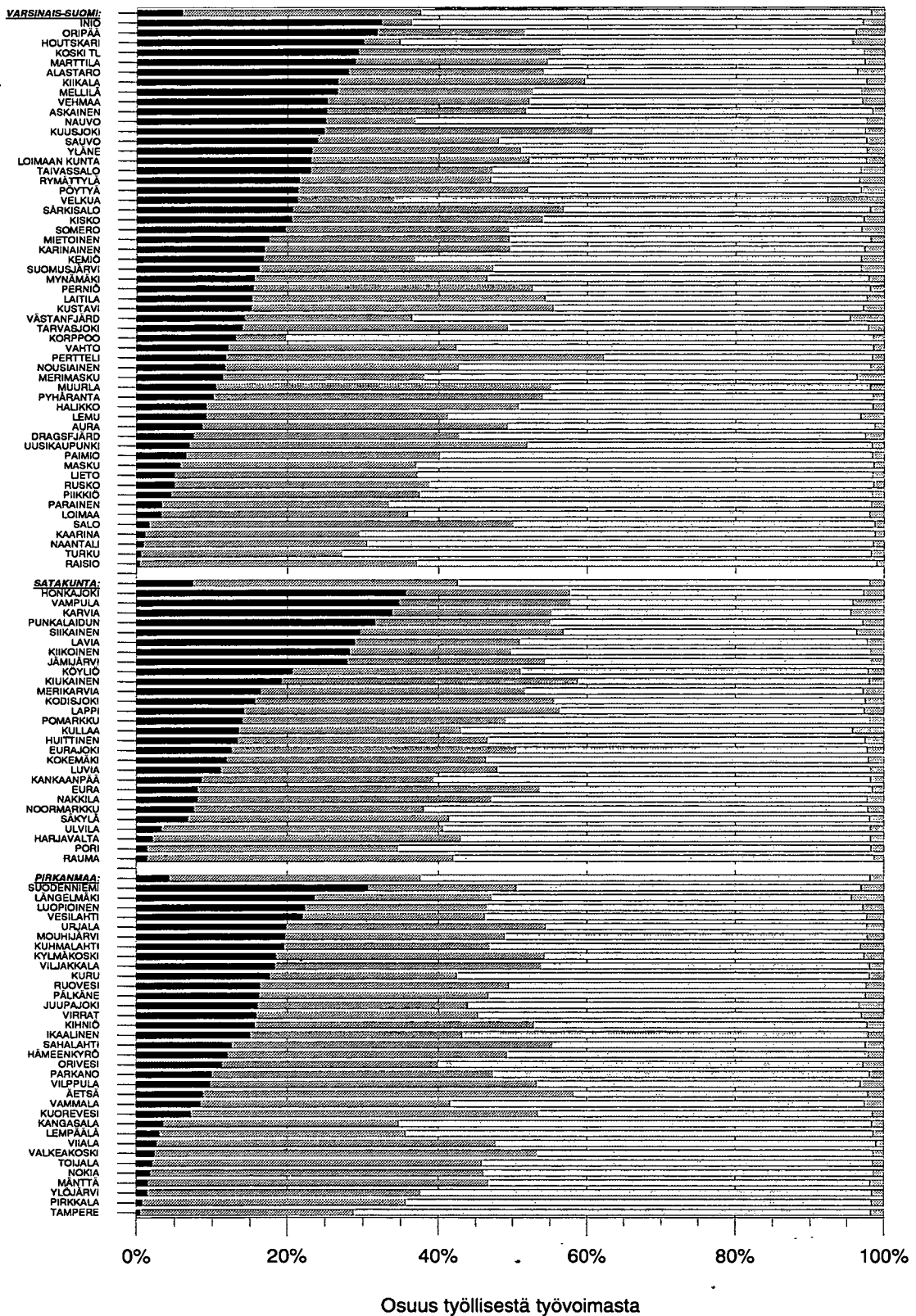
**Huom! Erilaiset
asteikot**

— Alkutuotanto   ● Jalostus   — Palvelut

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

Elinkeinorakenne kunnittain 1997

Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

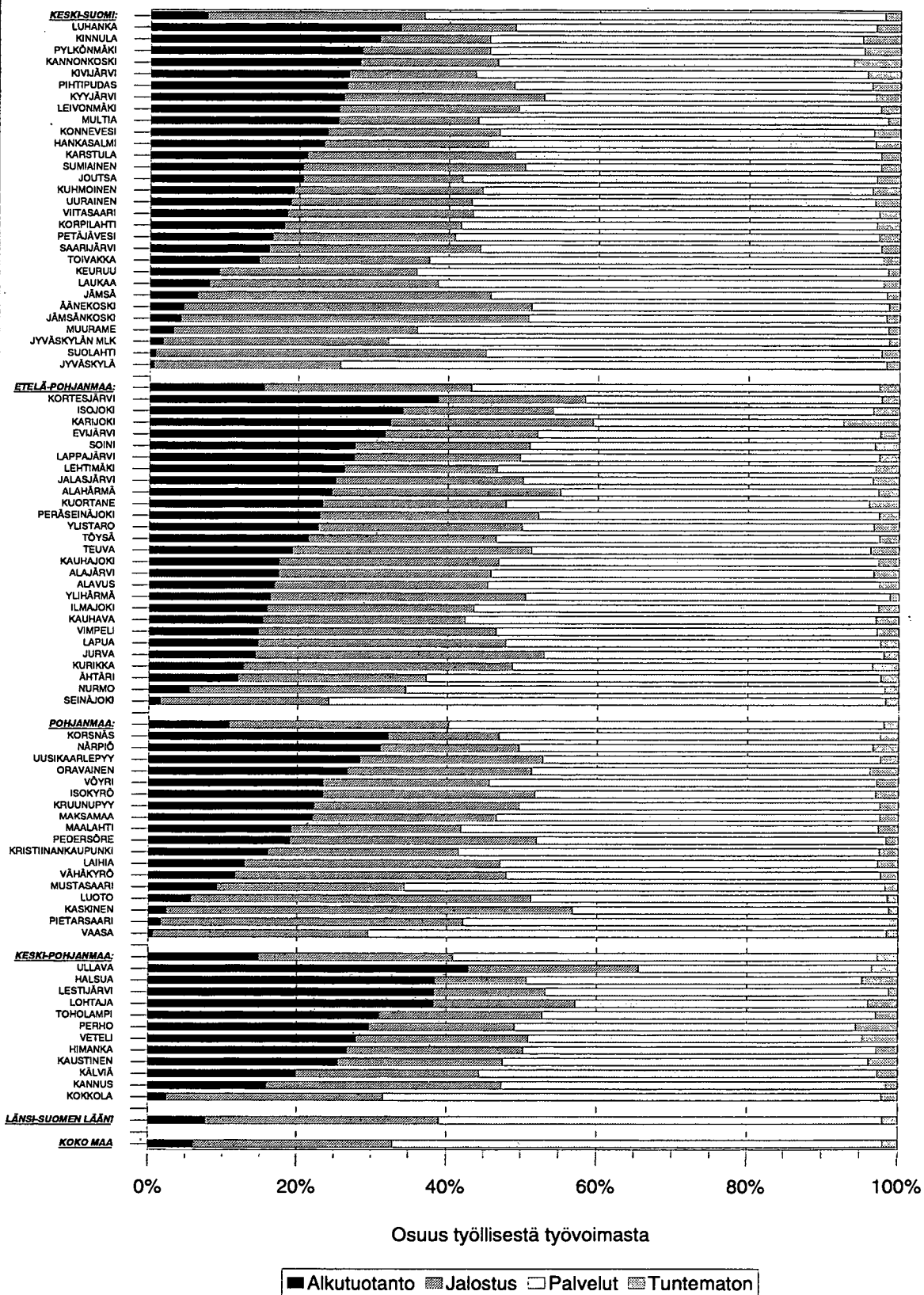
■ Alkutuotanto ■ Jalostus □ Palvelut ■ Tuntematon

Kuva 33a. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan.

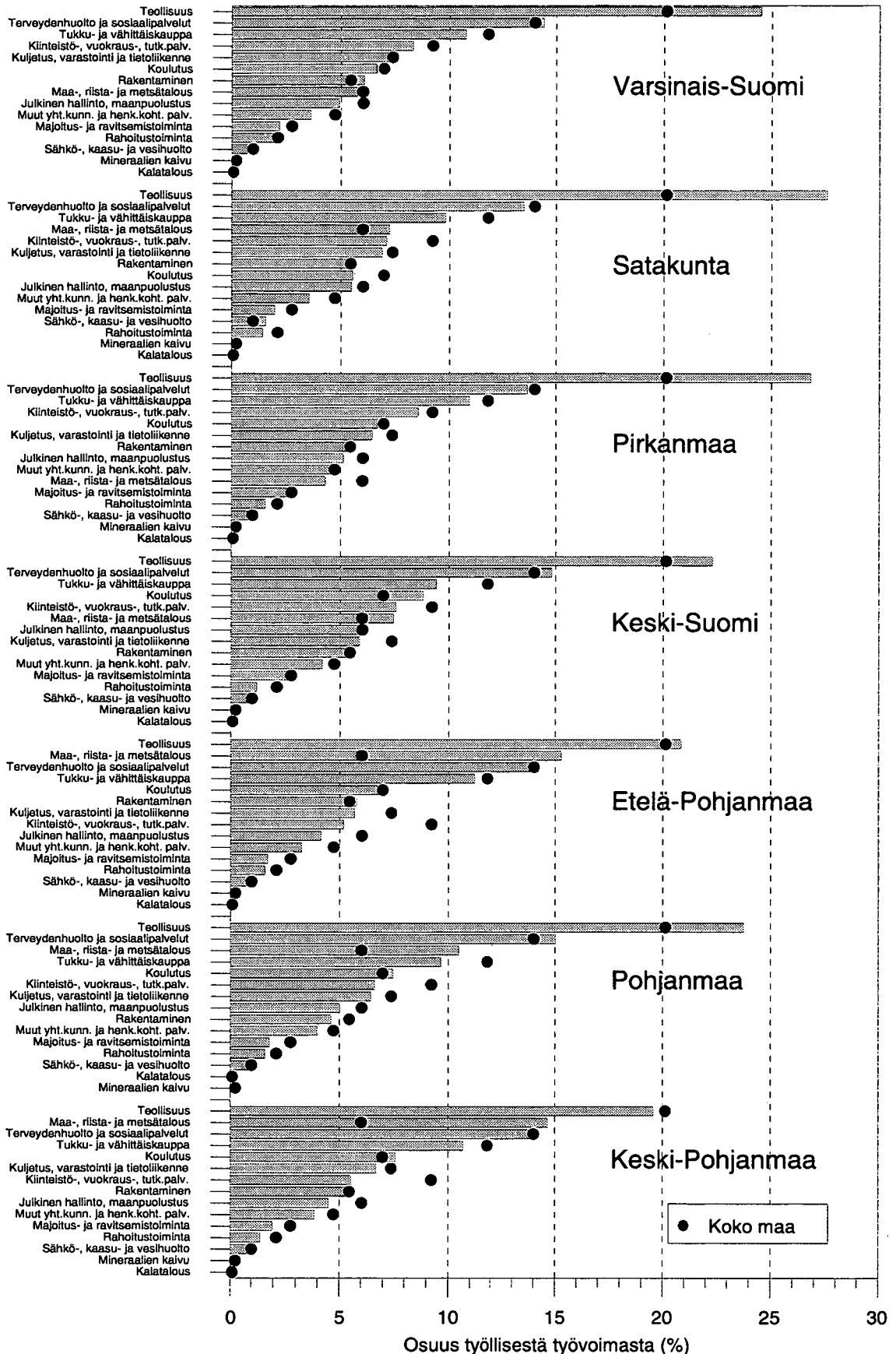
Elinkeinorakenne kunnittain 1997

Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan

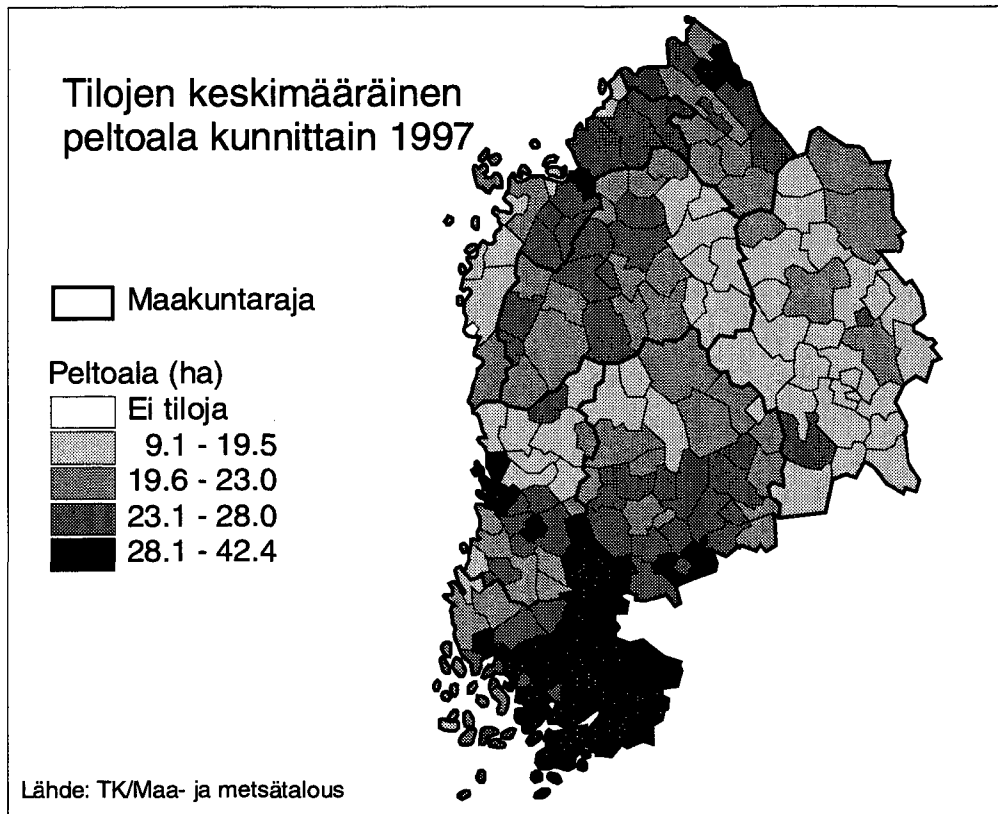
Kuva 33b. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan.

Elinkeinorakenne maakunnittain 1997

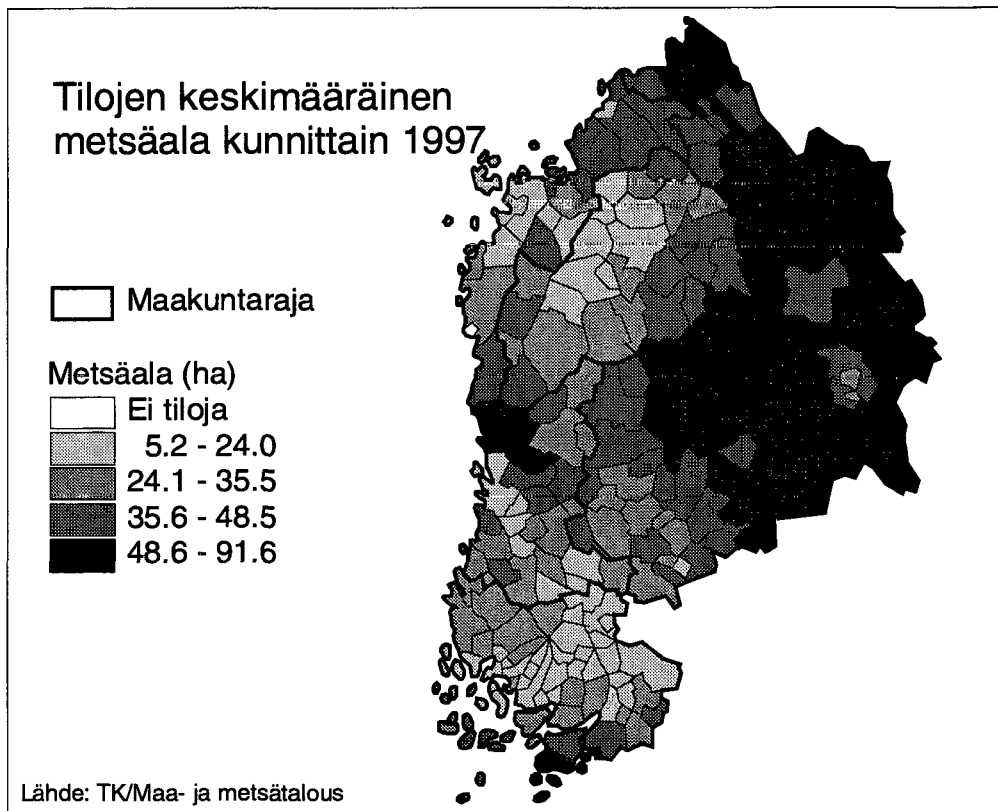

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

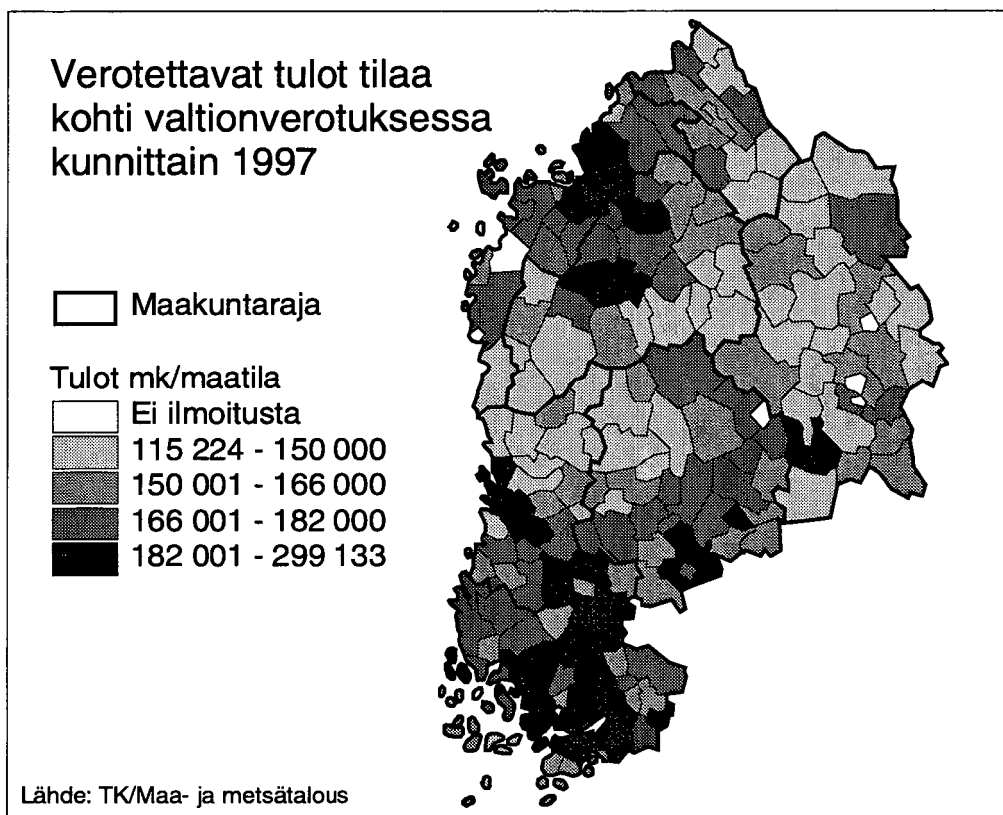
Kuva 34. Elinkeinorakenne maakunnittain 1997.

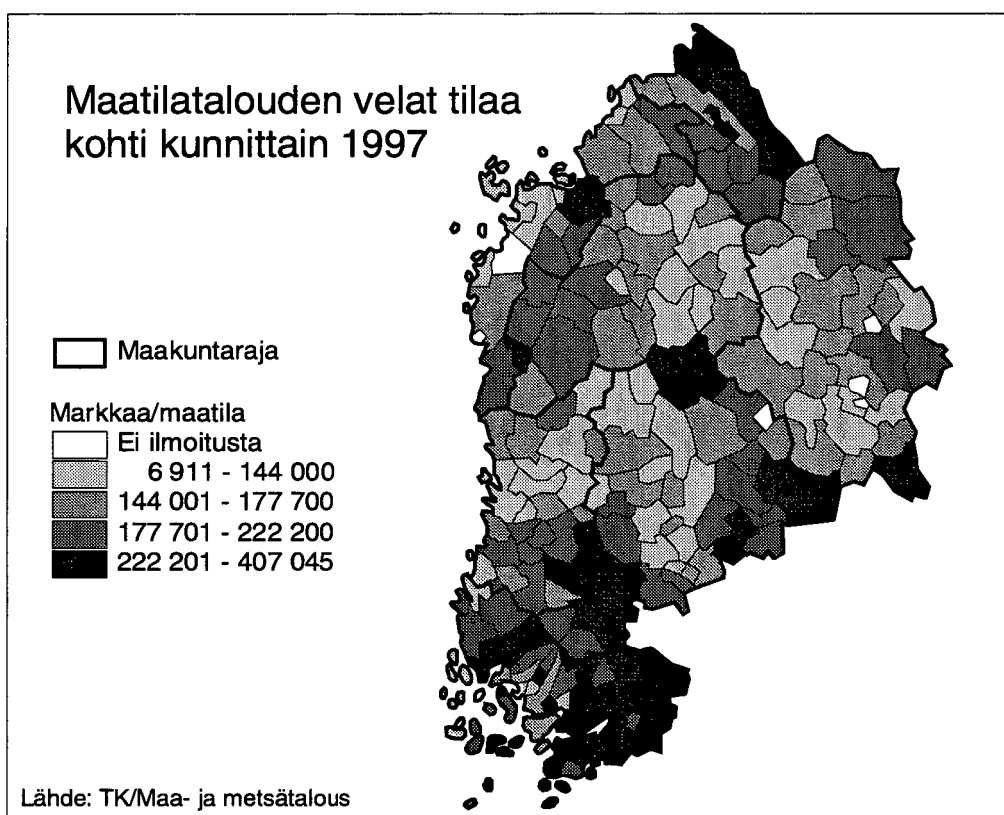
Kuva 35. Tilojen keskimääräinen peltoala kunnittain 1997.

Kuva 36. Tilojen keskimääräinen metsäala kunnittain 1997.

Kuva 37. Verotettavat tulot tilaa kohti valtionverotuksessa kunnittain 1997.

Kuva 38. Maatilatalouden velat tilaa kohti kunnittain 1997.

Jalostus

Vuonna 1997 jalostuselinkeinojen työllistävyys oli suhteellisesti suurin Kaskisissa, Valkeakoskella ja Perttelissä, joiden työllisistä yli puolet työskenteli niiden piirissä. Suhteellisesti vähiten jalostus työllisti Iniössä, Houtskarissa ja Korppoossa asuvia.

Perusmetallin ja metallituotteiden valmistus on suurin yksittäinen teollisuuden toimiala toimipaikkojen lukumäärällä mitattuna Länsi-Suomen maakunnissa Keski-Pohjanmaata lukuun ottamatta. Keski-Pohjanmaalla tekstiilien ja vaatteiden valmistuksen toimipaikkoja on eniten. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin elokuun 1999 poikkileikkaustietoihin.

Vuonna 1997 metsäteollisuus oli koko maassa ja Keski-Suomessa suurin teollisuudenala jalostusarvolla, henkilökunnan määrällä sekä viennin osuudella mitattuna. Keski-Pohjanmaalla kemian teollisuuden osuus maakunnan koko teollisuuden viennistä oli peräti 88 %. Varsinais-Suomen suurin teollisuudenala oli elektroniikkateollisuus.

Teollisuuden jalostusarvo oli Varsinais-Suomessa 15.8 miljardia markkaa vuonna 1997. Pirkanmaalla vastaava arvo oli 13.9, Satakunnassa 8.3, Keski-Suomessa 7.1, Etelä-Pohjanmaalla 3.2, Pohjanmaalla 5.4 ja Keski-Pohjanmaalla 1.4 miljardia markkaa.

Kunnittain tarkasteltuna teollisuuden jalostusarvo oli Kaskisissa yli 278 000 markkaa asukasta kohti, mikä on Länsi-Suomen korkein arvo. Henkilökunnan määrällä mitattuna teollisuustoimipaikkojen keskikoko oli Sahalahdella suurin. 28:ssä Länsi-Suomen kunnassa viennin osuus teollisuustoimitusten bruttoarvosta oli yli 50 %. Suurin tämä suhdeluku oli Jämsässä, 93 %.

Palvelut

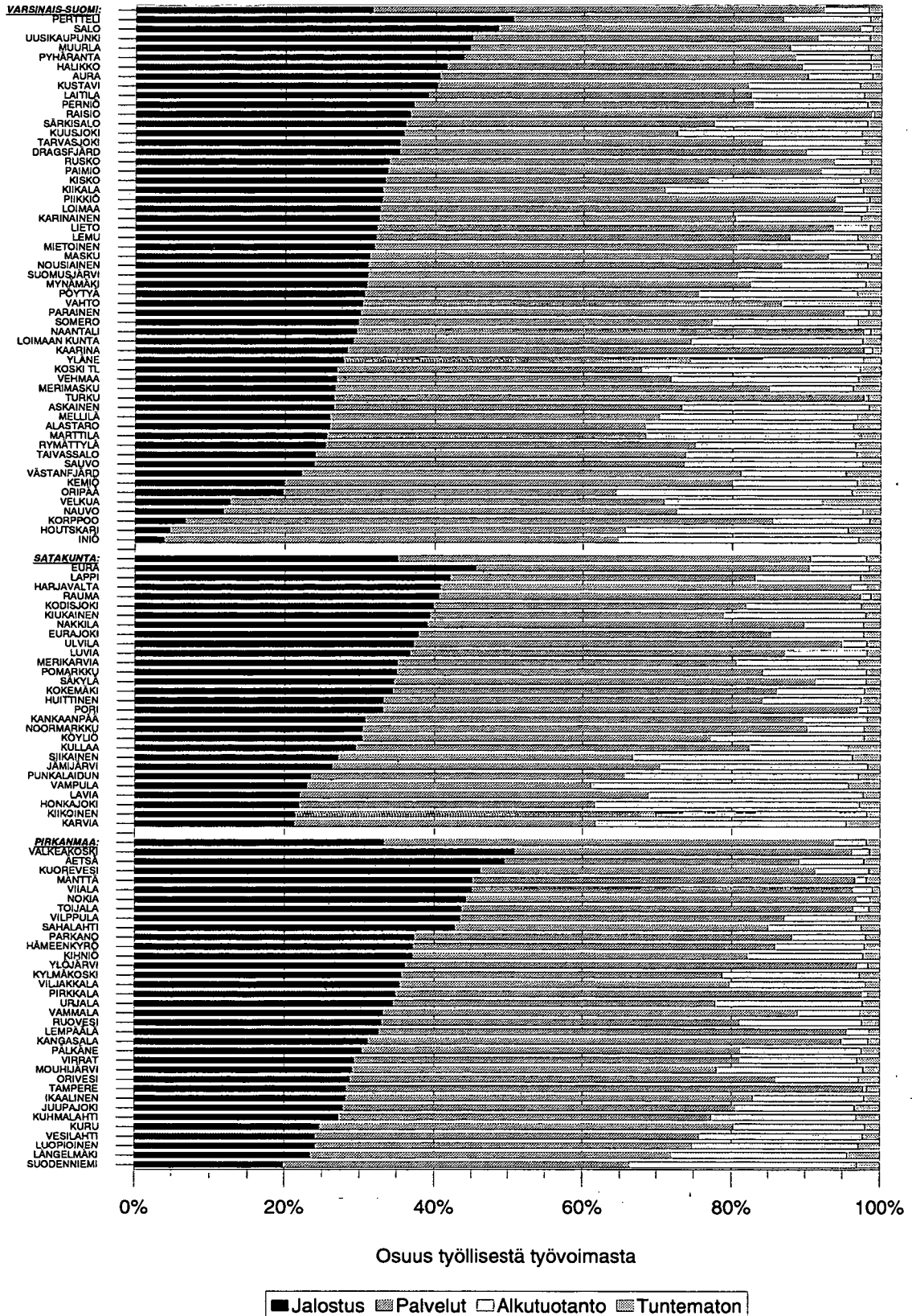
Yksittäisistä palvelusektorin toimialoista rahoitustoiminta on menettänyt eniten työpaikkoja 1990 -luvulla. Vuodesta 1990 vuoteen 1997 rahoitustoiminnan työpaikat vähenivät kaikissa maakunnissa yli 30 %. Vuodesta 1995 vuoteen 1997 ne vähenivät edelleen, Pirkanmaalla yli 15 %.

Useimmilla toimialoilla työpaikkojen määrä on kuitenkin lisääntynyt vuodesta 1995 vuoteen 1997. Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Pirkanmaalla ja Pohjanmaalla kasvu oli suurin terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen toimialoilla. Keski-Suomessa kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen työpaikat lisääntyivät suhteellisesti eniten. Vastaavasti Etelä-Pohjanmaalla julkisen hallinnon ja Keski-Pohjanmaalla koulutuksen työpaikat lisääntyivät eniten.

Palvelutoimialojen osuus kunnassa asuvasta työllisestä työvoimasta oli suurin Korppoossa ja Seinäjoella vuonna 1997. Vähäisin palvelutoimialojen merkitys oli samana vuonna Ullavassa, Karijoella ja Perttelissä.

Elinkeinorakenne kunnittain 1997

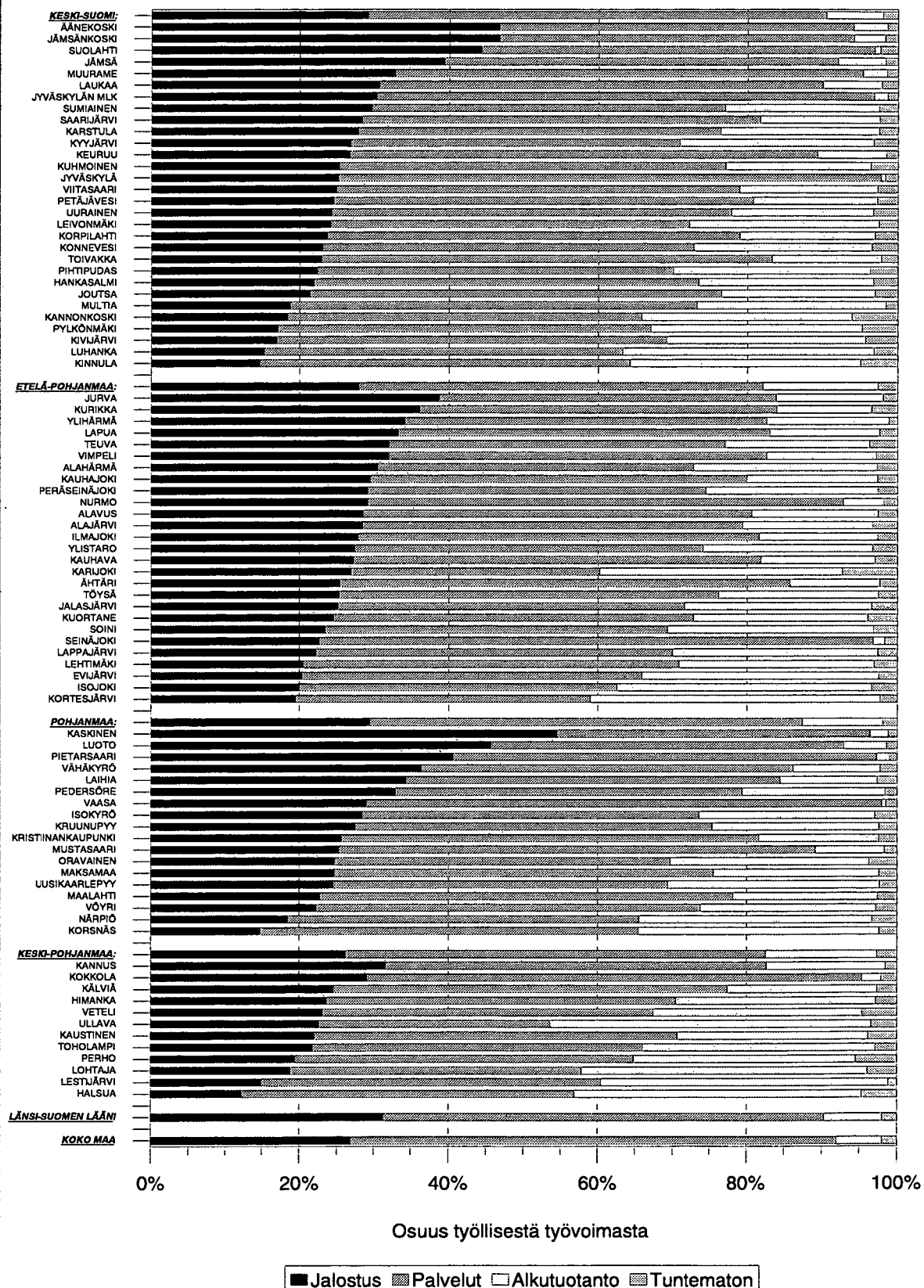
Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan

Kuva 39a. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan.

Elinkeinorakenne kunnittain 1997

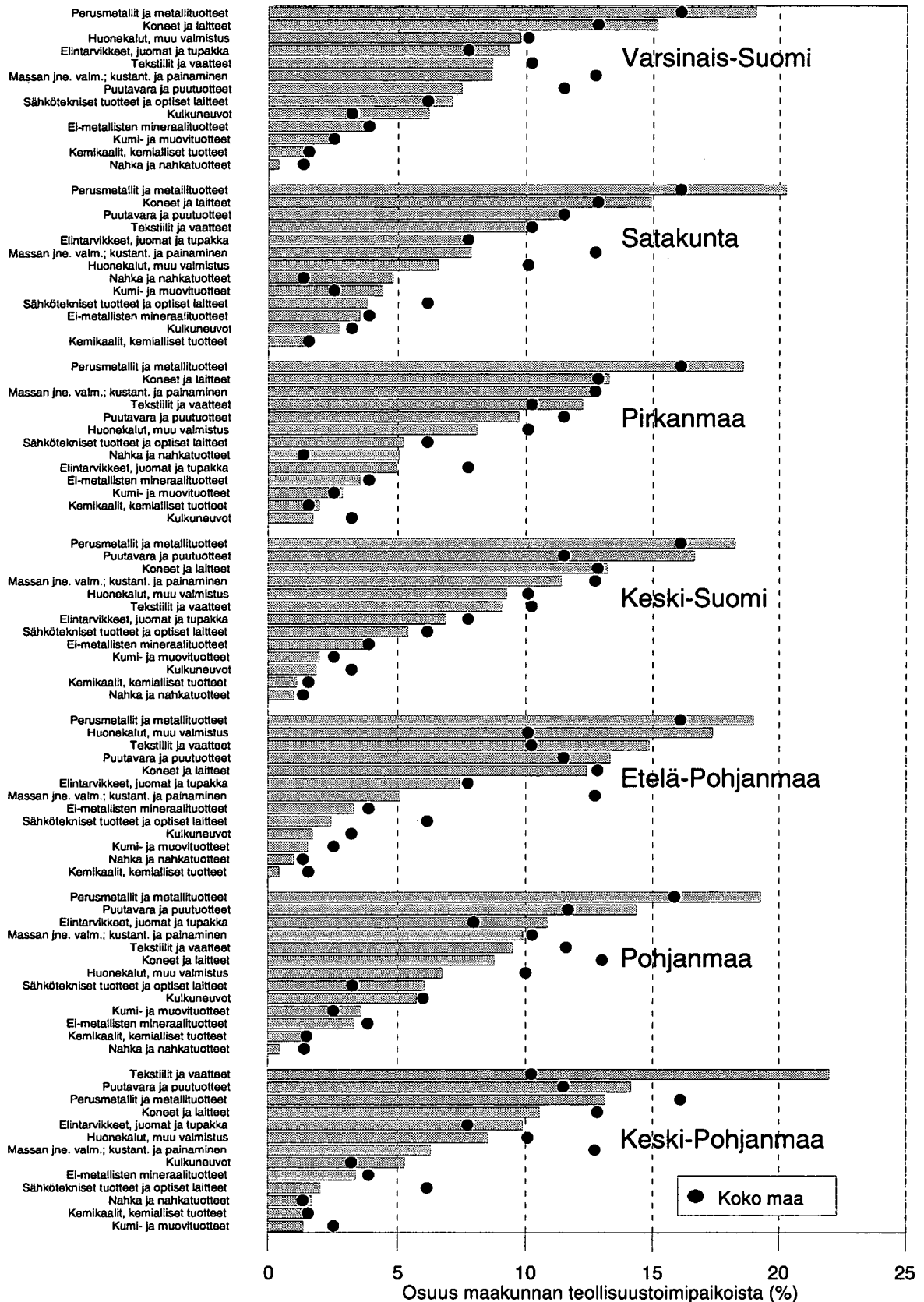
Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

Kuva 39b. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan.

Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999

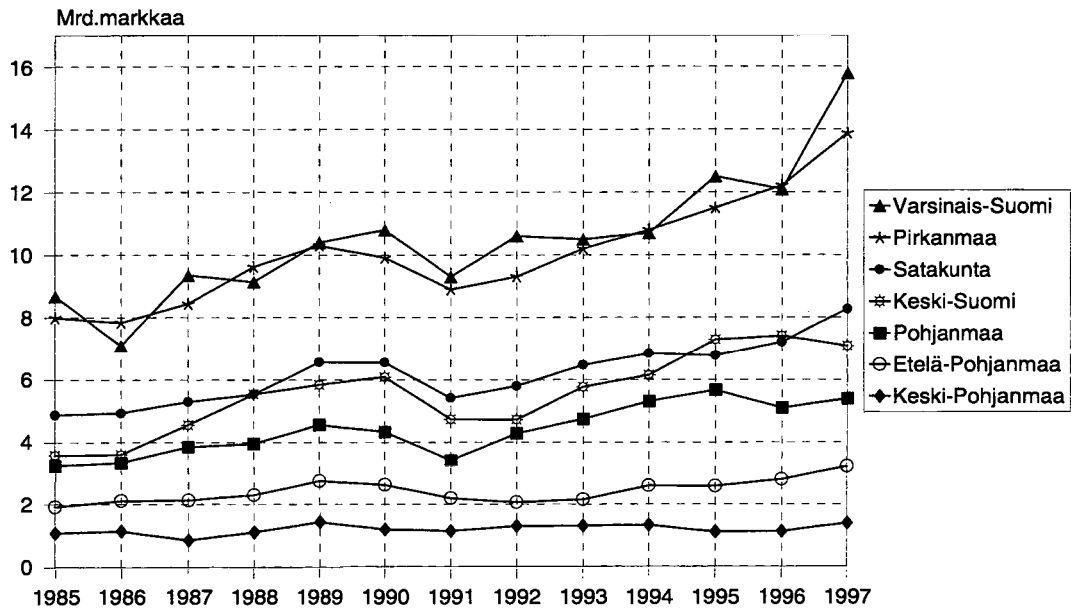

Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri (elokuu 1999, tarkistamaton rekisteritieto)

Kuva 40. Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999.

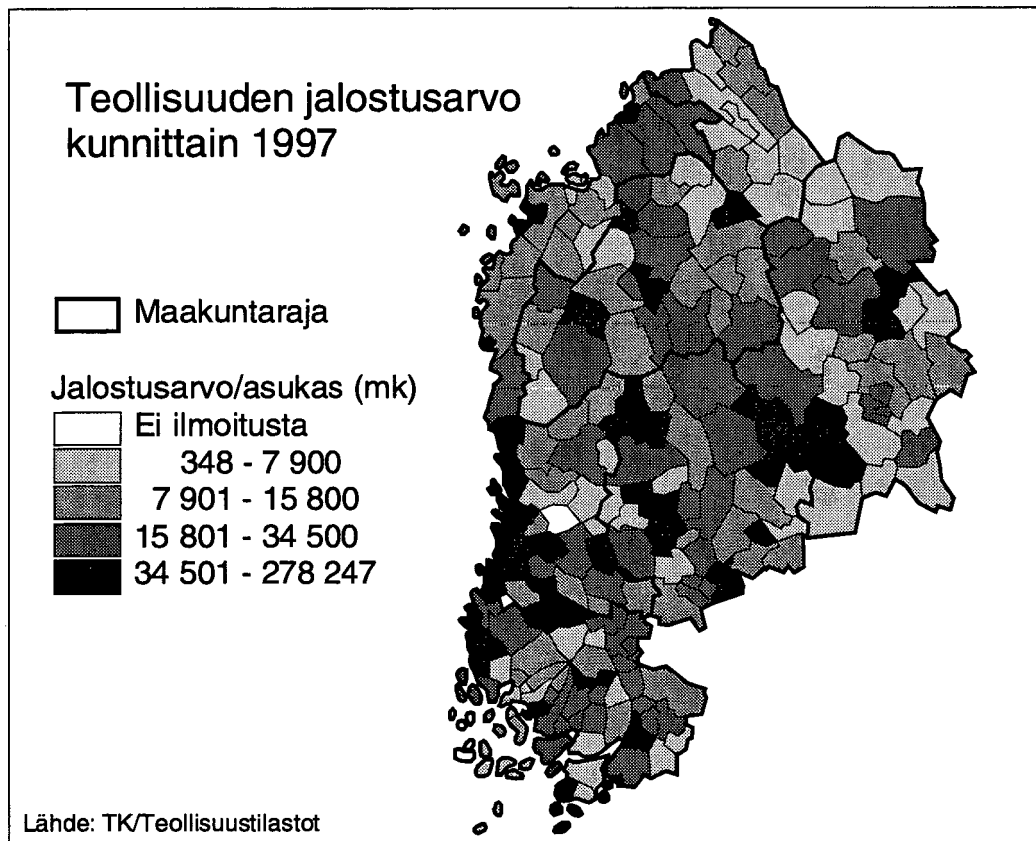
Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 - 1997

Lähde: TK/Teollisuustilastot

Teollisuustilasto v.1985-94 käsittää pääsääntöisesti yli 5 henkeä työllistävät toimipaikat

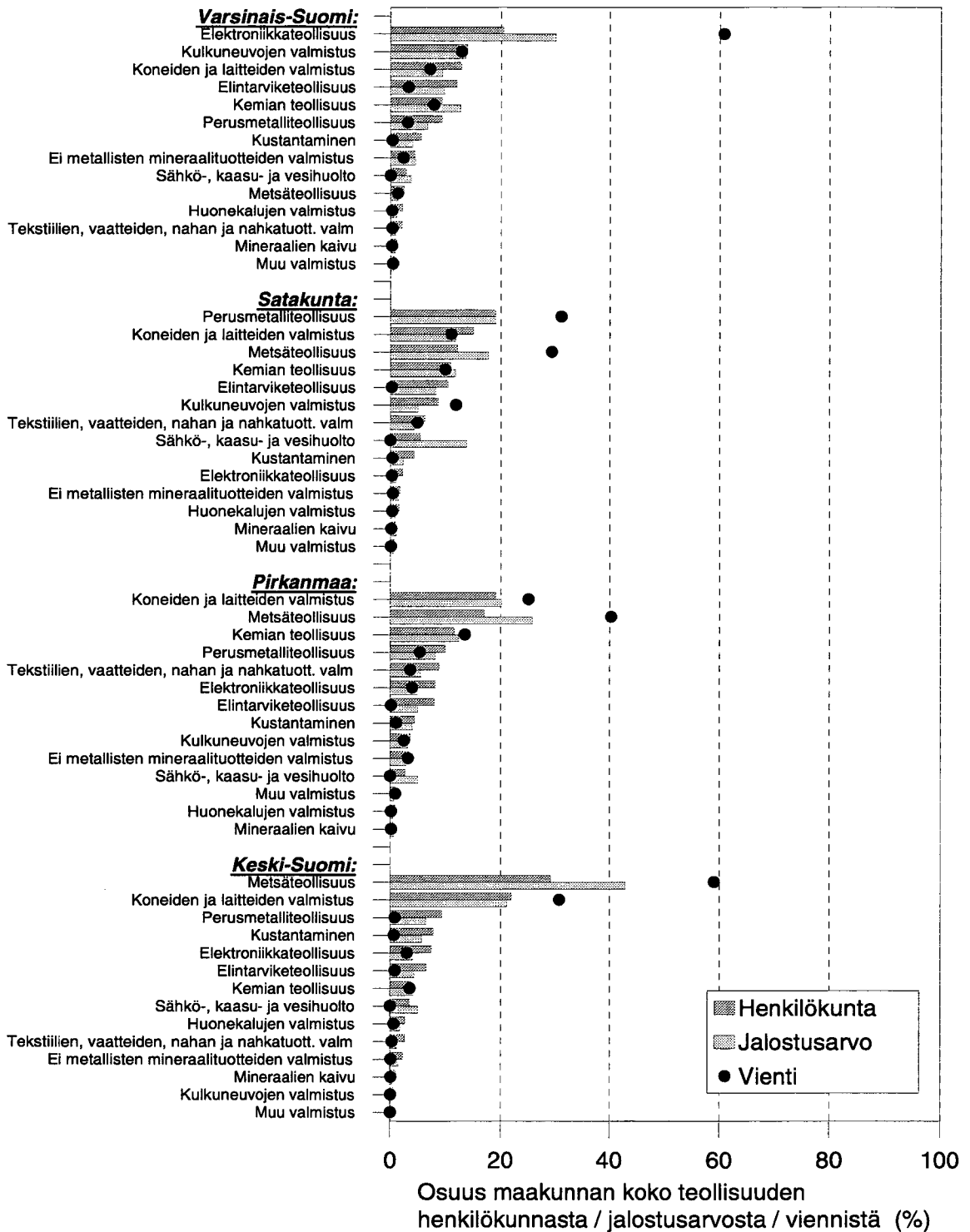
Kuva 41. Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 – 1997.

Kuva 42. Teollisuuden jalostusarvo kunnittain 1997.

Teollisuustoiminta maakunnittain ja toimialoittain 1997

Toimialojen osuudet teollisuuden henkilökunnasta, jalostusarvosta ja viennistä Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa

Lähde: TK/Teollisuustilastot

Kuva 43. Teollisuustoiminta maakunnittain ja toimialoittain 1997. Toimialojen osuudet teollisuuden henkilökunnasta, jalostusarvosta ja viennistä Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa.

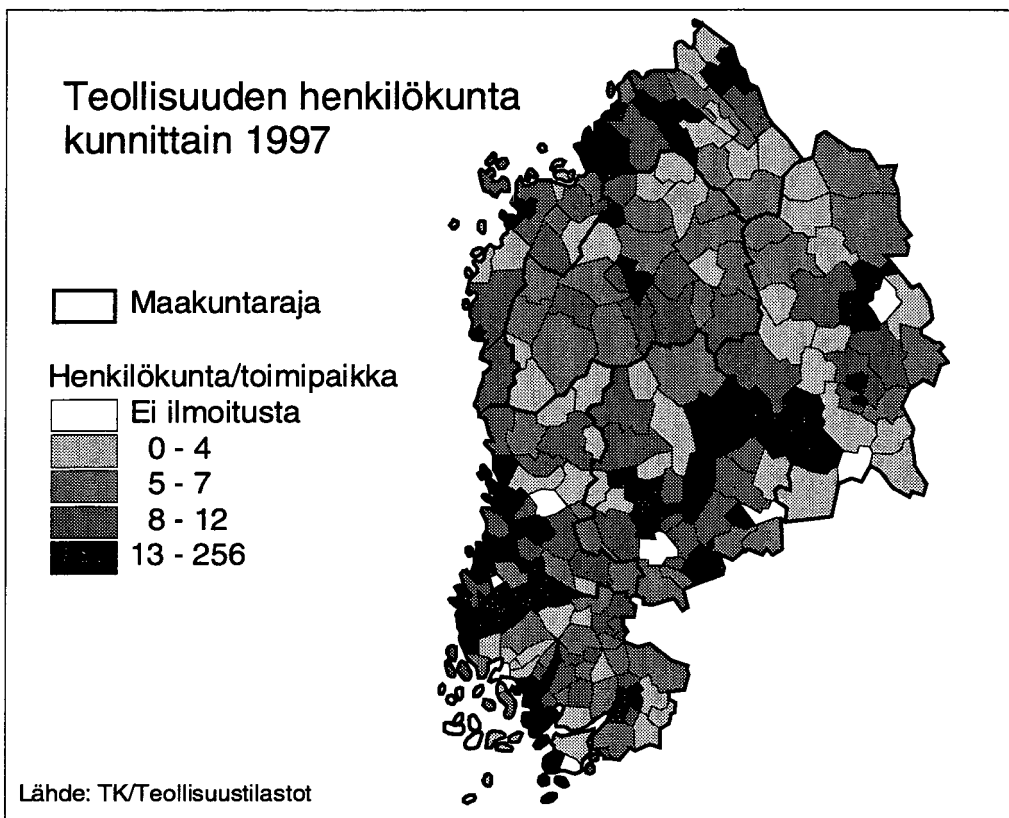
Teollisuustoiminta maakunnittain ja toimialoittain 1997

Toimialojen osuudet teollisuuden henkilökunnasta, jalostusarvosta ja viennistä Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja koko maassa

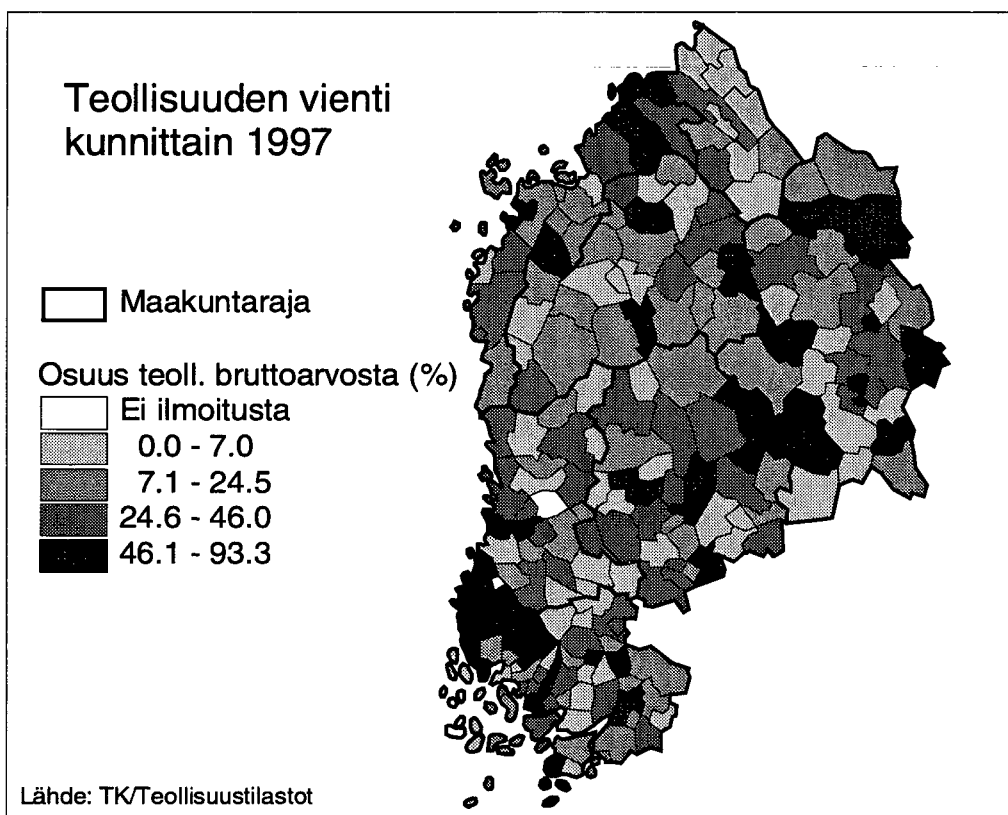

Lähde: TK/Teollisuustilastot

Kuva 44. Teollisuustoiminta maakunnittain ja toimialoittain 1997. Toimialojen osuudet teollisuuden henkilökunnasta, jalostusarvosta ja viennistä Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja koko maassa.

Kuva 45. Teollisuuden henkilökunta kunnittain 1997.

Kuva 46. Teollisuuden vienti kunnittain 1997.

Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1990 - 1997

Varsinais-Suomi:
 Koulutus
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Rahoitustoiminta

Satakunta:
 Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Koulutus
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Rahoitustoiminta

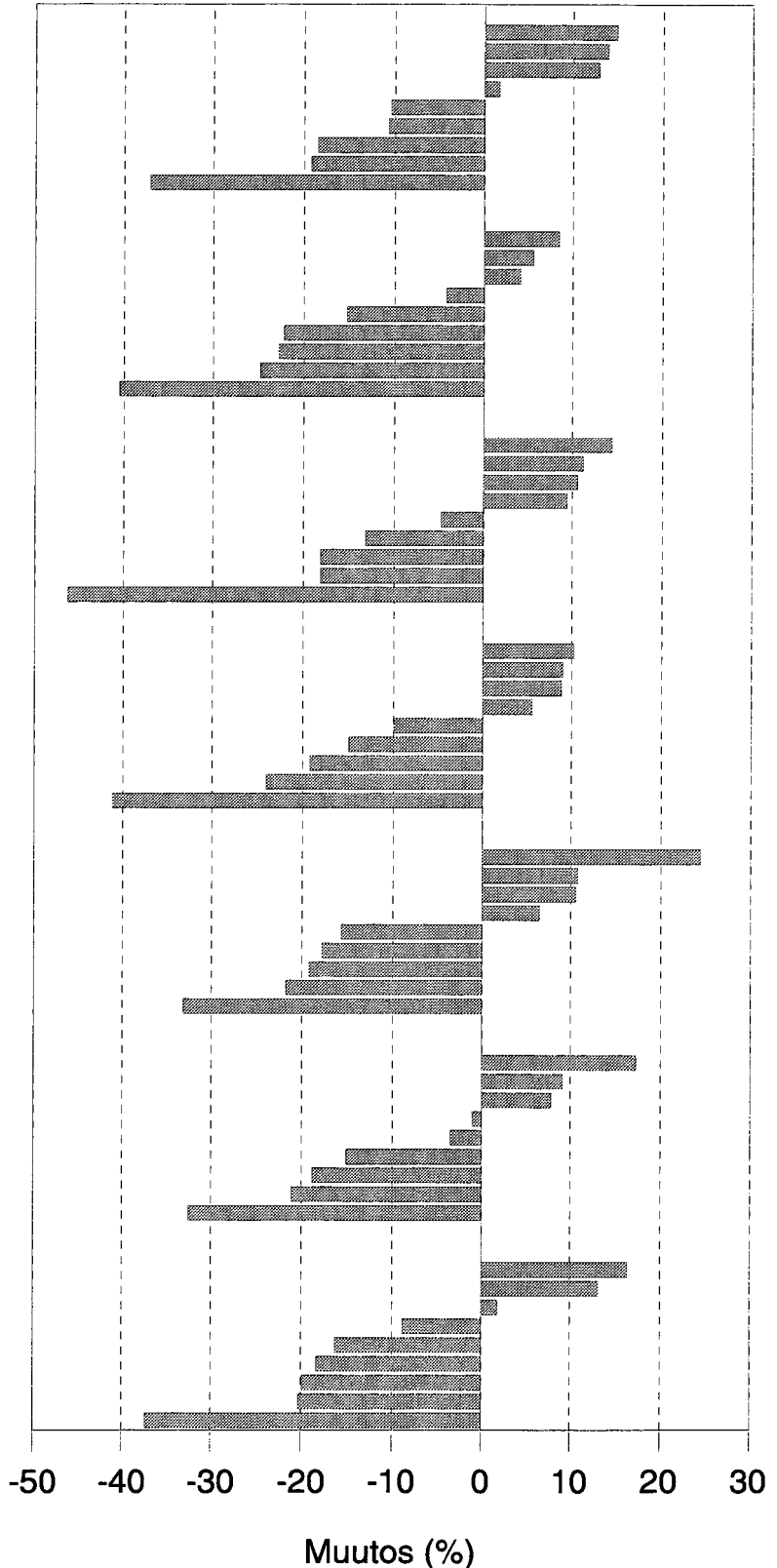
Pirkanmaa:
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Koulutus
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Rahoitustoiminta

Keski-Suomi:
 Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Koulutus
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Rahoitustoiminta

Etelä-Pohjanmaa:
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Koulutus
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Rahoitustoiminta

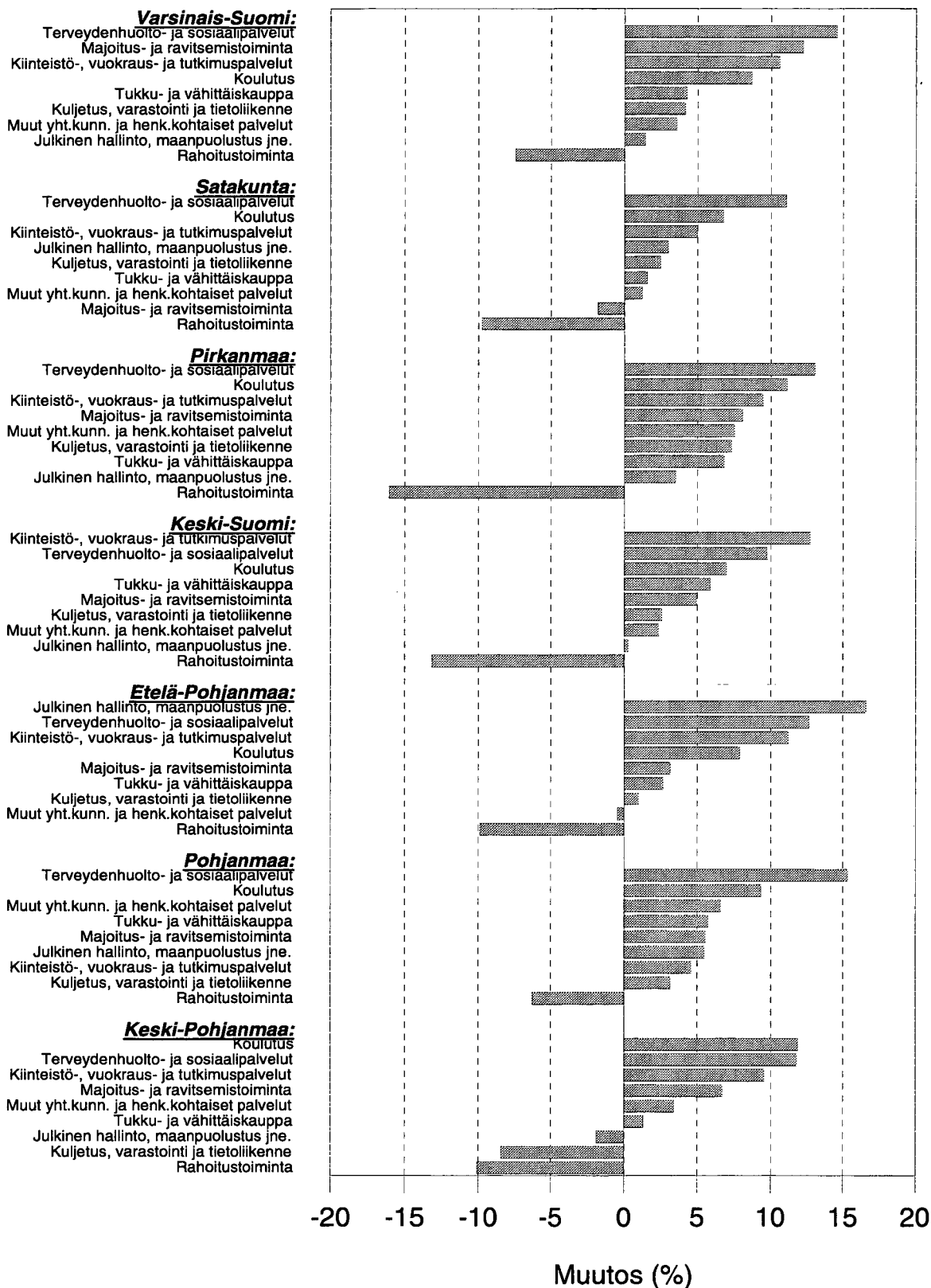
Pohjanmaa:
 Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Koulutus
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Rahoitustoiminta

Keski-Pohjanmaa:
 Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Koulutus
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Rahoitustoiminta

Lähde: TK/Työssäkäyntitilastot

Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1995 - 1997

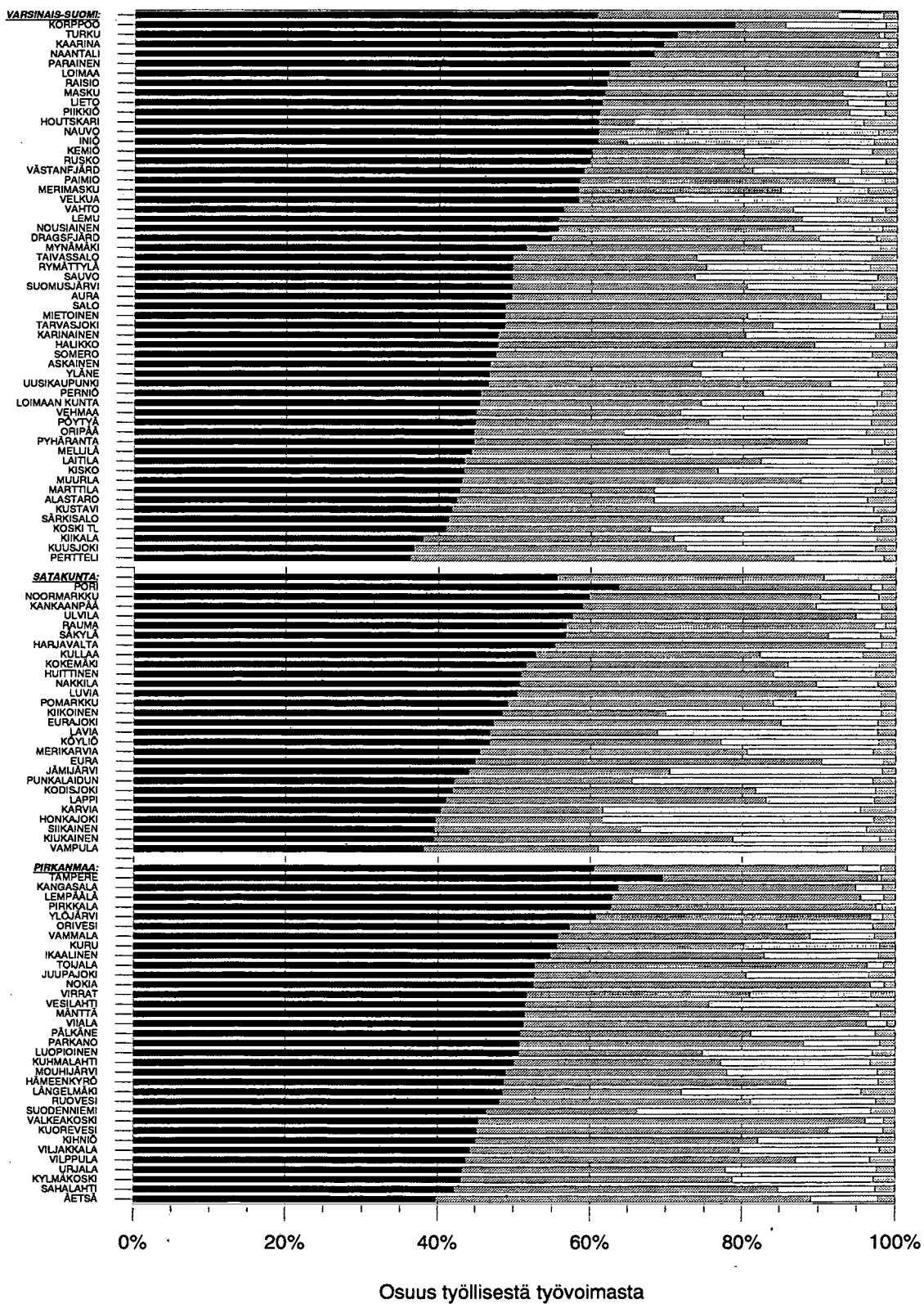

Lähde: TK/Työssäkäyntitilastot

Kuva 48. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1995 – 1997.

Elinkeinorakenne kunnittain 1997

Kunnat järjestetty palvelutoimintojen mukaan

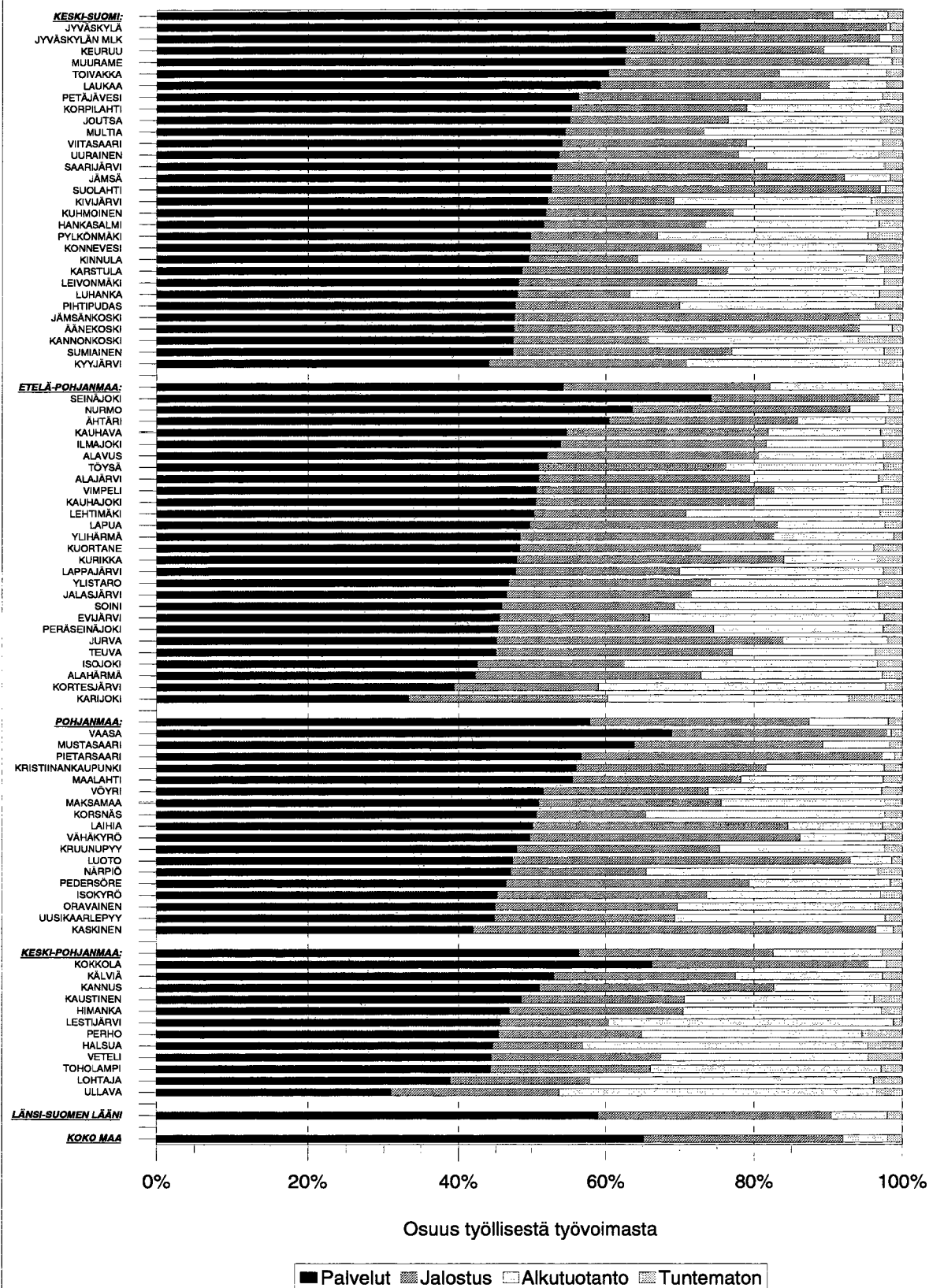

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

Kuva 49a. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty palvelutoimintojen mukaan.

Elinkeinorakenne kunnittain 1997

Kunnat järjestetty palvelutoimialojen mukaan

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

Kuva 49b. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty palvelutoimialojen mukaan.

Tulonsaajien tulot

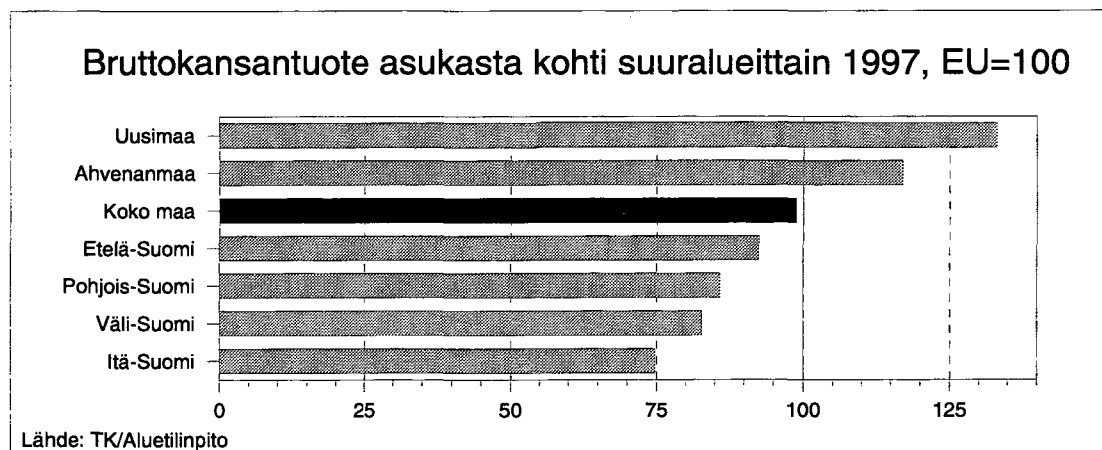
Vuonna 1997 tulonsaajien keskimääräiset valtionveronalaiset tulot olivat koko Suomessa 92 845 markkaa. Tämä arvo ylittyi Länsi-Suomessa 33 kunnan kohdalla. Suurimmat keskimääräiset tulot olivat Kaarinassa, pienimmät Iniössä. Keskimääräisten tulojen muutos vuodesta 1996 vuoteen 1997 oli negatiivinen Houtskarissa, Iniössä, Vehmaalla ja Korsnäsissä. Muissa Länsi-Suomen kunnissa tulot kasvoivat, eniten Pyhärannassa, yli 20 % tulonsaajaa kohti.

Bruttokansantuote

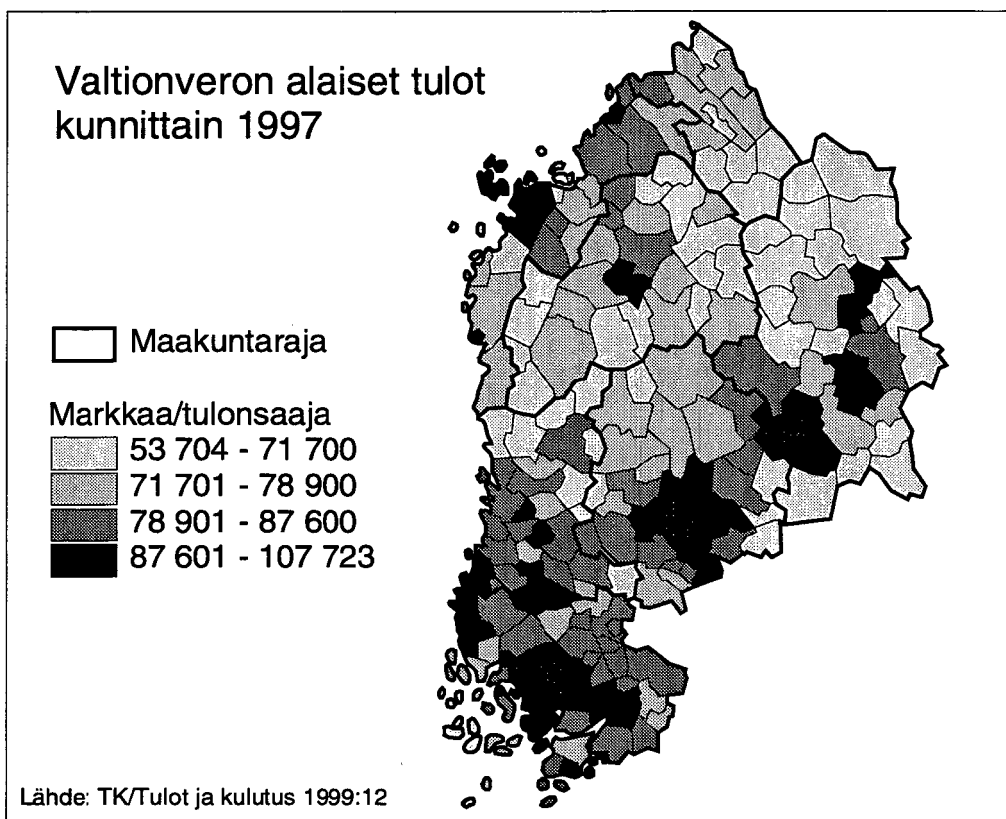
Suuralueittain tarkasteltuna bruttokansantuote asukasta kohti laskettuna oli Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla yli Euroopan Unionin maiden keskiarvon vuonna 1997. Itä-Suomen arvo oli Suomen suuralueiden matalin, 74,8 % EU:n keskimääräisestä.

Länsi-Suomen maakunnissa BKT/asukas on ollut suurimman osan tarkasteluajasta (1990 - 1997) alhaisemmalla tasolla kuin koko maassa ja Euroopan Unionin maissa keskimäärin. Koko maassa BKT/asukas oli vuonna 1990 yli EU:n tason, mutta laski sen alle vuonna 1991. Viimeisin pisteluku on vuodelta 1997, jolloin koko maan arvo oli 98,8. Länsi-Suomen maakuntien korkein arvo oli Varsinais-Suomessa, 97,7. Matalin arvo oli Keski-Pohjanmaalla, 74,4. Bruttokansantuotteen arvo oli koko maassa yli 108 200 asukasta kohti. Länsi-Suomen maakunnissa arvo oli tätä pienempi.

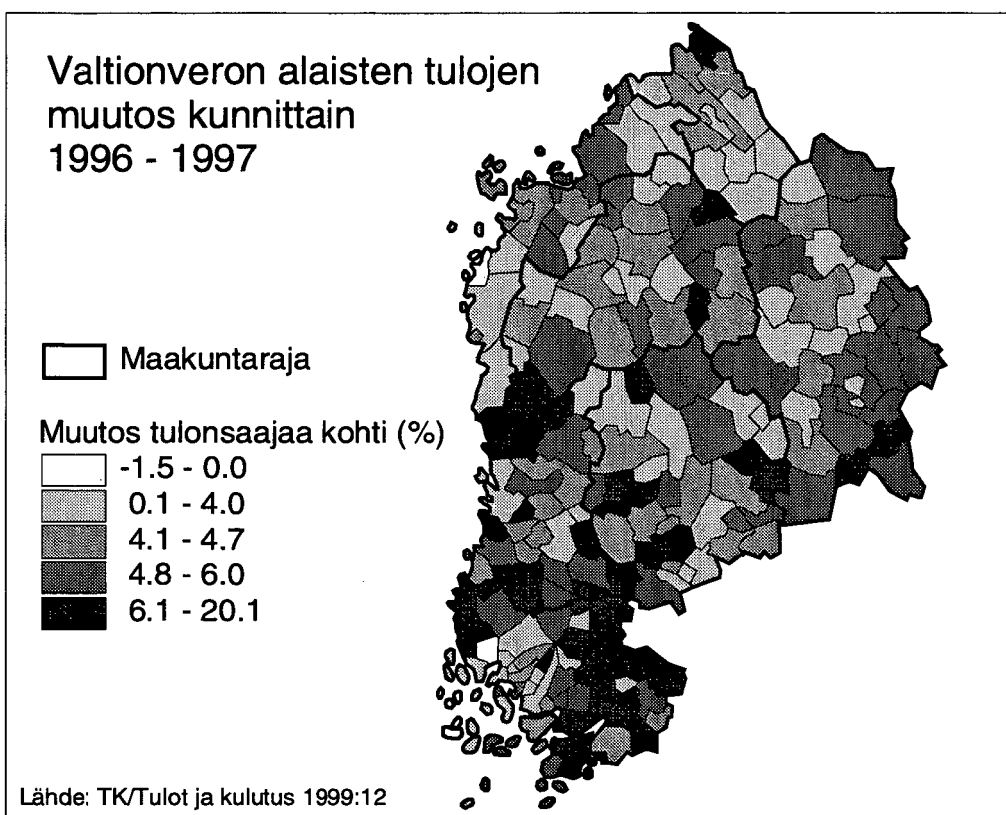
Koko BKT:n arvo oli Varsinais-Suomessa 46 976, Satakunnassa 25 392, Pirkanmaalla 45 053, Keski-Suomessa 24 218, Etelä-Pohjanmaalla 16 673, Pohjanmaalla 18 422 ja Keski-Pohjanmaalla 6 400 miljoonaa markkaa. Kaikissa Länsi-Suomen maakunnissa teollisuuden osuus BKT:sta oli suurin.

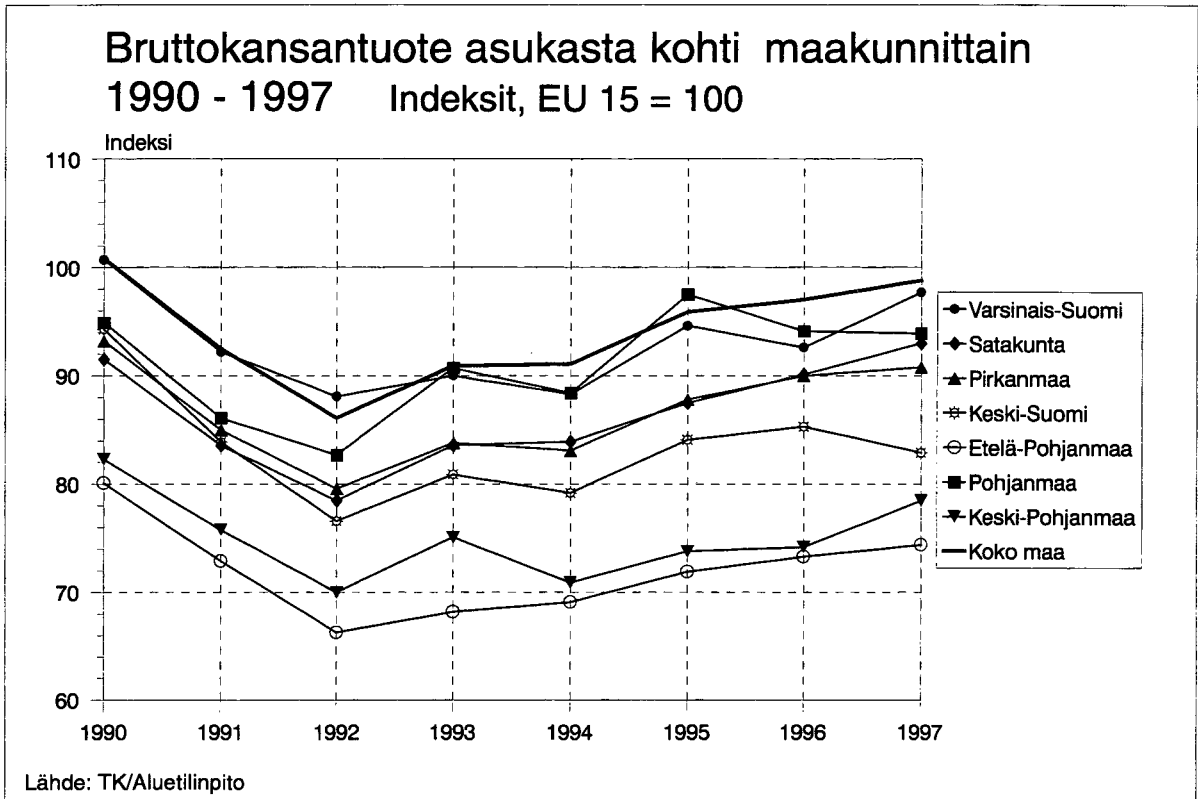
Kuva 50. Bruttokansantuote asukasta kohti suuralueittain 1997, EU=100.

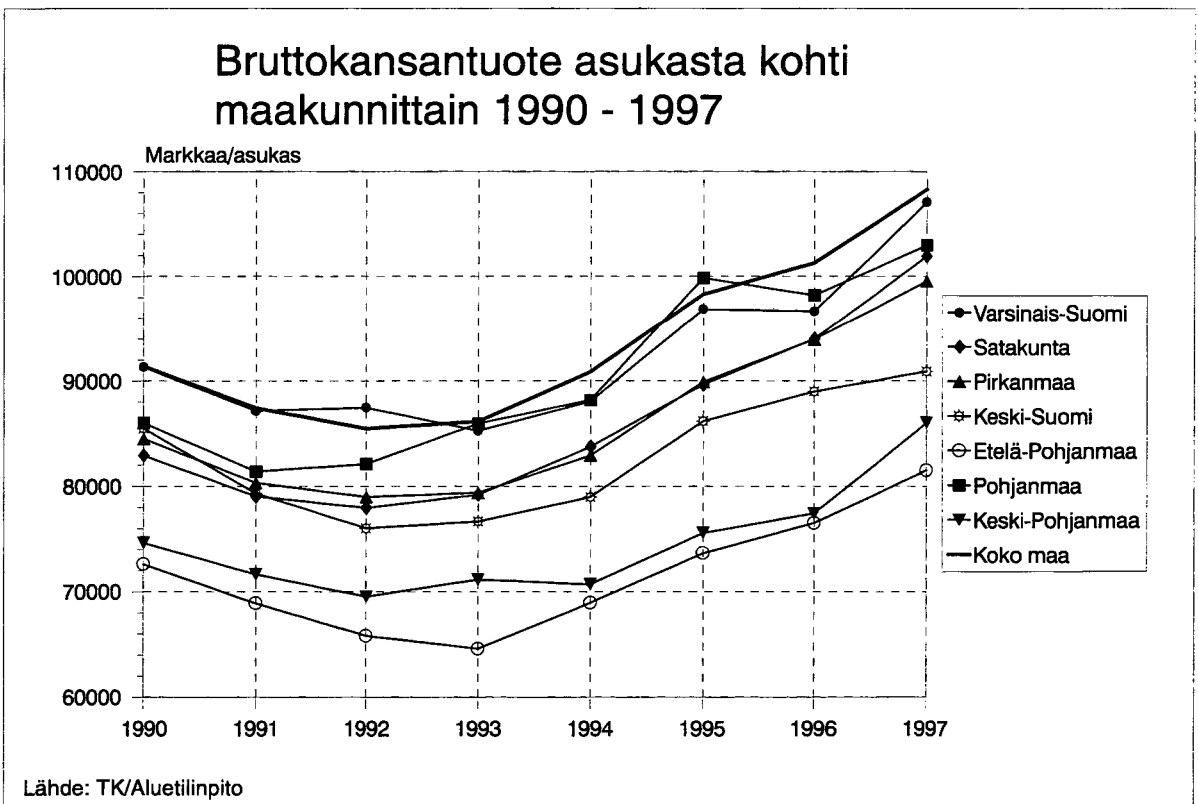
Kuva 51. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1997.

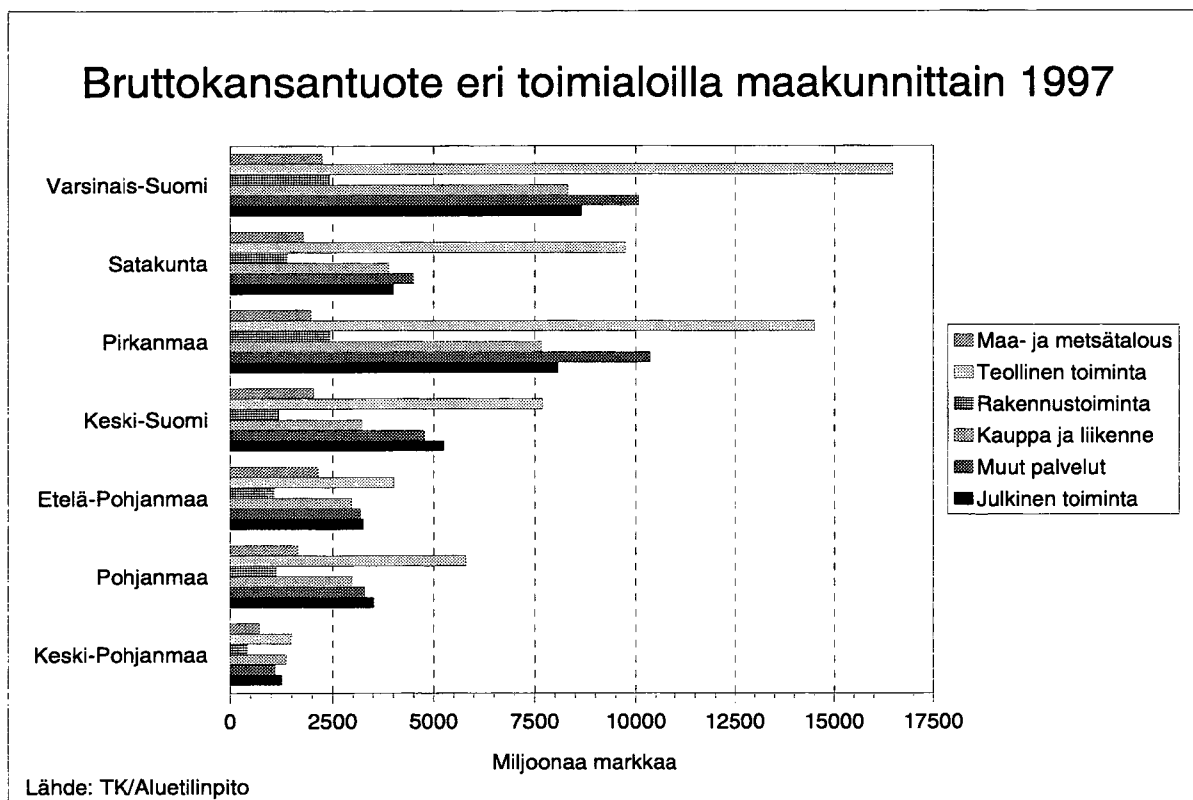
Kuva 52. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1996 – 1997.

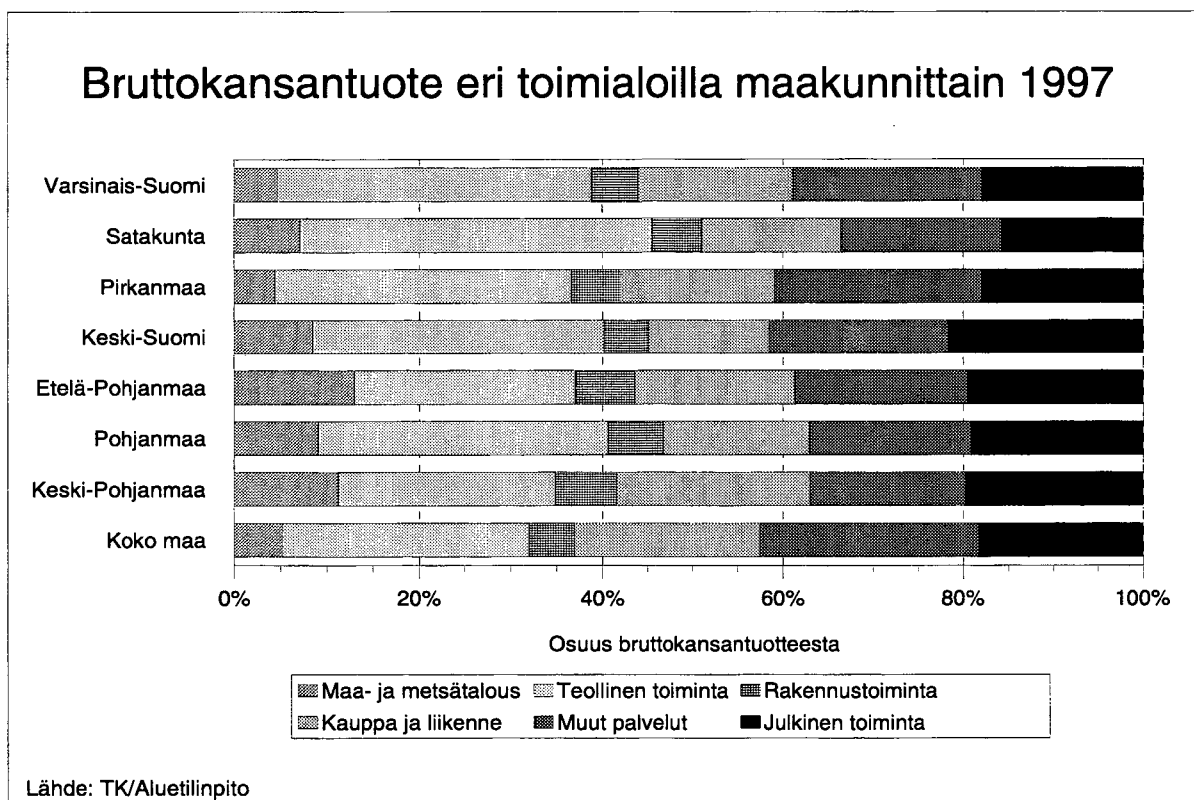
Kuva 53. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1990 – 1997, EU=100.

Kuva 54. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1990 – 1997.

Kuva 55. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997, milj. mk.

Kuva 56. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997, %.

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

Työllisyys

Länsi-Suomen kunnista Salossa työpaikkaomavaraisuusaste oli yli 140 % vuonna 1996. Suhdeluvun 100 ylitti 35 muutakin kuntaa, eli niiden alueella työpaikkojen määrä ylitti työllisten määrän. Pienin omavaraisuusaste oli Merimaskun ja Lemun kunnissa, alle 45 %. Vuodesta 1994 vuoteen 1996 työpaikkaomavaraisuus on noussut 69 kunnassa. Eniten se nousi Ylihärmässä ja Salossa, yli 13 prosenttiyksikköä. Työpaikkaomavaraisuus laski eniten Korppoossa ja Perttelissä, yli 20 prosenttiyksikköä.

Työpaikkojen määrä väheni kaikissa maakunnissa 1990-luvun alkuvuosina. Suurimmillaan vuosimuutos oli Pirkanmaalla vuonna 1991, jolloin työpaikat vähenivät yli 8 %. Vuodesta 1996 vuoteen 1997 työpaikat lisääntyivät kaikissa Länsi-Suomen maakunnissa. Suurin työpaikkojen lisäys tapahtui Varsinais-Suomessa, lähes 5 %.

Avoimien työpaikkojen määrien vaihtelussa on säännönmukaisia kuukausittaisia vaihte-
luita. Maalis-, huhti- ja toukokuussa avoimia työpaikkoja on yleensä tarjolla eniten, vastaa-
vasti joulutammikuussa vähiten.

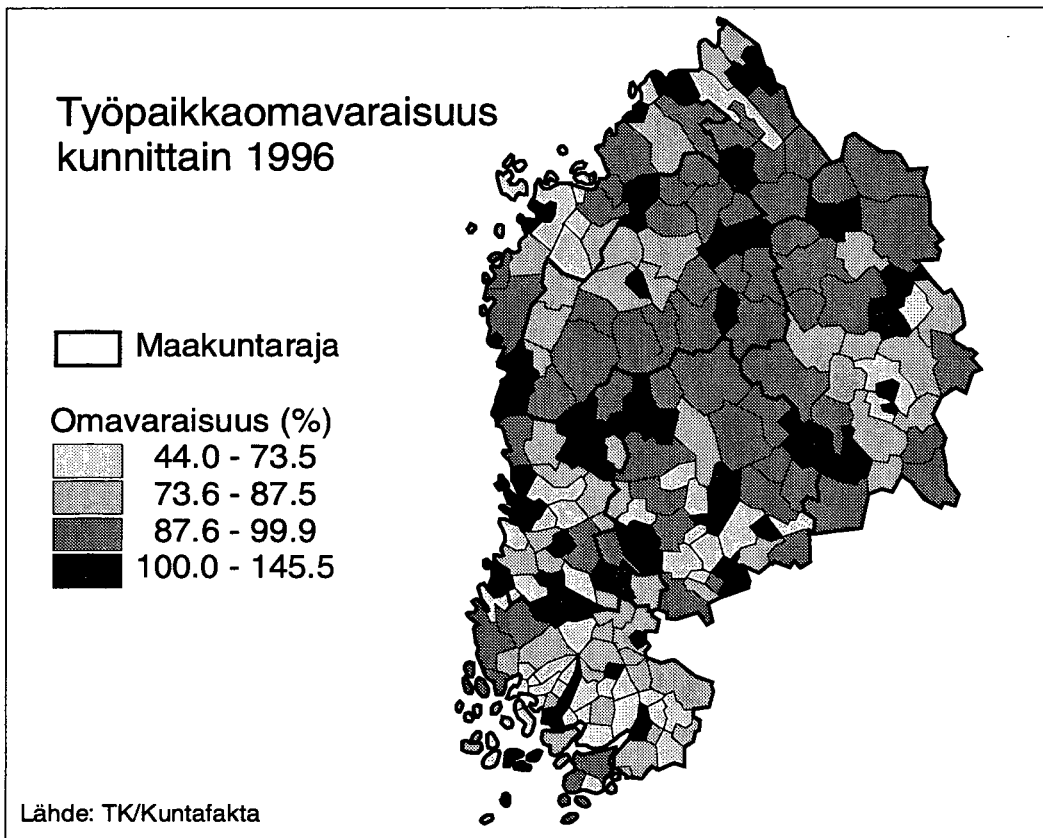
Taloudellinen huoltosuhde kuvaa työvoiman ulkopuolella olevien ja työttömien määrää yhtä työllistä kohti. Vuonna 1997 (ennakkotieto) Länsi-Suomen korkein huoltosuhde oli Kivijärvellä ja matalin Lemun ja Maskun kunnissa. Vuodesta 1990 huoltosuhde on pienentynyt Iniön ja Kodisjoen kunnissa. Eniten se on noussut Pylkönmäellä, Kivijärvellä ja Kannonkoskella.

Työttömyys

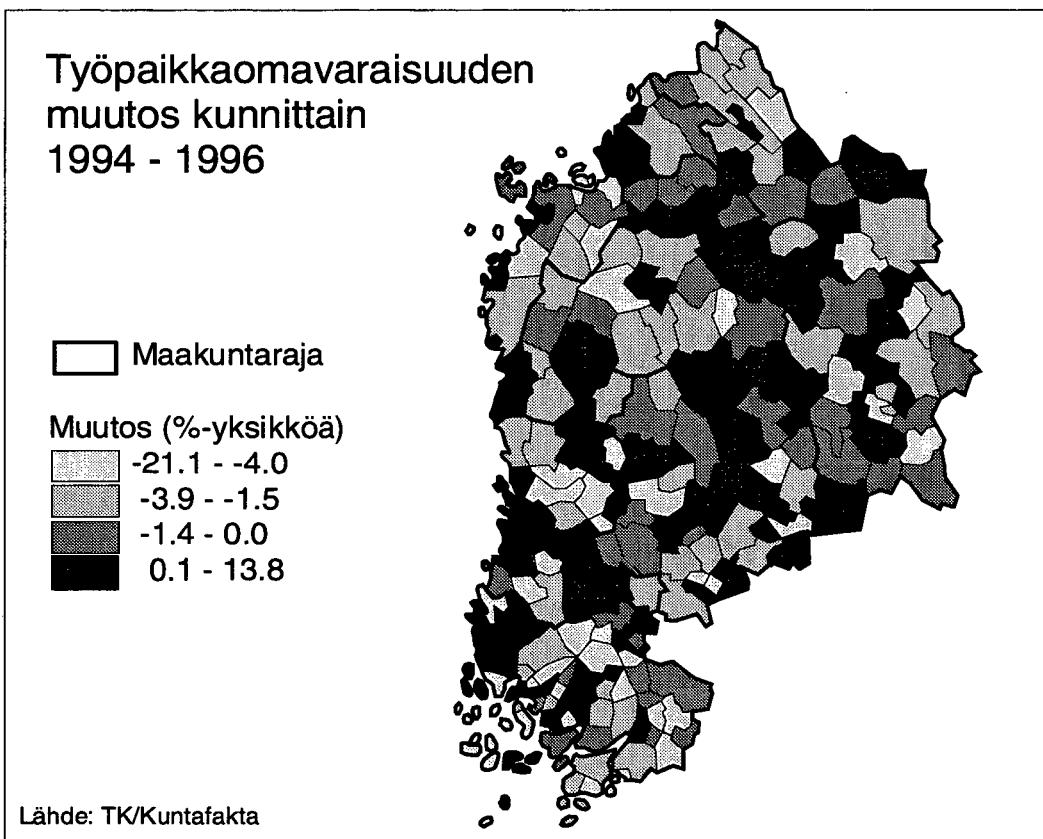
Työministeriön tilastojen mukaan koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli vuoden 1999 elokuussa 13.4 %, mikä on 0.8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömiä oli Varsinais-Suomen TE-keskusken alueella 11.9, Satakunnan TE-keskusken alueella 16.0, Pirkanmaan TE-keskusken alueella 14.0, Keski-Suomen TE-keskusken alueella 17.8, Pohjanmaan TE-keskusken alueella 12.2 ja Etelä-Pohjanmaan TE-keskusken alueella 11.3 % työvoimasta. Vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna Pirkanmaan työttömyys on alentunut eniten, 1.2 prosenttiyksikköä. Pohjanmaalla ja Satakunnassa työttömyys on kasvanut hieman vuoden takaisesta tilanteesta.

Vuoden 1999 elokuussa työttömyysaste oli korkein Kinnulassa ja Porissa, yli 20 %. Suhteellisesti vähiten työttömiä oli Iniön kunnassa. Vuoden 1998 aikana työttömyys väheni lähes kaikissa Länsi-Suomen kunnissa. Voimakkainta lasku oli Pylkönmäen kunnassa, lähes yli 6 prosenttiyksikköä. Työttömyys kasvoi kuitenkin vielä kuudessa kunnassa, eniten Velkualla.

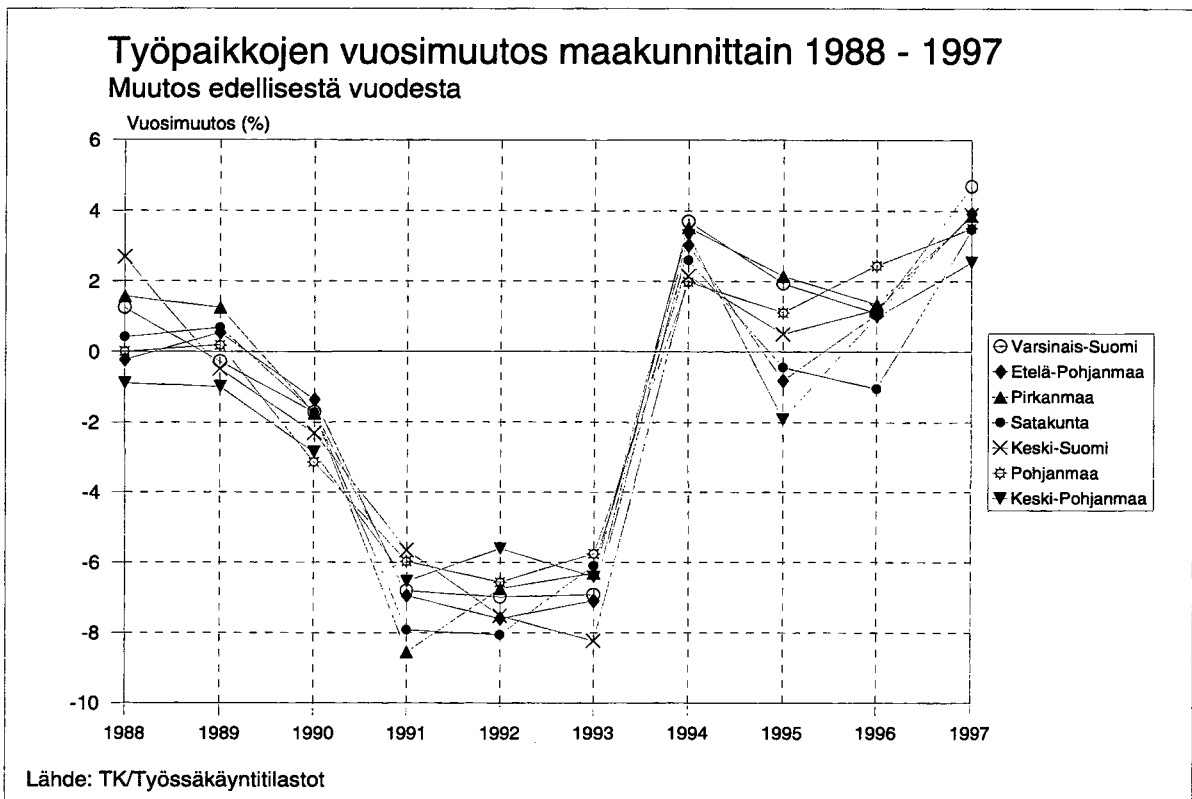
Pitkäaikaistyöttömäksi lasketaan henkilö, joka on ollut yhtäjaksoisesti yli vuoden ilman työtä. Pitkäaikaistyöttömyyttä voidaan mitata laskemalla pitkäaikaistyöttömien osuutta joko työvoiman tai työttömien määrästä. Elokuussa 1999 molempien laskutapojen mukaisesti eniten pitkäaikaistyöttömiä oli Kuhmoisissa, vähiten Alahärmässä, Kauhavalla ja Ylihärmässä.

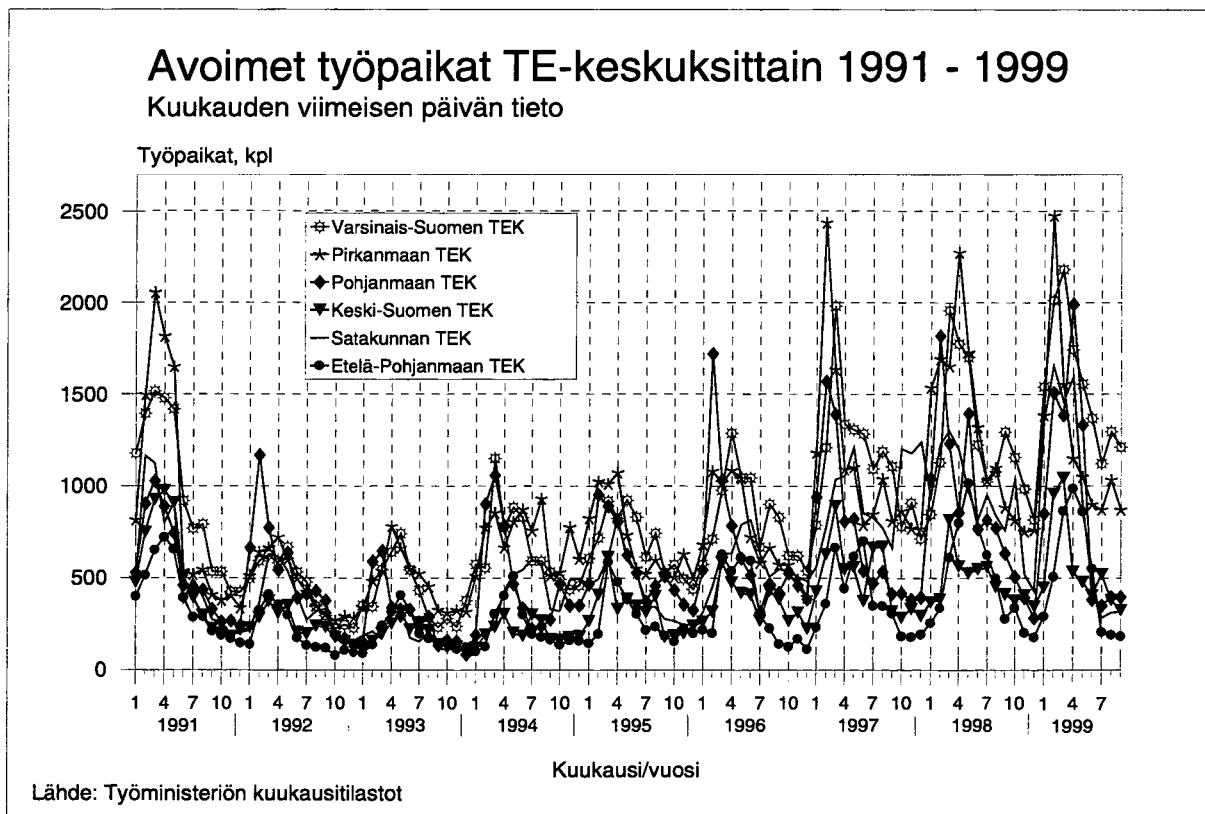
Kuva 57. Työpaikkaomavaraisuus kunnittain 1996.

Kuva 58. Työpaikkaomavaraisuuden muutos kunnittain 1994 – 1996.

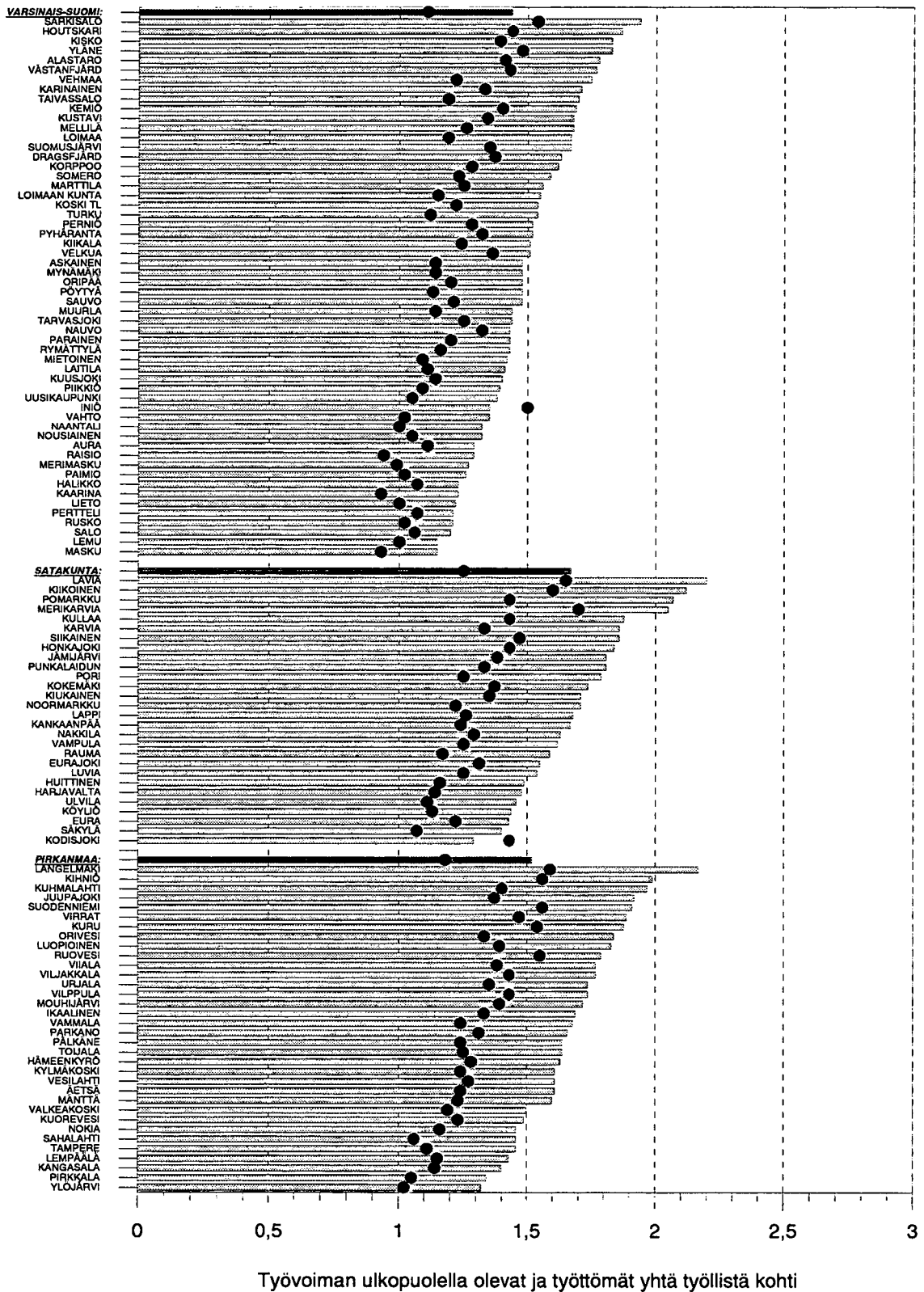

Kuva 59. Työpaikkojen vuosimuutos maakunnittain 1988 – 1997.

Kuva 60. Avoimet työpaikat TE-keskuksittain 1991 – 1999.

Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1997*

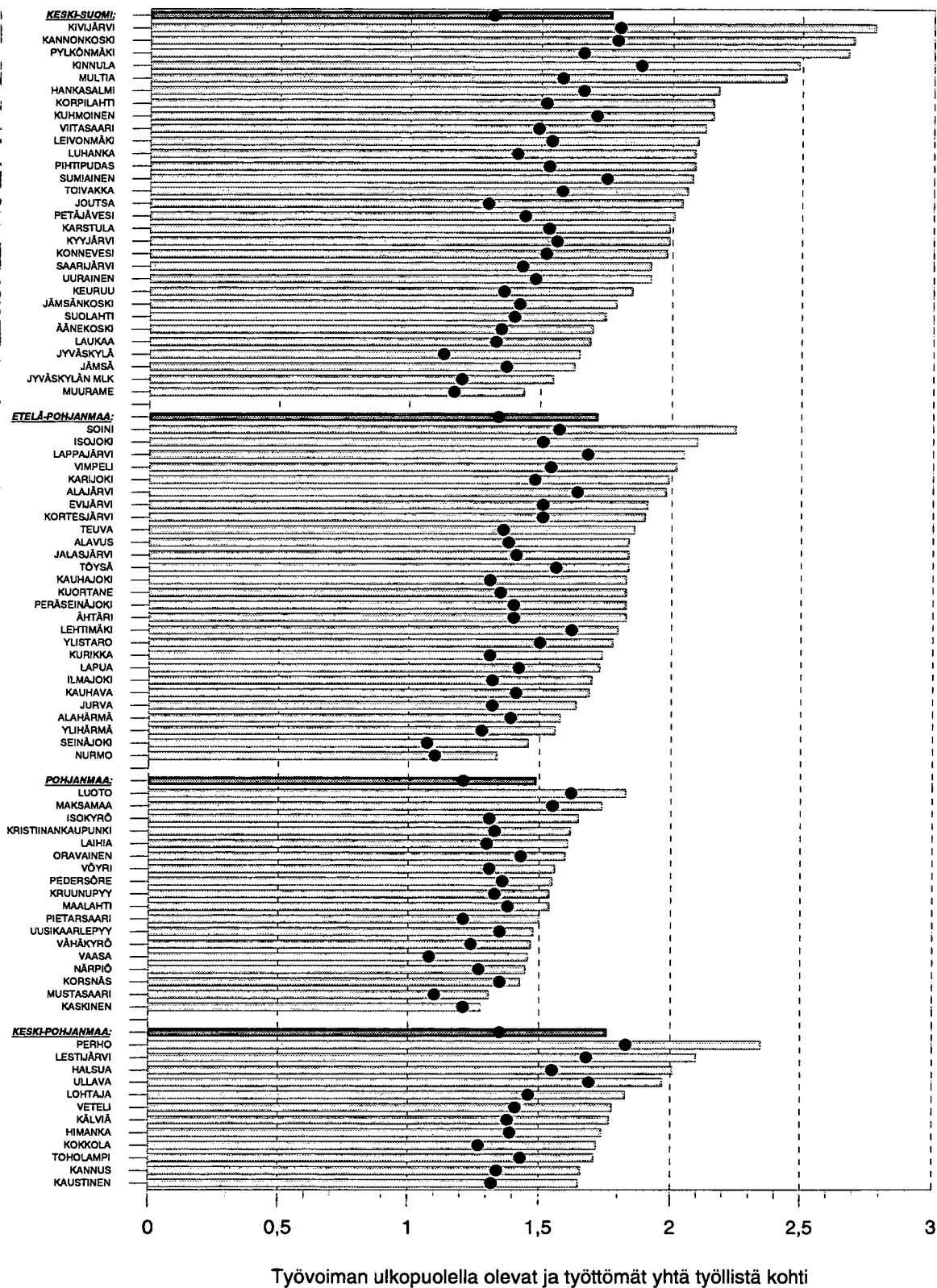
Lähde: TK/StatFin

*ennakkotieto

Kuva 61a. Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1997.

Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1997*

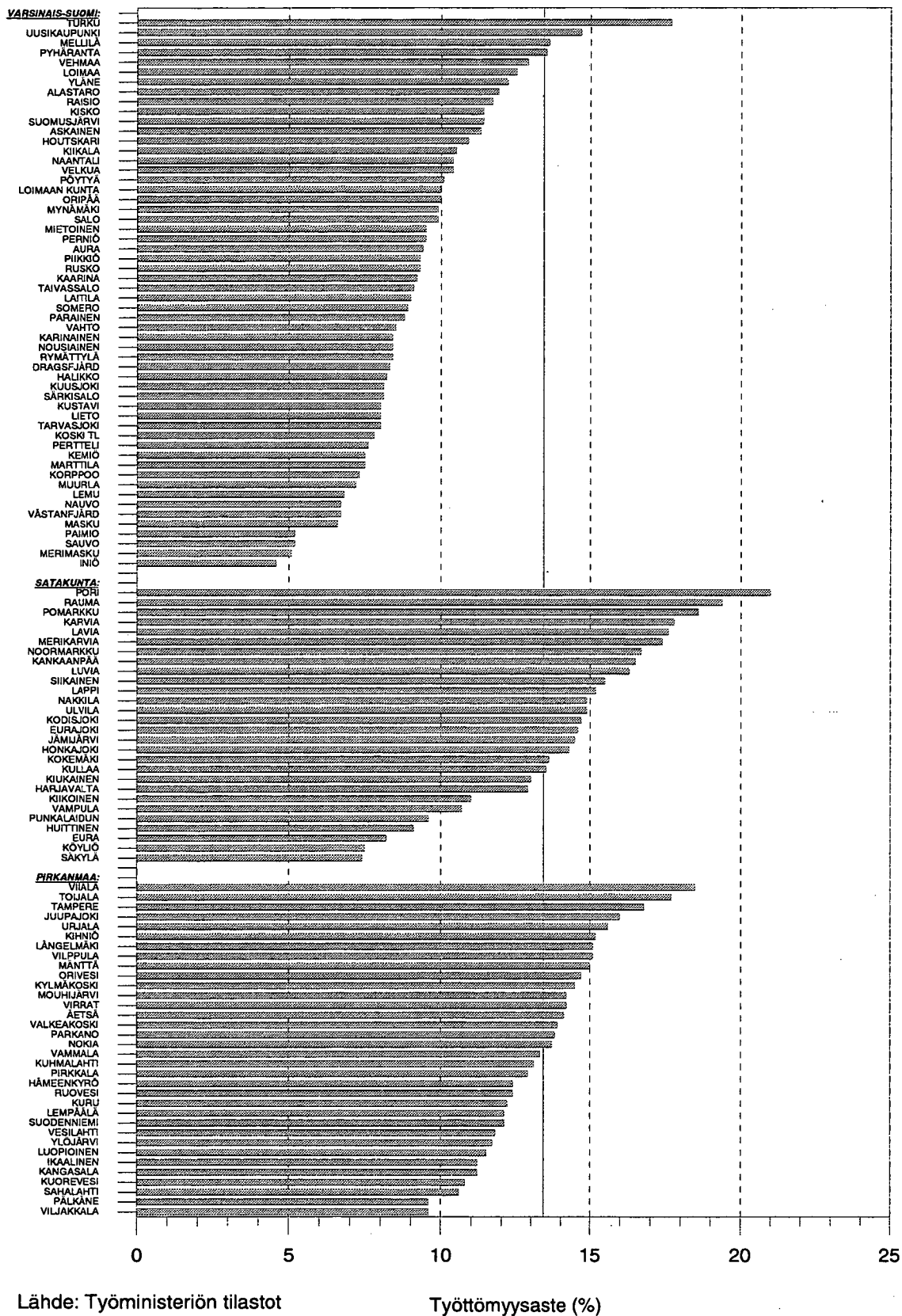
Lähde: TK/StatFin

*ennakkotieto

Kuva 61b. Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1997.

Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999

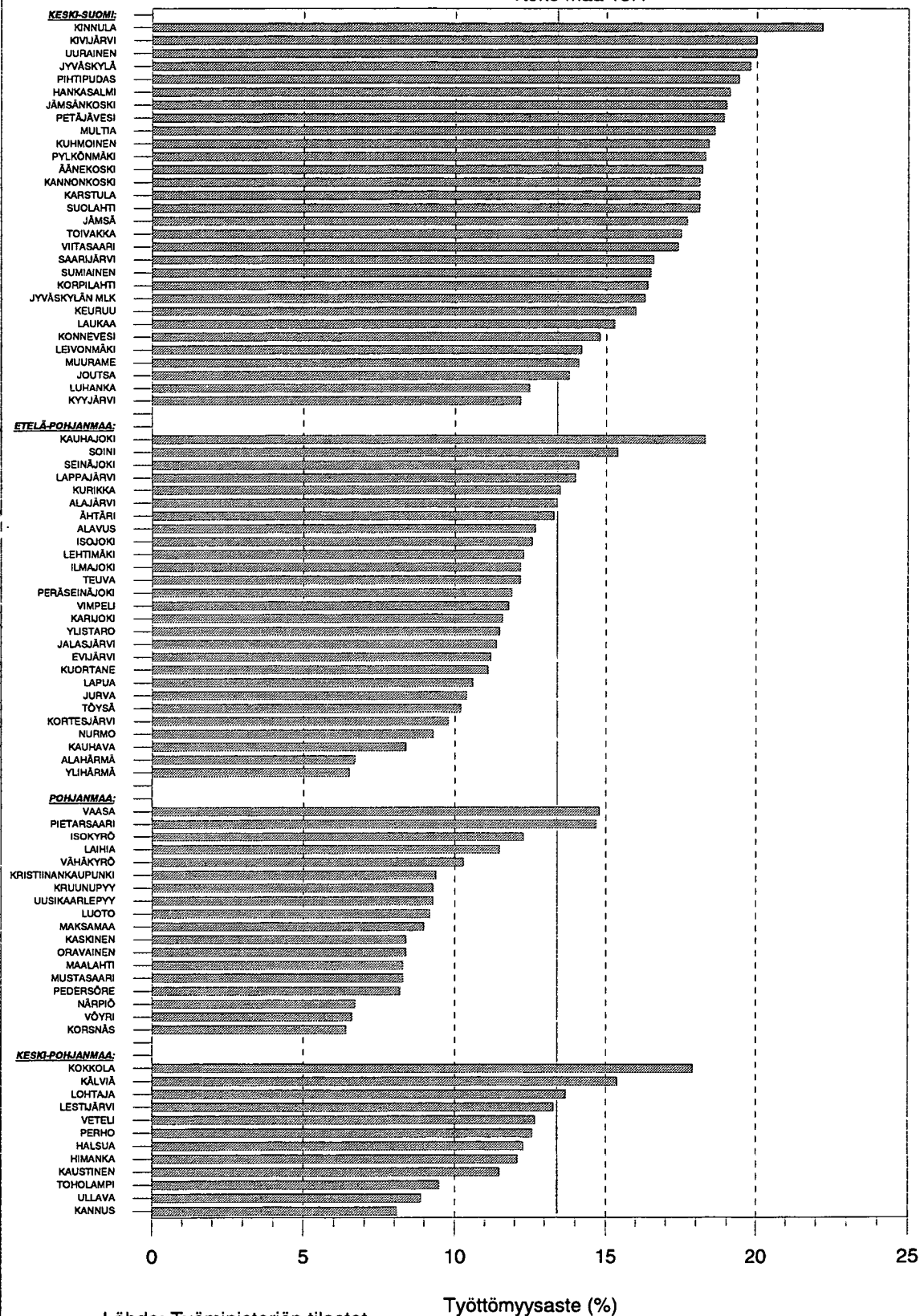
Koko maa 13.4

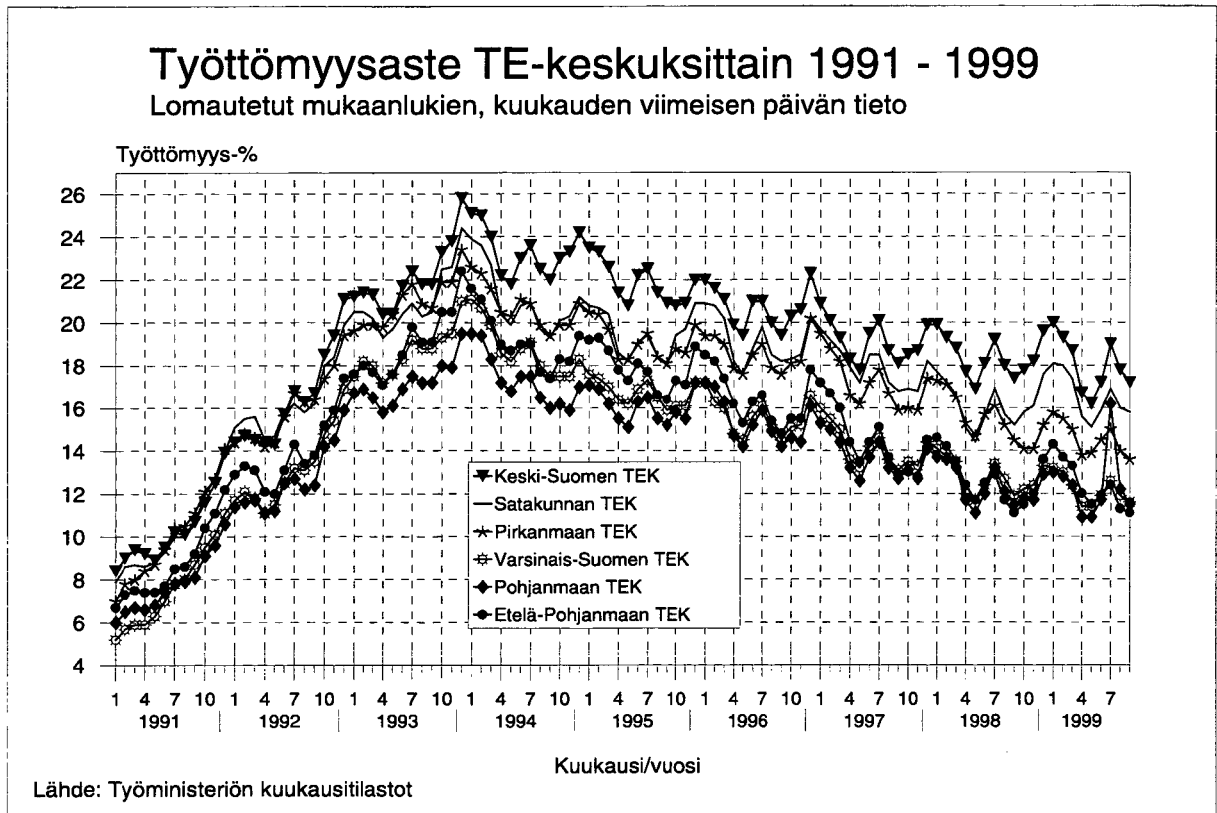
Kuva 62a. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999.

Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999

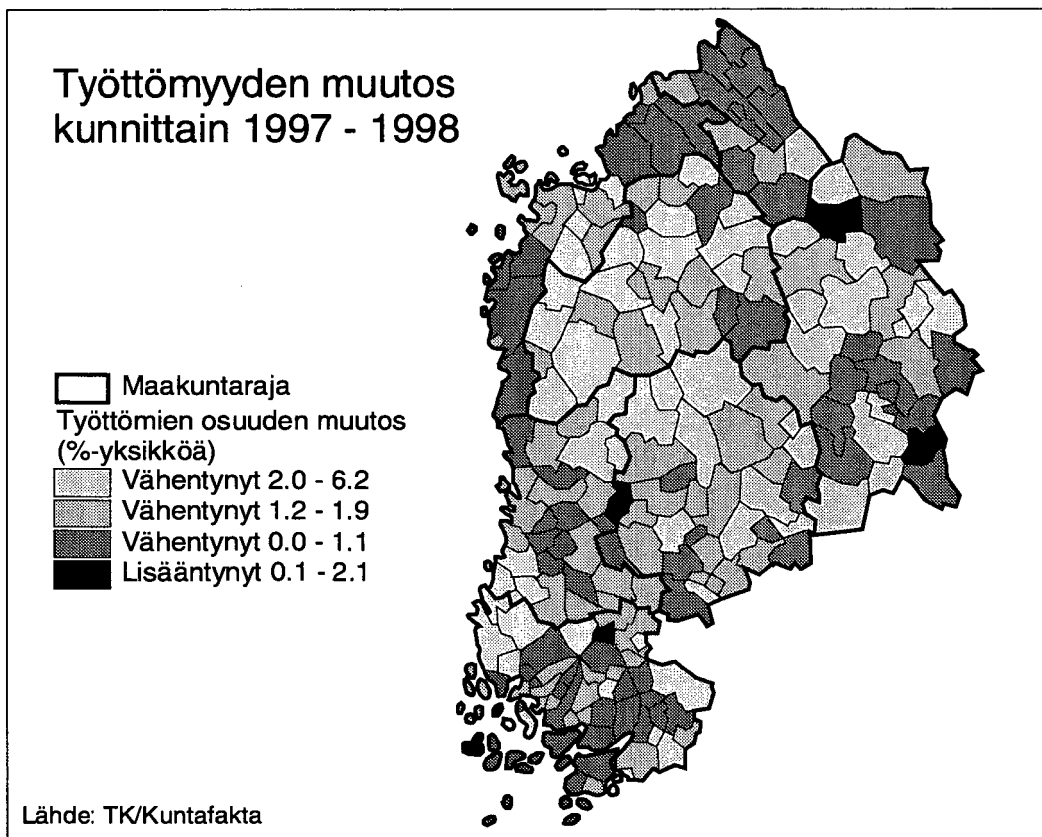
Koko maa 13.4

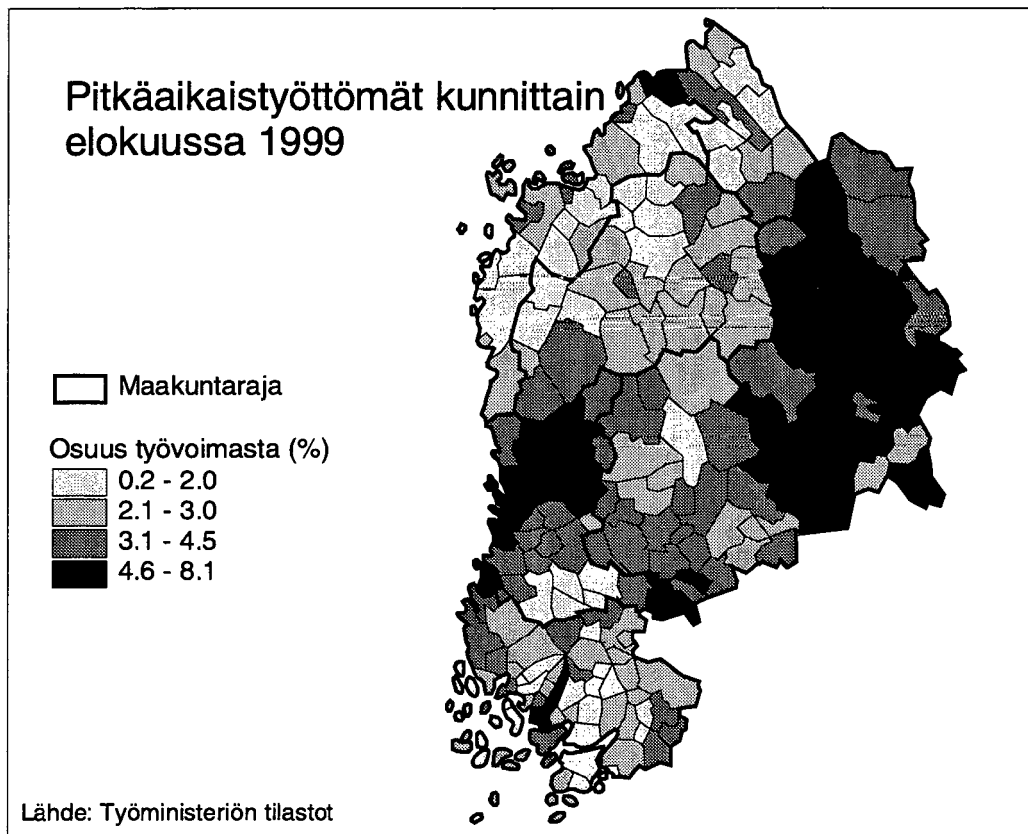
Kuva 62b. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999.

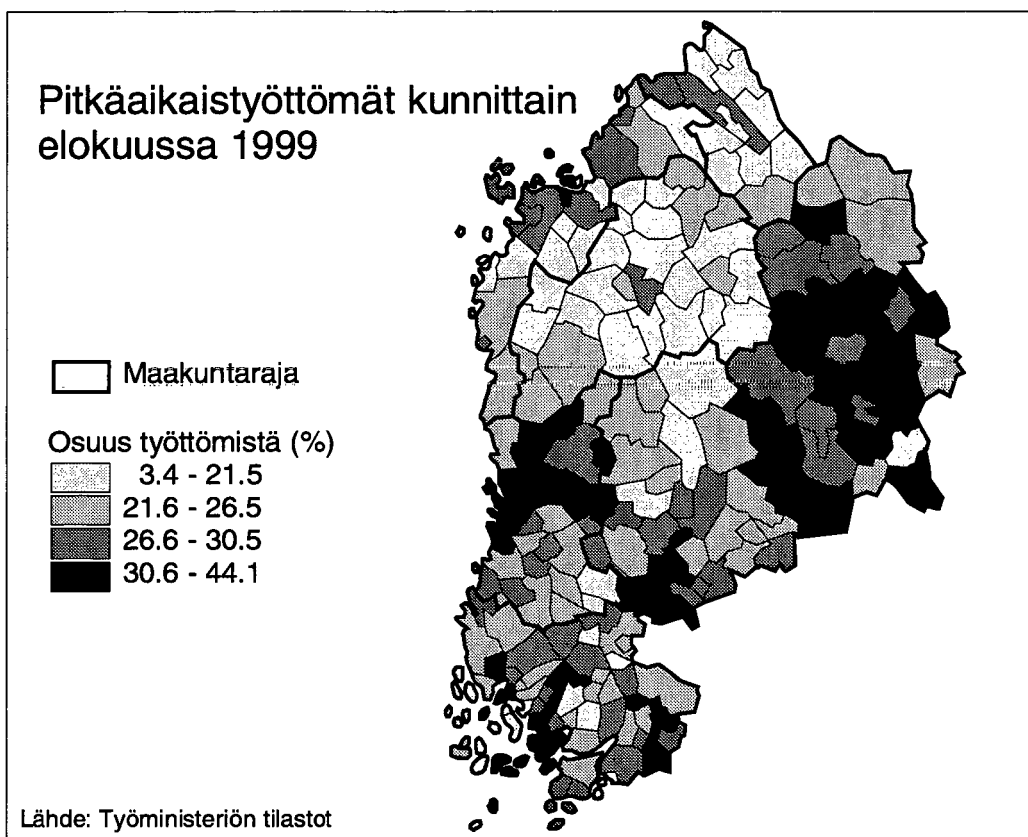
Kuva 63. Työttömyysaste TE-keskuksittain 1991 – 1999.

Kuva 64. Työttömyyden muutos kunnittain 1997 – 1998.

Kuva 65. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1999 (Osuus työvoimasta).

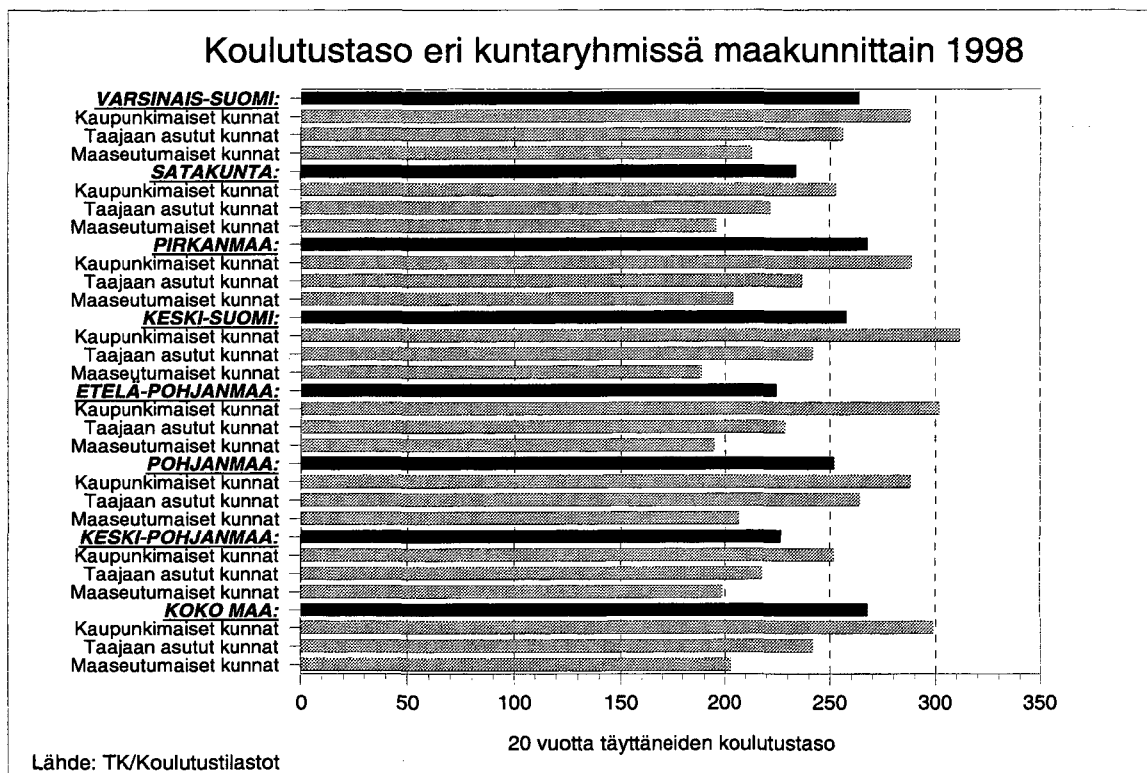
Kuva 66. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1999 (Osuus työttömistä).

KOULUTUS

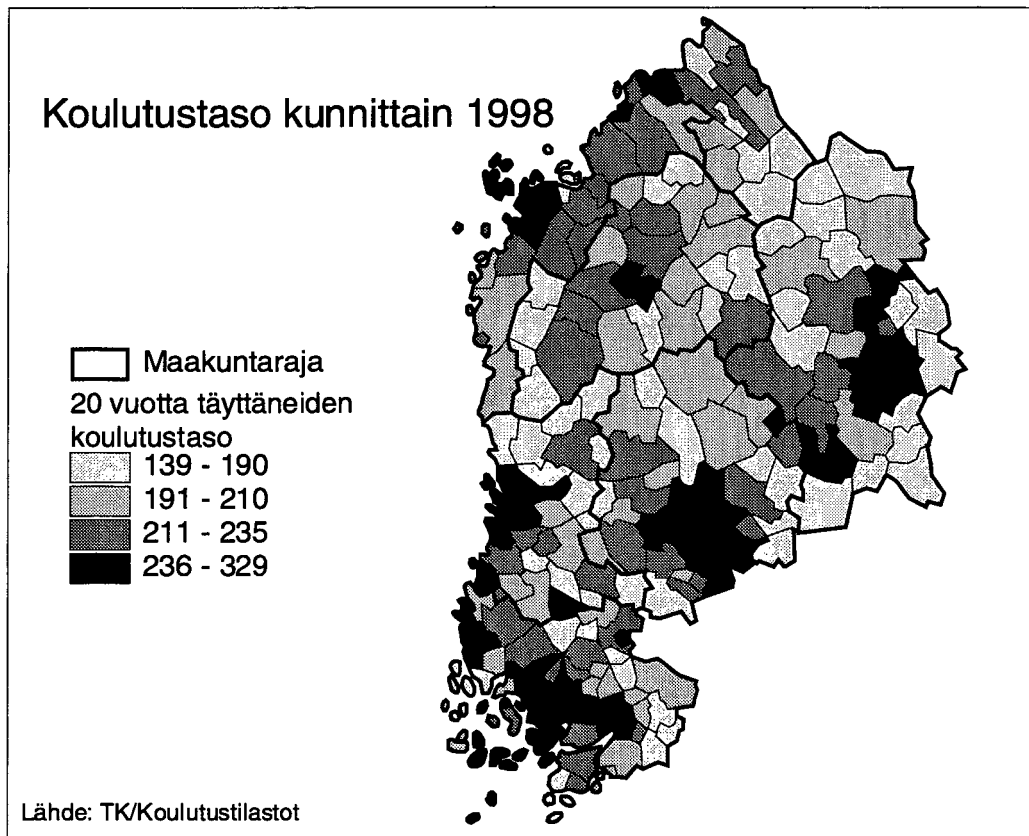
Koulutuksen tasoa voidaan kuvata Tilastokeskuksessa kehitetyllä kolminumeroisella koulutustasomittaimella. Vuoden 1998 mittainluku on laskettu edellisestä vuodesta poiketen 20 vuotta täyttäneiden osalta. Edellisen vuoden julkaisussa esitetty luku oli laskettu 15 vuotta täyttäneiden osalta. Luku osoittaa alueen tutkintojen keskiarvon suhteutettuna väestöön, ja sen kriteerinä on koulutusaika vuosina. Mitä pitempi on koulutuksen kokonaispituus, sitä korkeampi on koulutustaso. Tilastollisen kuntaryhmän mukaan tarkasteltuna vuonna 1998 koulutustaso oli korkein Keski-Suomen kaupunkimaisissa kunnissa. Länsi-Suomen kunnista Jyväskylässä koulutustaso oli korkein.

Toinen tapa mitata koulutusta on tarkastella tutkinnon suorittaneiden osuutta 15 vuotta täyttäneestä väestöstä. Kunnittain tarkasteltuna korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli vuonna 1998 suhteellisesti eniten Jyväskylässä. Eniten peruskoulun varaan jääneitä oli Luhangalla. Keski- ja Etelä-Pohjanmaan sekä Satakunnan tutkinnon suorittaneissa on suhteellisesti vähemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneita kuin muissa tarkasteltavissa maakunnissa ja koko maassa keskimäärin.

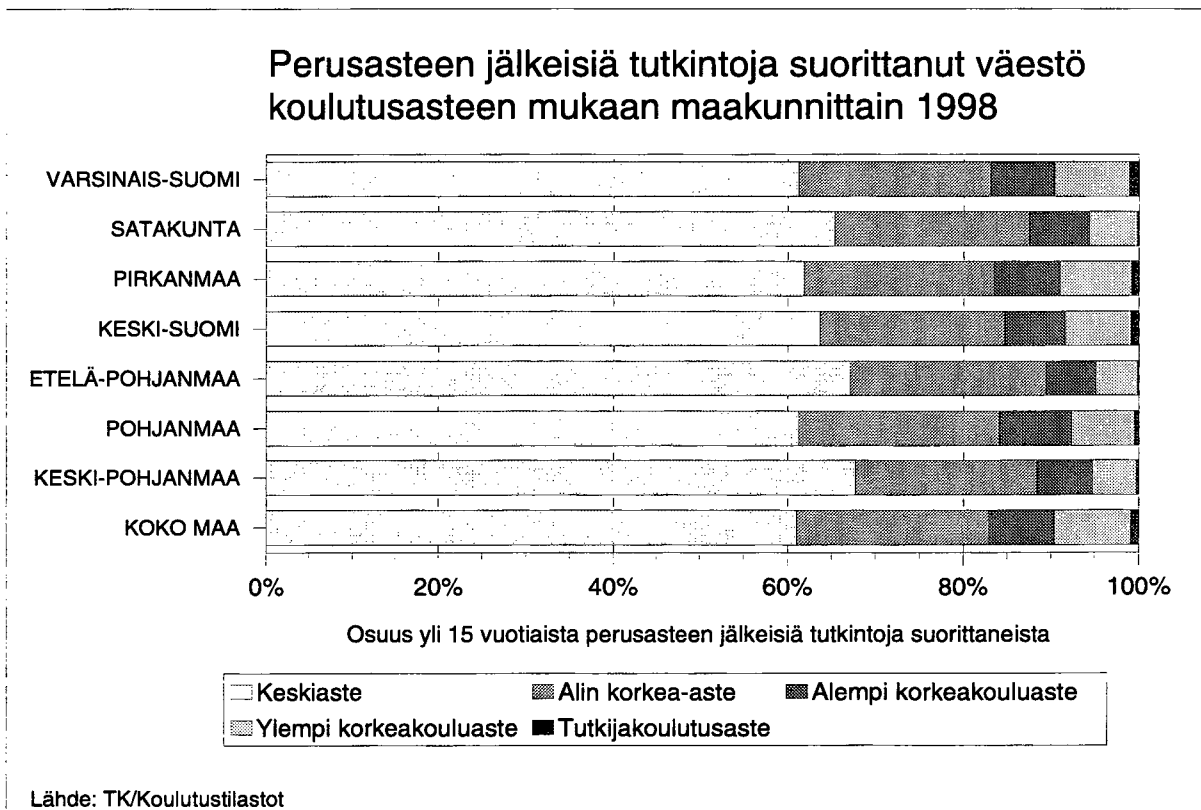
Vuonna 1998 peruskoulun nettokustannukset asukasta kohti olivat Keski-Suomessa, Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla suuremmat kuin Manner-Suomen kunnissa keskimäärin. Kustannukset asukasta kohti vaihtelivat Oripään 1 428 markasta Korppoon 6 173 markkaan. Verrattaessa kuntien lukuja toisiinsa kuntiin ja keskiarvioihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.

Kuva 67. Koulutustaso eri kuntaryhmissä maakunnittain 1998.

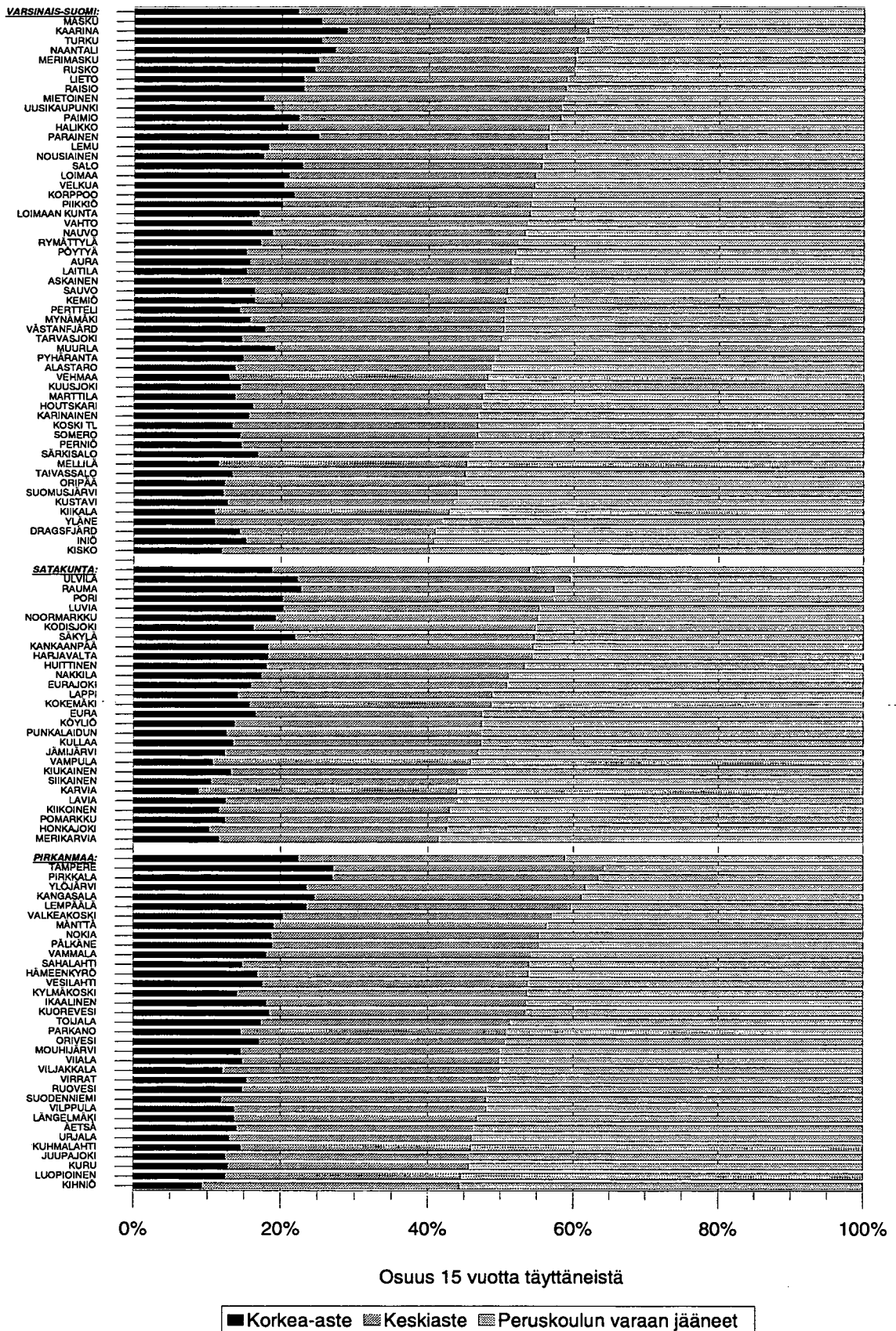

Kuva 68. Koulutustaso kunnittain 1998.

Kuva 69. Perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittanut väestö koulutusasteen mukaan maakunnittain 1998.

Koulutusaste kunnittain 1998

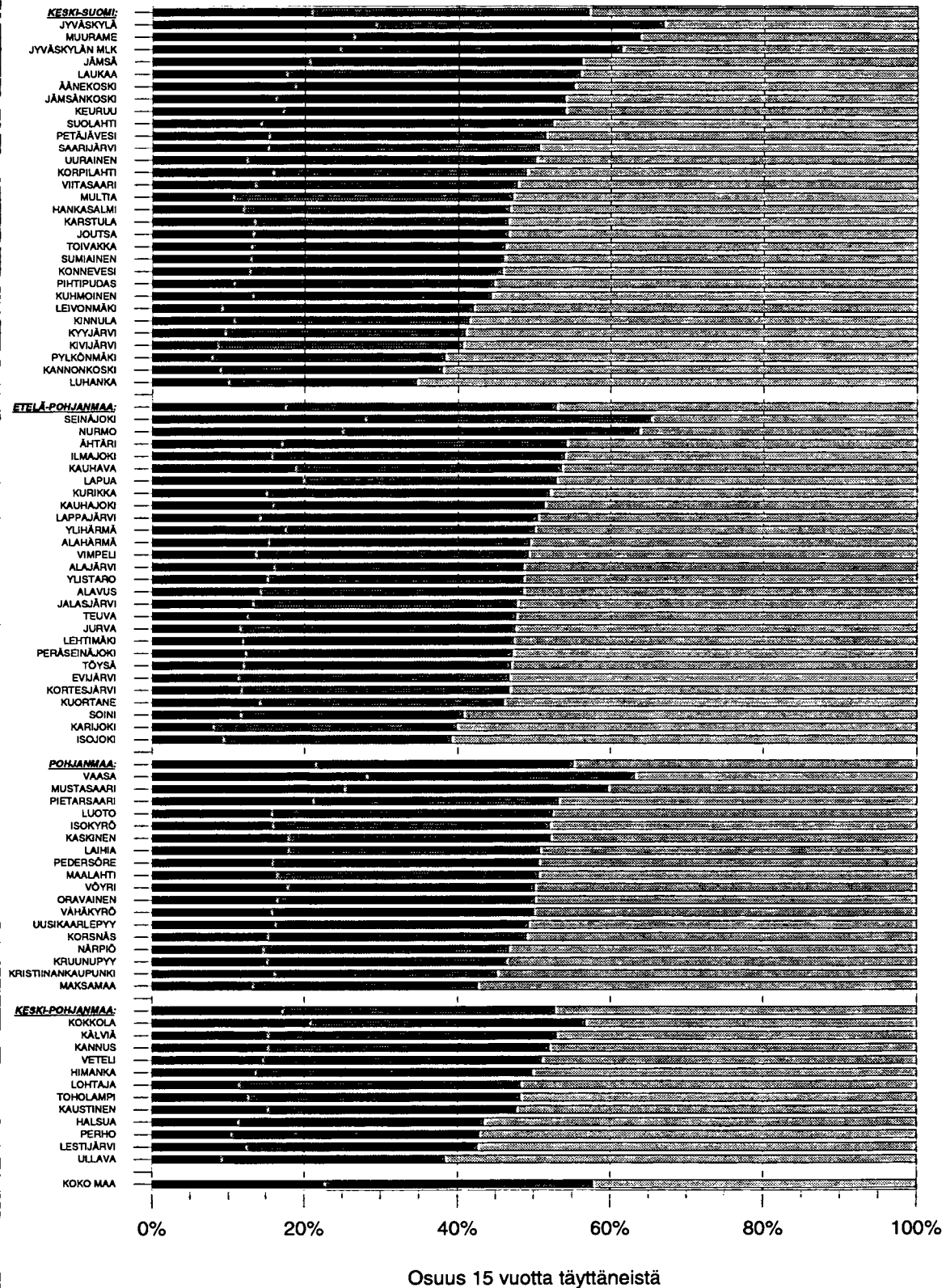

Lähde: TK/Koulutustilastot

Kuva 70a. Koulutusaste kunnittain 1998.

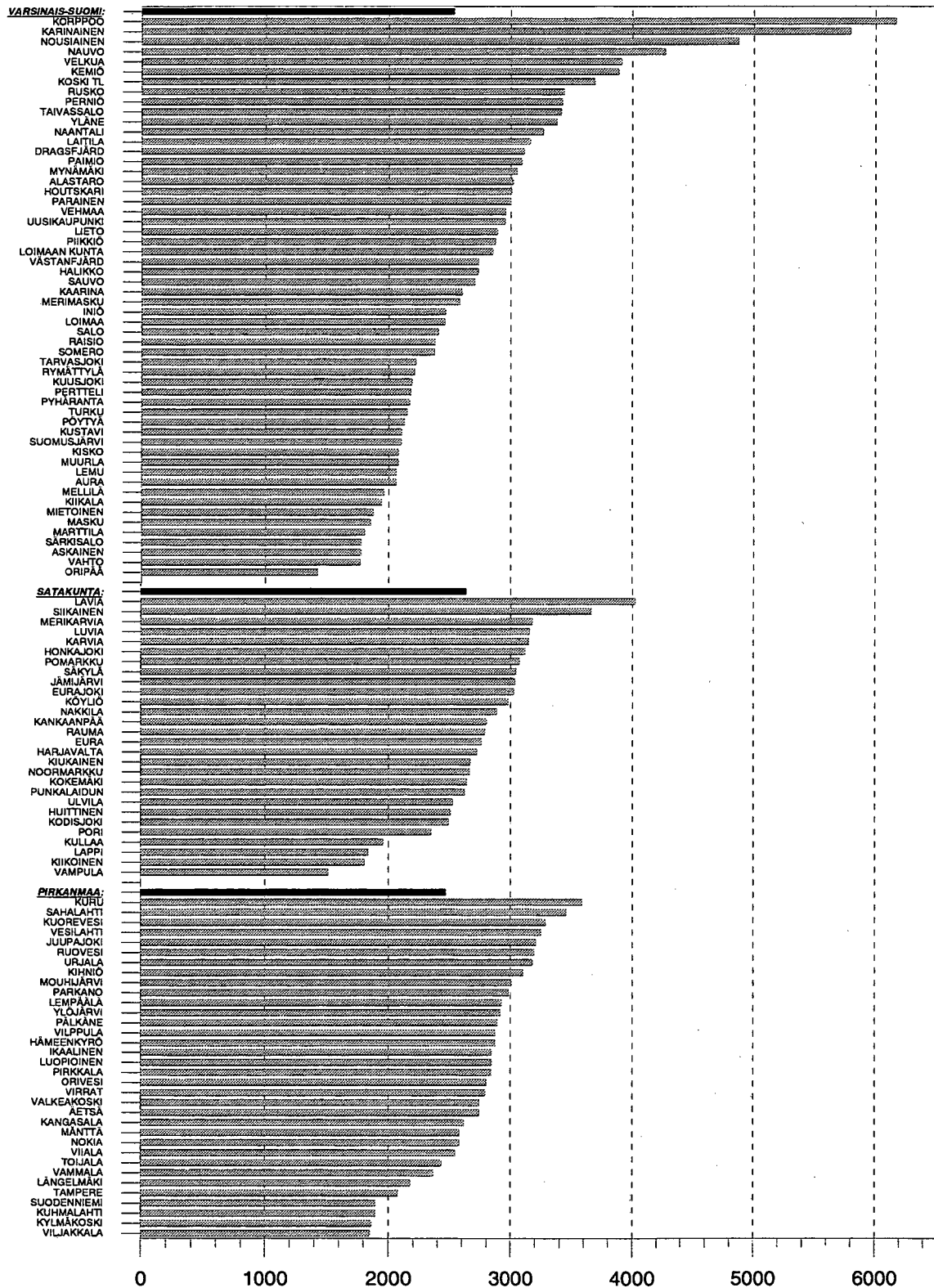

Koulutusaste kunnittain 1998

Lähde: TK/Koulustatistot

Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1998 (markkaa/asukas)

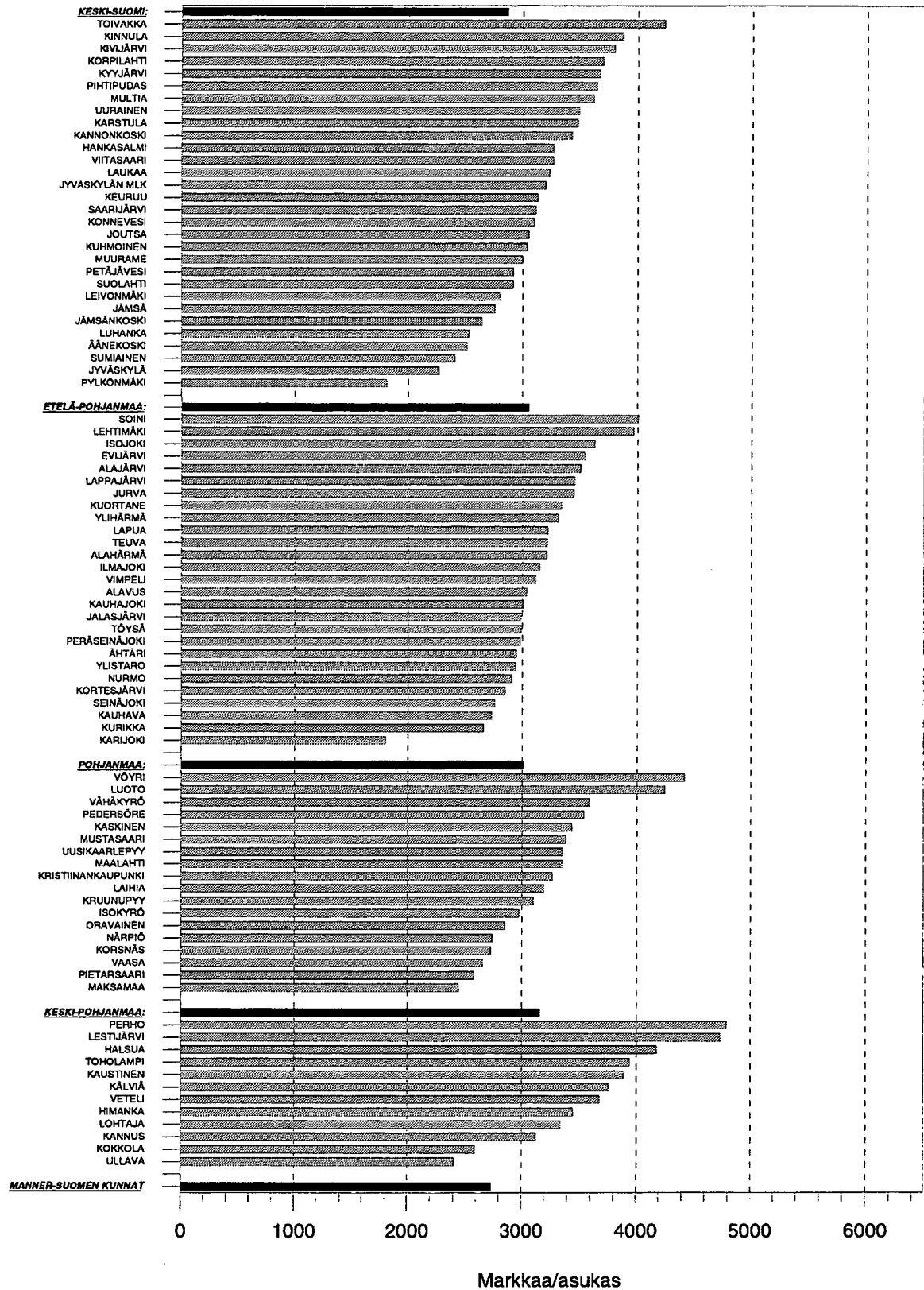

Lähde: TK/Julkinen talous

Markkaa/asukas

Kuva 71a. Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1998.

Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1998 (markkaa/asukas)

Lähde: TK/Julkinen talous

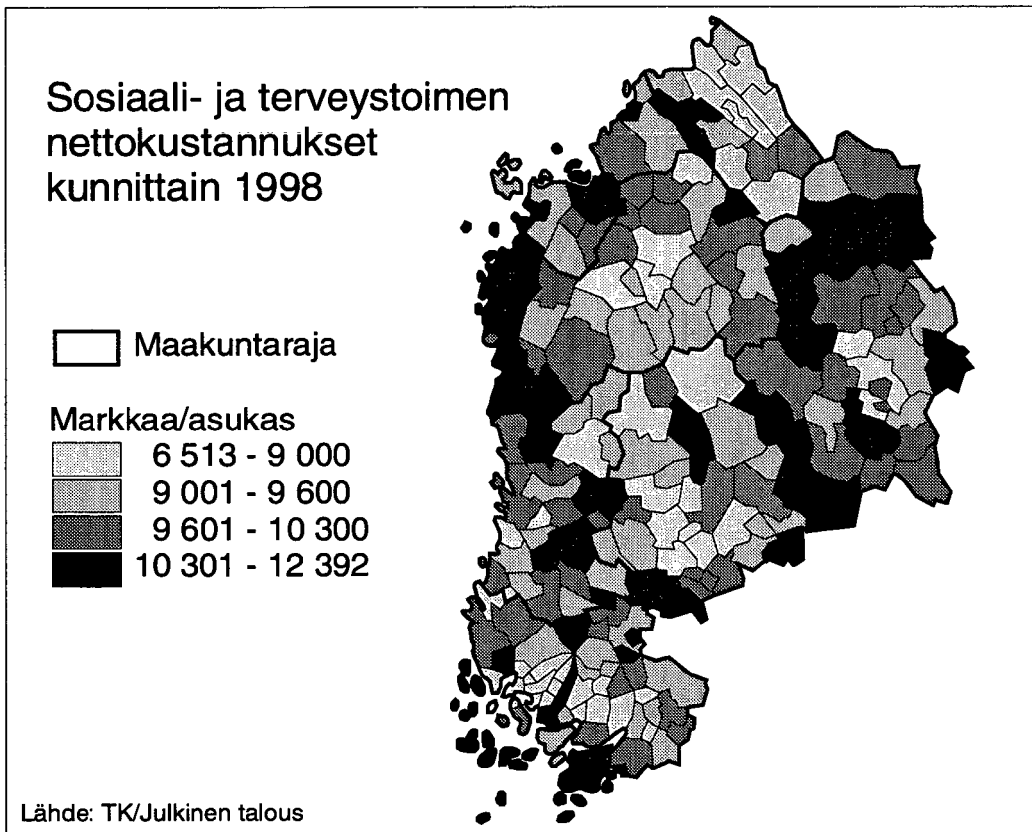
Kuva 71b. Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1998.

TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT

Valtaosa sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöstä työskenteli erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla vuonna 1998. Toiseksi työllistävin sektori oli lasten päivähoito.

Sosiaali- ja terveystoimen kustannukset koostuvat mm. lasten päivähoito-, perusterveydenhuolto- ja erikoissairaanhoitomenoista. Vuonna 1998 sosiaali- ja terveystoimen kokonaismenot olivat Isojoella ja Västanfjärdissä suhteellisesti suurimmat, yli 12 300 mk/asukas. Pienimmillään kustannukset jäivät Ruskon kunnan 6 500 markkaan. Kuorevedellä erikoissairaanhoidon nettokustannukset olivat Länsi-Suomen suurimmat, yli 4 500 markkaa asukasta kohti. Virroilla ja Ylöjärvellä ne olivat pienimmät. Perusterveydenhuollon menot olivat Kivijärvellä suurimmat, yli 3 900 mk/asukas. Velkualla vastaava suhde oli 1 120 mk/asukas.

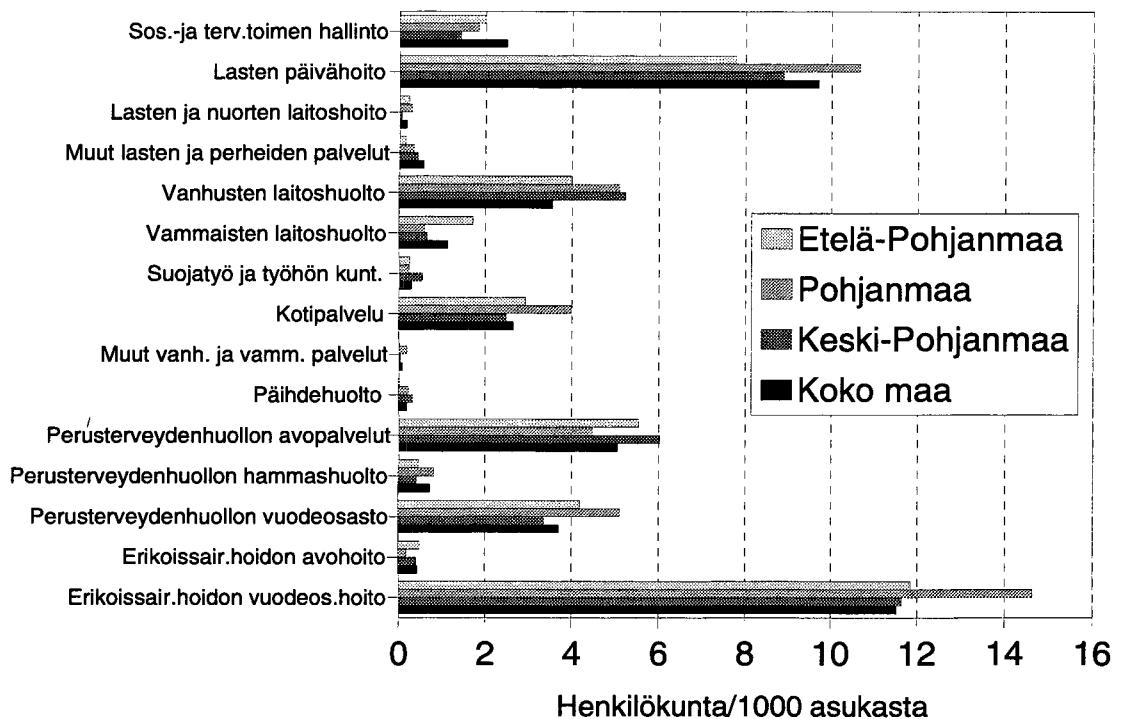
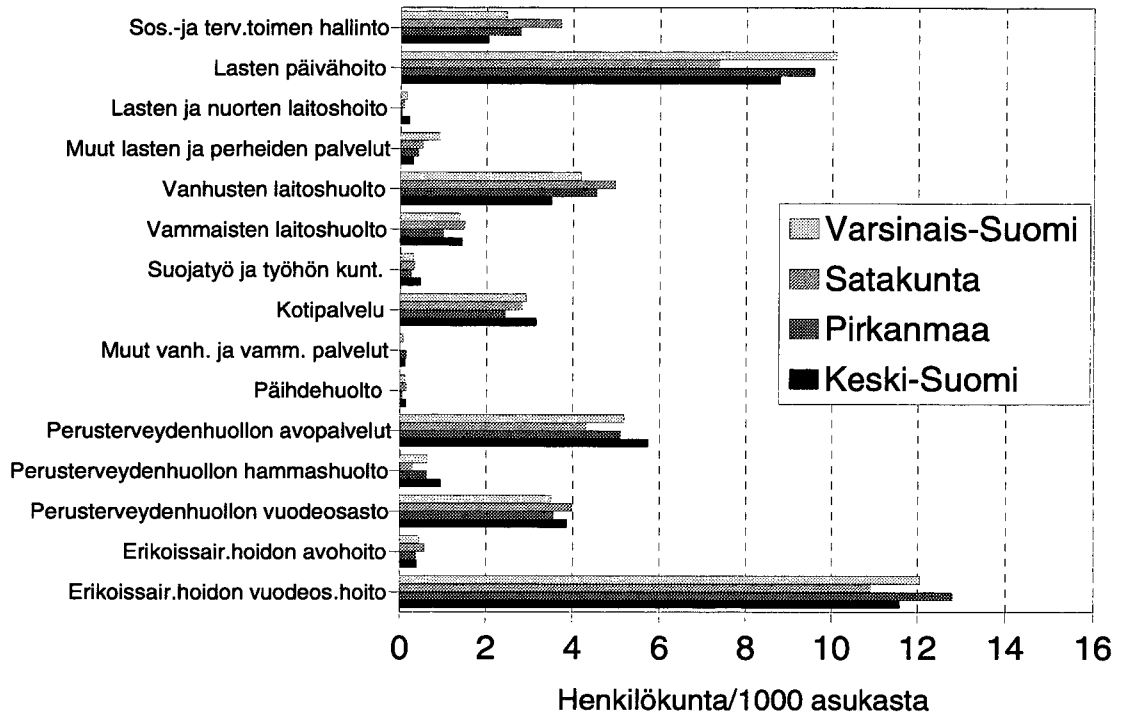
Lasten päivähoiton kustannukset asukasta kohti olivat suurimmillaan Kaarinassa, yli 2 500 markkaa. Iniössä nämä menot olivat pienimmät. Päivähoiton käyttökustannukset (markkaa/0-6 -vuotias) olivat suurimmat Uudessakaupungissa ja Västanfjärdissä. Raisiolaisista lapsista lähes 52 % oli kunnallisessa kokopäivähoidossa vuonna 1998. Tämä oli Länsi-Suomen kuntien suurin osuus. Uukuniemellä osuus oli vastaavasti pienin. *Verrattaessa kuntien lukuja toisiinsa ja keskiarvioihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.*

Kuva 72. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998.

Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö tehtäväalueittain 1998

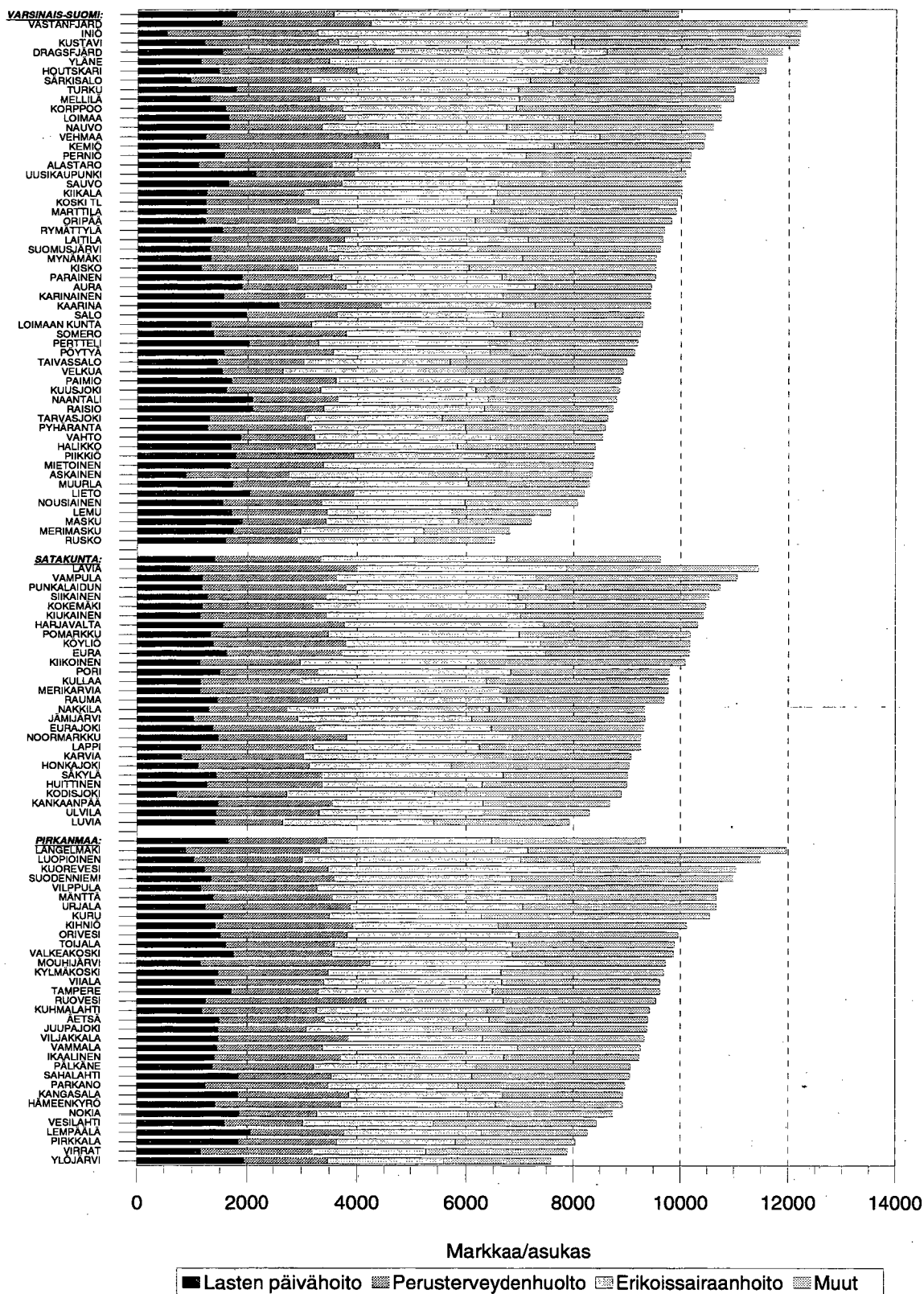
Koko- ja osa-aikainen kuukausipalkkainen henkilökunta

Lähde: Tilastokeskus

Kuva 73. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö tehtäväalueittain 1998.

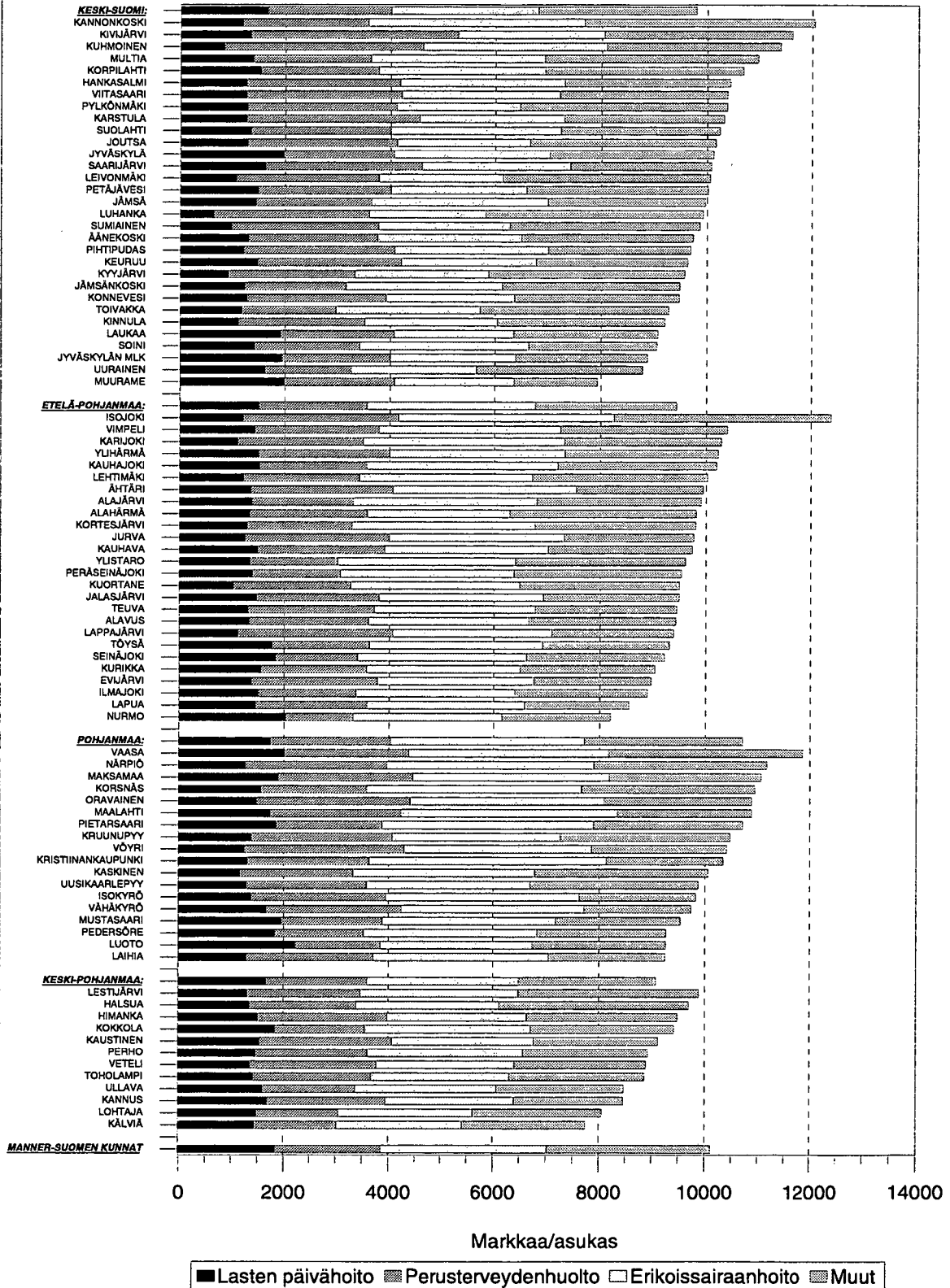
Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998 (markkaa/asukas)

Lähde: TK/Julkinen talous

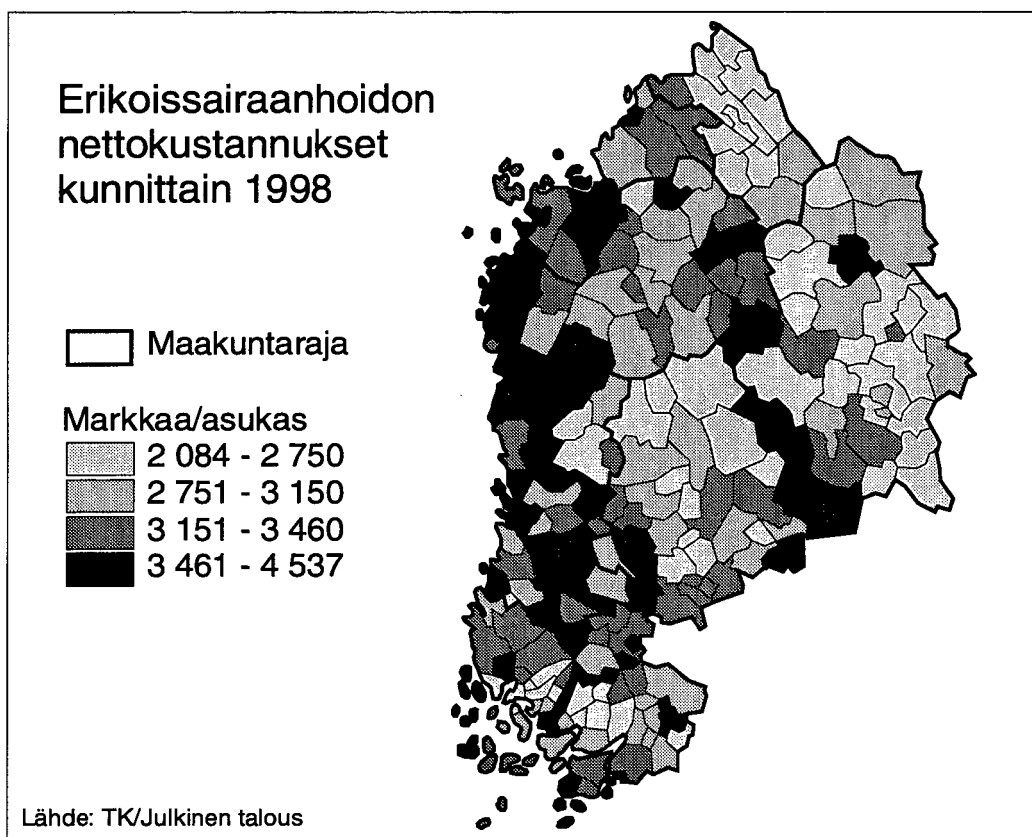
Kuva 74a. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998.

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998 (markkaa/asukas)

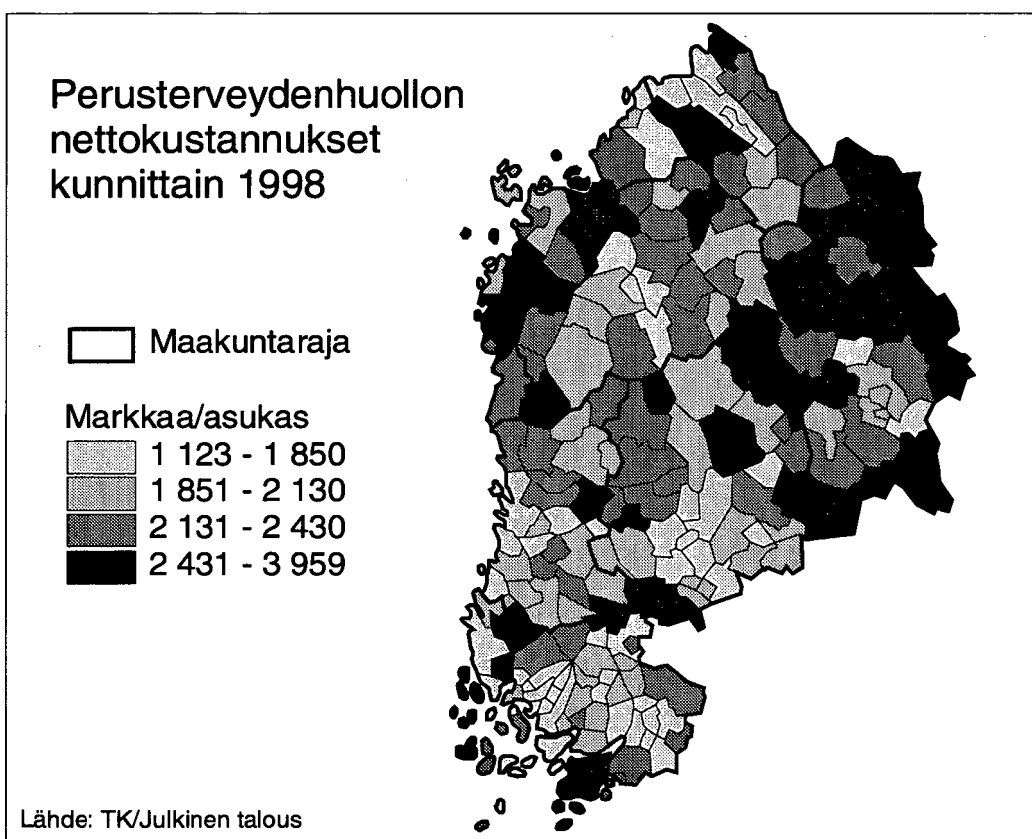

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 74b. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998.

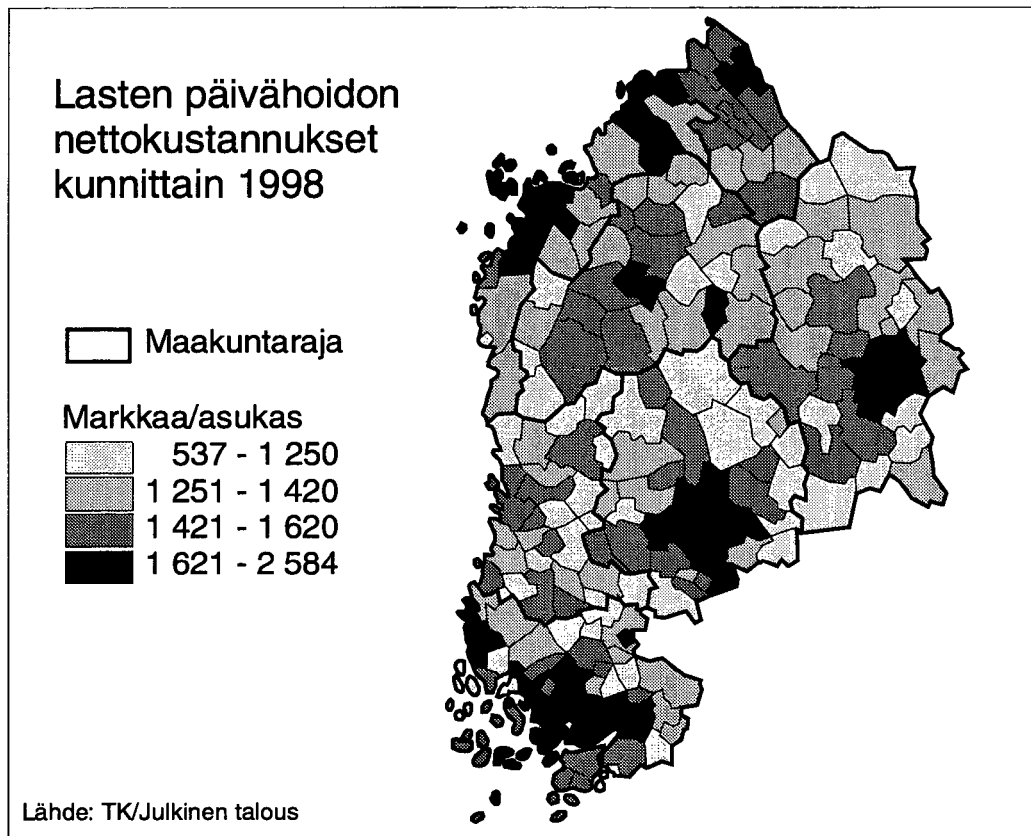

Kuva 75. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 1998.

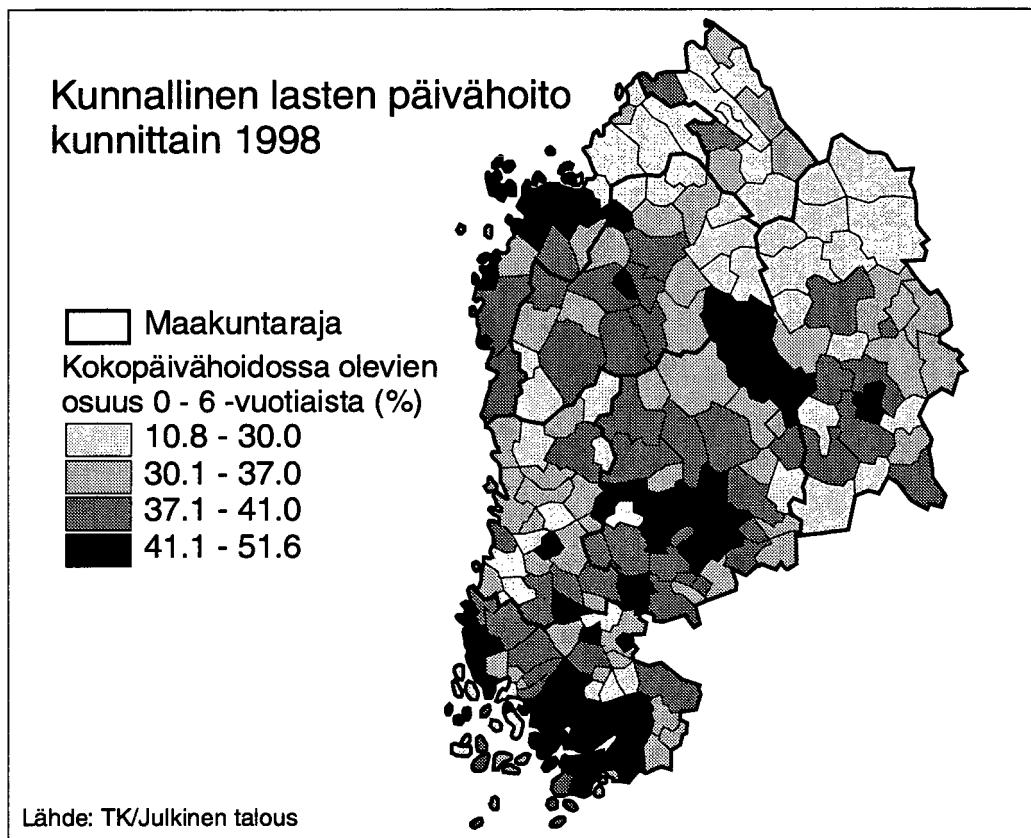

Kuva 76. Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 1998.

Kuva 77. Lasten päivähoiton nettokustannukset kunnittain 1998.

Kuva 78. Kunnallinen lasten päivähoito kunnittain 1998.

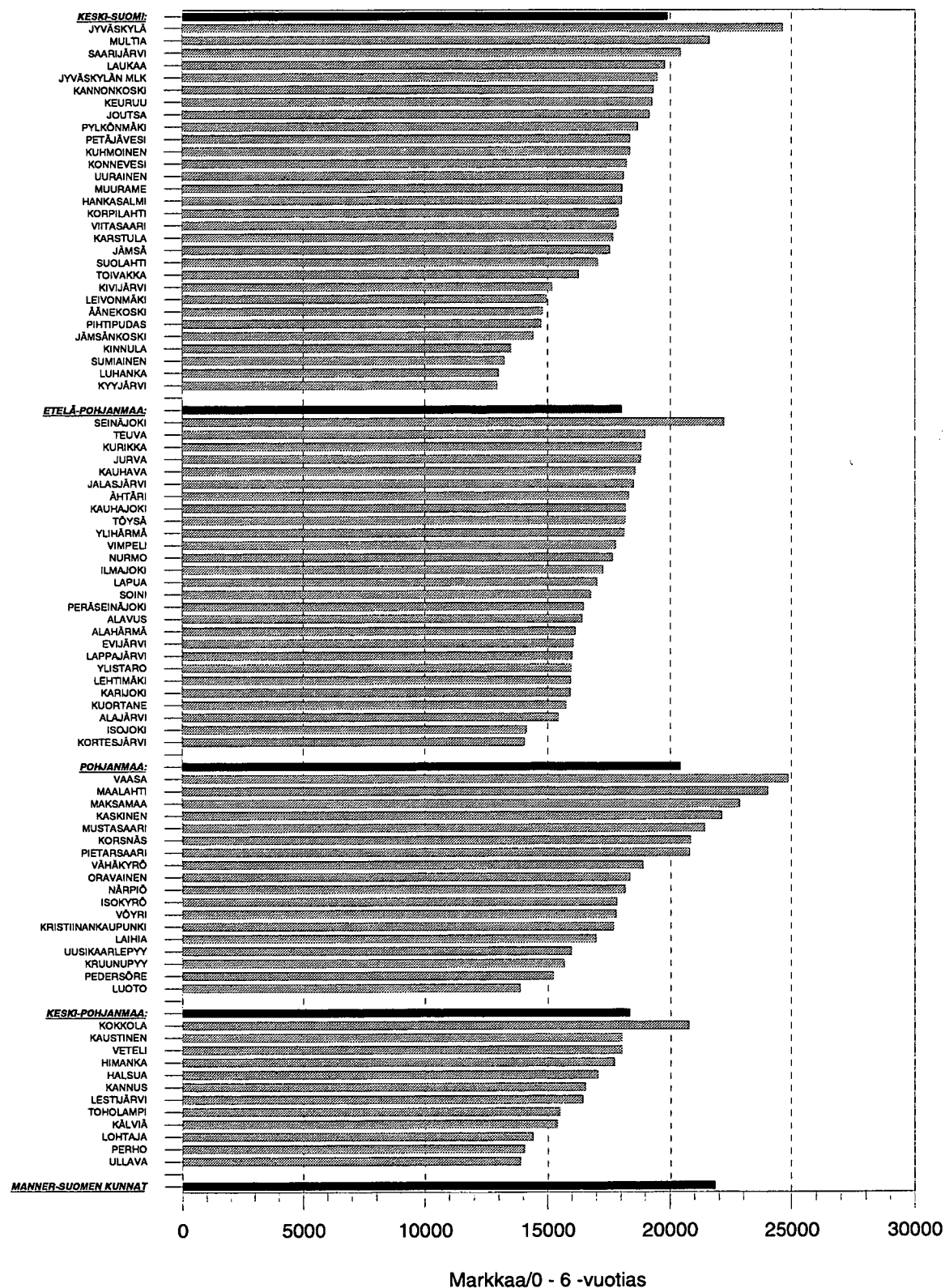
Lasten päivähoidon käyttökustannukset kunnittain 1998 (markkaa/0 - 6 -vuotias)

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 79a. Lasten päivähoidon käyttökustannukset kunnittain 1998.

Lasten päivähoiton käyttökustannukset kunnittain 1998 (markkaa/0 - 6 -vuotias)

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 79b. Lasten päivähoiton käyttökustannukset kunnittain 1998.

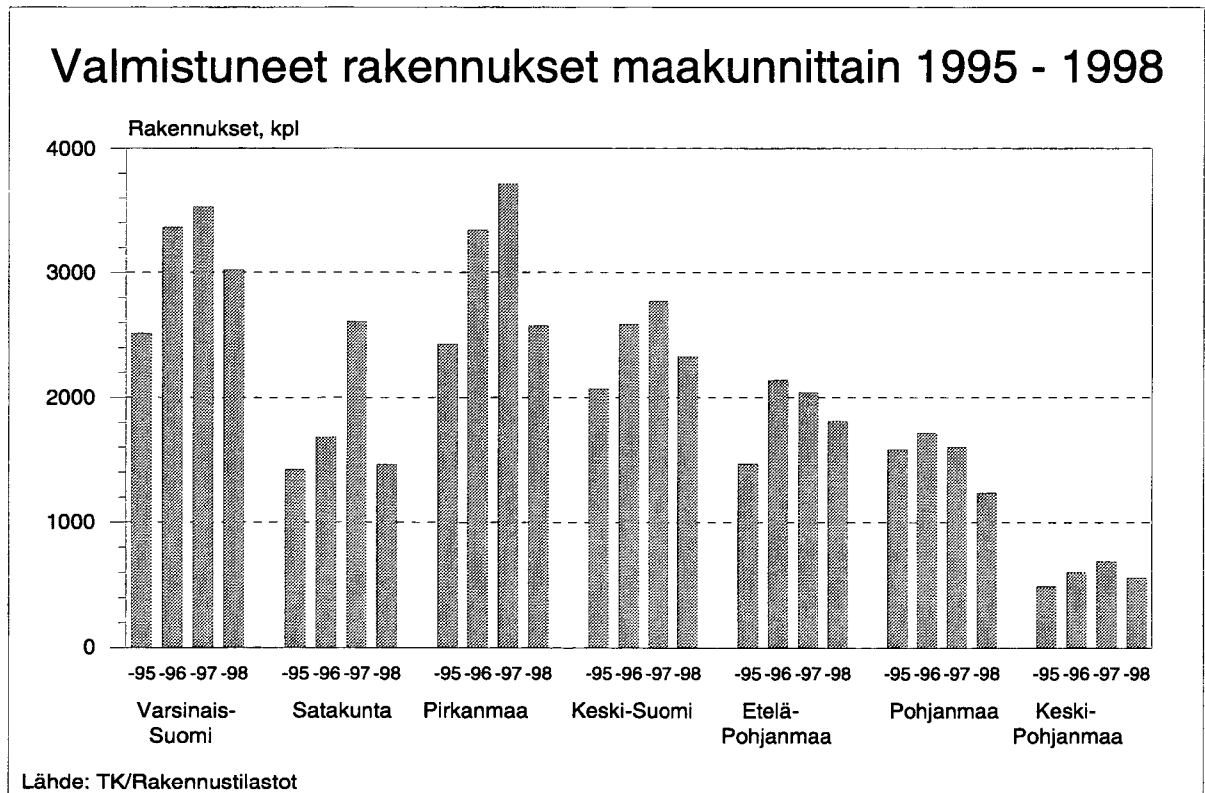
RAKENTAMINEN JA ASUMINEN

Vuonna 1998 rakennustuotanto laski Länsi-Suomen maakunnissa. Määrällisesti eniten rakennuksia valmistui Varsinais-Suomessa, hieman yli 3 000 kappaletta ja vähiten Keski-Pohjanmaalla, 560 kappaletta. Asukaslukuun suhteutettuna rakentaminen oli vilkkainta Houtskarissa. Rakennuskanta on vanhinta Mellilässä, Västanfjärdissä, Kiskossa ja Kemi-össä, joissa rakennusten keskimääräinen valmistumisvuosi on 1955. Vastaavasti nuorin rakennuskanta on Muuramessa.

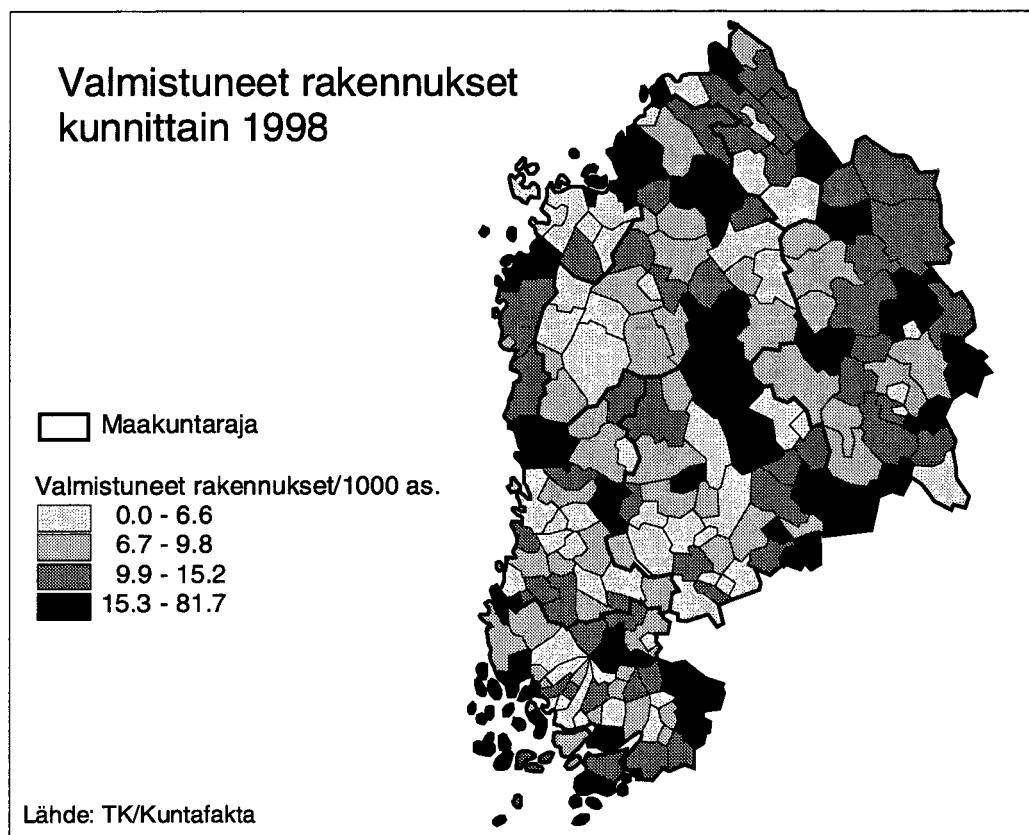
Asuntotuotanto on laskenut 1990-luvun alusta lähtien ja näyttää kääntyvän nousuun vuodesta 1996. Kunnittain tarkasteltuna asuntoja tuotettiin vuonna 1998 suhteellisesti eniten Seinäjoella ja Naantalissa.

Asuntojen hinnat saavuttivat huippunsa vuonna 1989. Tämän jälkeen hinnat laskivat vuoteen 1993. Vuodesta 1995 asuntojen neliöhinnat ovat nousseet jälleen tasaisesti. Tarkasteltavissa kaupungeissa asuntojen keskimääräiset hinnat ovat olleet yleensä Suomen keskiarvoa alempia. Kalleimmat neliöhinnat asunnoista maksettiin vuonna 1998 Tampereella, Jyväskylässä ja Vaasassa, yli 6 000 markkaa/m². Halvimmat asunnot olivat Kivijärvellä. Usean kunnan alueella asuntokauppoja tehtiin vähemmän kuin viisi, joten hintatietoa näiden kuntien osalta ei voida julkistaa.

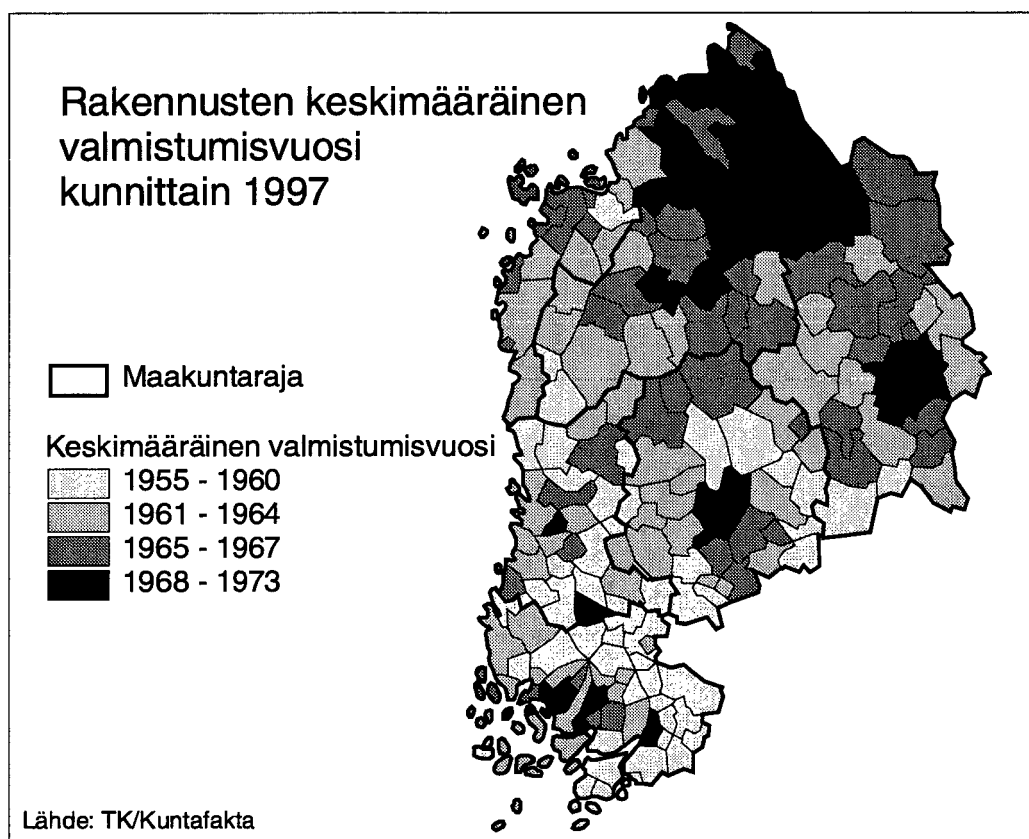
Asuntokuntien keskikoko oli vuonna 1997 pienin Turussa ja suurin Luodossa, jossa ahtaasti asuvien asuntokuntien osuus oli suurin. Korsnäsin ja Kaskisen asuntokunnat asuivat väljimmin eli ahtaasti asuvien osuus oli pienin. Tilastoissa on käytetty normin 3 mukaisia tietoja. Tämän normin mukaan asunto on ahtaasti asuttu, kun siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiö lasketaan huonelukuun.

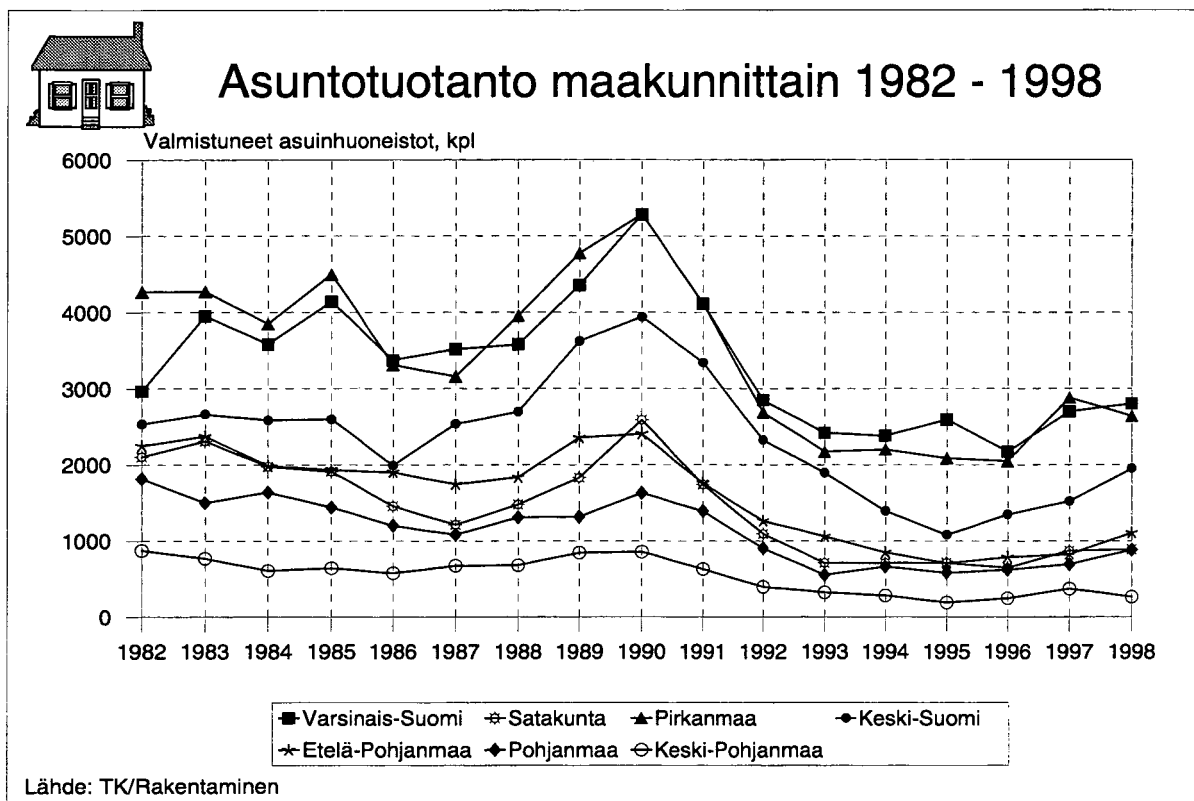
Kuva 80. Valmistuneet rakennukset maakunnittain 1995 – 1998.

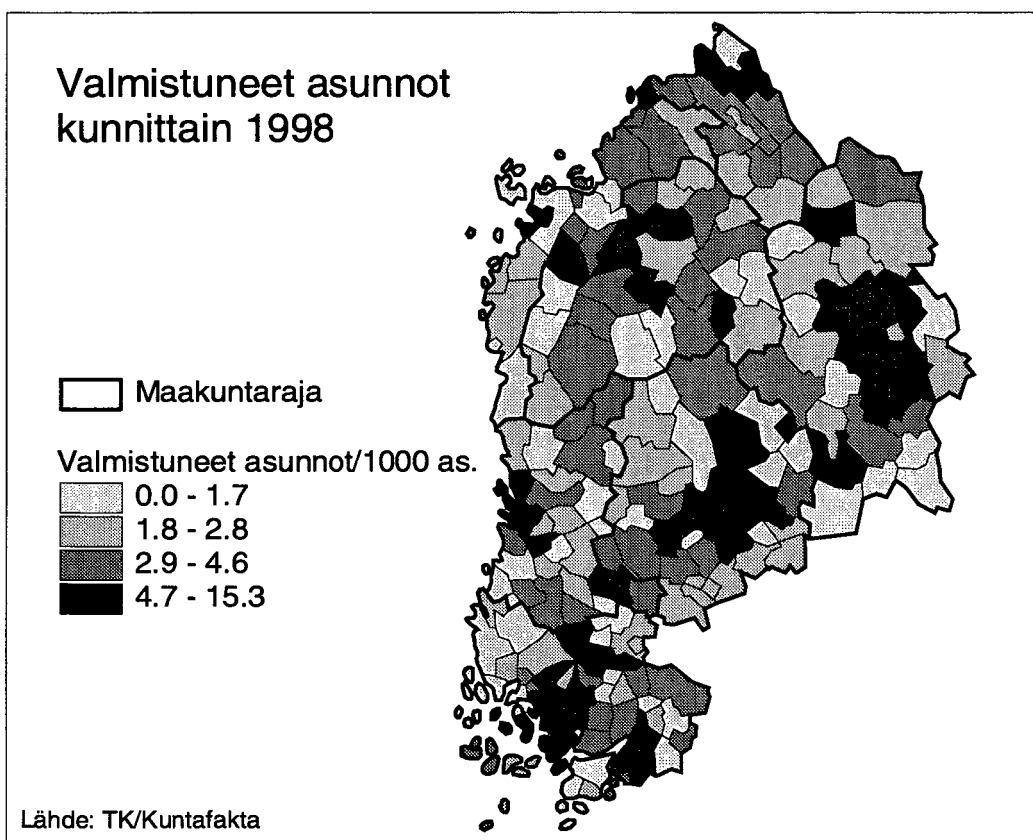
Kuva 81. Valmistuneet rakennukset kunnittain 1998.

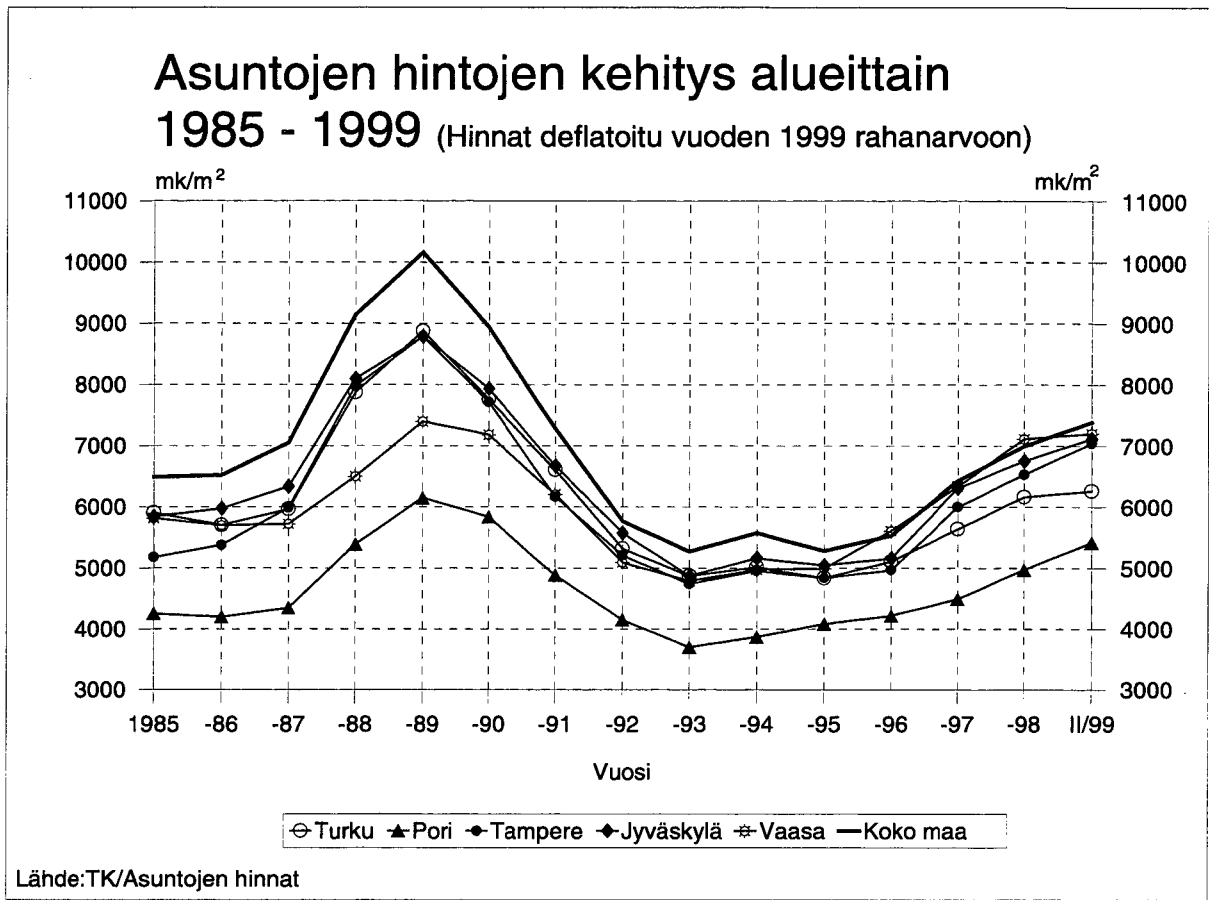
Kuva 82. Rakennusten keskimääräinen valmistumisvuosi kunnittain 1997.

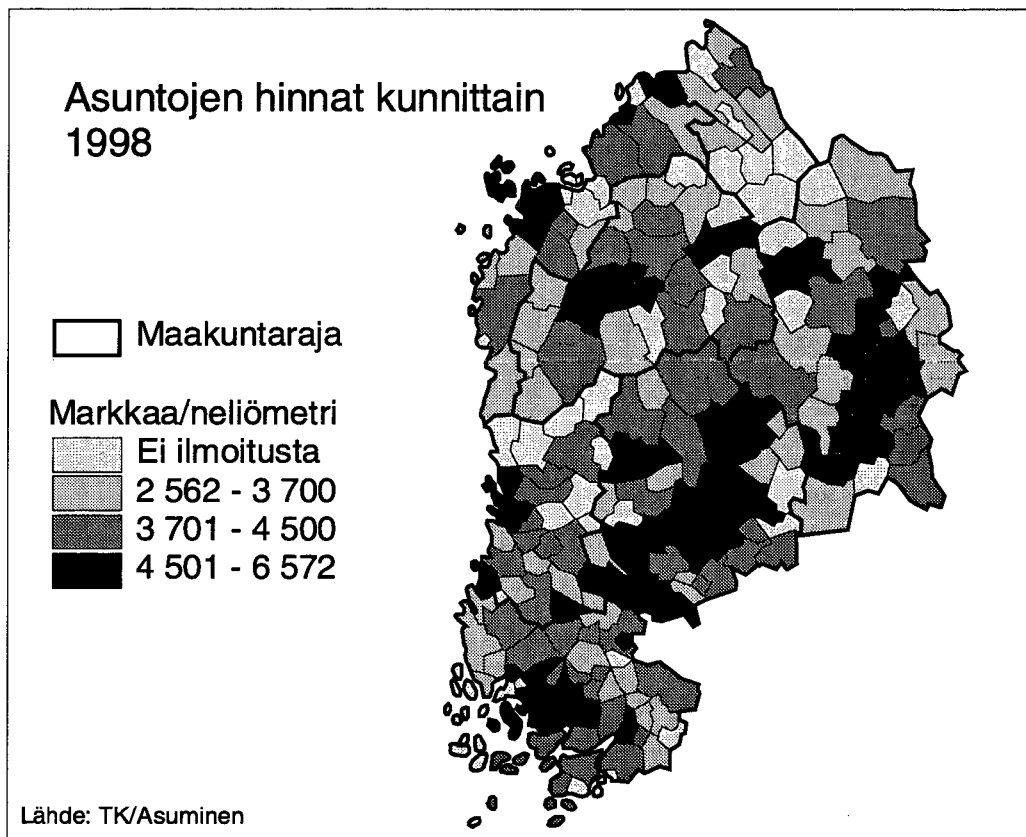
Kuva 83. Asuntotuotanto maakunnittain 1982 - 1998.

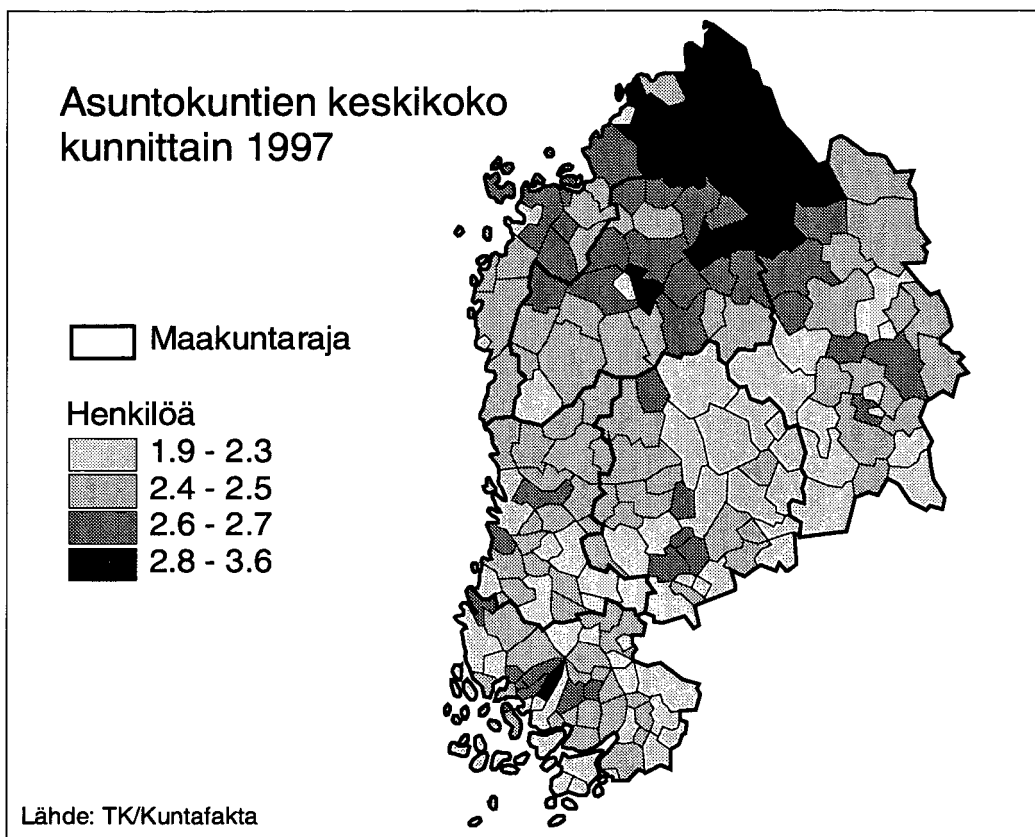
Kuva 84. Valmistuneet asunnot kunnittain 1998.

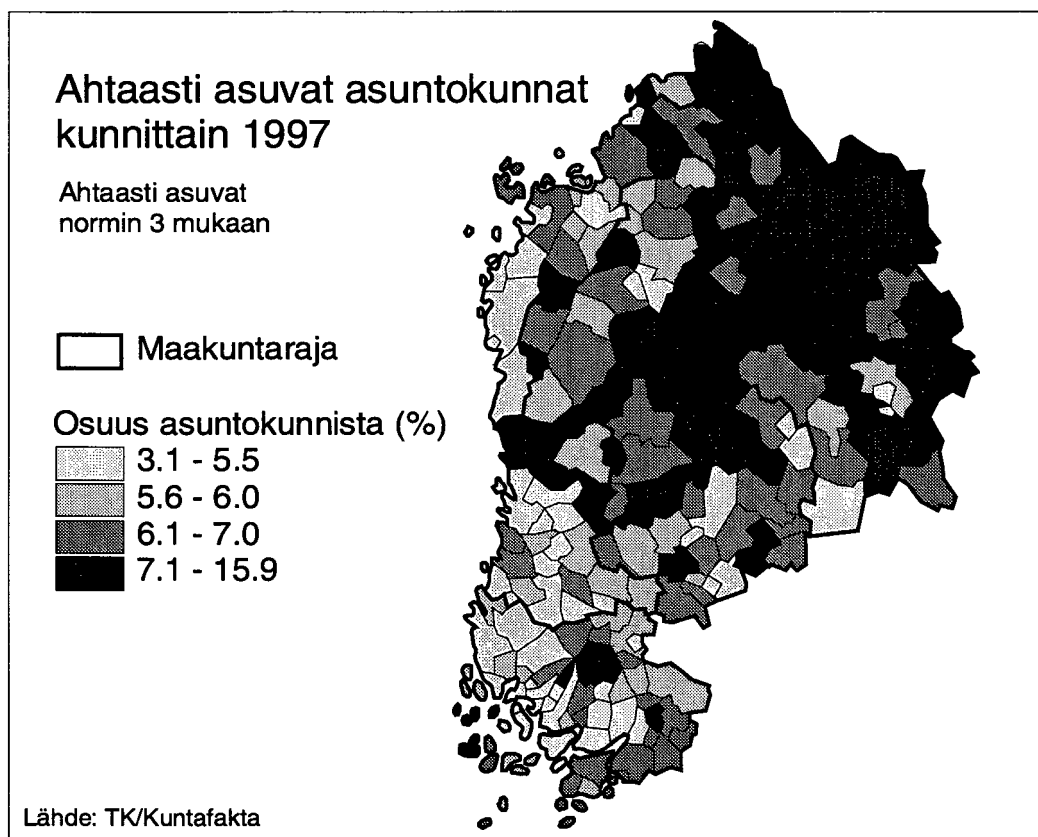
Kuva 85. Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 1999.

Kuva 86. Asuntojen hinnat kunnittain 1998.

Kuva 87. Asuntokuntien keskipaino kunnittain 1997.

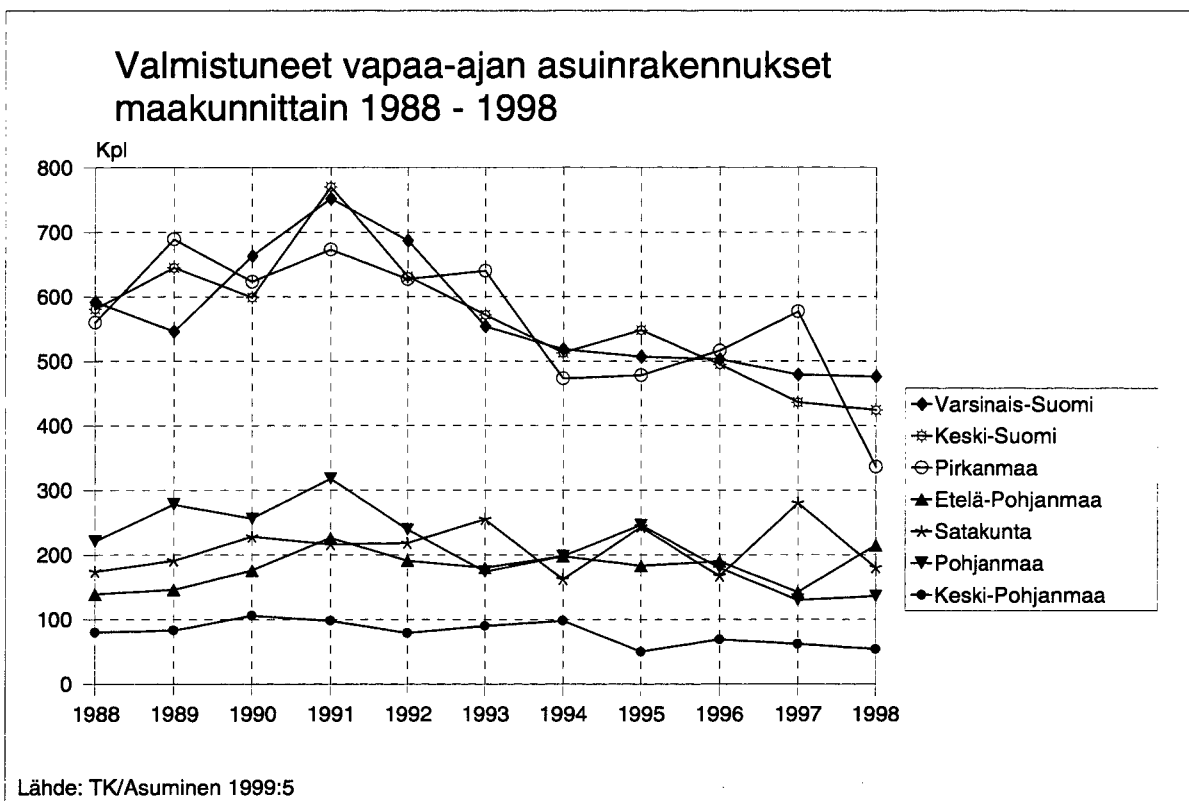
Kuva 88. Ahtaasti asuvat asuntokunnat kunnittain 1997.

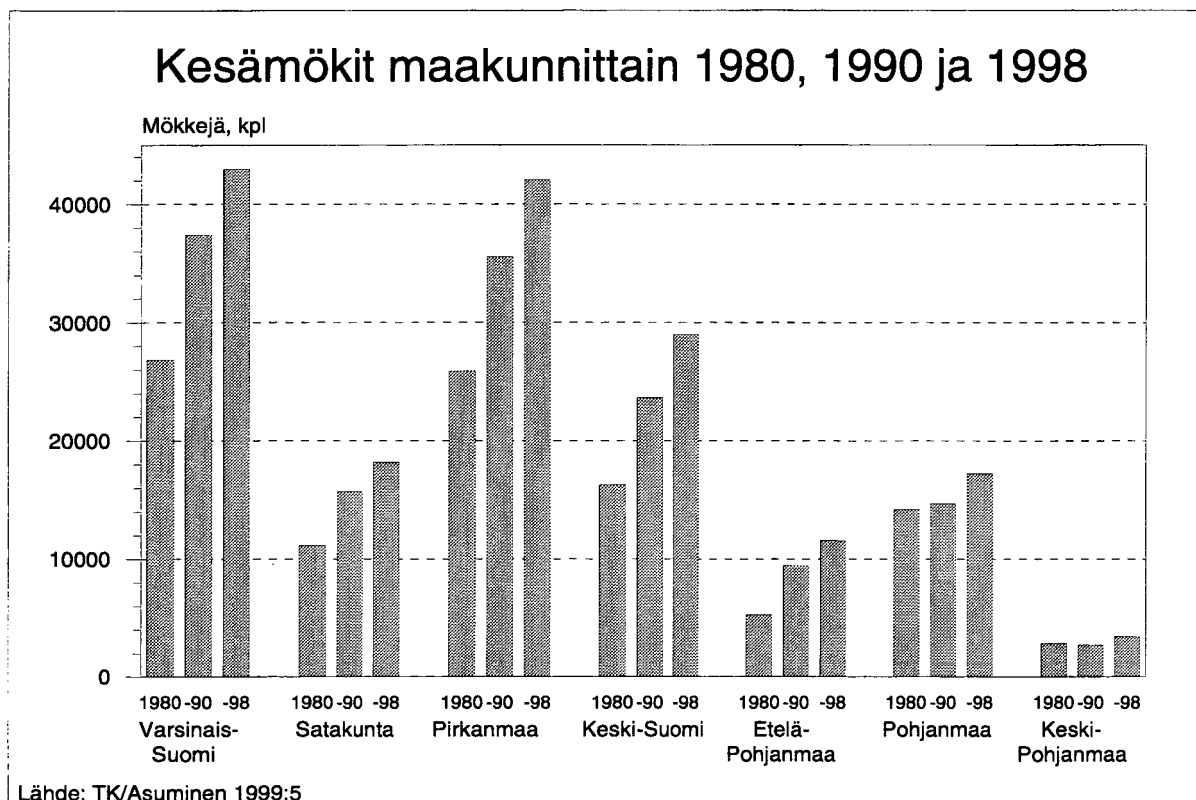
Vapaa-ajan asuinrakennukset

Vuonna 1990 valmistui koko maassa 8 764 vapaa-ajan asuinrakennusta ja kahdeksan vuotta myöhemmin niitä valmistui enää 4 977 kpl. Vuosi 1991 oli tarkasteluajan (1990 – 1998) vilkkain vapaa-ajan rakennusten valmistumisvuosi useassa Länsi-Suomen maakunnassa. Vuonna 1998 Pirkanmaalla ja Satakunnassa vapaa-ajan rakentaminen väheni huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna.

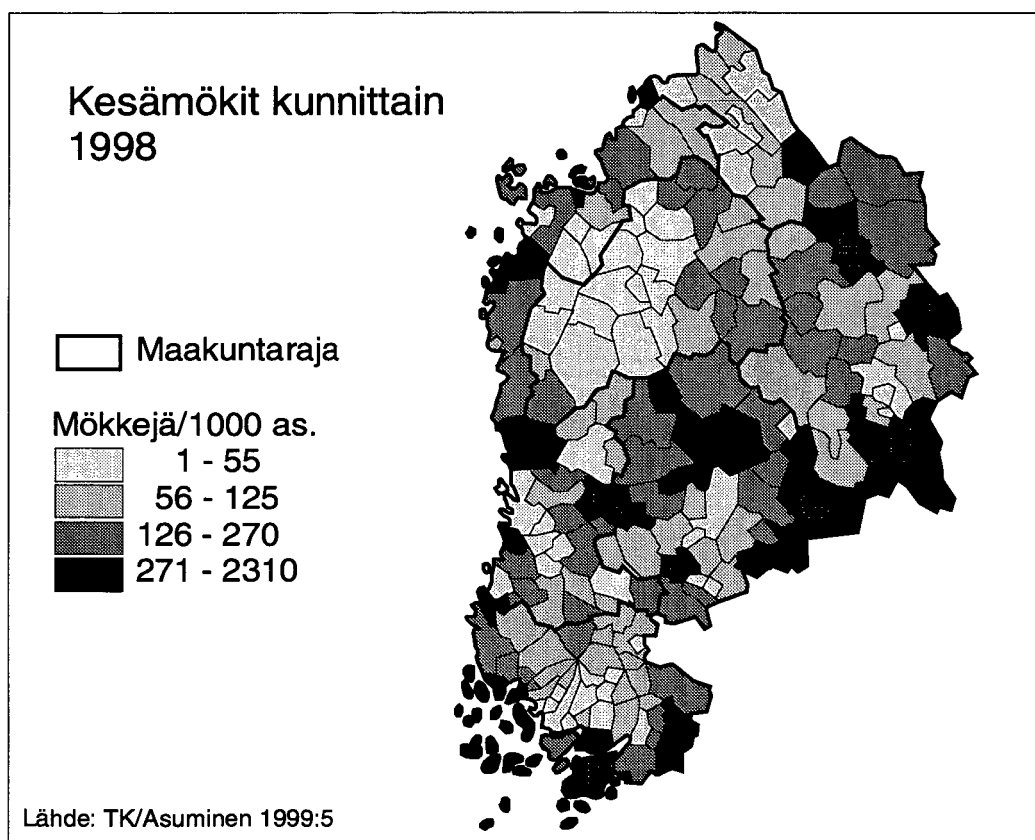
Vuonna 1998 Länsi-Suomessa oli yhteensä 164 523 kesämökkiä, joista yli neljännes sijaitsi Varsinais-Suomessa ja Pirkanmaalla. Asukaslukuun suhteutettuna kesämökkejä oli Länsi-Suomessa eniten Kustavissa, Iniössä ja Velkualla. Seinäjoella tämä suhde oli Länsi-Suomen kuntien pienin.

Kuva 89. Valmistuneet vapaa-ajan asuinrakennukset maakunnittain 1988 – 1998.

Kuva 90. Kesämökkit maakunnittain 1980, 1990 ja 1998.

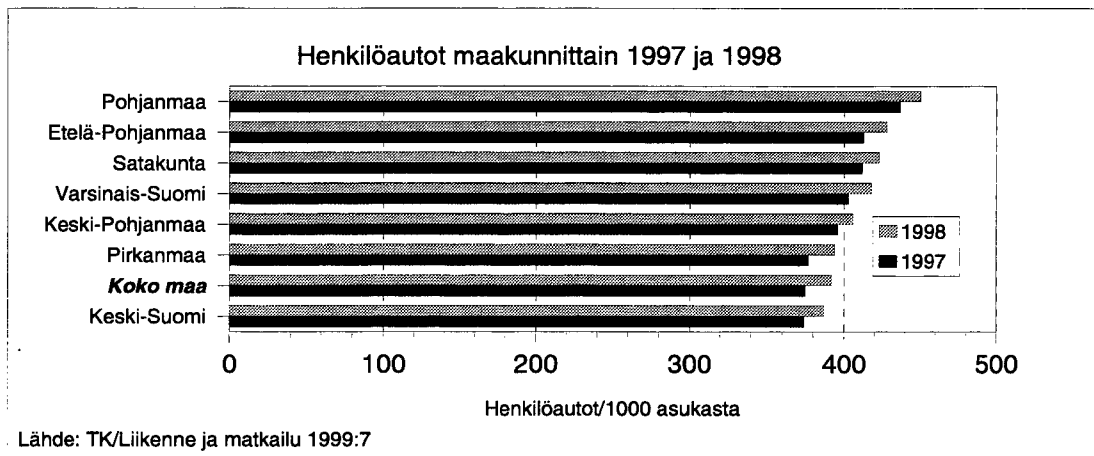

Kuva 91. Kesämökkit kunnittain 1998.

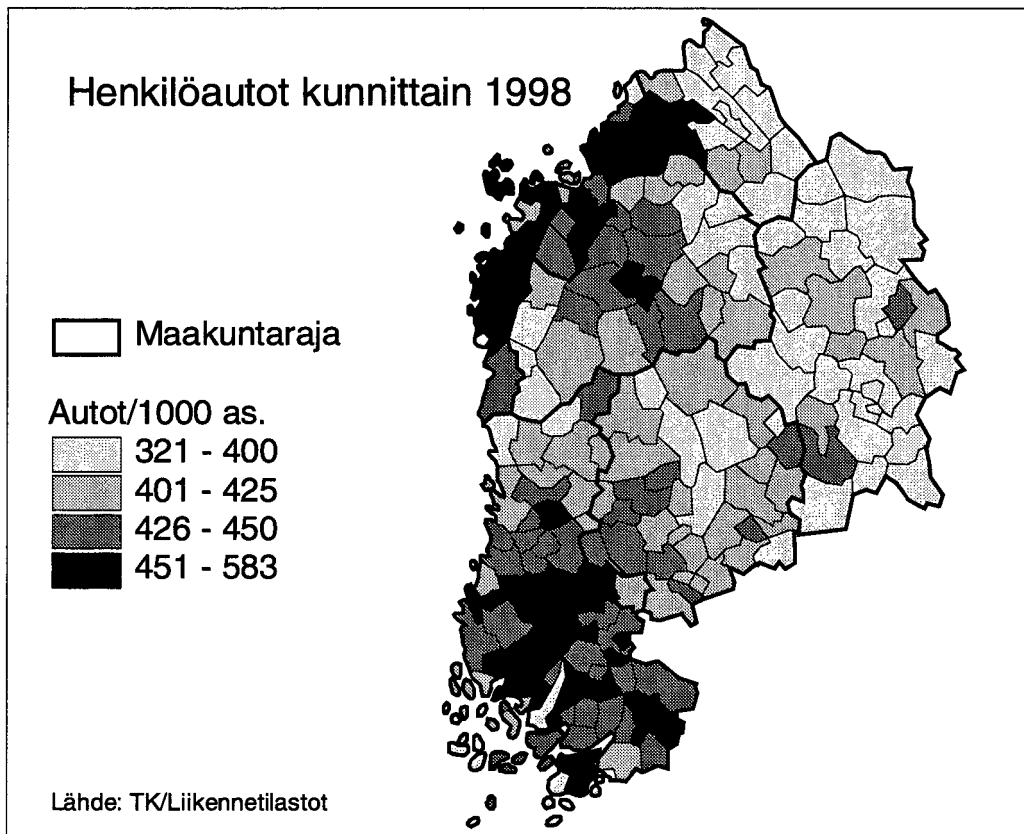
LIIKENNE JA MATKAILU

Suomessa oli vuonna 1998 keskimäärin 392 henkilöautoa tuhatta asukasta kohti. Länsi-Suomen autoistunein maakunta oli Pohjanmaa, jossa oli 450 henkilöautoa tuhatta asukasta kohti. Kunnittain tarkasteltuna suhteellisesti eniten henkilöautoja (583 kpl/1000 as.) oli Isossakyrössä, vähiten (321 kpl/1000 as.) Velkualla.

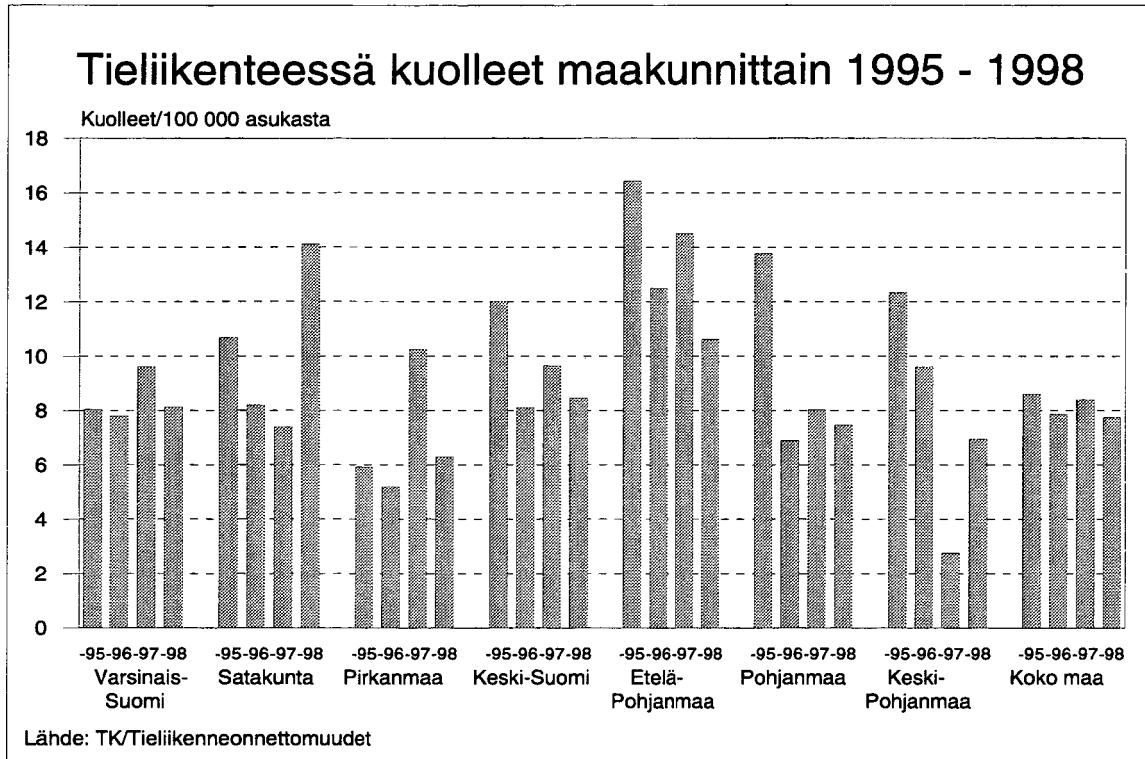
Koko maan tieliikenteessä kuoli 400 ihmistä vuonna 1998. Se oli hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Länsi-Suomen maakunnista Satakunnassa ja Keski-Pohjanmaalla tieliikenteessä kuolleiden määrä lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna. Muissa maakunnissa kuolonuhrien määrä väheni.

Kuva 92. Henkilöautot maakunnittain 1997 ja 1998.

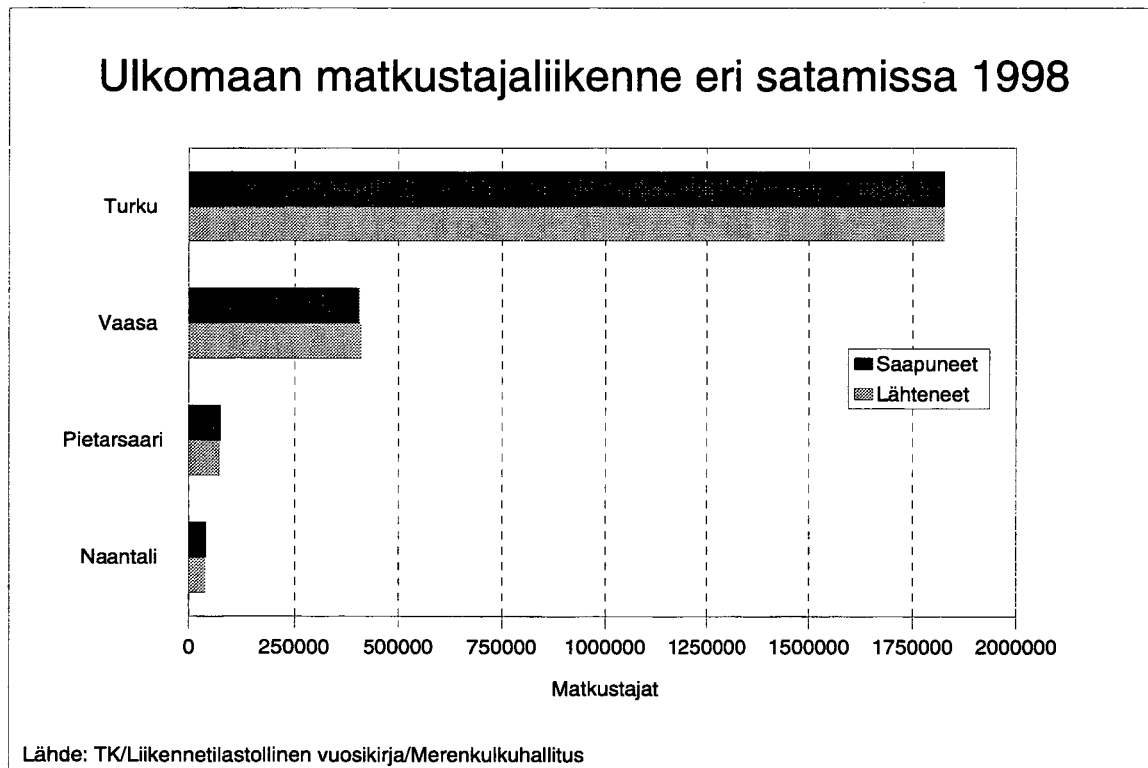

Kuva 93. Henkilöautot kunnittain 1998.

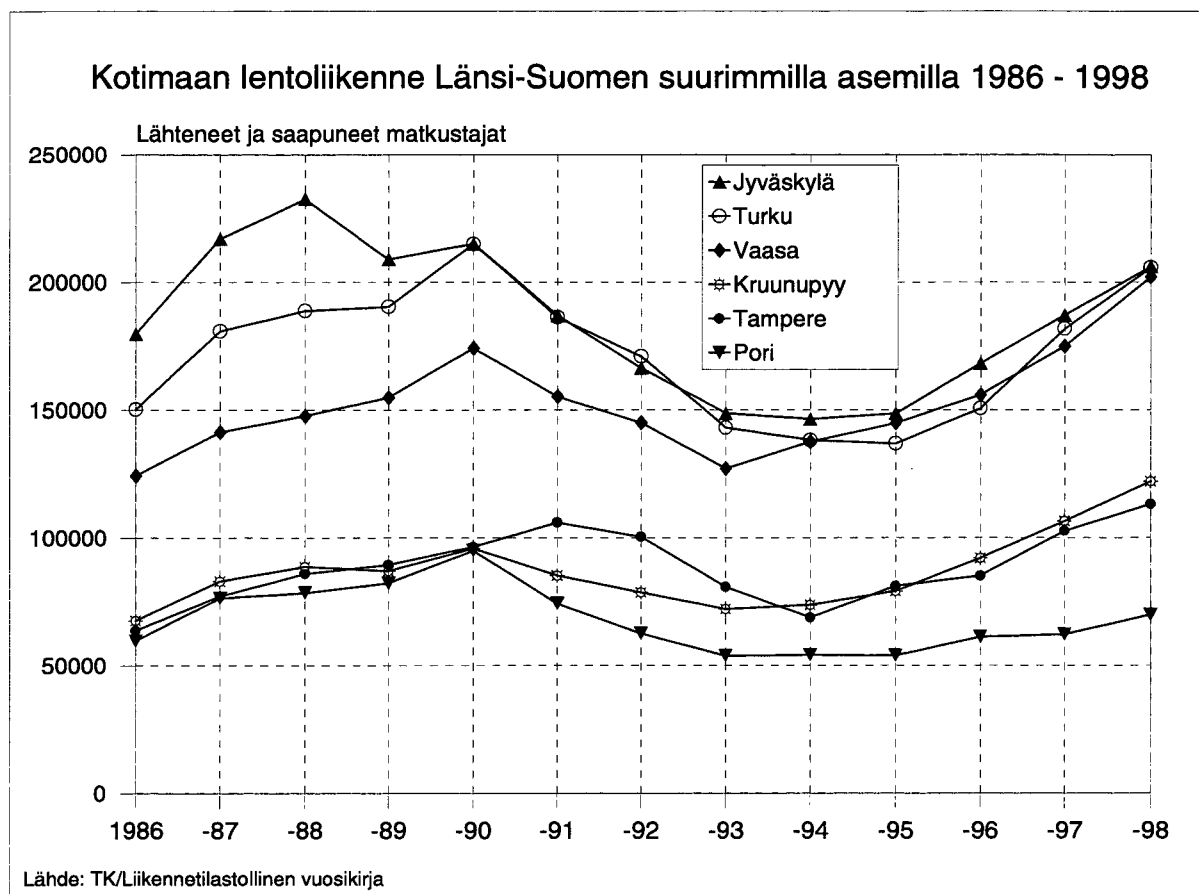
Kuva 94. Tieliikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 - 1998.

Ulkomaan matkustajaliikenne meriteitse oli selvästi vilkkainta Turussa, yli 3.65 miljoonaa matkustajaa vuonna 1998. Vaasassa saapuneita ja lähteneitä matkustajia oli yhteensä 816 000, Pietarsaassa 151 000 ja Naantalissa 81 000.

Kuva 95. Ulkomaan matkustajaliikenne eri satamissa 1998.

Kotimaan lentoliikenne kääntyi nousuun 1990-luvun alun notkahduksen jälkeen vuonna 1994. Länsi-Suomen vilkkaimmat kentät ovat Jyväskylä, Turku ja Vaasa, joissa saapuneita ja lähteneitä matkustajia oli vuonna 1998 noin 200 000.

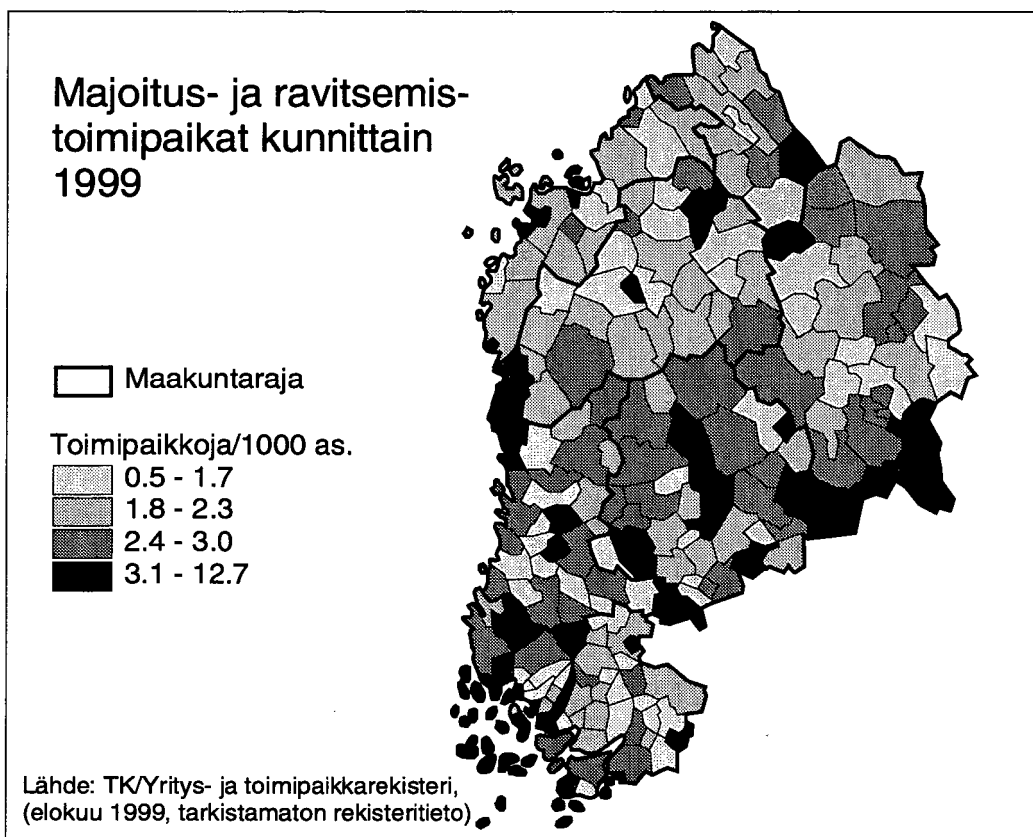
Kuva 96. Kotimaan lentoliikenne Länsi-Suomen suurimmilla asemilla 1986 - 1998.

Majoitus- ja ravitsemispalvelut

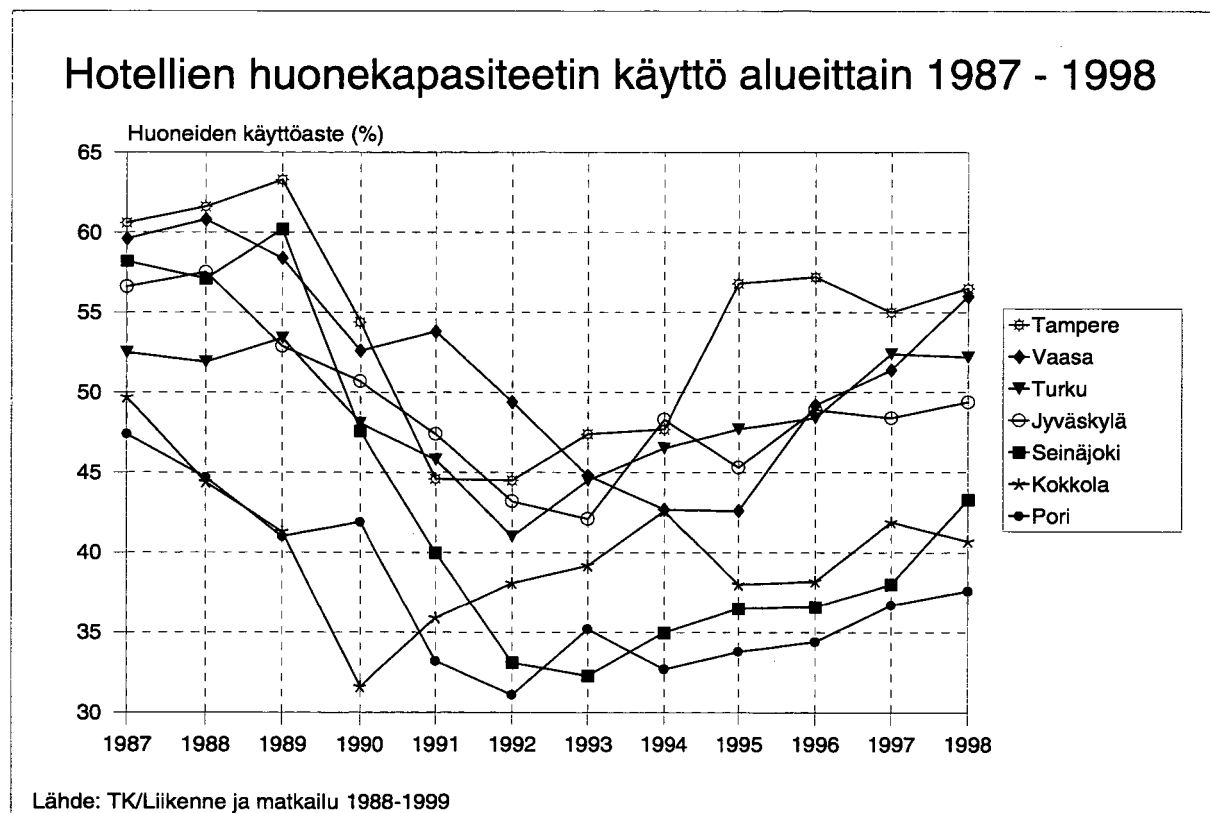
Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan majoitus- ja ravitsemistoimipaikkoja oli elokuussa 1999 asukaslukuun suhteutettuna eniten Kustavissa, Iniössä ja Velkualla. Suhteellisesti vähiten niitä oli Siikaisissa.

Hotellien huonekapasiteetin käyttöaste oli vuonna 1998 kaikissa tarkasteltavissa kunnissa pienempi kuin tarkastelukauden alussa, vuonna 1987. Paras käyttöaste oli Tampereella ja Vaasassa, yli 55 %.

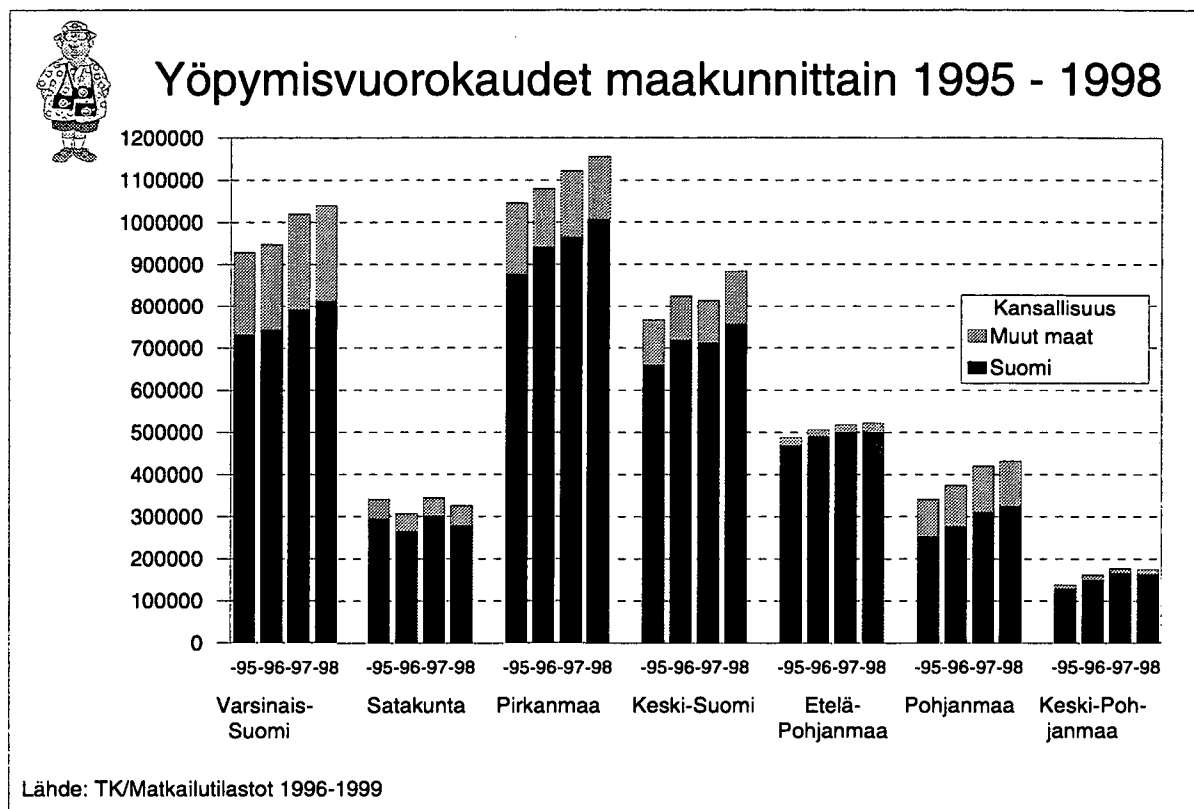
Länsi-Suomen maakunnissa yöpymisvuorokausia kirjattiin vuonna 1998 enemmän kuin vuotta aiemmin. Poikkeuksen tästä muodostavat Satakunta ja Keski-Pohjanmaa, joissa yöpymisvuorokausien määrä laski hieman. Varsinais-Suomessa koko majoituskapasiteetti oli vuoden 1999 alussa 4 200, Satakunnassa 2 100, Pirkanmaalla 4 260, Keski-Suomessa 3 540, Etelä-Pohjanmaalla 2 100, Pohjanmaalla 1 800 ja Keski-Pohjanmaalla 900. Satakunnassa, Varsinais-Suomessa ja Keski-Pohjanmaalla majoituskapasiteetti lisääntyi edellisestä vuodesta. Majoituskapasiteettiin lasketaan huoneet ja mökit.

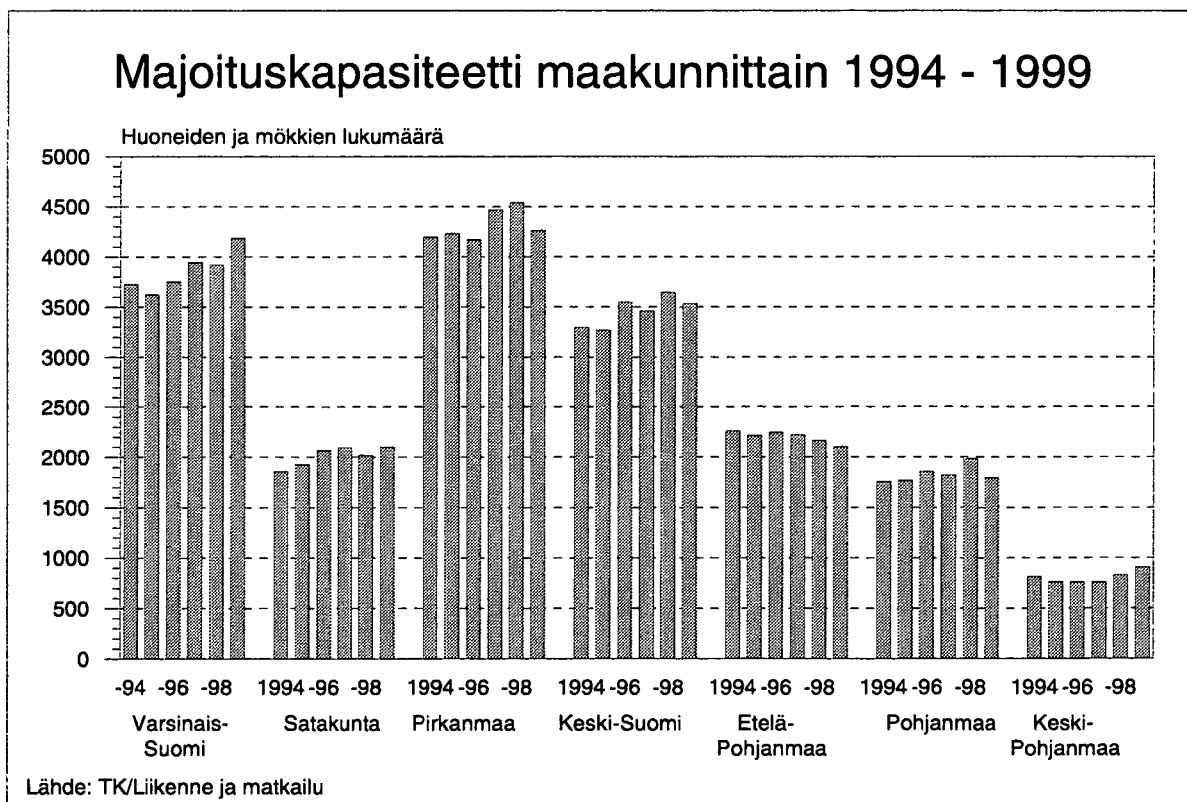
Kuva 97. Majoitus- ja ravitsemistoimipaikat kunnittain 1999.

Kuva 98. Hotellien huonekapasiteetin käyttö alueittain 1987 - 1998.

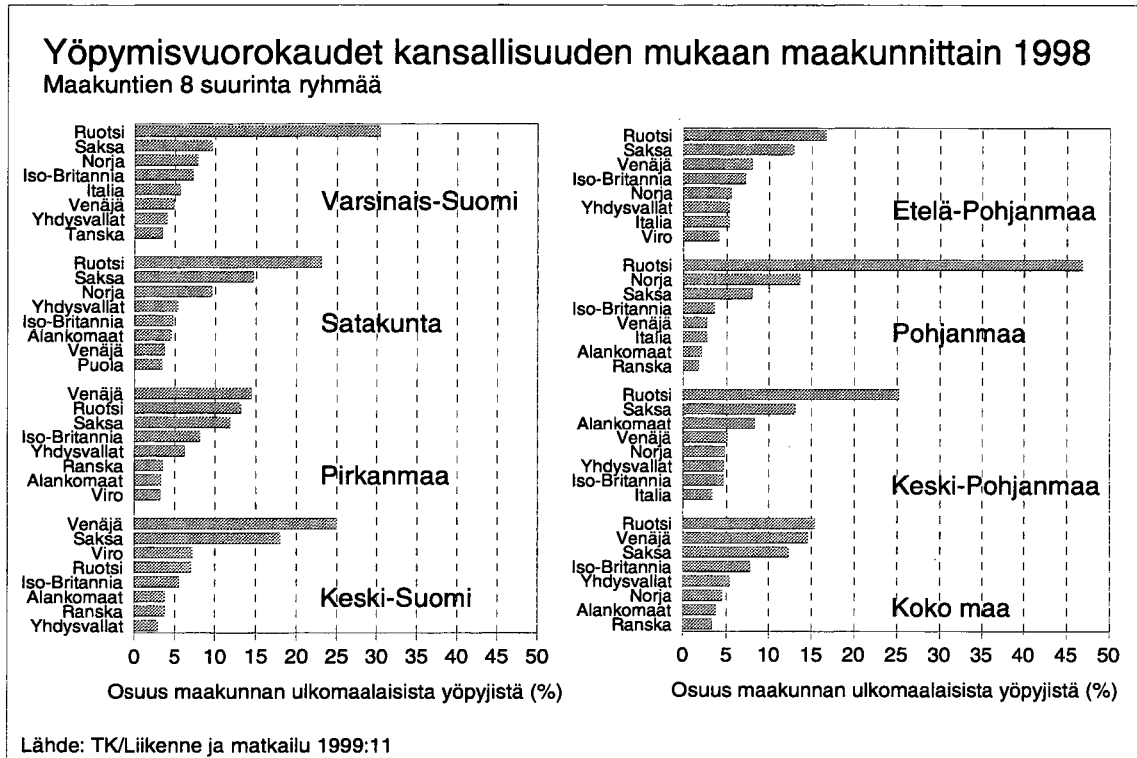

Kuva 99. Yöpymisvuorokaudet maakunnittain 1995 – 1998.

Kuva 100. Majoituskapasiteetti maakunnittain 1994 – 1999.

Lähes puolet Pohjanmaalla yöpyvistä ulkomaalaisista oli ruotsalaisia vuonna 1998. Venäläiset turistikin olivatkin yleensä suurin yöpyjäryhmä Länsi-Suomen maakunnissa. Poikkeuksen tästä muodostavat Pirkanmaa ja Keski-Suomi, joissa venäläiset muodostivat suurimman ryhmän.

Kuva 101. Yöpymisvuorokaudet kansallisuuden mukaan maakunnittain 1998.

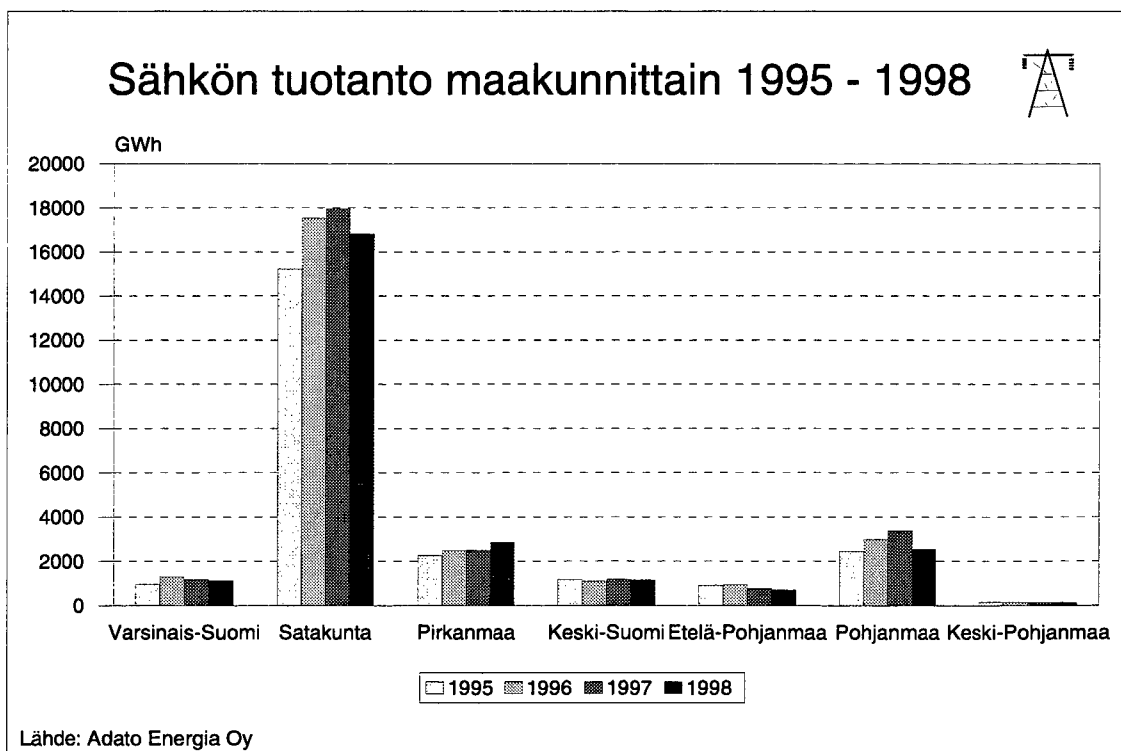
ENERGIATALOUS

Satakunnassa tuotettiin sähköä noin 17 000 GWh vuonna 1998, eli noin 1 000 GWh vähemmän kuin edellisenä vuotena. Muissa Länsi-Suomen maakunnissa sähkön tuotanto jäi alle 3 000 GWh. Sähkön kulutus on kasvanut varsin tasaisesti lähes kaikissa maakunnissa koko tarkasteluvuorokauden (1995 – 1998).

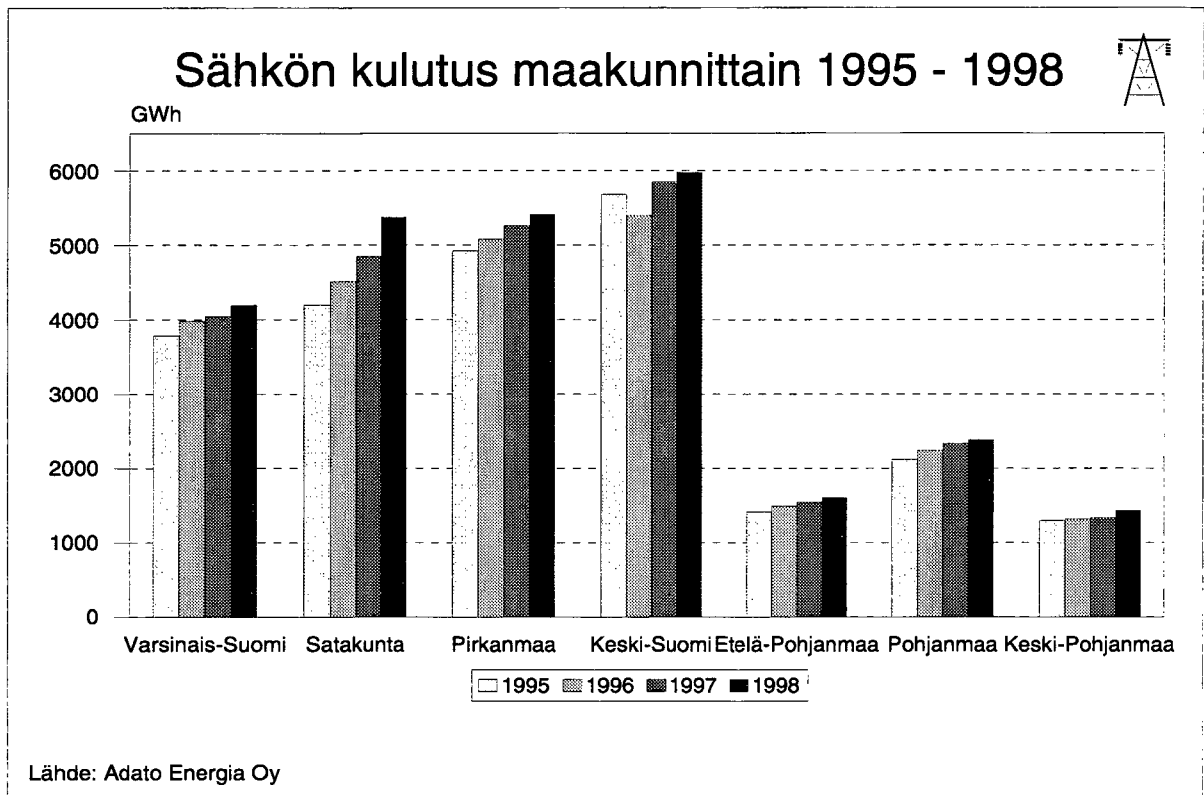
Vuonna 1998 jalostus oli suurin energian käyttäjäryhmä koko maassa, kuten myös Keski-Suomessa, Satakunnassa ja Keski-Pohjanmaalla. Varsinais-Suomessa yksityisen kulutuksen osuus oli noin 35 % maakunnan kulutuksesta ja Keski-Suomessa se oli vastaavasti noin 15 %. Kunnittain tarkasteltuna yksityinen kulutus asukasta kohti oli vuonna 1998 suurin Särkisalossa ja pienin Jalasjärvellä.

Vuonna 1998 Länsi-Suomen maakuntien osuus koko maan sähkön tuotannosta oli 37,7 %. Satakunnassa tuotettiin neljännes koko maassa tuotetusta sähköstä. Muiden maakuntien osuudet jäivät alle 5 %. Länsi-Suomen osuus koko maan sähkön kulutuksesta oli noin 36 %. Keski-Suomessa sähkön kulutuksen osuus oli noin 8 % koko maan kulutuksesta, Keski-Pohjanmaalla vastaava osuus oli noin 2 %. Satakunnassa tuotettiin vajaa 5 % ja Pirkanmaalla hieman yli 4 % koko maan vesivoimalla tuotetusta energiasta.

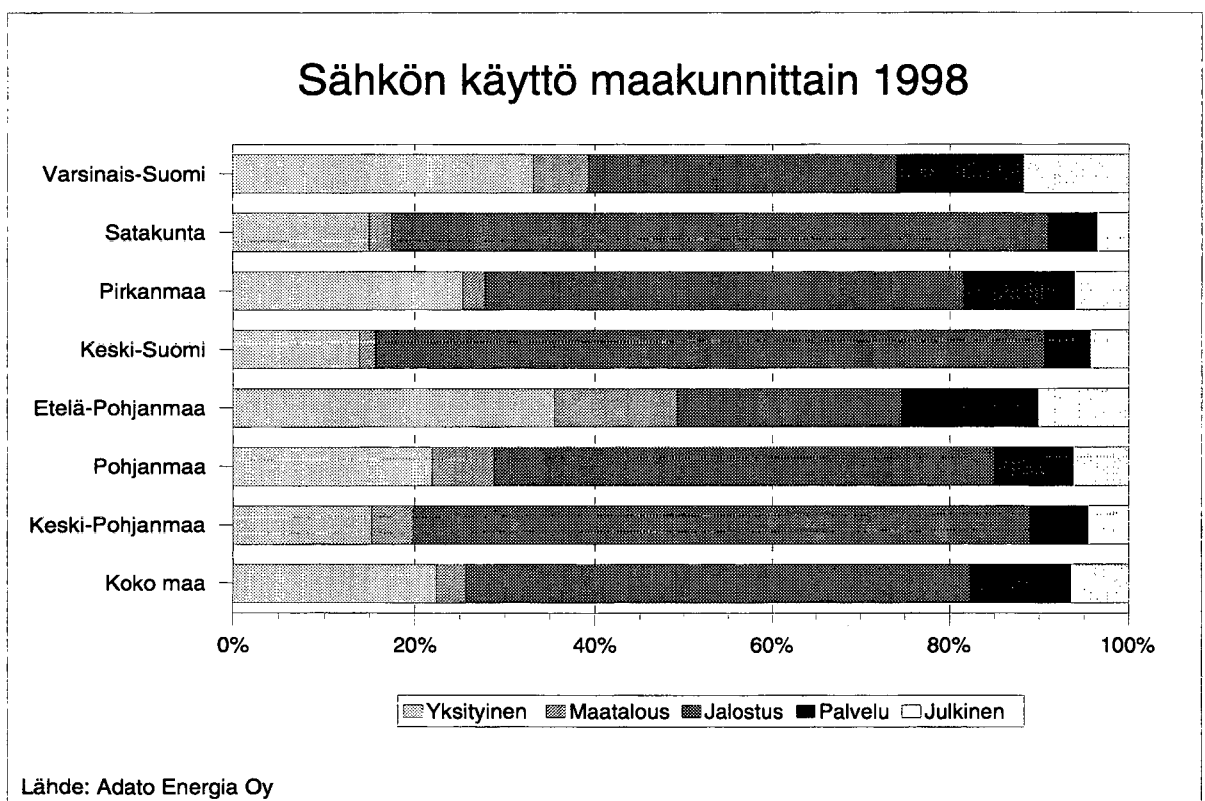
Vuonna 1998 Länsi-Suomen maakuntien sähköomavaraisuus oli paras Satakunnassa, jossa se oli yli 300 %. Myös Pohjanmaa oli täysin omavarainen sähkön suhteen. Muut maakunnat eivät pysty tuottamaan riittävästi sähköä oman alueensa tarpeisiin.

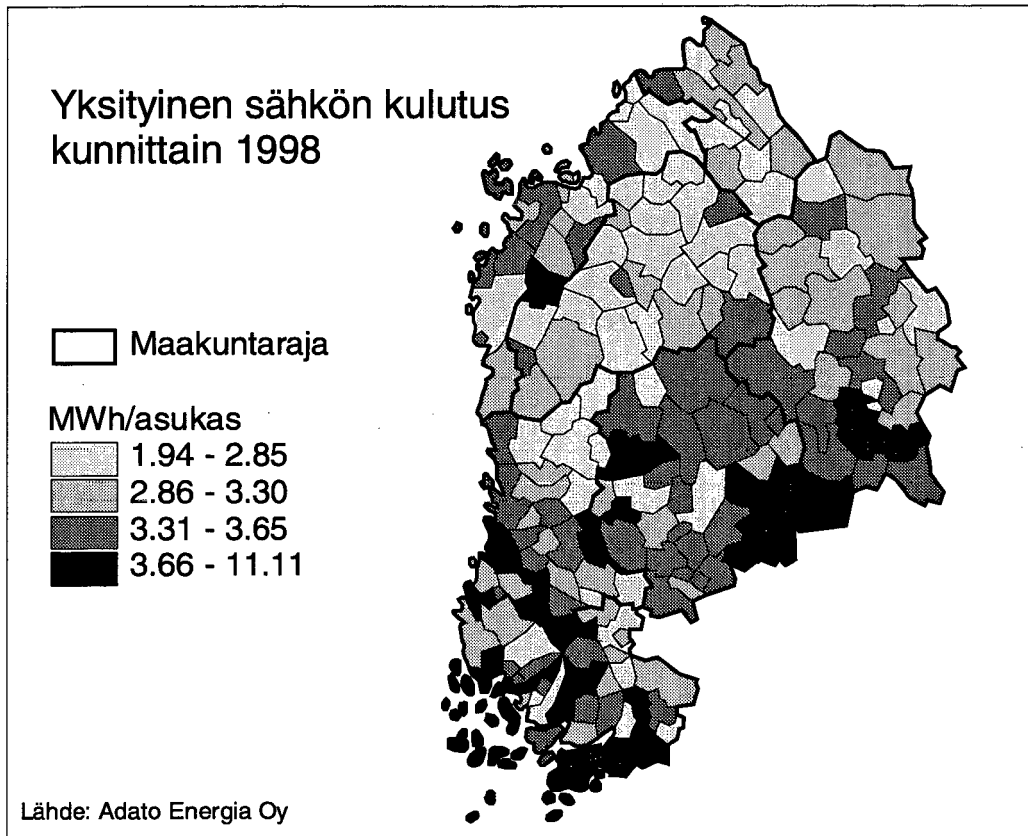
Kuva 102. Sähkön tuotanto maakunnittain 1995 – 1998.

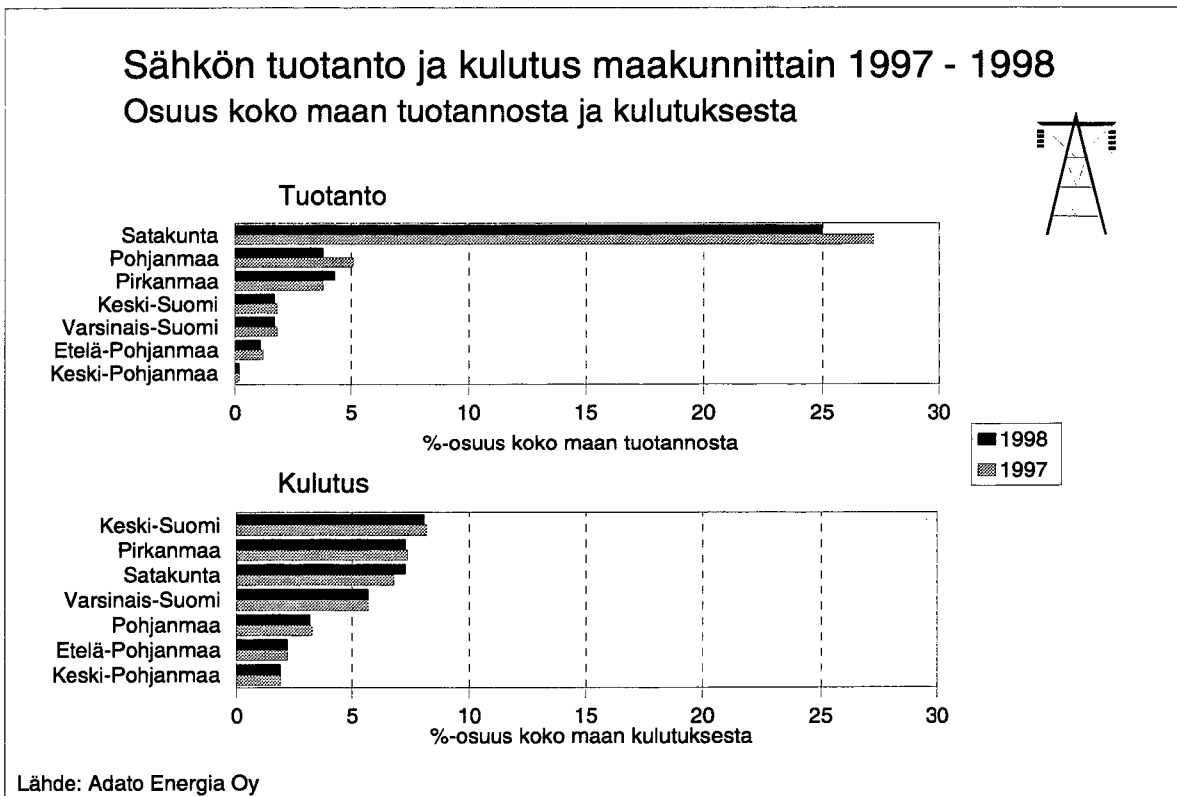
Kuva 103. Sähkön kulutus maakunnittain 1995 – 1998.

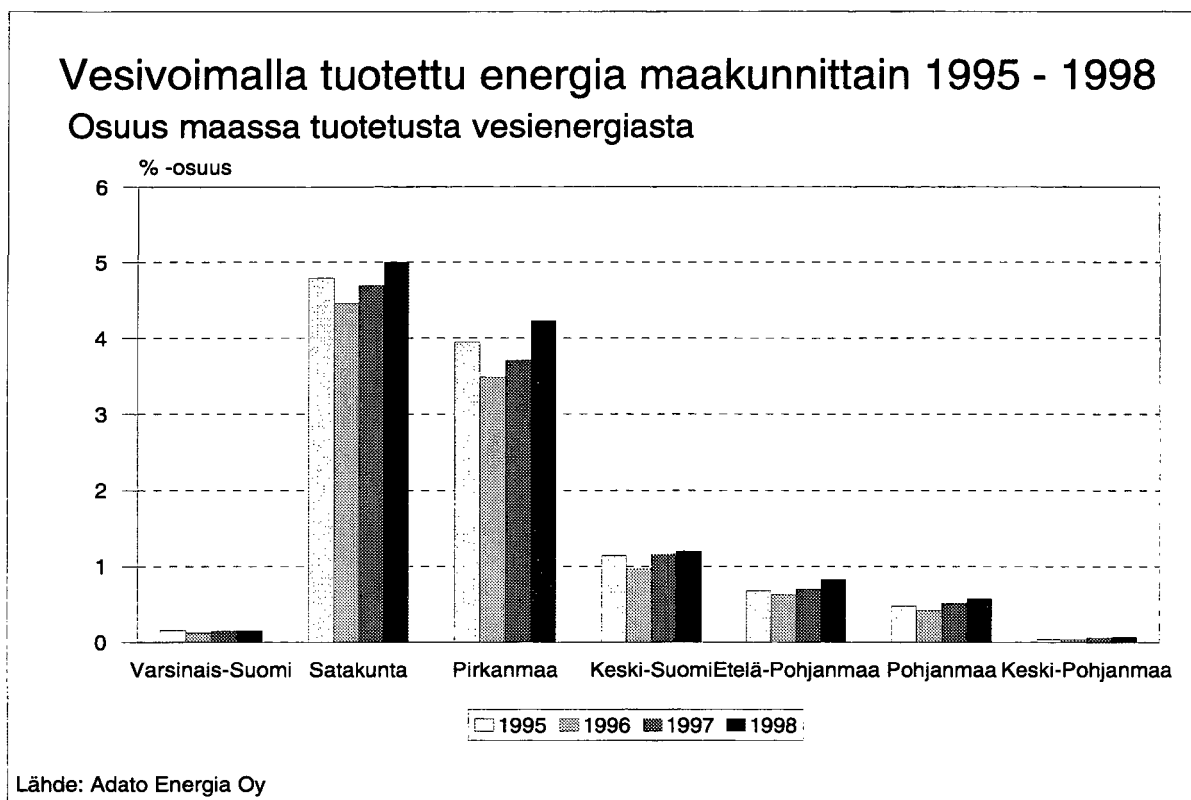
Kuva 104. Sähkön käyttö maakunnittain 1998.

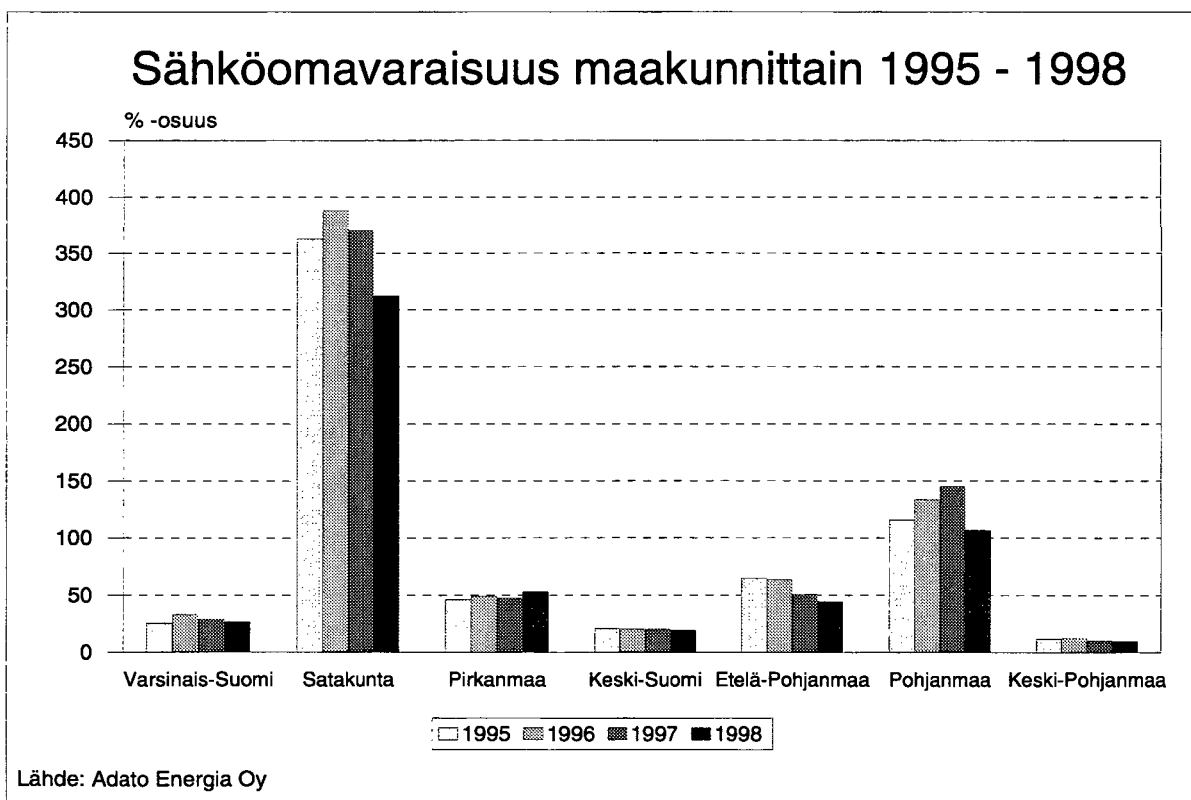
Kuva 105. Yksityinen sähkön kulutus kunnittain 1998.

Kuva 106. Sähkön tuotanto ja kulutus maakunnittain 1997 - 1998.

Kuva 107. Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1995 – 1998.

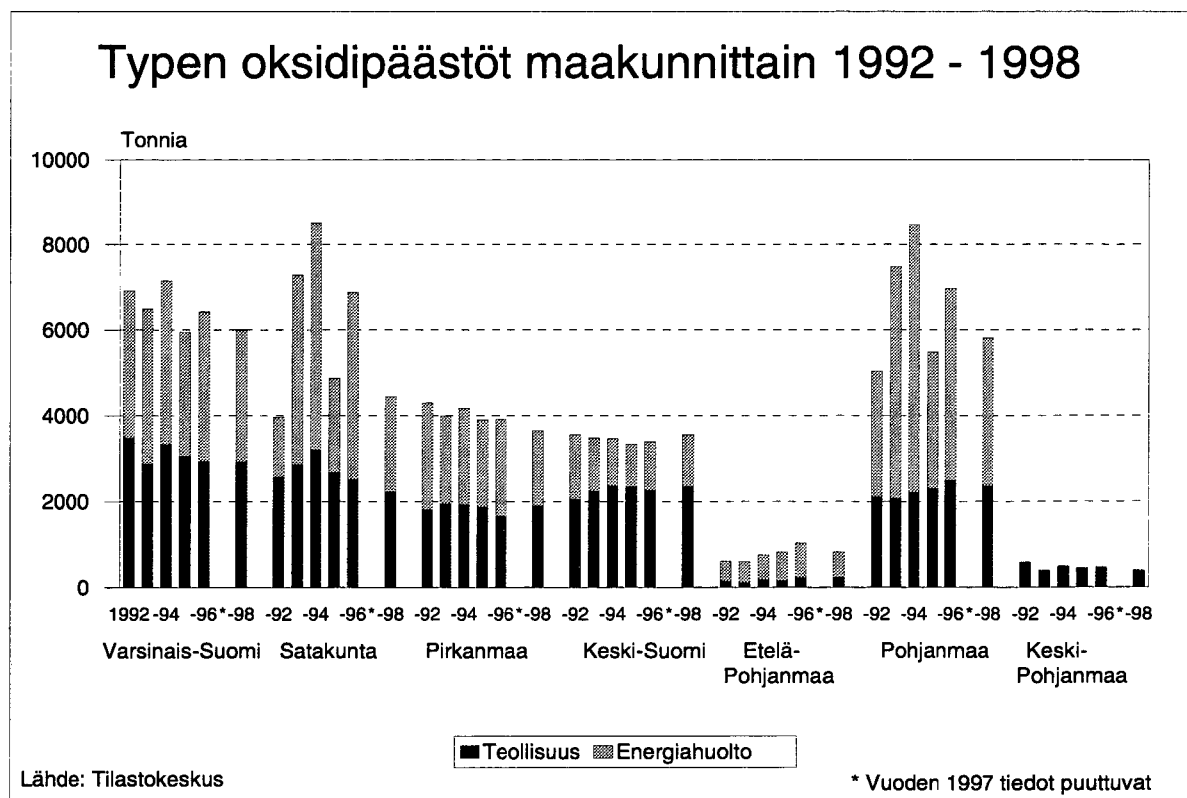
Kuva 108. Sähköomavaraisuus maakunnittain 1995 – 1998.

YMPÄRISTÖN TILA

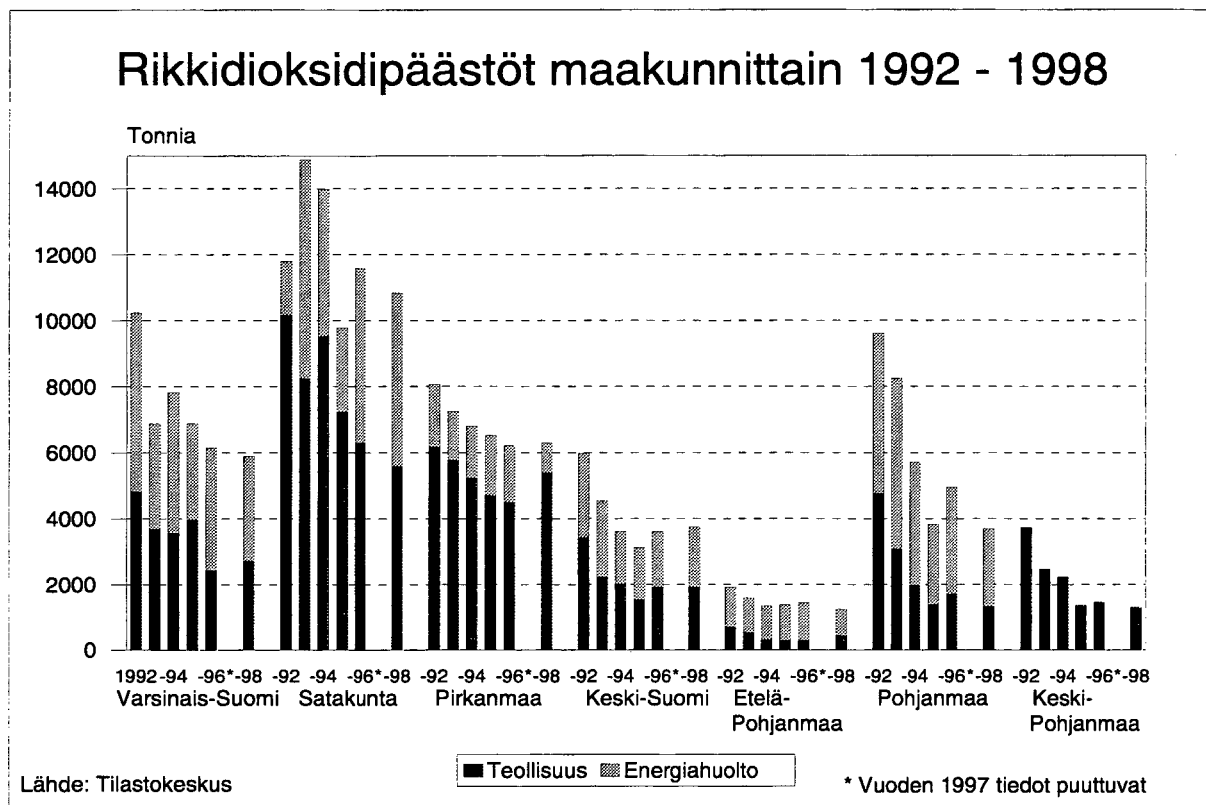
Länsi-Suomen maakunnissa typen oksidipäästöt ovat vähentyneet vuodesta 1996 vuoteen 1998, poikkeuksen muodosti vain Keski-Suomen maakunta. Eniten päästöt vähenivät Satakunnassa ja Pohjanmaalla. Rikkidioksidipäästöt olivat suurimmillaan tarkasteluajan alkuvuosina (1992 – 1994) lähes kaikissa maakunnissa, minkä jälkeen päästöt ovat yleensä vähentyneet. Vuonna 1998 ainoastaan Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa rikkidioksidipäästöt nousivat hiukan. Hiukkaspäästöt ovat vähentyneet huomattavasti Pohjanmaalla vuodesta 1992 lisääntyen kuitenkin vuonna 1998. Myös Etelä-Pohjanmaalla hiukkaspäästöt ovat vähentyneet merkittävästi vuodesta 1993.

Maakunnittaiset ja kunnittaiset tiedot on huomioitu vain ilmoitusvelvollisten laitosten osalta. Länsi-Suomessa on tämän kriteerin täyttäviä päästöjen tuottajia 90 kunnan alueella. Viime vuoden katsauksesta poiketen ilmoitusvelvollisten laitosten päästötiedot on suhteutettu laitoksen sijaintikunnan pinta-alaan. Kunnan pinta-alaan suhteutettuna suurimmat päästöt olivat Naantalissa ja Kaskisissa.

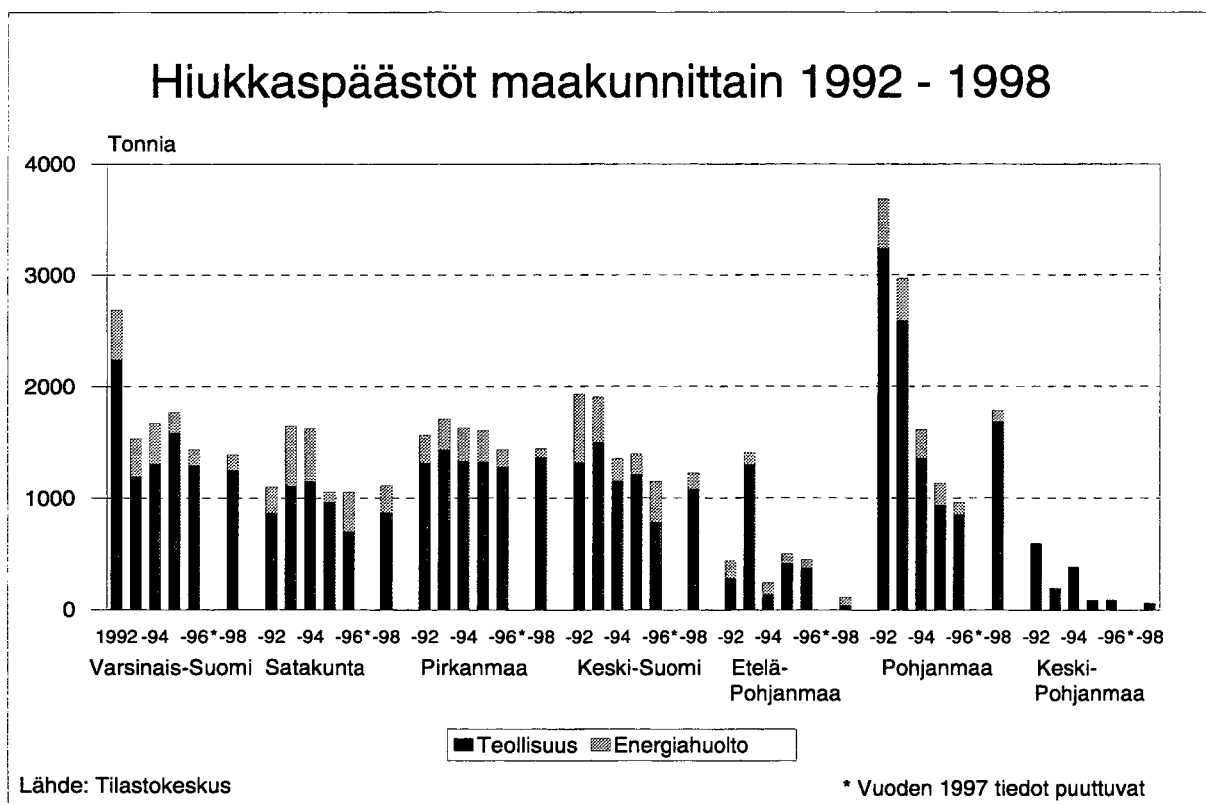
Länsi-Suomen alueella sijaitsee 10 kansallispuistoa ja 4 luonnonpuistoa. Suurin kansallispuisto, Saaristomeren puisto sijaitsee Dragsfjärdin, Nauvon, Korppoon ja Houtskarintien alueella. Vuonna 1998 perustettiin Varsinais-Suomeen uusin kansallispuisto, Kurjenrahka. Pinta-alaltaan se on 25 km² ja sijaitsee Turun, Auran, Lemun, Maskun, Mynämäen, Nousiaisen, Pöytyän, Vahton sekä Yläneen kunnan alueella.

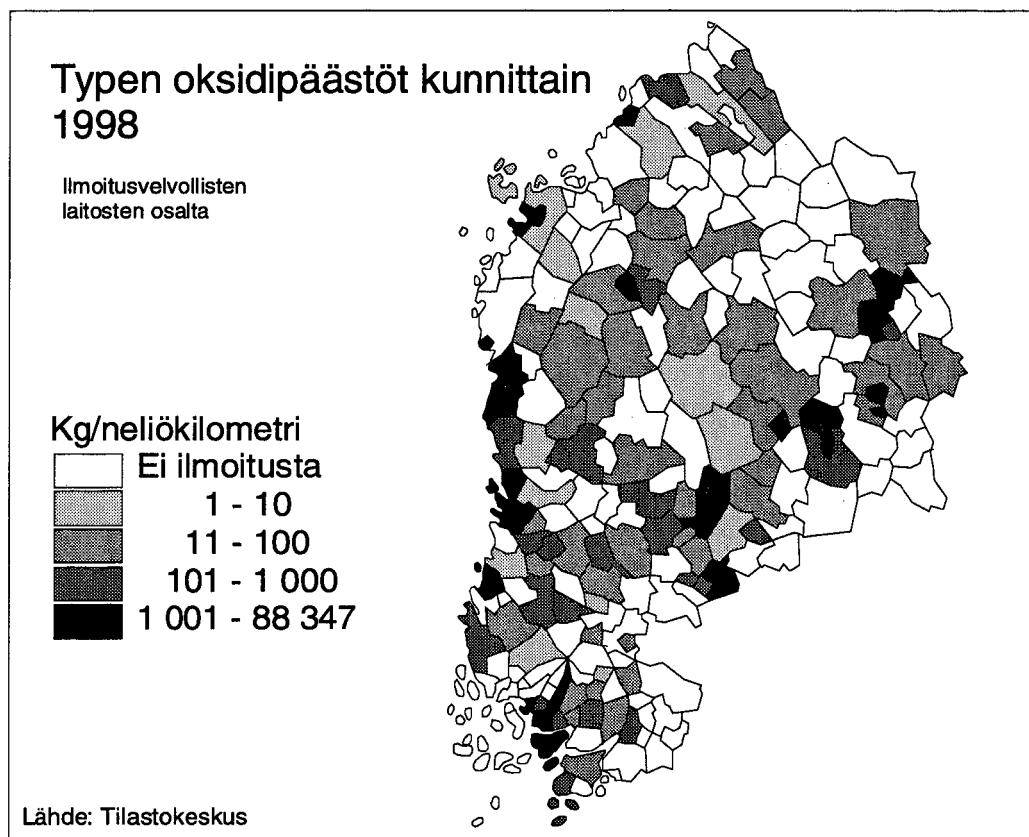
Kuva 109. Typen oksidien päästöt maakunnittain 1992 - 1998.

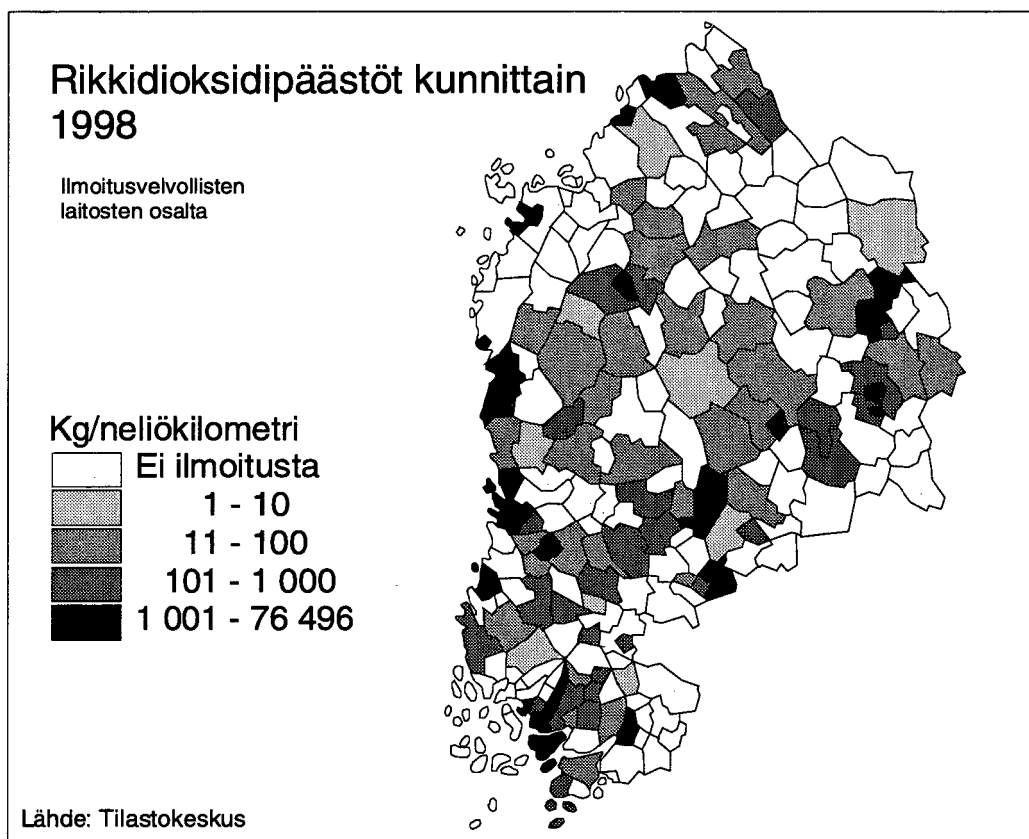
Kuva 110. Rikkidioksidipäästöt maakunnittain 1992 - 1998.

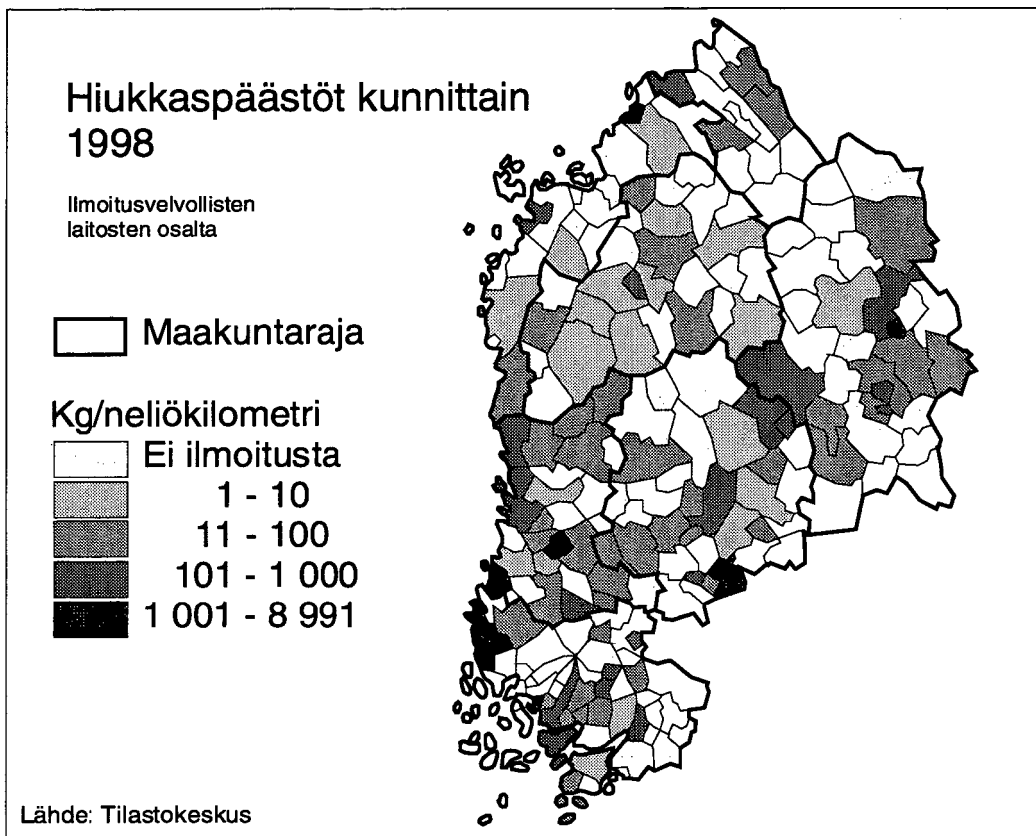
Kuva 111. Hiukkaspäästöt maakunnittain 1992 - 1998.

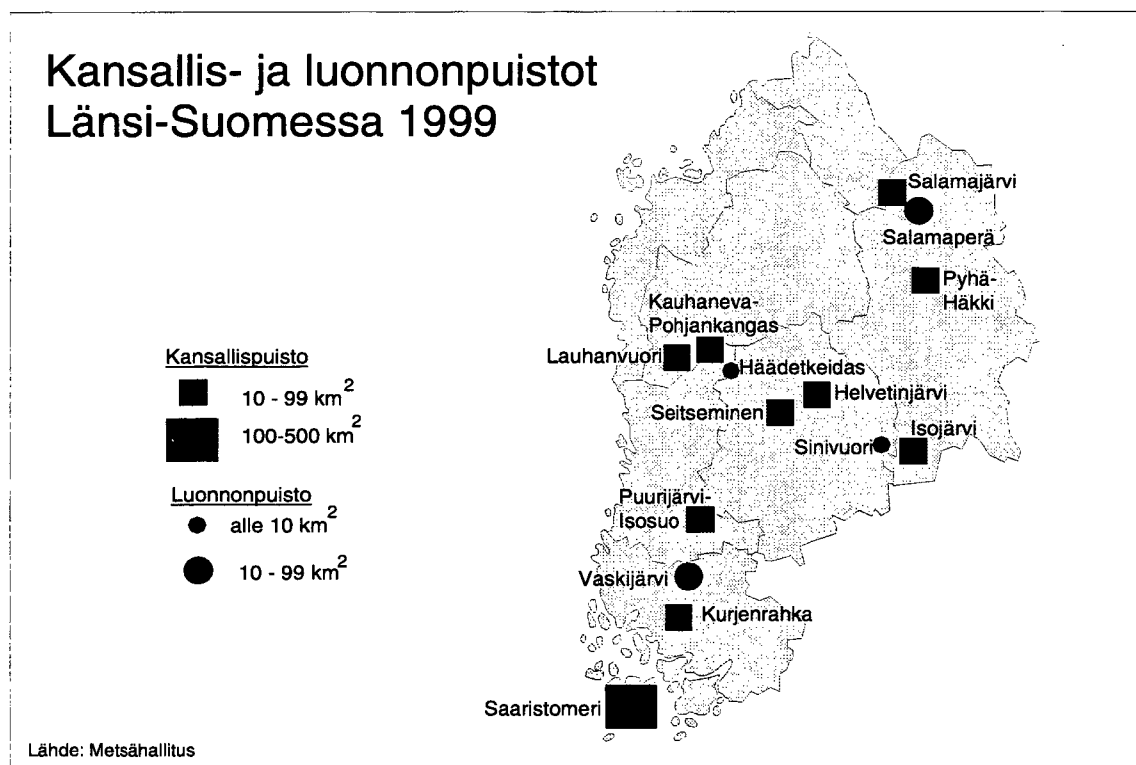
Kuva 112. Typen oksidipäästöt (No_x) kunnittain 1998.

Kuva 113. Rikkidioksidipäästöt (SO_2) kunnittain 1998.

Kuva 114. Hiukkaspäästöt kunnittain 1998.

Kuva 115. Kansallis- ja luonnonpuistot Länsi-Suomessa 1999.

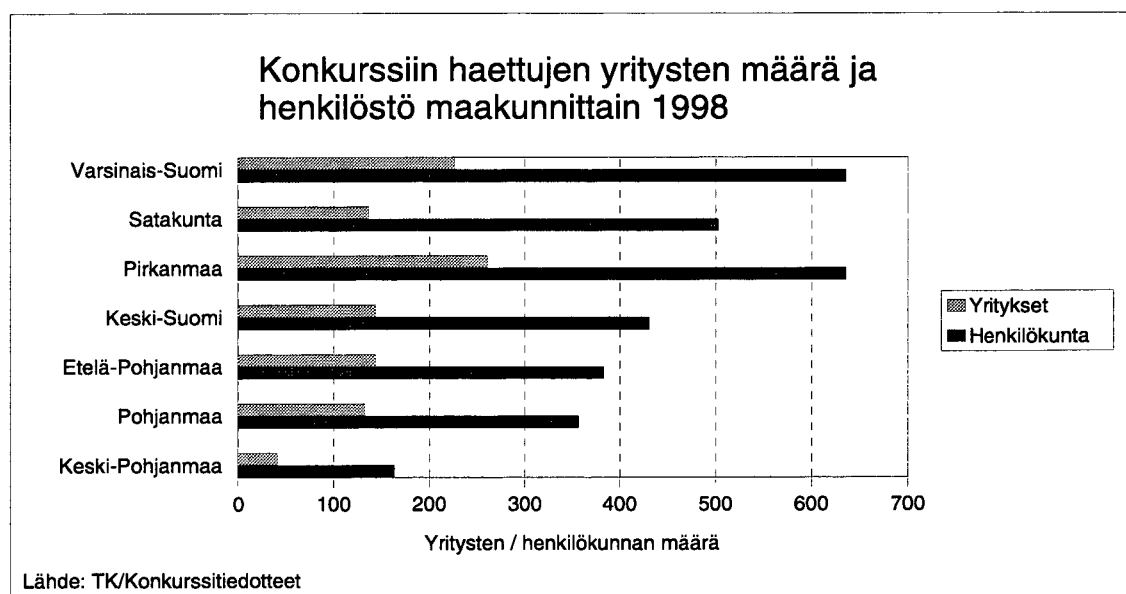
OIKEUSTILASTOT

Varsinais-Suomessa haettiin 227 yritystä konkurssiin vuonna 1998. Vastaava luku oli Satakunnassa 137, Pirkanmaalla 261, Keski-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla 144, Pohjanmaalla 133 ja Keski-Pohjanmaalla 42. Varsinais-Suomessa ja Pirkanmaalla konkurssiyritysten henkilökunnan määrä oli 636, Satakunnassa 503 ja muissa maakunnissa alle 500. Pirkanmaan konkurssiyritysten henkilökunnasta tamperelaisten osuus oli 70 %. Turussa henkilökunnan määrä oli 352, Porissa 140, Vaasassa 100 ja muissa tarkastavissa kaupungeissa alle 100.

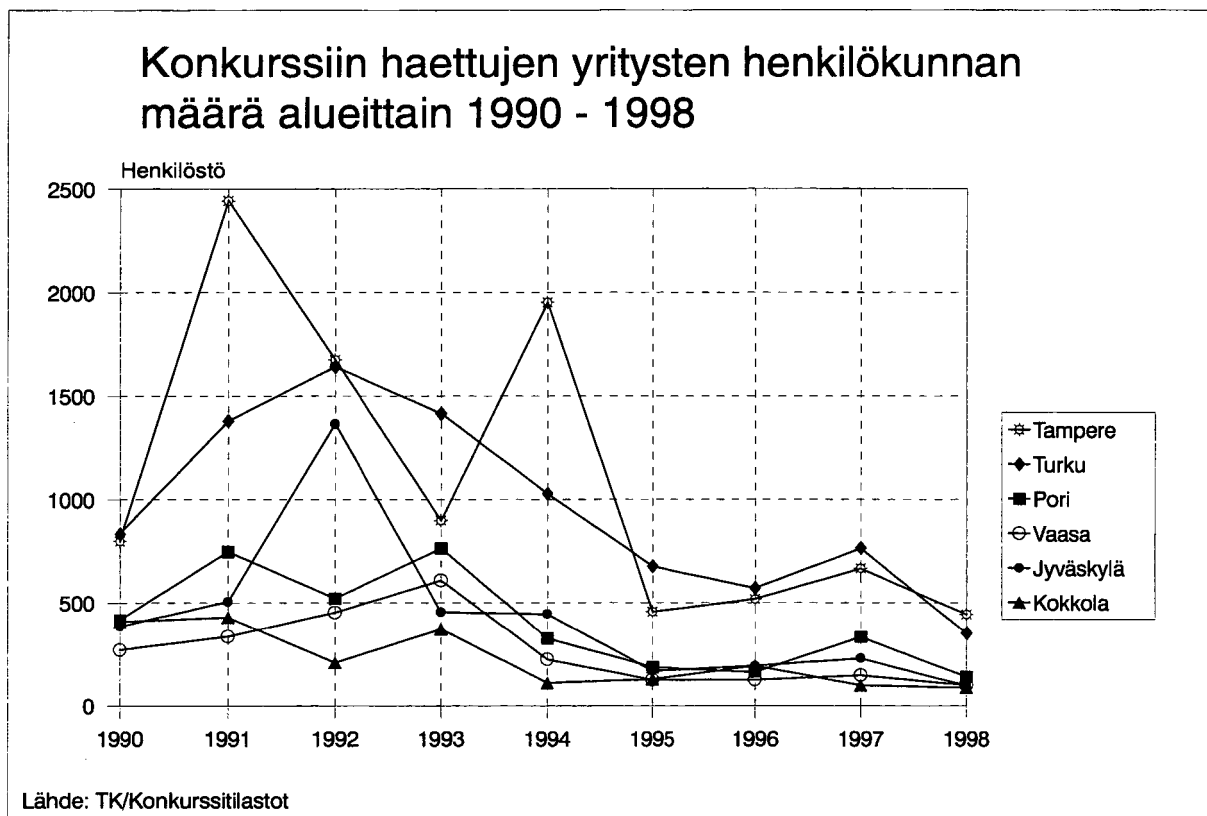
Rikostilastolla kuvataan rikoksia, joista on tehty rikosilmoitus, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko. Tilastoilla kuvataan yksittäisten rikosten määriä. *Rikoslakia vastaan tehdyt rikokset* sisältävät mm. omaisuusrikokset, henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, siveellisyysrikokset, rikokset julkista viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan sekä liikennejuopumukset. *Muihin rikoksiin* kuuluvat mm. alkoholilakirikokset ja liikenne rikokset. Yhdessä nämä ryhmät muodostavat *poliisin tietoon tulleen rikollisuuden*.

Poliisin tietoon tuli vuonna 1998 koko maassa kaikkiaan 743 000 rikosta. Näistä rikoslakia vastaan tehtyjä rikoksia oli 383 500. Länsi-Suomen maakunnissa asukasluvuun suhteutetut rikosluvut ovat olleet koko tarkasteluajan (1994 – 1998) pienemmät kuin koko maassa keskimäärin. Poikkeuksen tästä muodostavat Varsinais-Suomen viimeisimmät luvut.

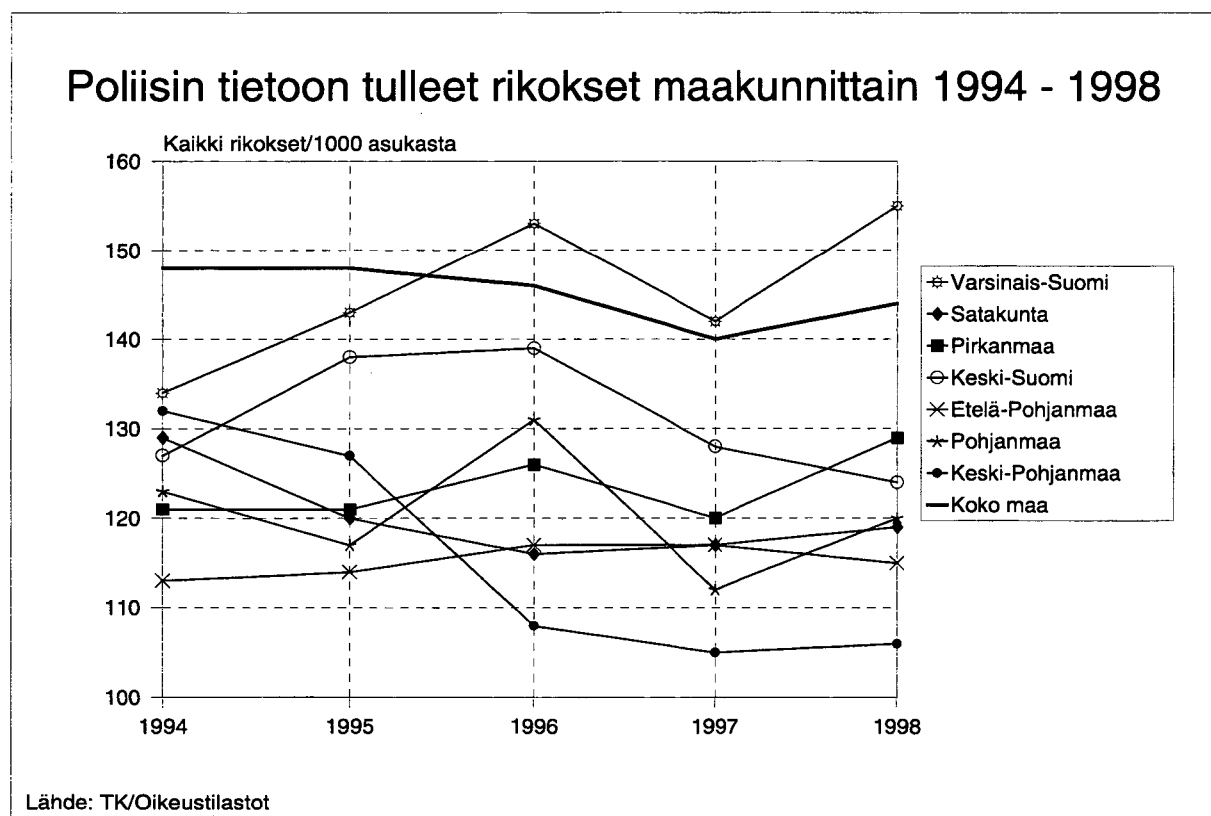
Kunnittain tarkasteltuna poliisin tietoon tulleita rikoksia suhteessa asukasluvuun oli vuonna 1998 eniten Längelmäellä. Pienen tämä suhde Iniössä. Rikoslakia vastaan tehtiin suhteellisesti eniten rikoksia Turussa ja Vaasassa, vähiten Ullavan ja Pedersören kunnissa.

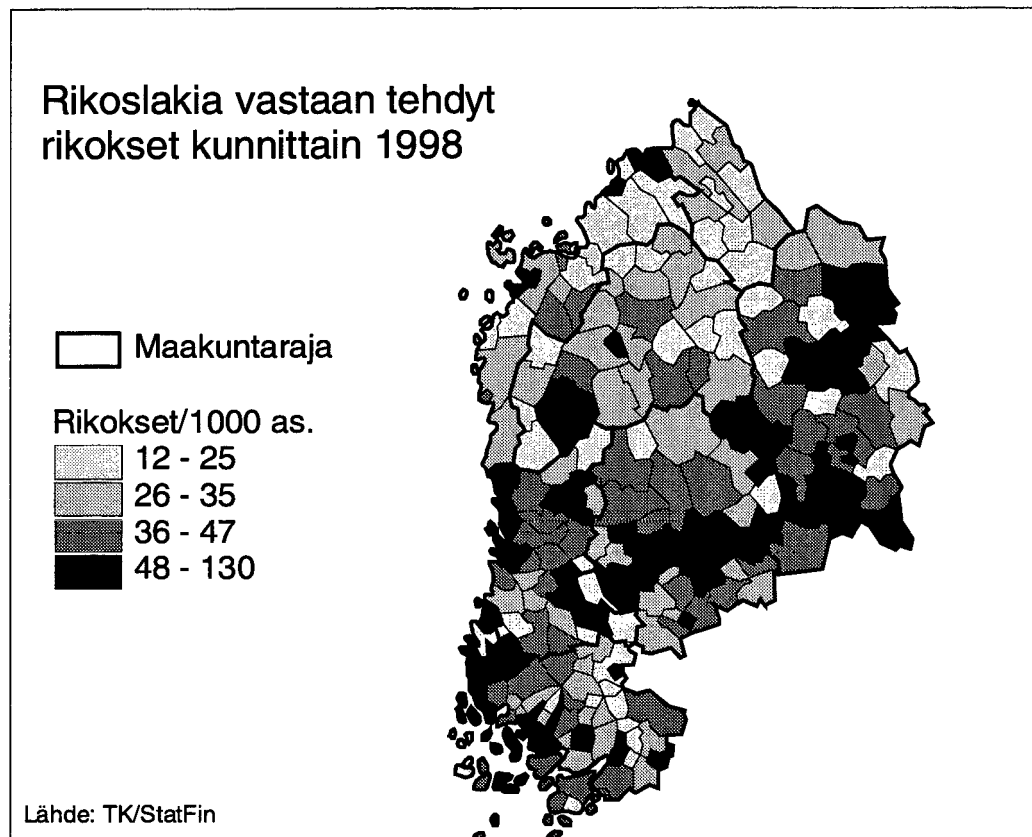
Kuva 116. Konkurssiin haettujen yritysten määrä ja henkilöstö maakunnittain 1998.

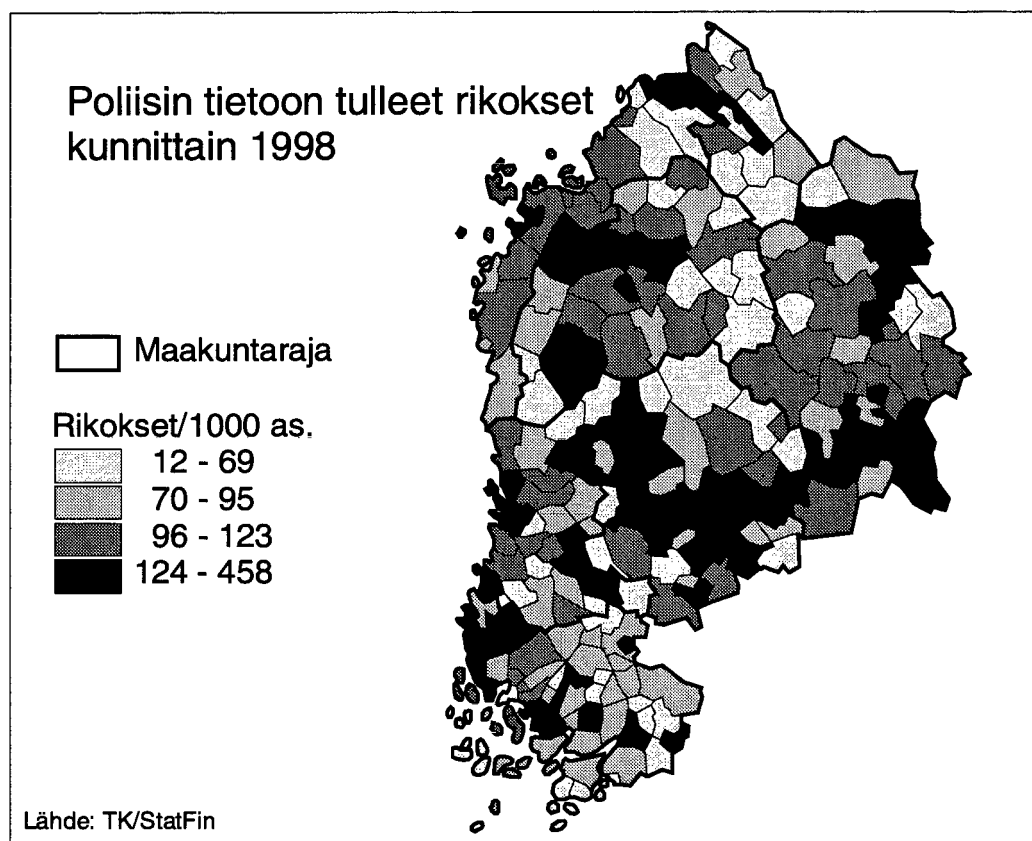
Kuva 117. Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä alueittain 1990 – 1998.

Kuva 118. Poliisin tietoon tulleet rikokset maakunnittain 1994 – 1998.

Kuva 119. Rikoslakia vastaan tehdyt rikokset kunnittain 1998.

Kuva 120. Poliisin tietoon tulleet rikokset kunnittain 1998.

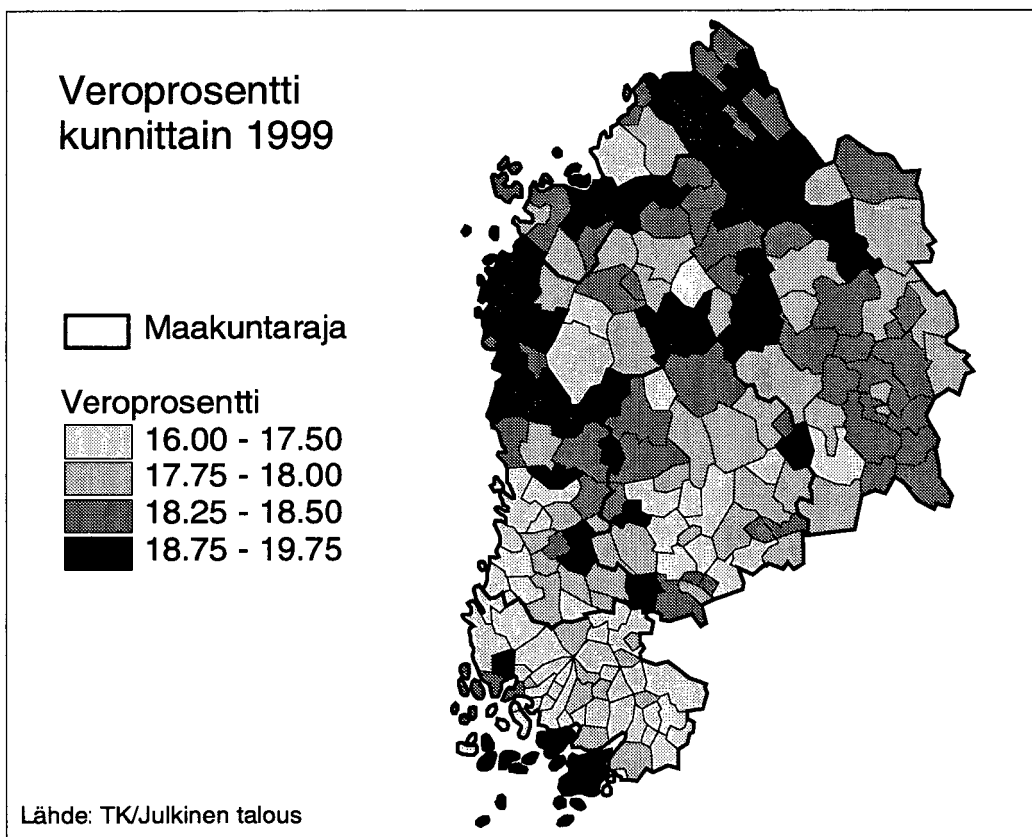
KUNNALLISTALOUS

Vuoden 1997 alussa otettiin Manner-Suomen kunnissa käyttöön uusi kirjanpitojärjestelmä, jossa soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolakia. Kunnallistalouden tunnusluvut on laskettu Kuntaliiton suositusten mukaisesti. Tunnusluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 1996 ja sitä aikaisemmissa tilastoissa julkaistujen tunnuslukujen kanssa. *Verrat- taessa tunnuslukuja toisiin kuntiin ja keskiarvoihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.* Kunnallistalouden käsitteiden selitykset ja laskukaavat löytyvät julkaisun lopusta.

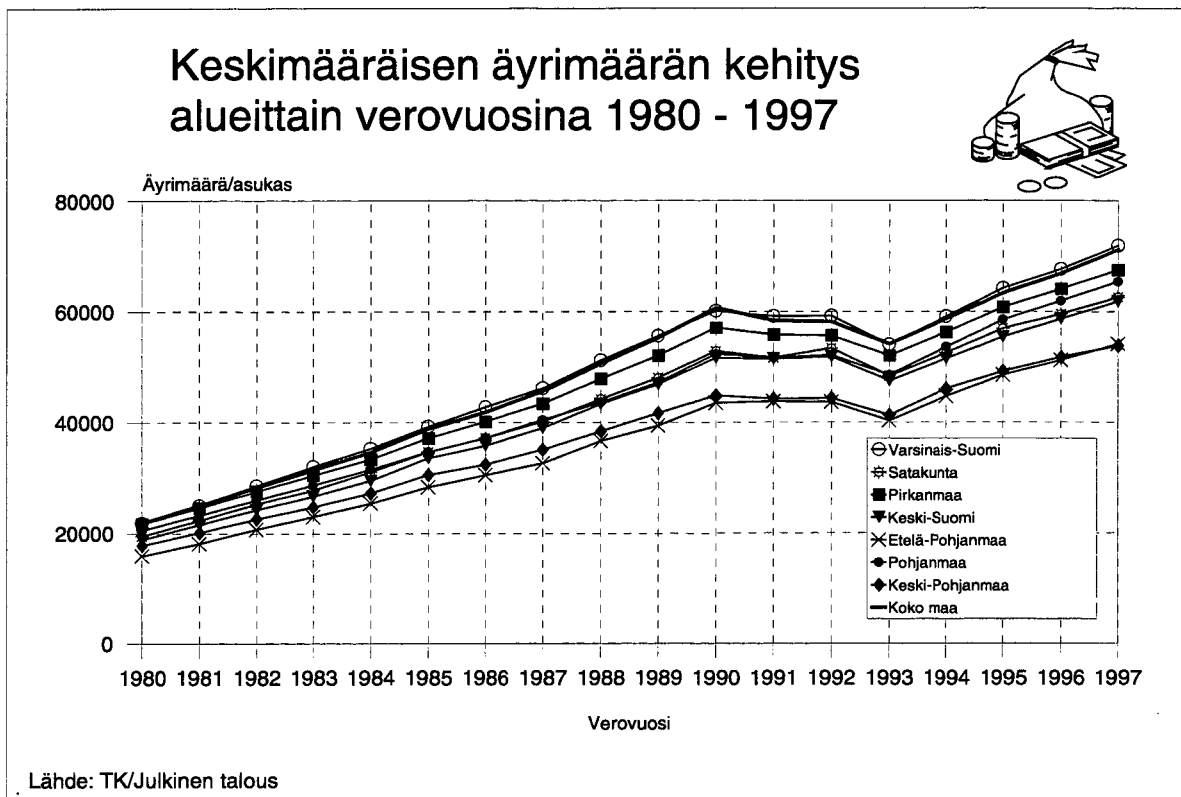
Veroprosentti vaihtelee vuonna 1999 Länsi-Suomessa 16.00 ja 19.75 välillä. Alhaisin veroprosentti on Eurajoella ja korkein Maalahdella.

Keskimääräinen äyrimäärä asukasta kohti on kasvanut verovuoden 1993 laskun jälkeen kaikissa maakunnissa. Etelä-Pohjanmaan äyrimäärä/asukas on ollut koko tarkastelukauden (1980 – 1997) Länsi-Suomen alhaisin, Varsinais-Suomessa se on ollut vastaavasti korkein.

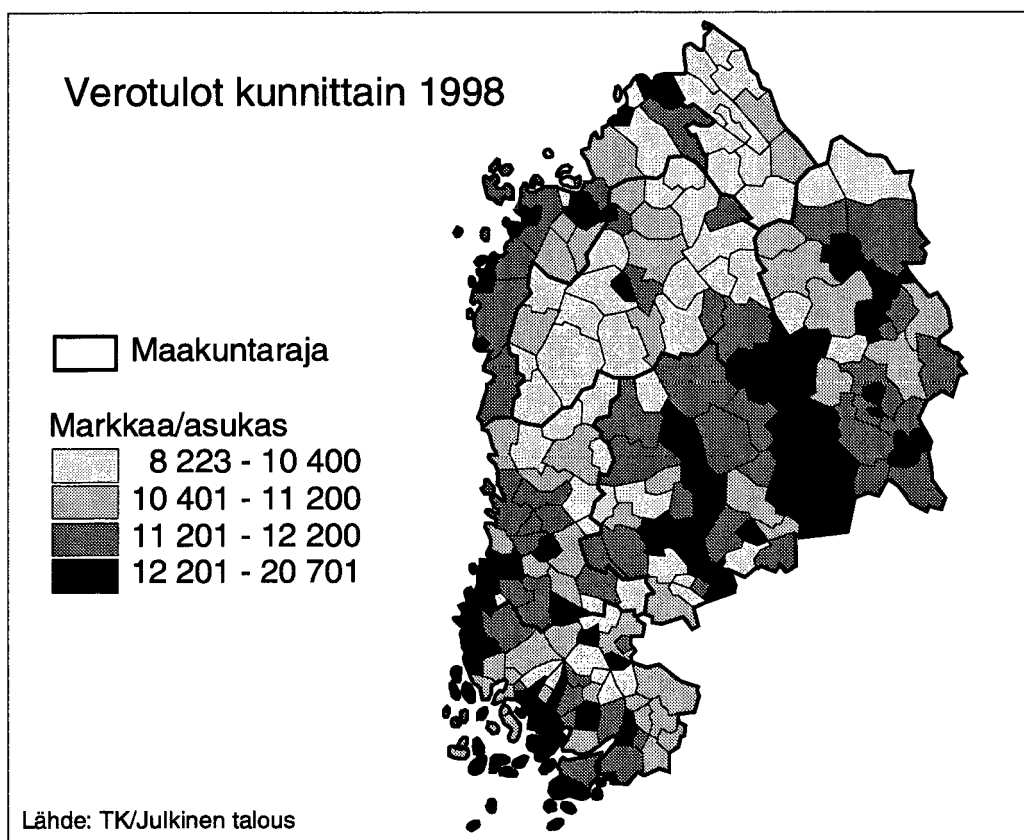
Keskimääräiset verotulot olivat Manner-Suomen kunnissa 13 539 markkaa asukasta kohti vuonna 1998. Tämä arvo ylittyi 21 Länsi-Suomen kunnassa. Manner-Suomen kuntien toiseksi suurimmat verotulot olivat Uudessakaupungissa (20 710 markkaa/asukas). Länsi-Suomen kuntien alhaisimmat verotulot olivat Ullavassa ja Kinnulassa.

Kuva 121. Veroprosentti kunnittain 1999.

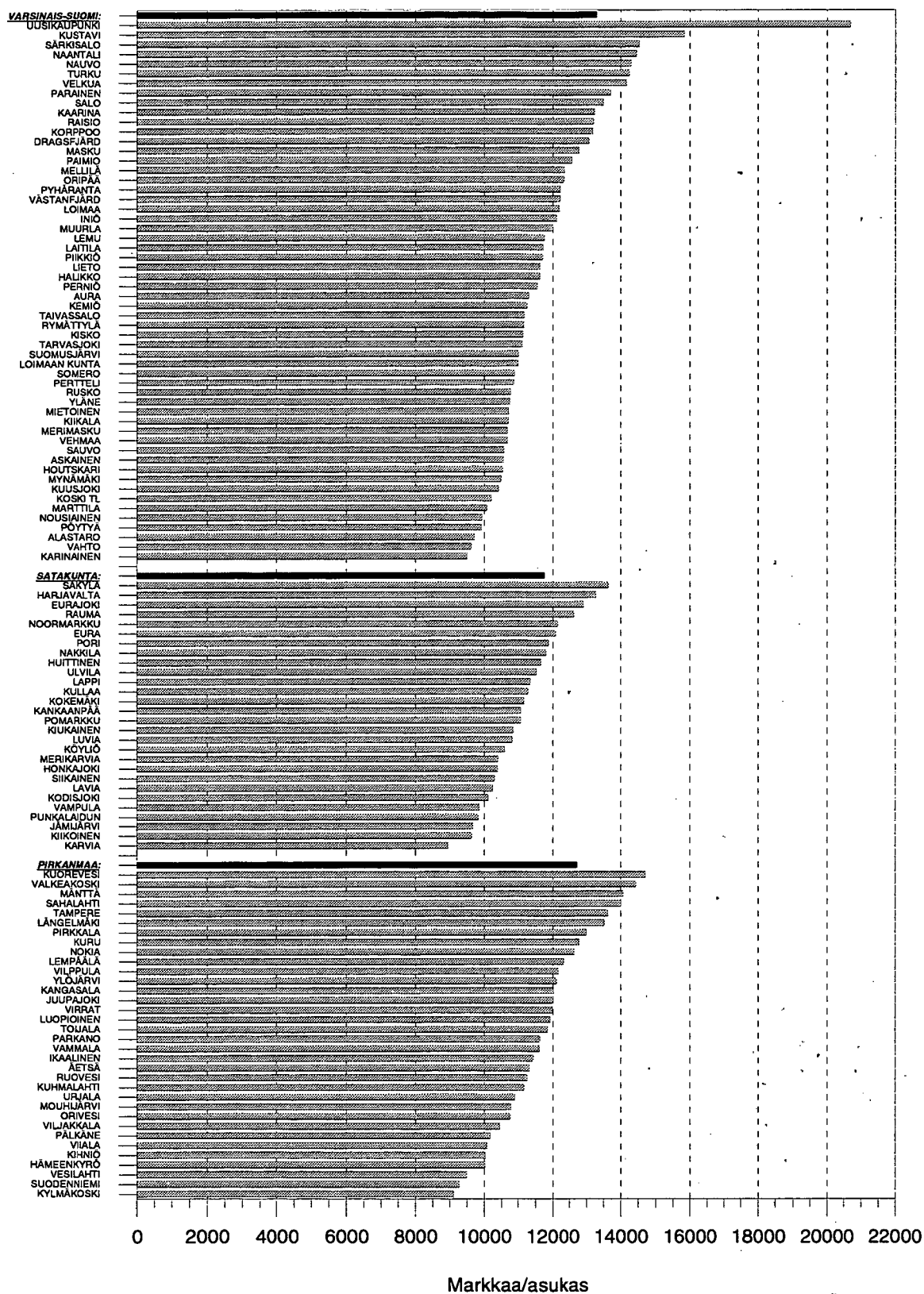

Kuva 122. Keskimääräisen äyrimäärän kehitys maakunnittain verovuosina 1980 – 1997.

Kuva 123. Verotulot kunnittain 1998.

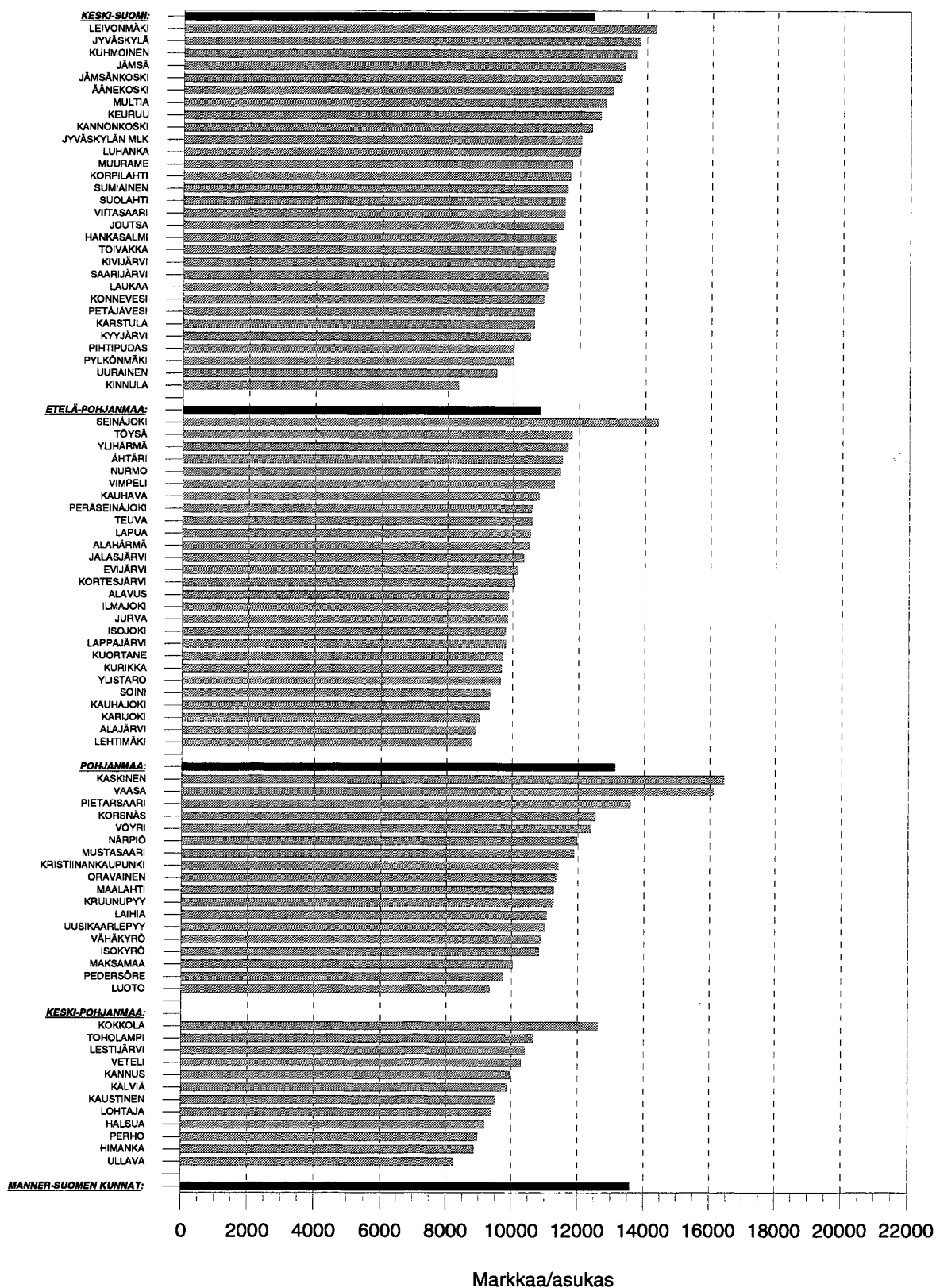
Verotulot kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 124a. Verotulot kunnittain 1998.

Verotulot kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 124b. Verotulot kunnittain 1998.

Kunnan vuosikate (markkaa/asukas) oli Uudessakaupungissa Länsi-Suomen paras vuonna 1998. Vuosikate oli negatiivinen yhteensä 35 kunnassa. Negatiivisin se oli Vampulassa ja Kylmäkoskella.

Kunnan toimintakate (markkaa/asukas) oli negatiivisin Korppoossa, Nauvossa ja Vaasassa, yli 19 300 markkaa asukasta kohti.

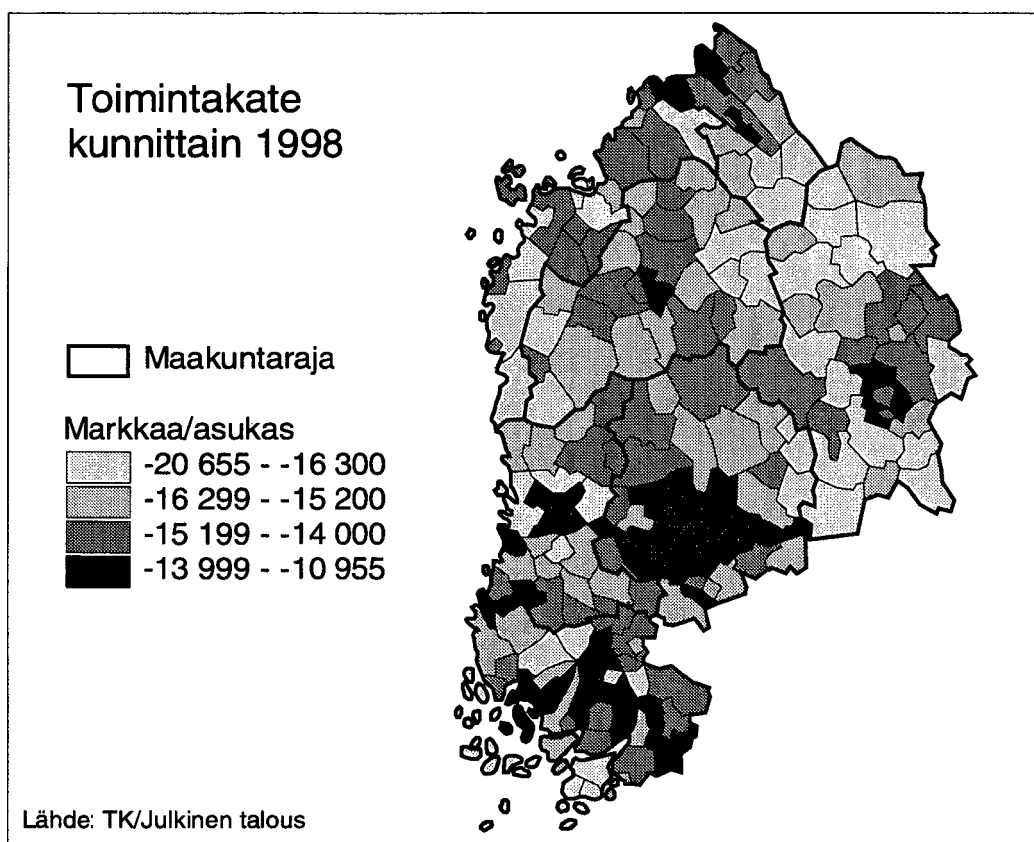
Lainakanta oli suhteellisesti suurin Kannuksessa ja Saarijärvellä, yli 11 000 markkaa asukasta kohti vuonna 1998. Myös Lestijärvellä lainakanta oli yli 10 000 markkaa asukasta kohti.

Suhteellinen velkaantuneisuus (%) oli suurin Kannuksessa ja Saarijärvellä, pienin Mietoisissa ja Hämeenkyrössä.

Kassan riittävyys oli paras Iniössä, 312 päivää. Negatiivinen se oli Juupajoella ja Toijalassa. Kassan riittävyyden laskukaava poikkeaa ennen vuotta 1997 käytetystä kassan riittävyys (pv) laskukaavasta.

Yleishallinnon nettokustannukset asukasta kohti laskettuna olivat suurimmat Iniössä ja Houtskarissa.

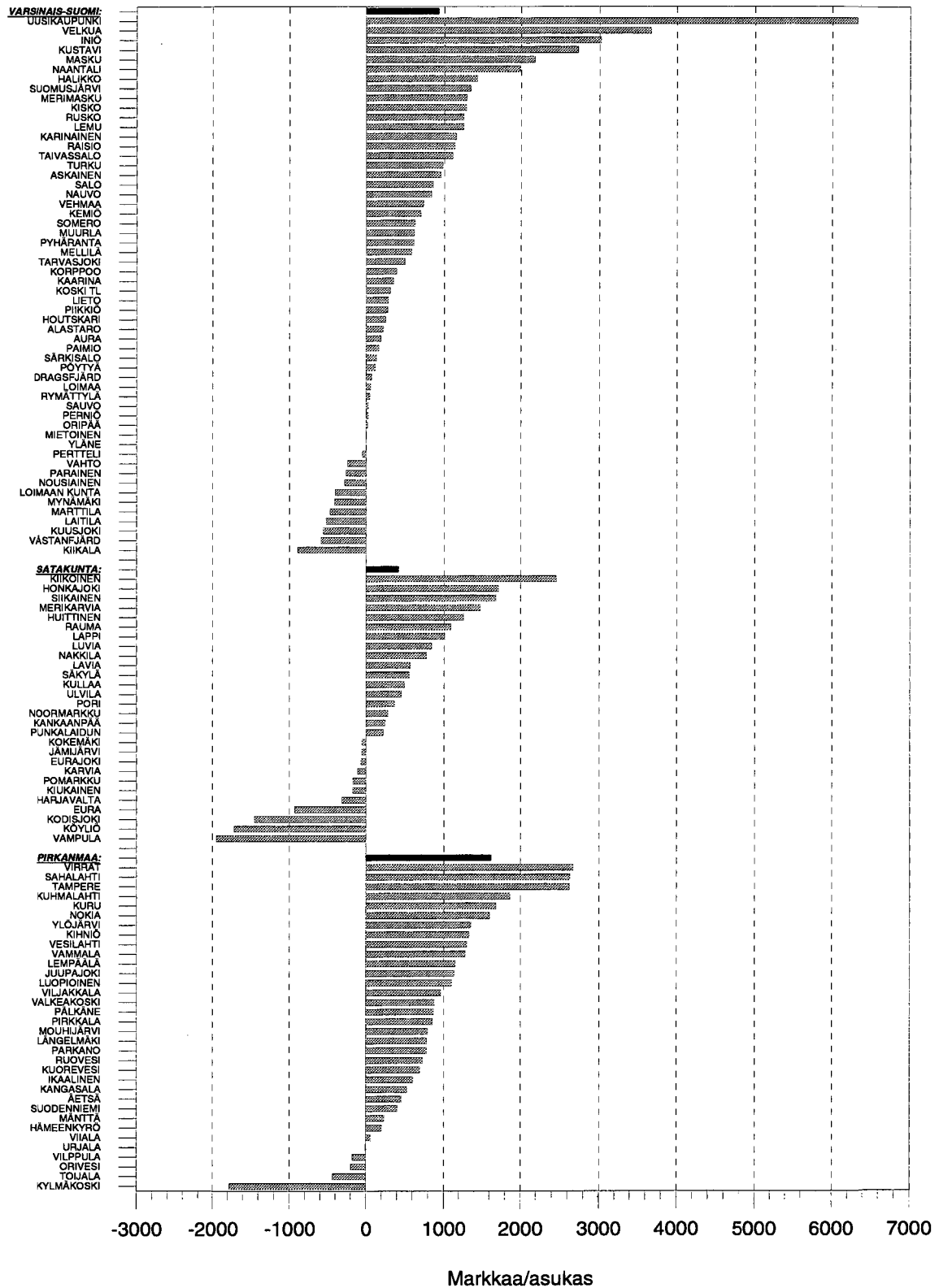
Kunnan henkilökuntaa oli suhteellisesti eniten Korsnäsissä, yli 110 henkilöä tuhatta asukasta kohti. Vähiten kunnan henkilökuntaa oli Kiskossa ja Suomusjärvellä.

Kuva 125. Toimintakate kunnittain 1998.

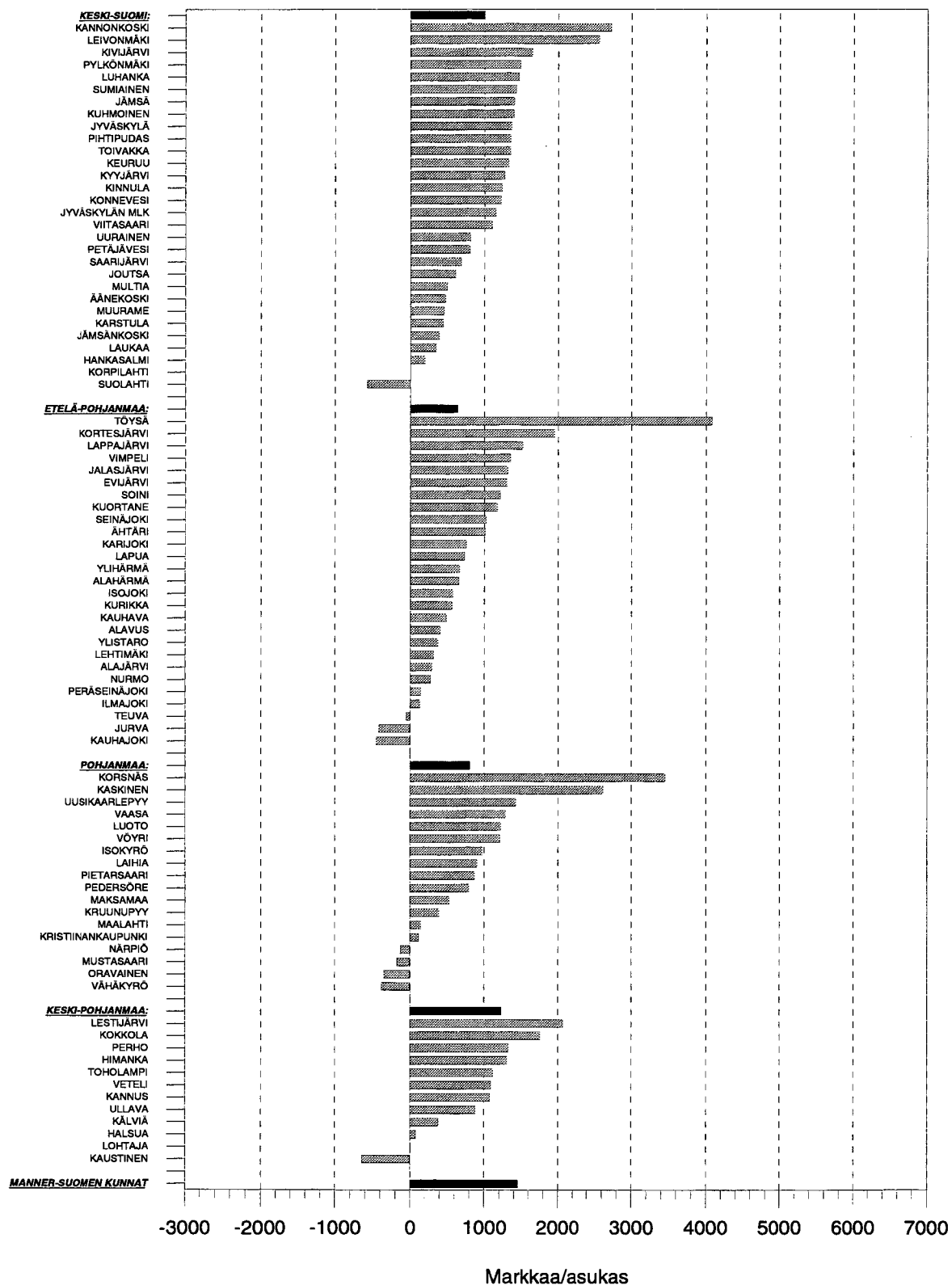
Vuosikate kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

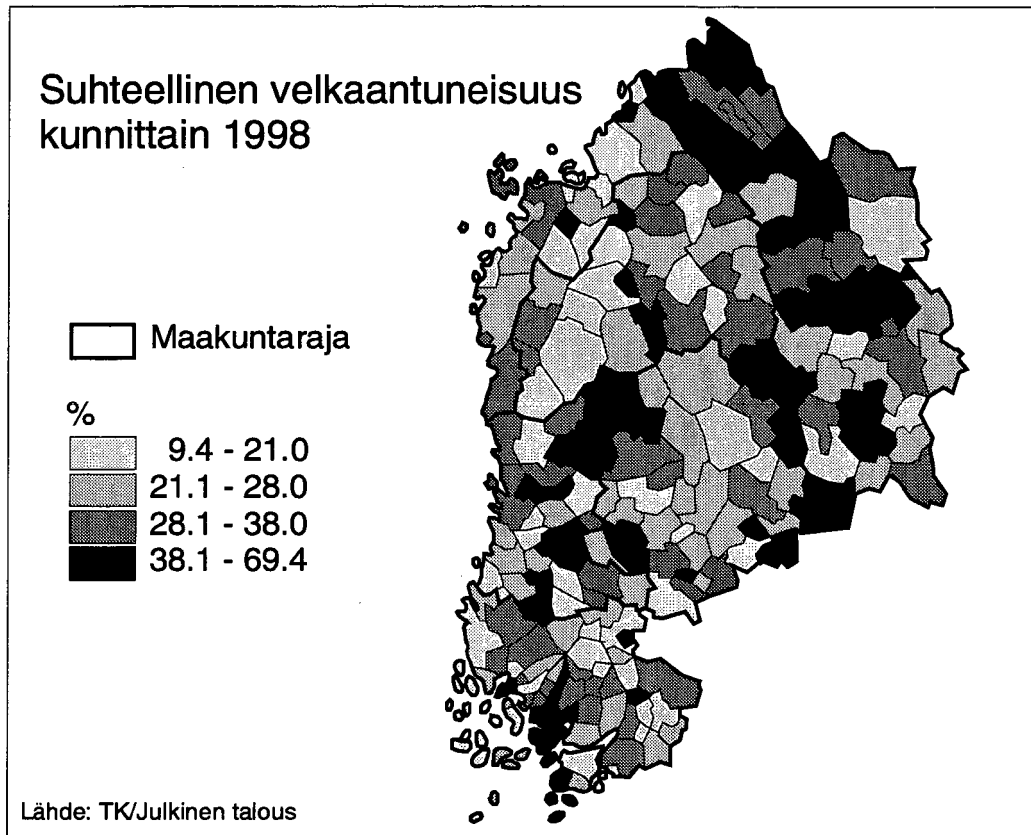
Kuva 126a. Vuosikate kunnittain 1998.

Vuosikate kunnittain 1998

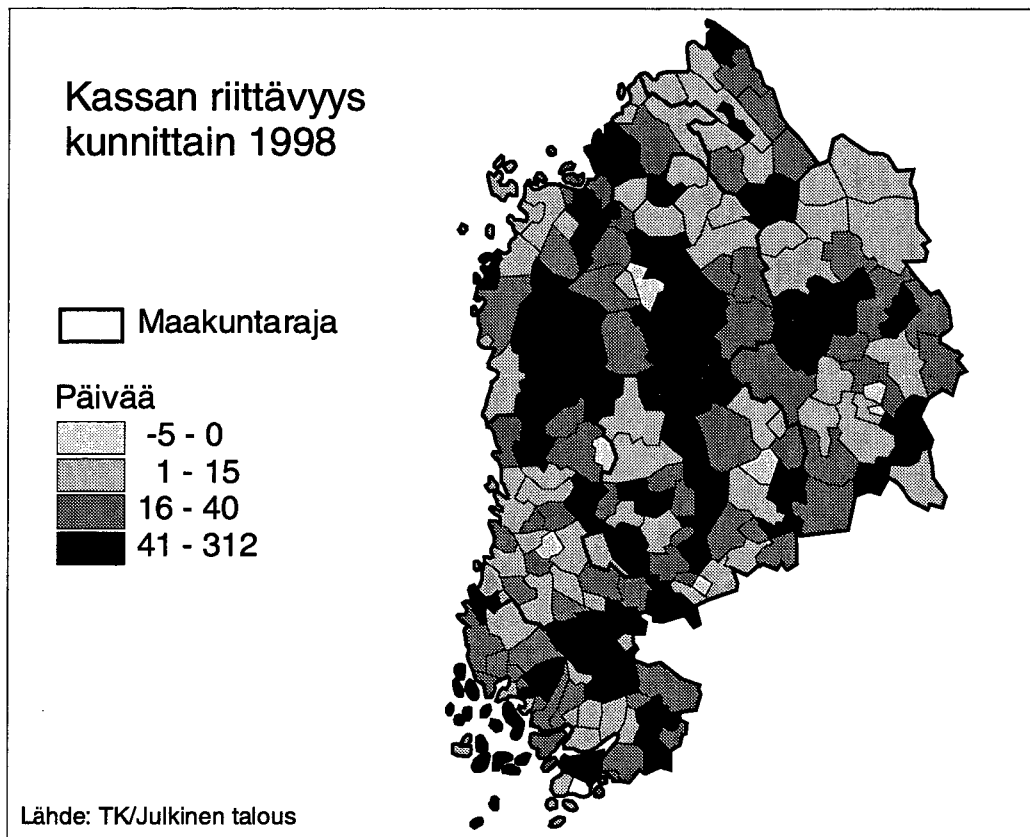

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 126b. Vuosikate kunnittain 1998.

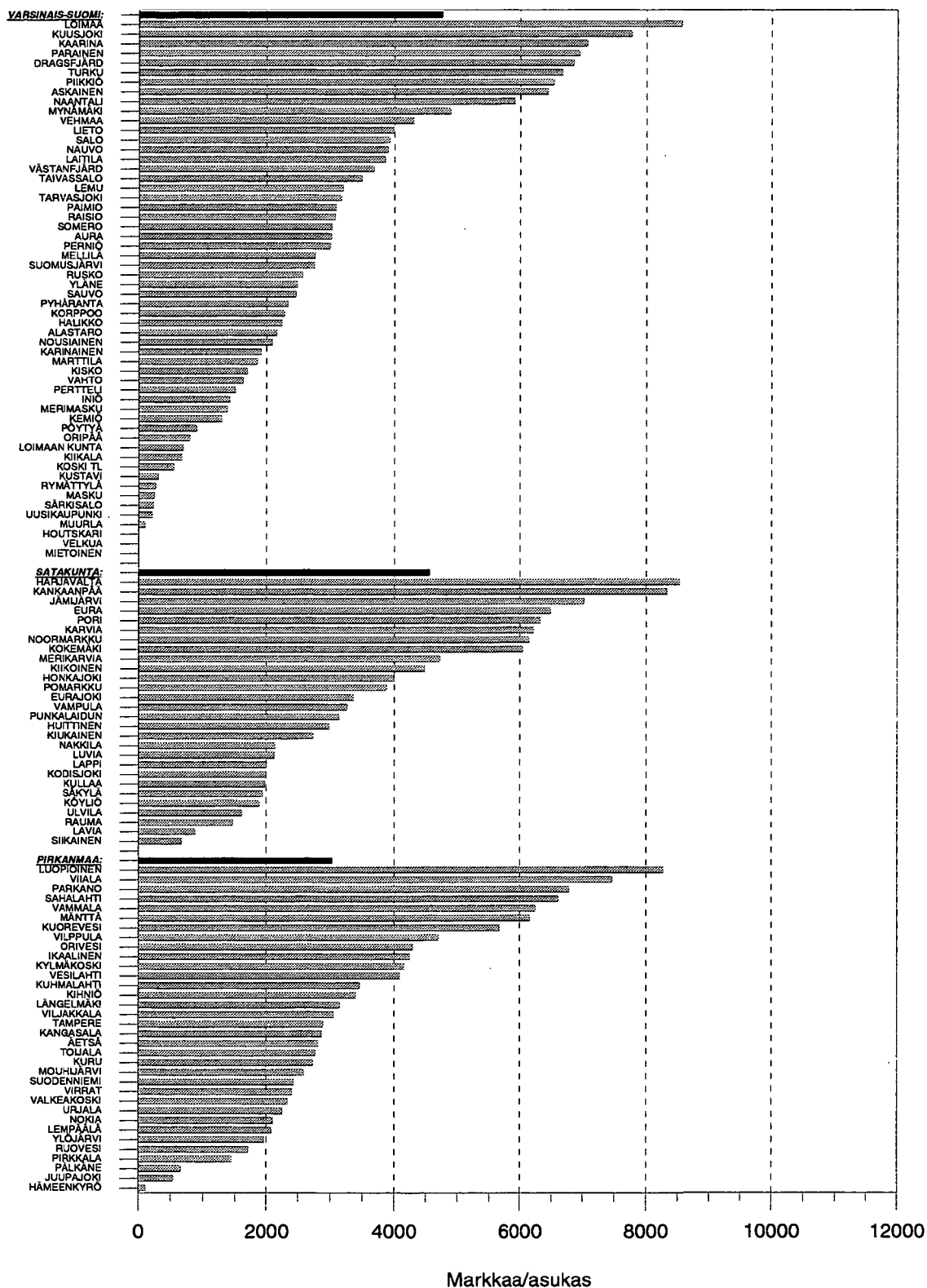

Kuva 127. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 1998.

Kuva 128. Kassan riittävyys kunnittain 1998.

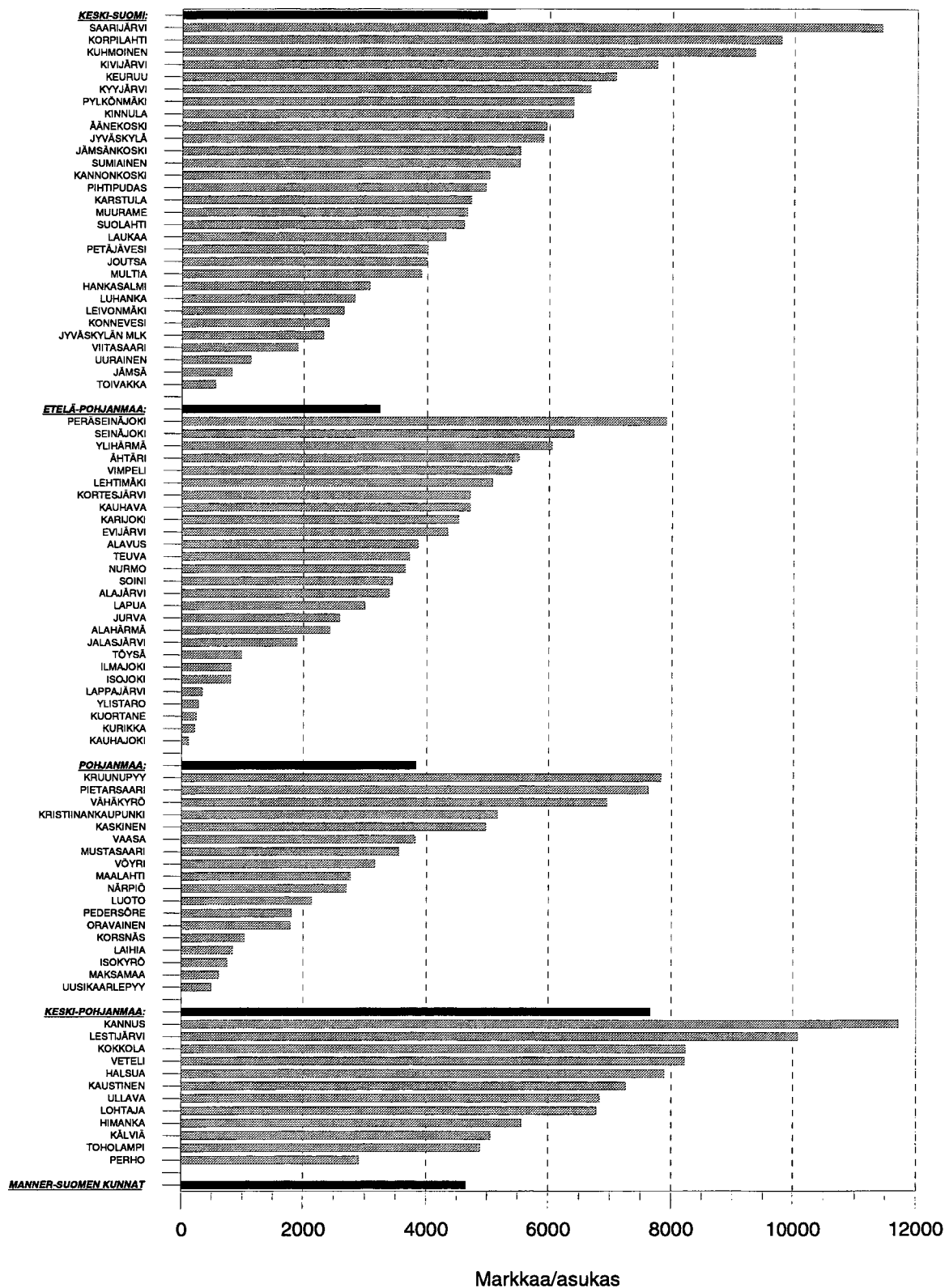
Lainakanta kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

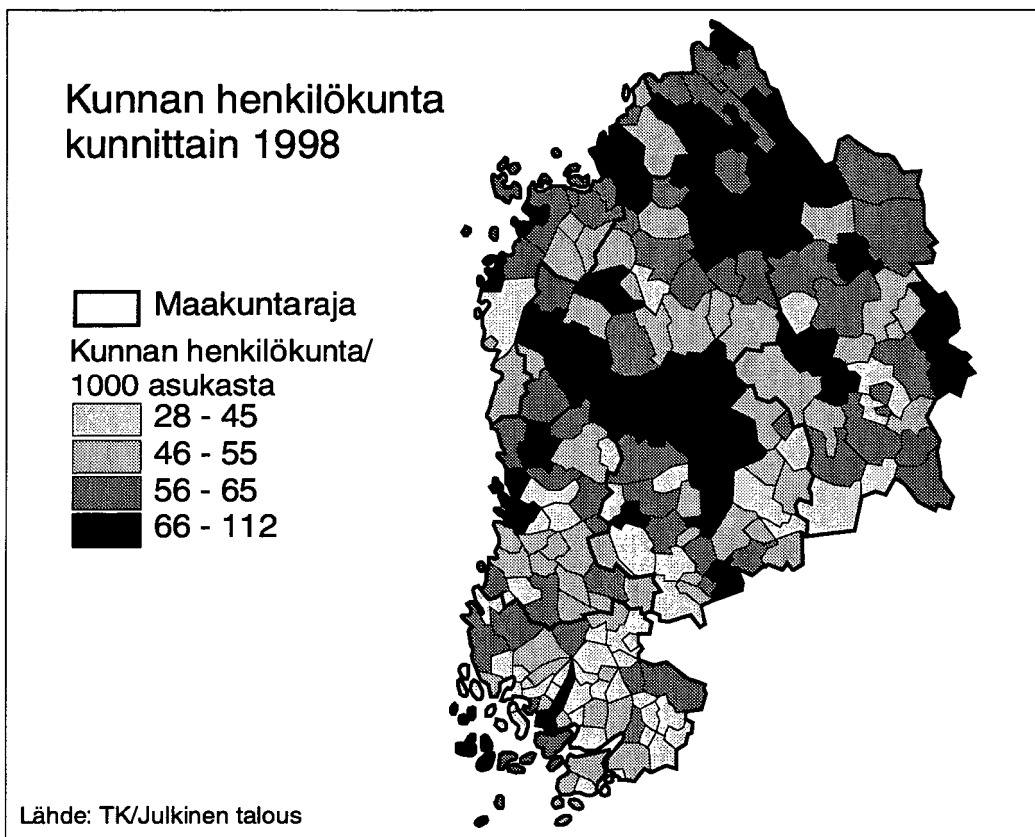
Kuva 129a. Lainakanta kunnittain 1998.

Lainakanta kunnittain 1998

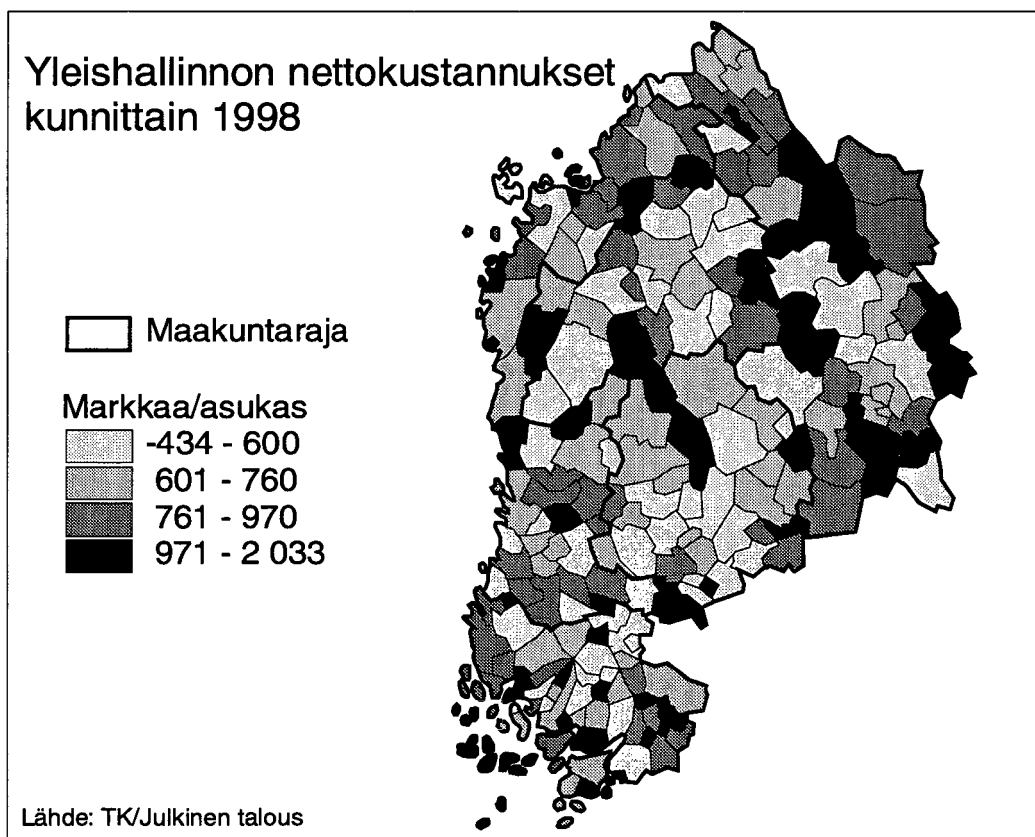

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 129b. Lainakanta kunnittain 1998.

Kuva 130. Kunnan henkilökunta kunnittain 1998.

Kuva 131. Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 1998.

ALUEPOLITIikka

Euroopan unionin rakennerahastojen pyrkimyksenä on vähentää alueiden kehityseroja. Kehityksessä jälkeenjääneitä ja taantuvia alueita tuetaan alue- ja rakennepoliittisin toimenpitein, joita rahoitetaan yhteisin varoin muodostettujen rakennerahastojen avulla. EU-tuen suuntaamiseksi oikeisiin kohteisiin on sovittu tavoiteohjelmista. Uusimman ohjelmakauden ajankohta on 2000 – 2006.

Tulevalla ohjelmakaudella *Tavoite 1* –ohjelmien keskeisenä tavoitteena on uusien työpaikkojen luominen. Tavoite 1 -alue kattaa noin puolet koko Suomen pinta-alasta. Suomen ehdottamaan *Tavoite 2*-alueeseen kuuluu noin puolet Länsi-Suomen kunnista sekä Etelä-Karjalan maakunta kokonaisuudessaan. *Siirtymäkauden alueet* ovat myös pääosin Länsi-Suomen alueella, mutta myös Pohjois-Pohjanmaalla on noin kymmenen kuntaa, jotka kuuluvat siirtymäkauden alueisiin. Näiden lisäksi Suomessa on alueita, jotka eivät kuulu minkään tuen piiriin. Esimerkiksi Länsi-Suomen alueella Vaasan lähialueen kunnat ja Varsinais-Suomen eteläisen osan kunnat eivät kuulu minkään tavoitealueen piiriin (Sisäasiainministeriö).

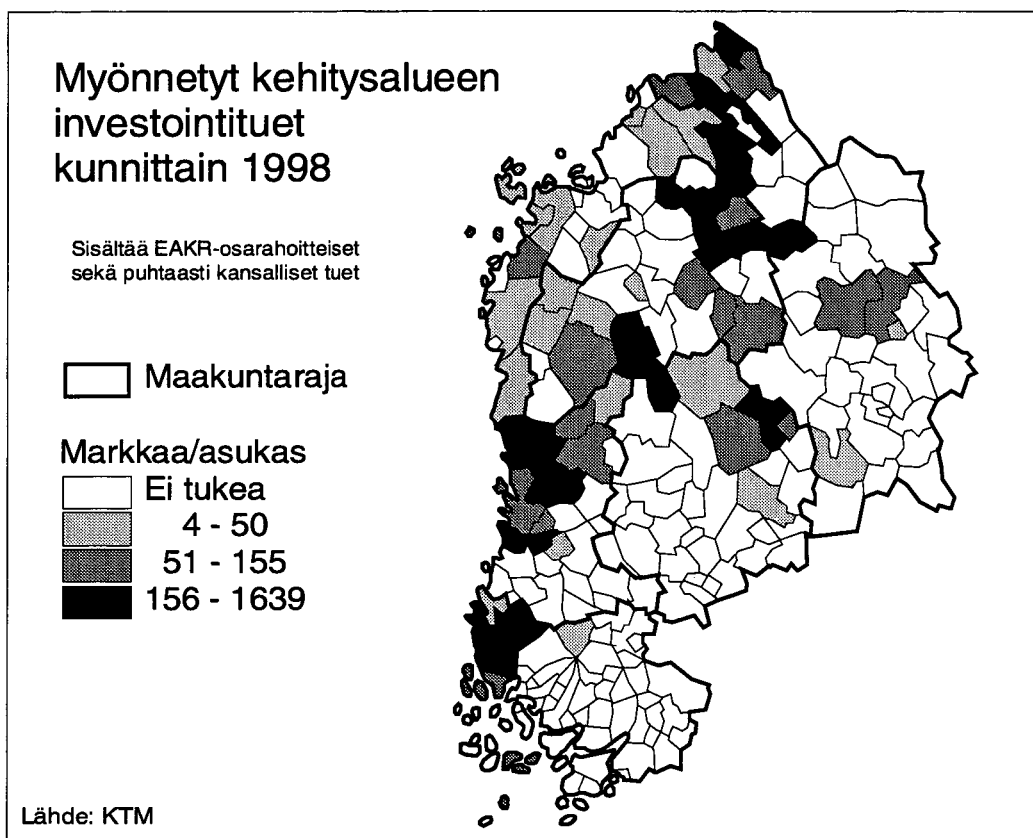
Yritystuet

TE-keskuksen yritysosasto voi osarahoittaa yritysten investointi- ja kehittämishankkeita. Kotimaisten valtion varojen lisäksi TE-keskusten kautta kanavoituu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) varoja. EAKR-rahaston vastuuministeriönä toimii sisäasiainministeriö. Tärkeimmät rahoitusmuodot ovat kehitysalueen investointituki, pienyritystuki, pk-yritysten kehittämistuki, toimintaympäristötuki, kansainvälistymistuki ja energiatuki.

Kehitysalueen investointitukea voidaan myöntää tuotannollisille, matkailualan ja yrityspalveluyrityksille, jotka aloittavat tai laajentavat toimintaansa kehitys- tai rakennemuutosalueella ja joilla on edellytykset kannattavaan toimintaan. *Pk-yritysten kehittämistukea* voidaan myöntää tuotannon, tuotteiden, liikkeenjohdon tai markkinoinnin kehittämishankkeisiin. Tavoitteena on kilpailukyvyn parantaminen ja kansainvälistymisen edistäminen. Pk-yritykseksi luetaan yritys, jonka henkilöstöä on alle 250 ja liikevaihto alle 240 miljoonaa markkaa tai taseen loppusumma alle 162 miljoonaa markkaa. *Pienyritystukea* voidaan myöntää tuotanto-, matkailu- ja yrityspalveluyrityksille, jotka edistävät yritystoiminnan kehitystä erityisesti maaseutu- ja rakennemuutosalueella. Pienyrityksen henkilöstö on alle 50 ja liikevaihto jää alle 42 miljoonaan markkaan.

Kansainvälistymistuki on tarkoitettu vientitoimintaansa aloittaville tai vahvistaville pk-yrityksille, joilla on riittävät edellytykset menestykselliseen vientitoimintaan. *Tuki yritysten toimintaympäristön parantamiseen* voidaan myöntää koko maassa yhteisöjen, säätiöiden, yritysten ja yksityishenkilöiden hankkeisiin, jotka kehittävät pk-yritysten tarvitsemia palveluja alueella. Tukea myönnetään yritysten tarvitsemien neuvonta-, tutkimus-, laatu-, markkinointi-, tuotekehitys- ja suunnittelupalvelujen kehittämiseen liittyviin hankkeisiin (TE-keskus).

Länsi-Suomen alueelle kehitysalueen investointitukea myönnettiin asukasta kohti eniten Luvian kuntaan, 1 639 mk/asukas. Suhteellisesti eniten pienyritystukea suunnattiin Houtskarın kuntaan, yli 800 mk/asukas. Suomusjärvellä asukasta kohti myönnettiin noin 190 mk pk-yritystukea. Kansainvälistymistukea myönnettiin asukasta kohti eniten Karvian kuntaan ja toimintaympäristöntukea suuntautui eniten Huittisiin. Kokonaan ilman ilman tukea jäi 90 kuntaa.

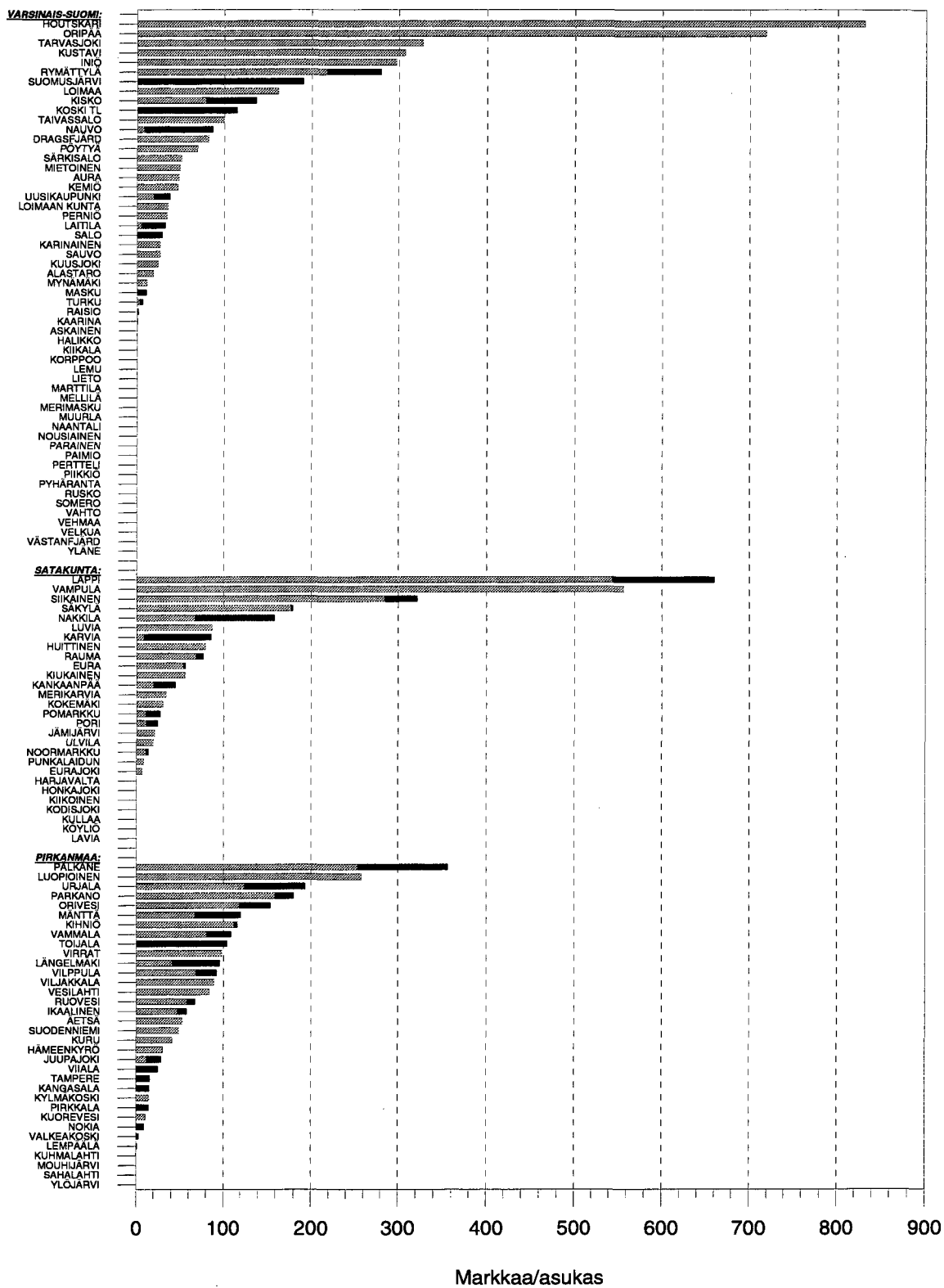

Kuva 132. Myönnetyt kehitysalueen investointituet kunnittain 1998.

Myönnetty pienyritys- ja pk-yritysten tuet kunnittain 1998

Sisältää EAKR-osarahoitteiset sekä puhtaasti kansalliset tuet

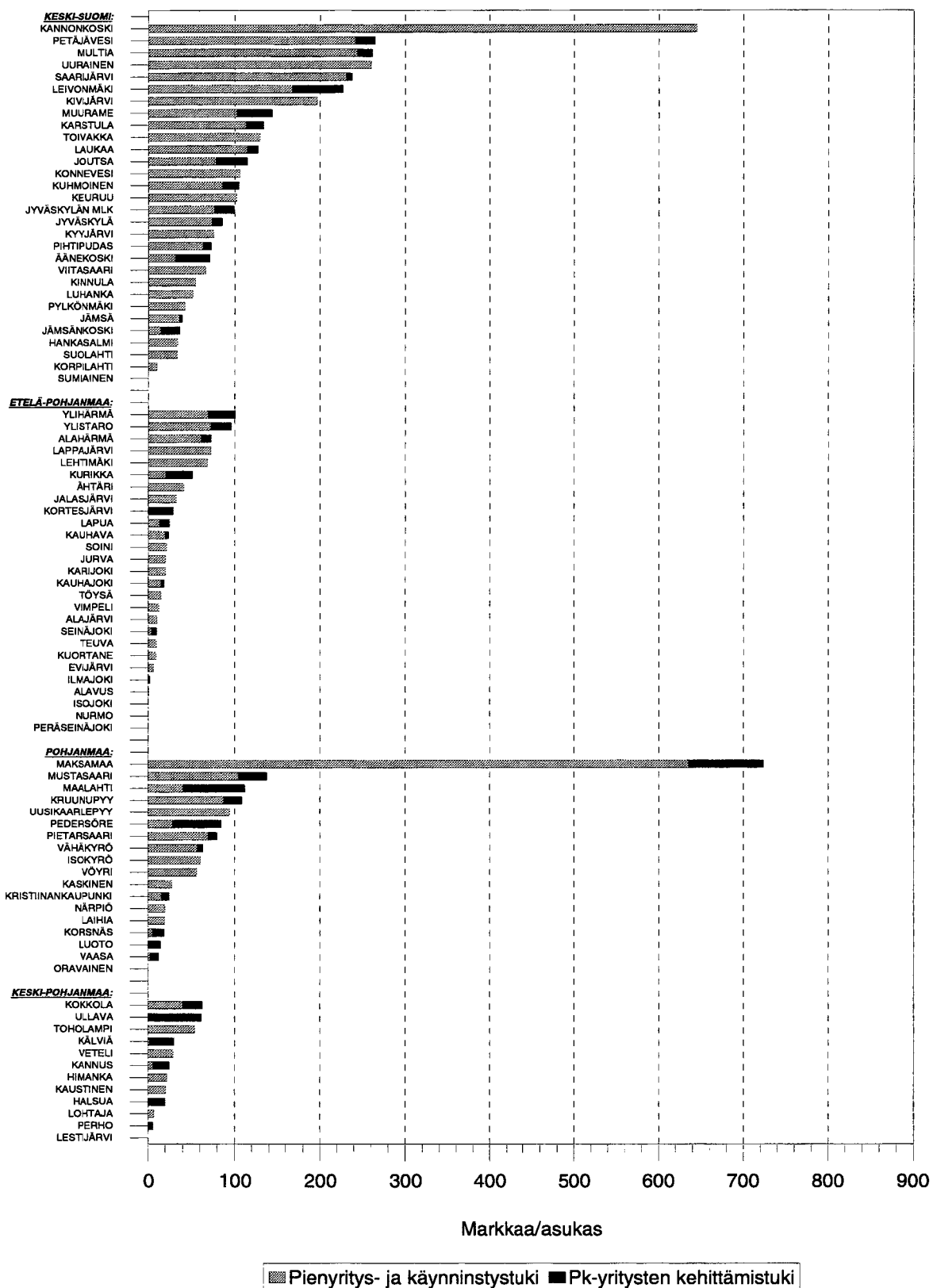
Lähde: KTM

▨ Pienyritys- ja käynnistystuki ■ Pk-yritysten kehittämistuki

Kuva 133a. Myönnetty pienyritys- ja pk-yritysten tuet kunnittain 1998.

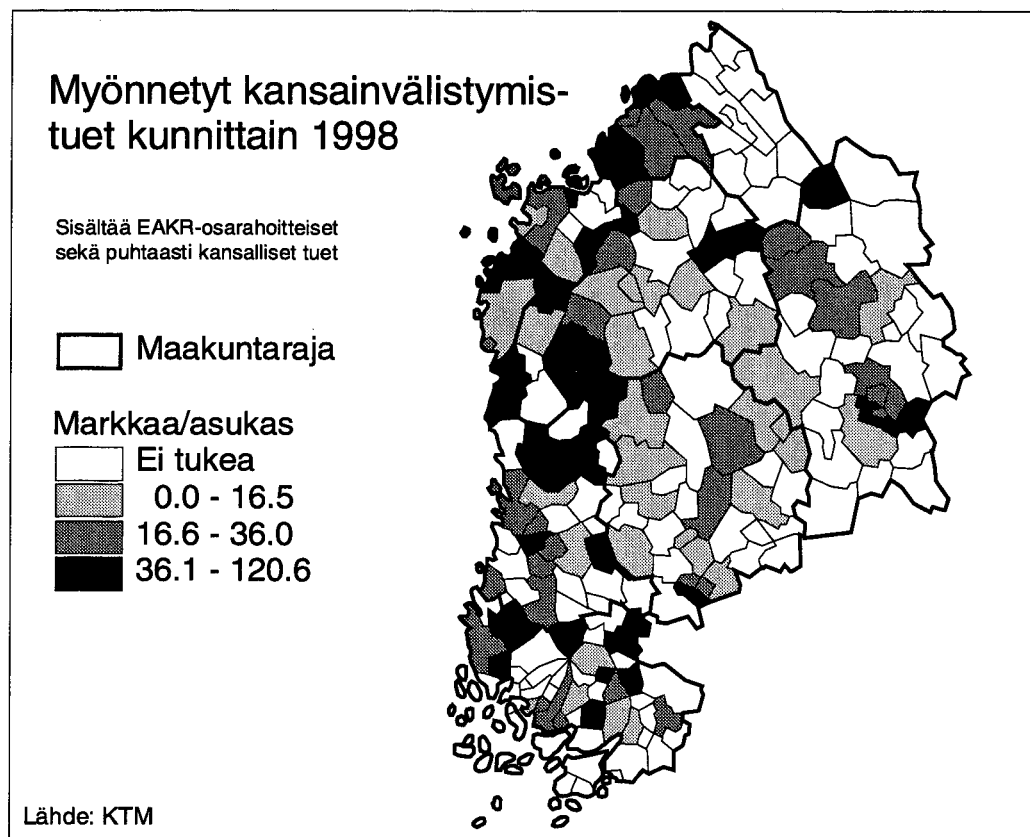
Myönnettyt pienyritys- ja pk-yritysten tuet kunnittain 1998

Sisältää EAKR-osarahoitteiset sekä puhtaasti kansalliset tuet

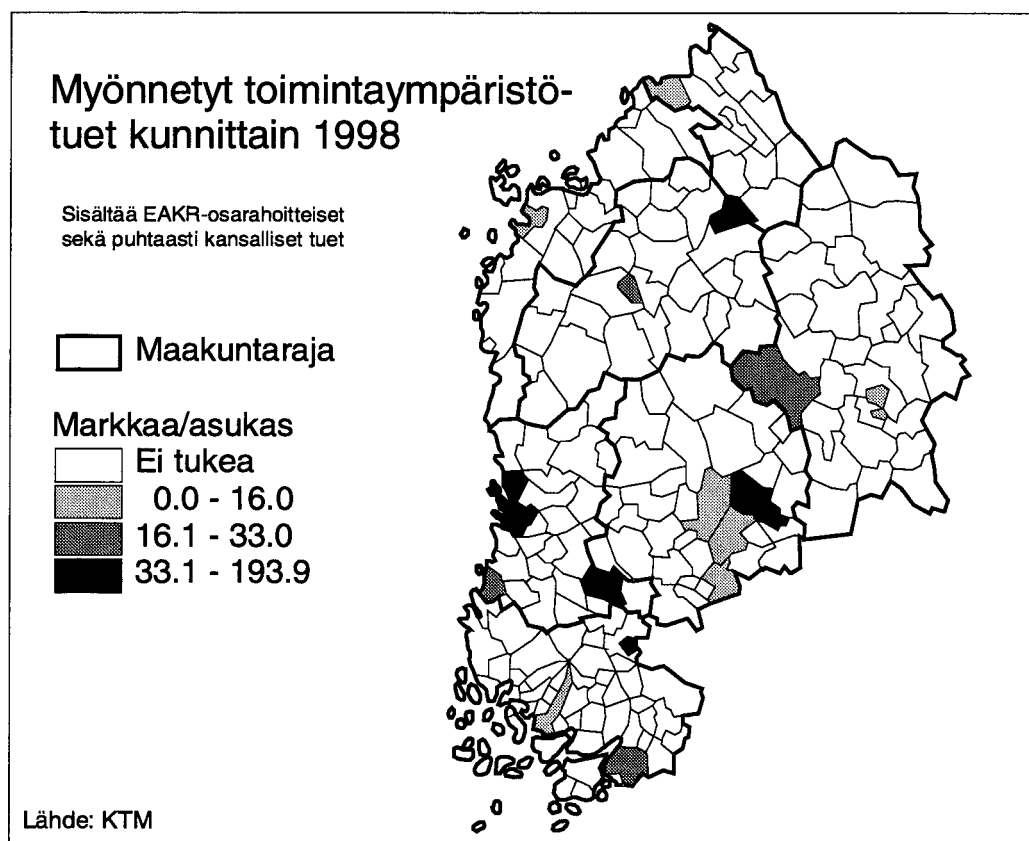

Lähde: KTM

Kuva 133b. Myönnettyt pienyritys- ja pk-yritysten tuet kunnittain 1998.

Kuva 134. Myönnetyt kansainvälistymistuet kunnittain 1998.

Kuva 135. Myönnetyt toimintaympäristötuet kunnittain 1998.

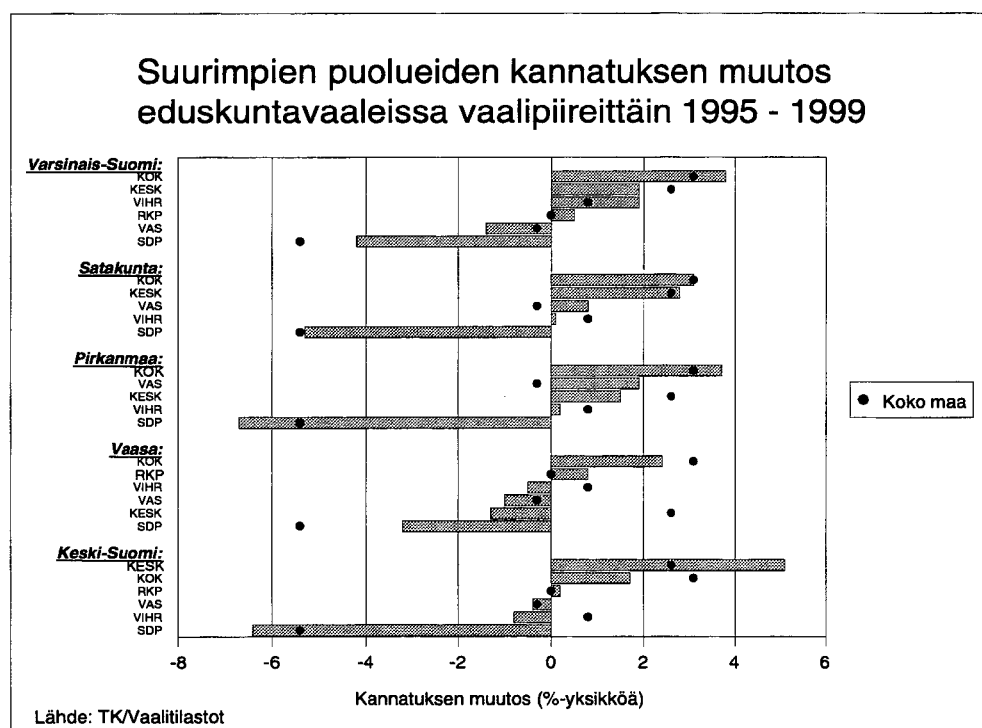
VAALIT

Vuonna 1999 toteutettiin Suomessa sekä eduskunta- että europarlamenttivaalit. Molemmilla vaaleilla äänestysaktiivisuus laski edellisiin vastaaviin vaaleihin verrattuna. Keväällä toteutettujen eduskuntavaalien äänestysprosentti oli koko maassa 68.3 %. Kesän europarlamenttivaaleissa äänestysprosentti jäi poikkeuksellisen alhaiseksi ollen koko maassa 31.4 %.

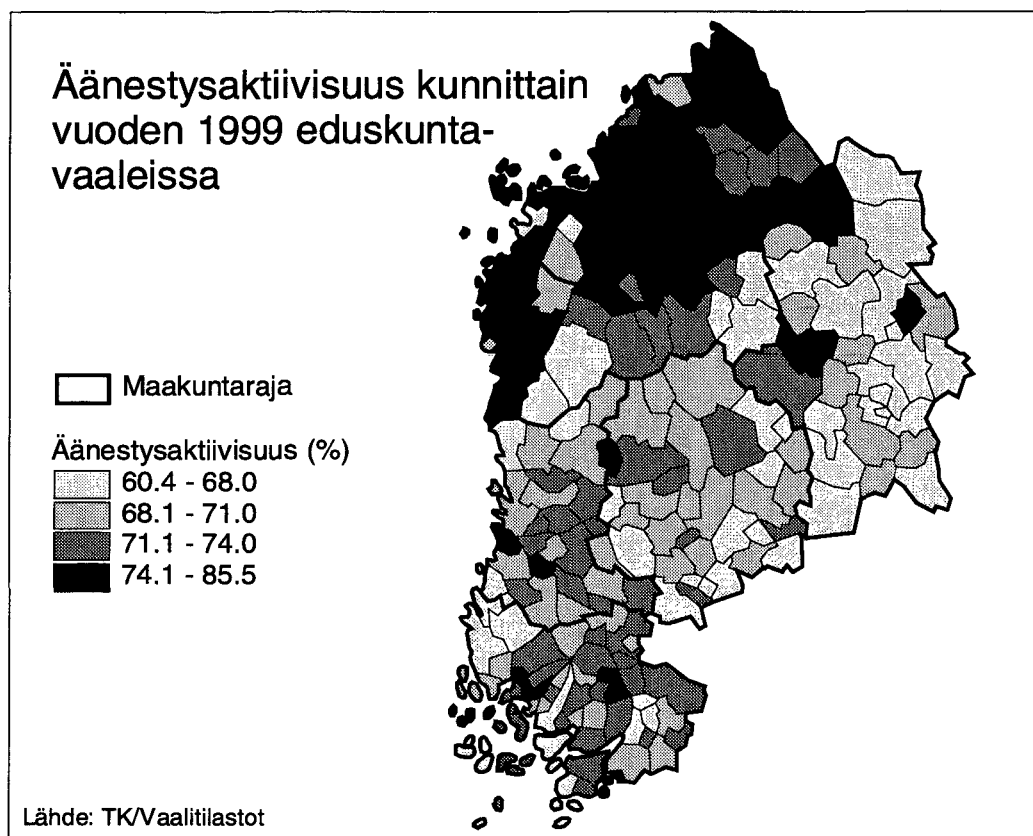
Länsi-Suomen alueella eduskuntavaalien pienin kunnittainen äänestysprosentti oli Houtskarissa. Suurin äänestysaktiivisuus oli Pedersören kunnassa, yli 85 %. Suurimmista puolueista Kokoomuksen kannatus nousi eniten Länsi-Suomen vaalipiireissä, vuoden 1995 eduskuntavaaleihin verrattuna. Poikkeuksen tästä muodostaa Keski-Suomen vaalipiiri, jossa Suomen Keskustan kannatus nousi eniten. SDP:n kannatus laski kaikissa Länsi-Suomen vaalipiireissä eniten, kuten myös koko maassa.

Kunnittain tarkasteltuna SDP:n kannatus oli suurin Uudessakaupungissa ja pienin Houtskarissa. Suomen Keskustan kannatus oli vastaavasti suurin Perhon ja pienin Luodon kunnassa. Kansallinen Kokoomus sai suurimmat kannatusprosentit Karinaisen kunnassa. Kokoomusta äänestettiin vähiten Korsnäsissa. Vasemmistoliiton vahvin kunta Länsi-Suomessa oli Jämsänkoski, heikoin Maksamaa. Vihreä Liiton kannatus oli voimakkainta Velkualla, vähäisintä Korsnäsissa.

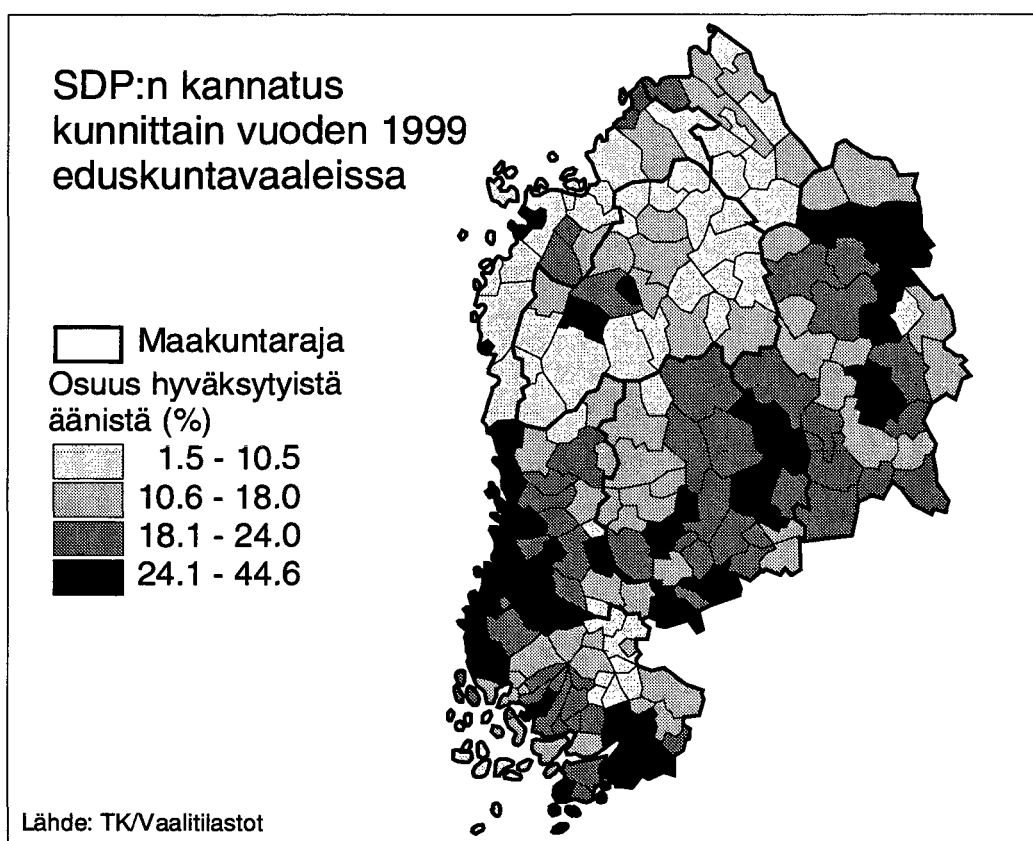
Europarlamenttivaalien äänestysprosentti oli koko maassa 28.8 %-yksikköä alhaisempi kuin vuoden 1996 europarlamenttivaaleissa. Länsi-Suomen kunnista aktiivisimmin äänestettiin Alahärmässä. Alhaisin äänestysprosentti oli Karstulassa, jossa vain 23 % ääni-oikeutetuista kävi äänestämässä.

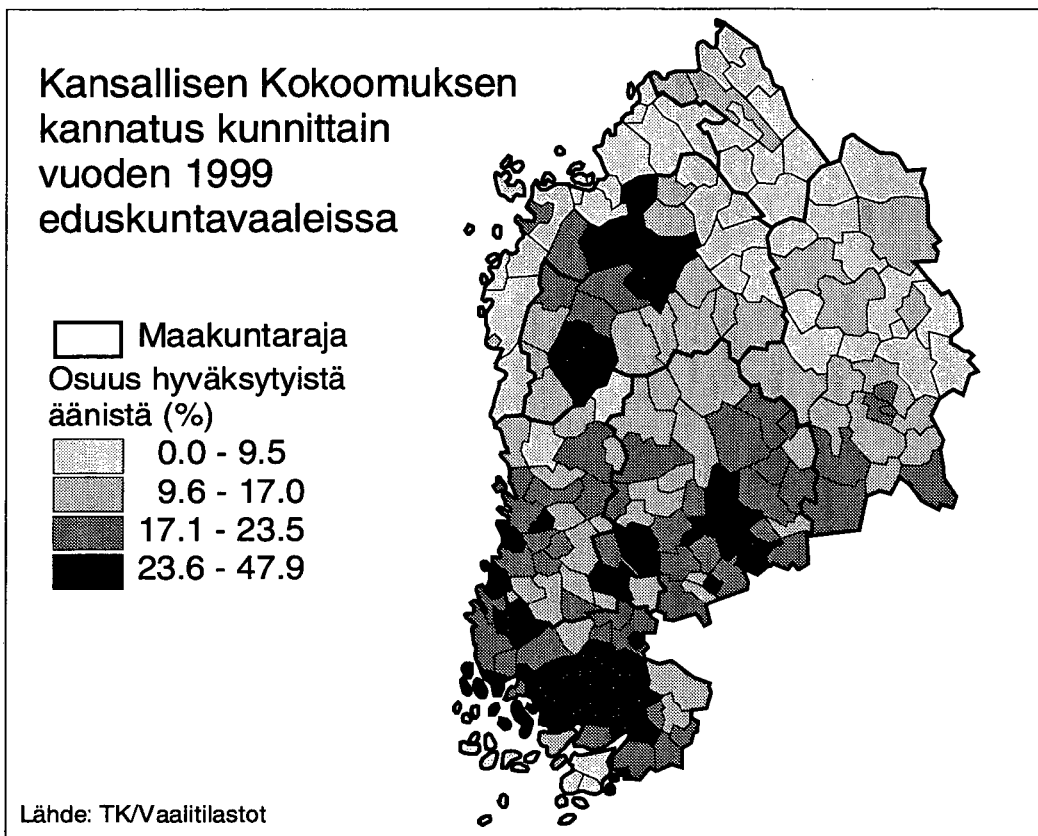
Kuva 136. Suurimpien puolueiden kannatuksen muutos eduskuntavaaleissa vaalipiireittäin 1995 – 1999.

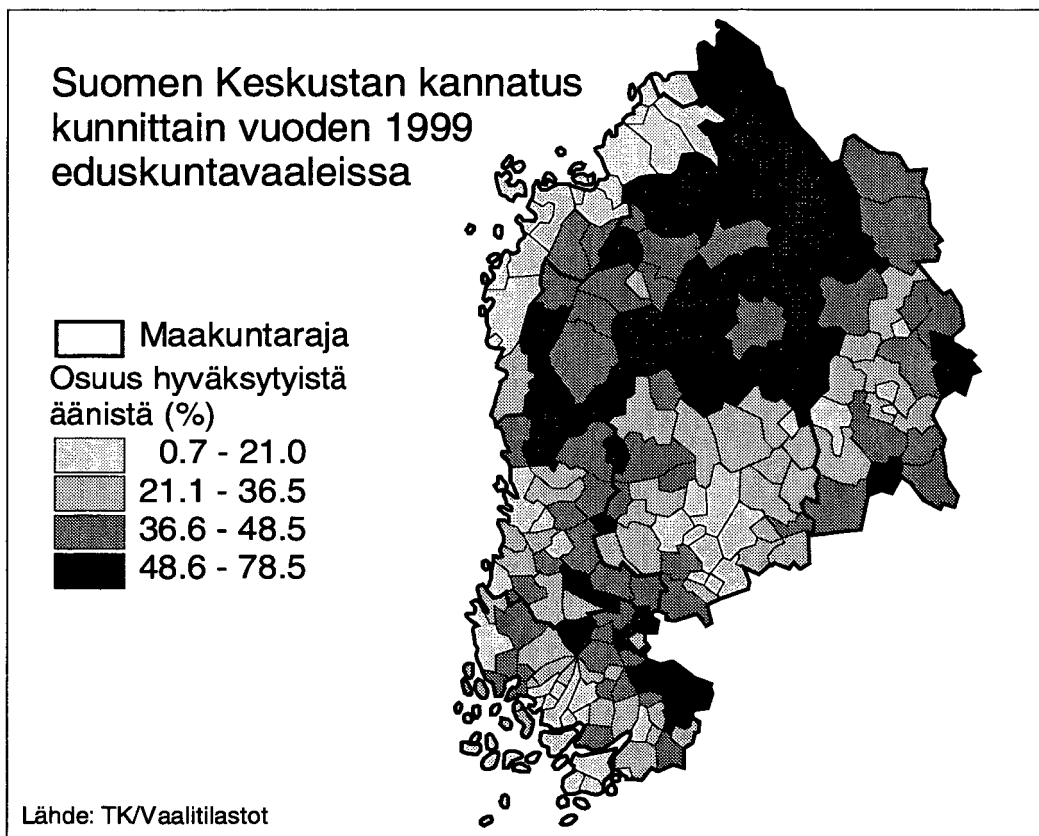
Kuva 137. Äänestysaktiivisuus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

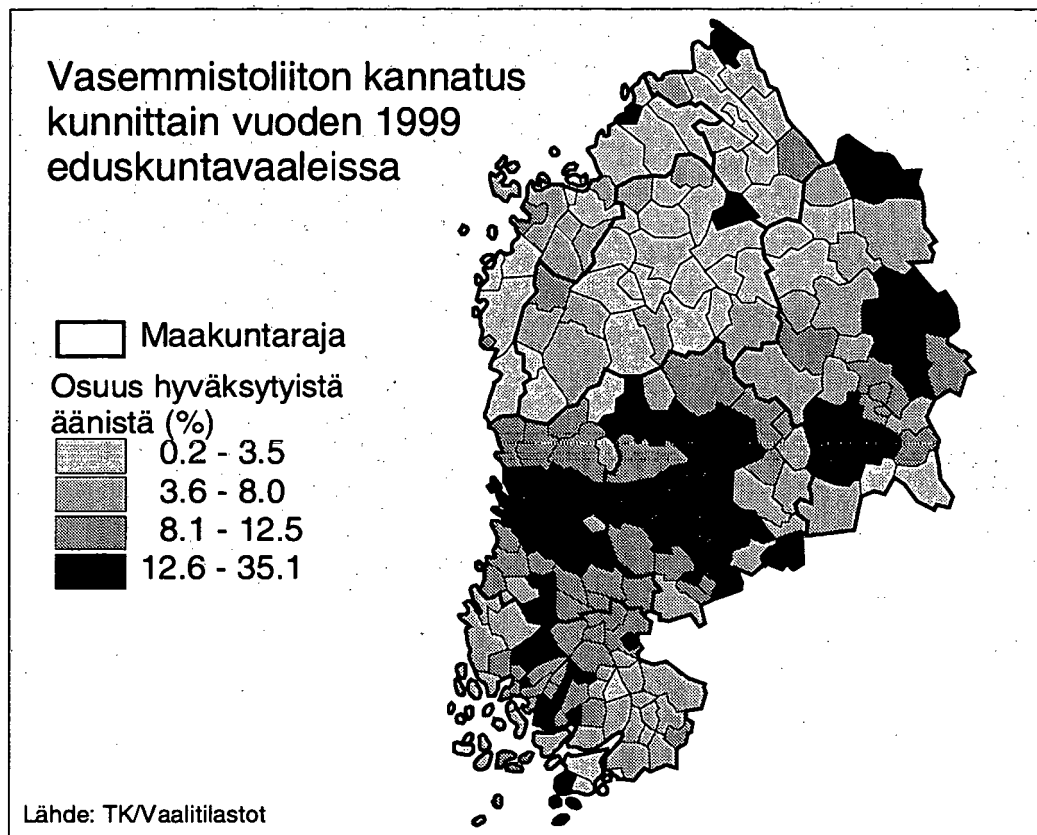
Kuva 138. SDP:n kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

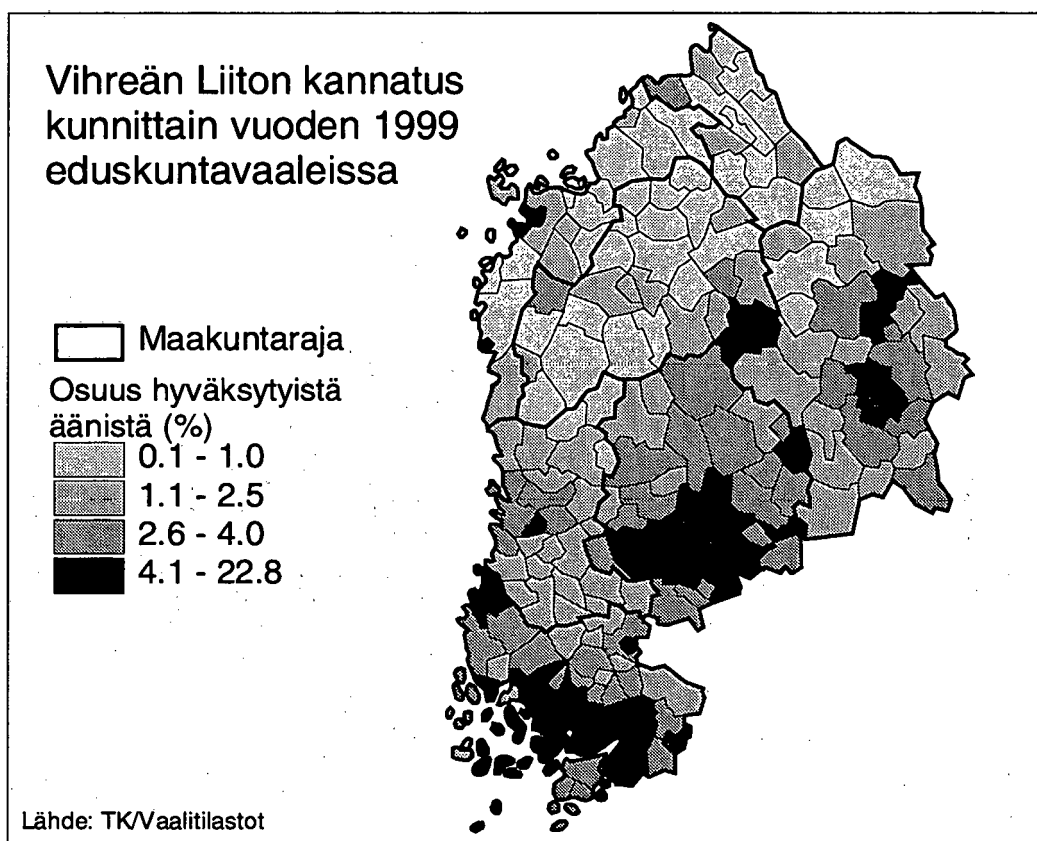
Kuva 139. Kansallisen Kokoomuksen kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

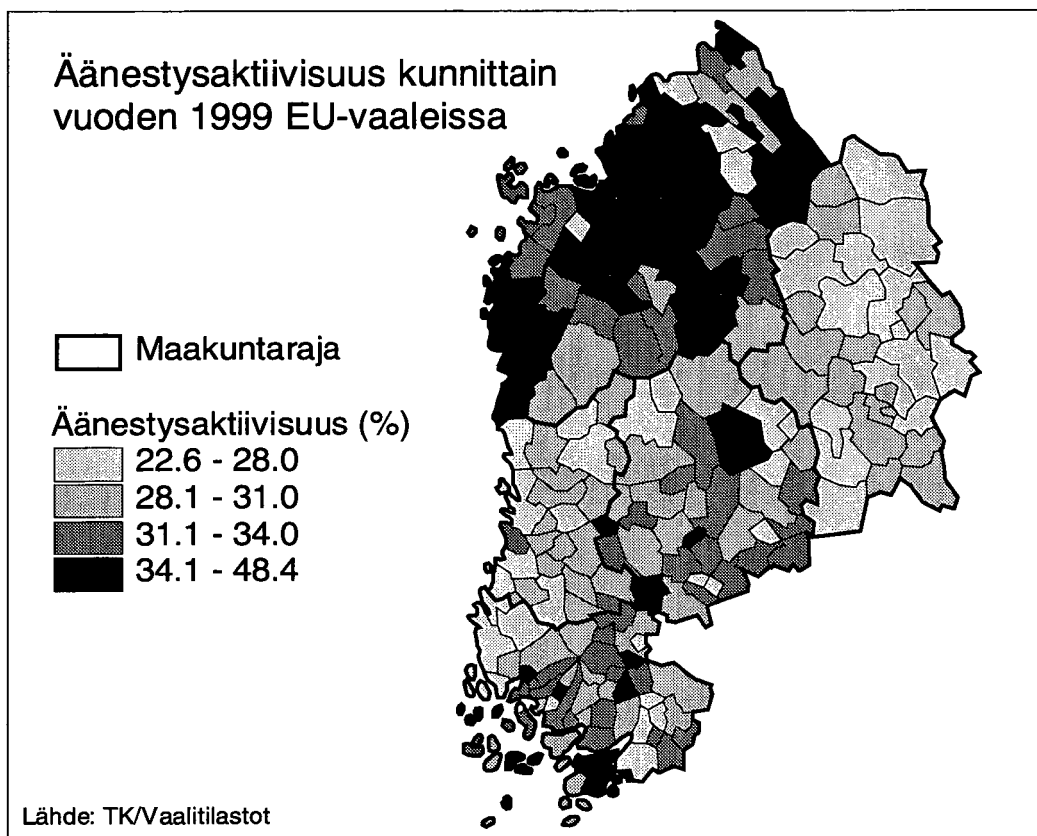
Kuva 140. Suomen Keskustan kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

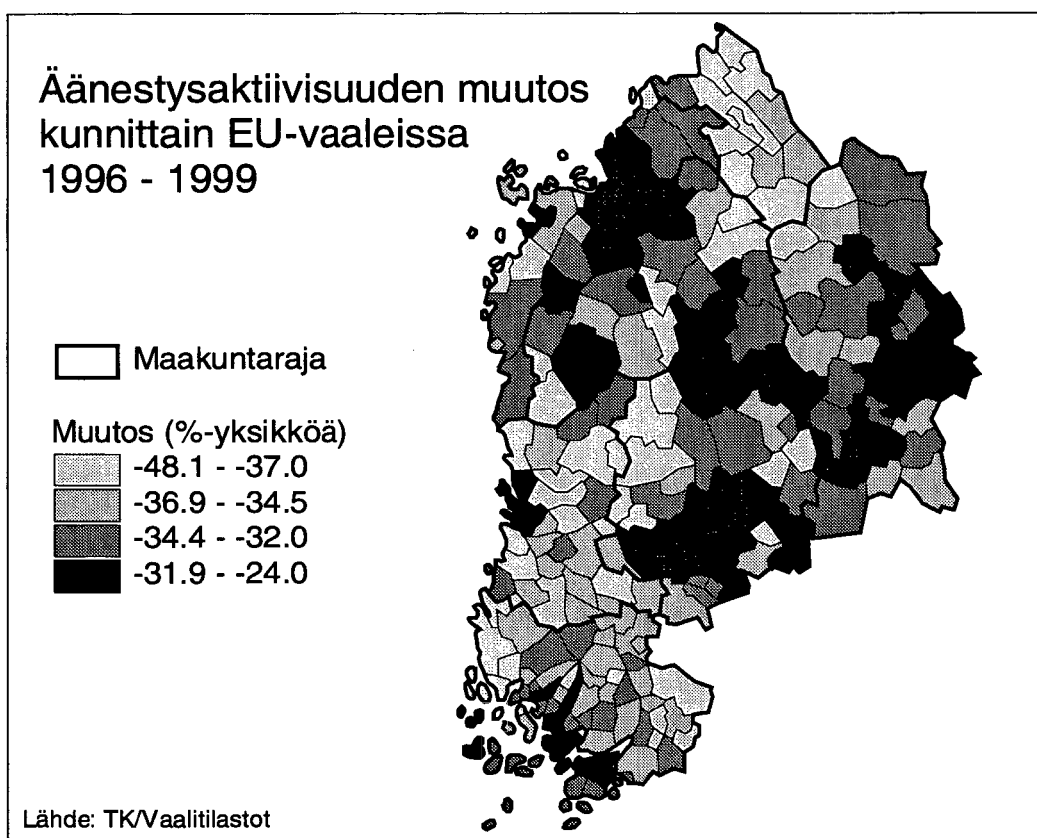
Kuva 141. Vasemmistoliiton kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

Kuva 142. Vihreän Liiton kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

Kuva 143. Äänestysaktiivisuus kunnittain vuoden 1999 EU-vaaleissa.

Kuva 144. Äänestysaktiivisuuden muutos kunnittain EU-vaaleissa 1996 – 1999.

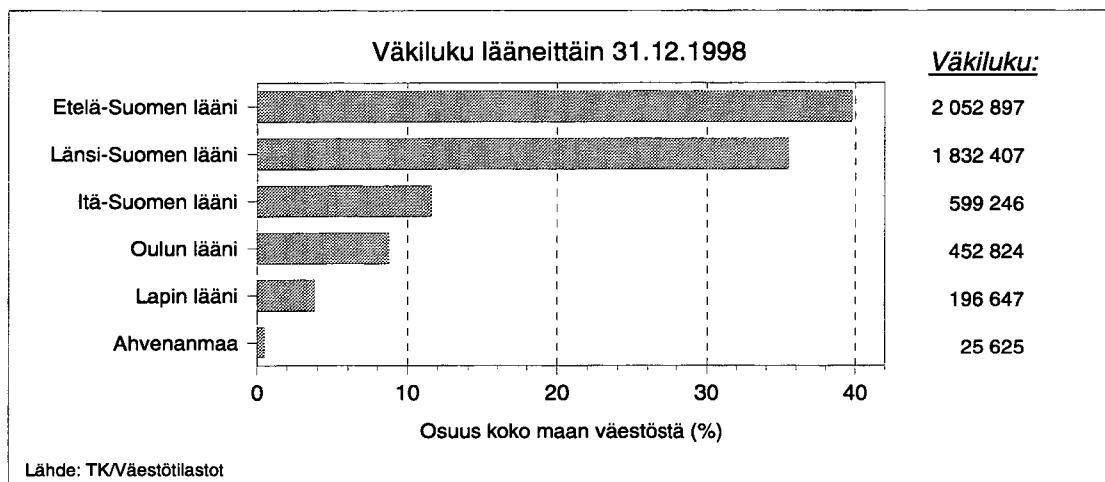

LÄÄNIT

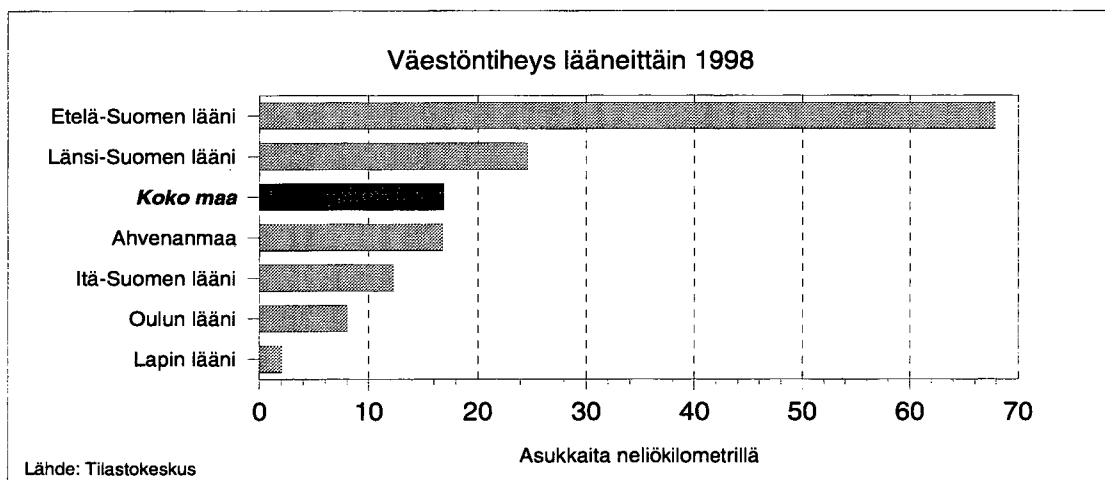
1.9.1997 astui voimaan uusi läänijako; Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Suomen, Oulun ja Lapin läänit sekä Ahvenanmaa. Etelä-Suomen lääni käsittää kuusi maakuntaa, joissa on yhteensä 89 kuntaa. Länsi-Suomen lääniin kuuluu yhteensä 205 kuntaa ja seitsemän maakuntaa. Itä-Suomen lääni muodostuu kolmesta maakunnasta ja 68 kunnasta. Oulun läänissä on kaksi maakuntaa ja 52 kuntaa. Lapin läänissä on 22 ja Ahvenanmaalla 16 kuntaa.

Taulukko 2. Perustietoja lääneistä.

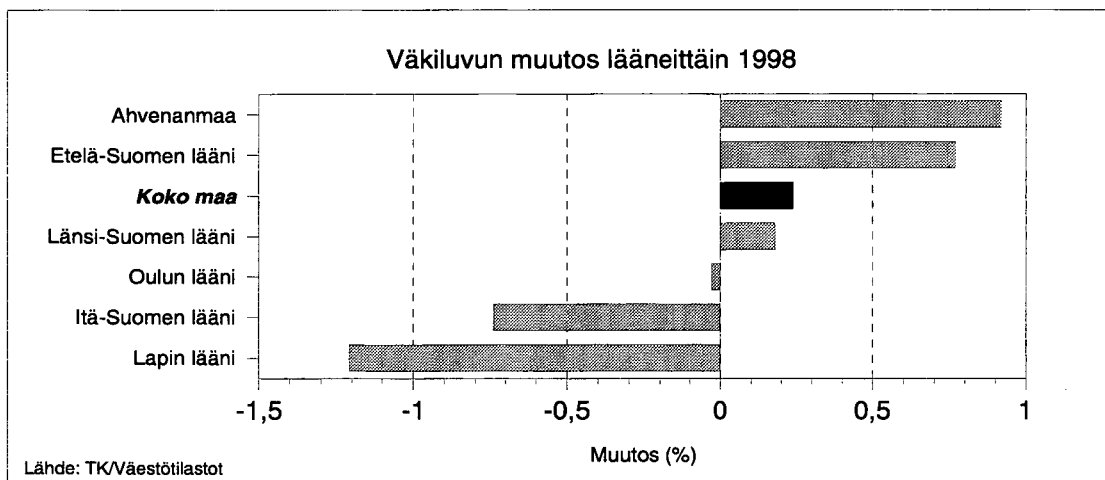
	Etelä-Suomen lääni	Länsi-Suomen lääni	Itä-Suomen lääni	Oulun lääni	Lapin lääni	Ahvenanmaa
Maapinta-ala (km ²)	30229	74187	48728	56868	93057	1527
Väkiluku 31.12.1998	2052897	1832407	599246	452824	196647	25625
0-14 -vuotiaat 1998	374636	330954	107001	95977	37799	4778
15-64 -vuotiaat 1998	1406397	1206133	391593	297569	131319	16670
Yli 64 -vuotiaat 1998	271864	295320	100652	59278	27529	4177
Väkiluvun muutos 1998	15750	3314	-4478	-118	-2404	233
Väkiluvun muutos 1998 (%)	0,8	0,2	-0,7	0	-1,2	0,9
Muuttovoitto 1998	10415	1423	-3836	-2010	-2766	149
Muuttotase 1998 (%)	5,11	0,78	-6,35	-4,44	-13,9	5,87
Syntyneet 1998	23202	19697	6002	5724	2172	311
Kuolleet 1998	18425	18086	6750	3941	1823	237
Syntyneiden enemmitys 1998	4777	1611	-748	1783	349	74
Syntyneiden enemmitys 1998 (%)	2,3	0,9	-1,2	3,9	1,8	2,9
Väestöennuste 2030	2182598	1820774	575409	456657	188000	26317
Väestöennuste 0-14v. 2030	337368	279489	83601	80505	29113	4032
Väestöennuste yli 64-v. 2030	530762	484641	164948	111077	50138	6936
Kaikki työlliset 1997	874851	711852	209402	162195	67663	12034
Alkutuotannon työlliset 1997	23786	54986	24807	14292	5279	947
Jalostuksen työlliset 1997	212888	222988	49064	44543	15384	1790
Palvelutoimialan työlliset 1997	623034	419835	130312	100017	45223	8820
Alkutuotannon osuus työllisistä 1997 (%)	2,7	7,7	11,9	8,8	7,8	7,9
Jalostuksen osuus työllisistä 1997 (%)	24,3	31,3	23,4	27,5	22,7	14,9
Palvelujen osuus työllisistä 1997 (%)	71,2	59,0	62,2	61,7	66,8	73,3
Työttömyysaste 1998	13,1	15,3	19,4	18,3	23,6	3,2
Keskiasteen suorittaneet 1998	565623	533317	181795	135551	59729	6823
Korkea-asteen suorittaneet 1998	438544	311764	90526	71114	30214	4305
Peruskoulun varaan jääneet 1998	674094	656372	219924	150182	68905	9719
Korkea-aste 1998 (%) yli 15-vuotiaista	26,1	20,8	18,4	19,9	19,0	20,7
Keskiaste 1998 (%)	33,7	35,5	36,9	38,0	37,6	32,7
Peruskoulun varaan jääneet 1998 (%)	40,2	43,7	44,7	42,1	43,4	46,6
Tulot mk/tulonsaaja 1997	105067	87457	79359	83248	80315	98170
Verotulot mk/asukas 1998	15796	12464	11569	11490	12138	..
Vuosikate mk/asukas 1998	2158	1014	818	1157	839	..

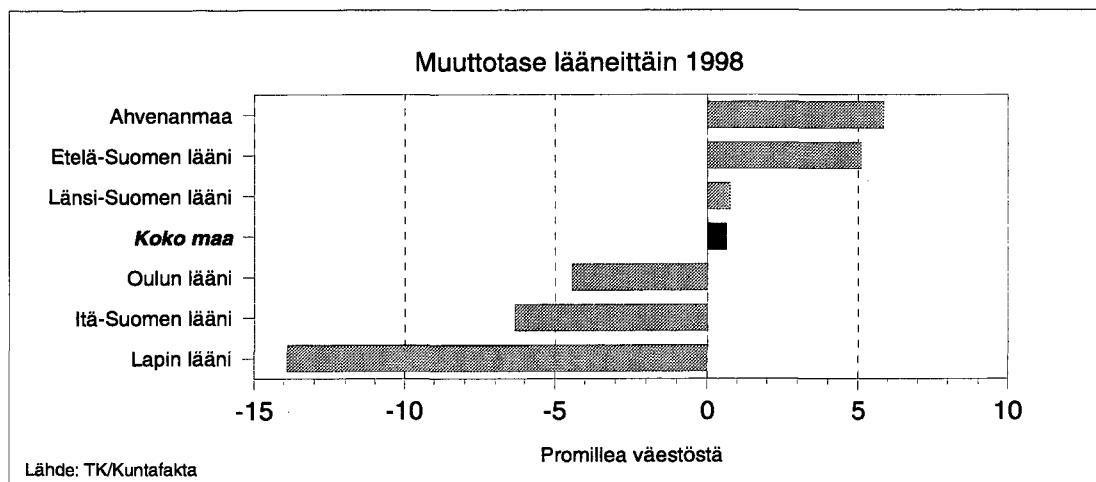
Kuva B1. Väkiluku lääneittäin 31.12.1998.

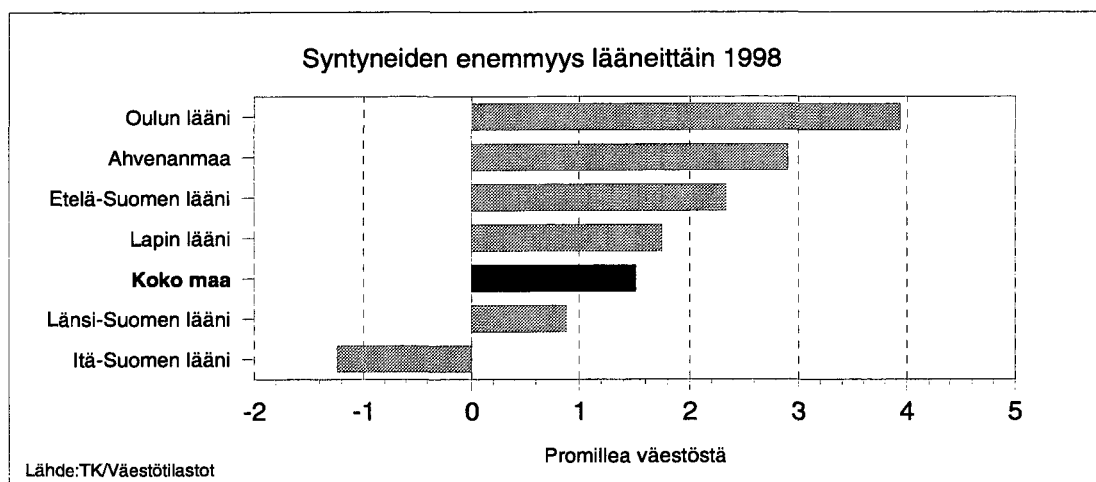
Kuva B2. Väestötiheys lääneittäin 1998.

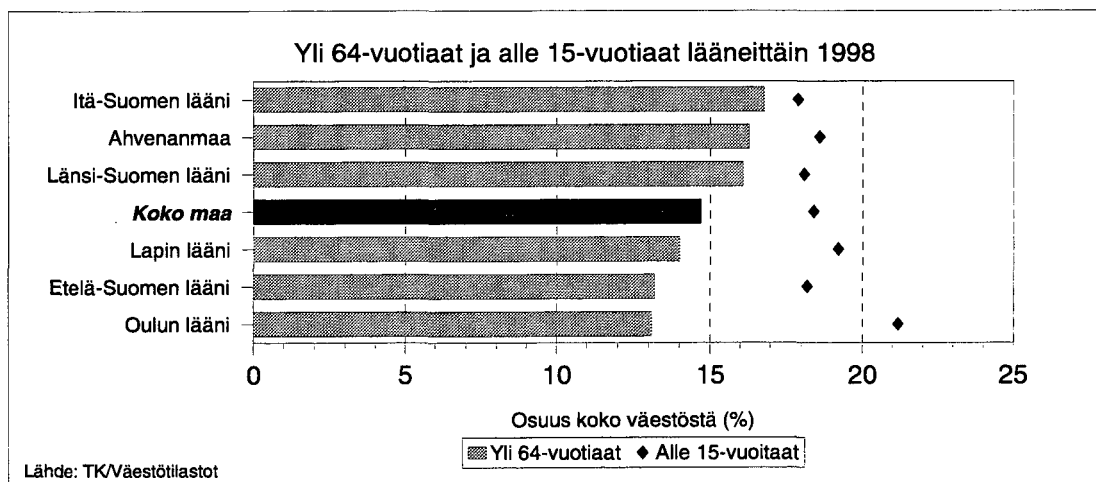
Kuva B3. Väkiluvun muutos lääneittäin 1998.

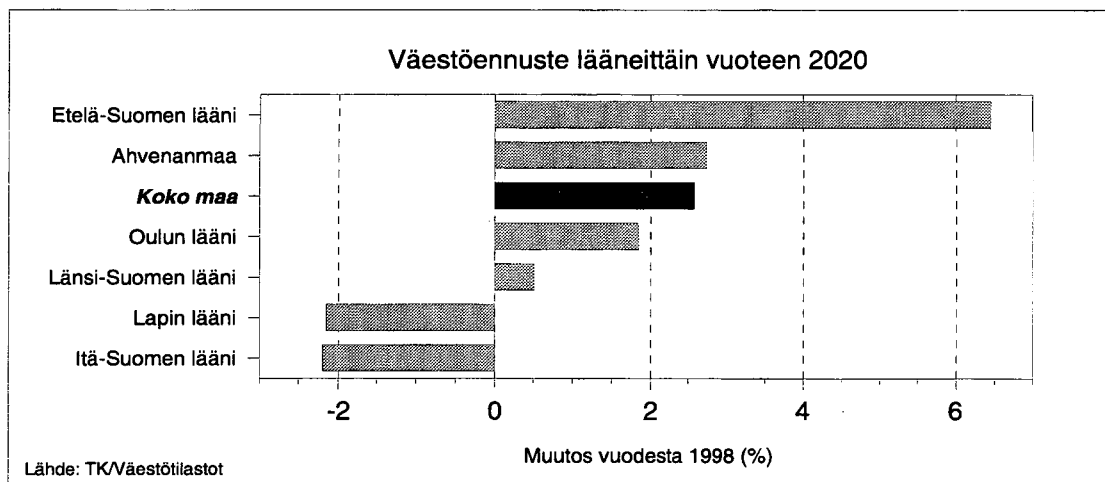
Kuva B4. Muuttotase lääneittäin 1998.

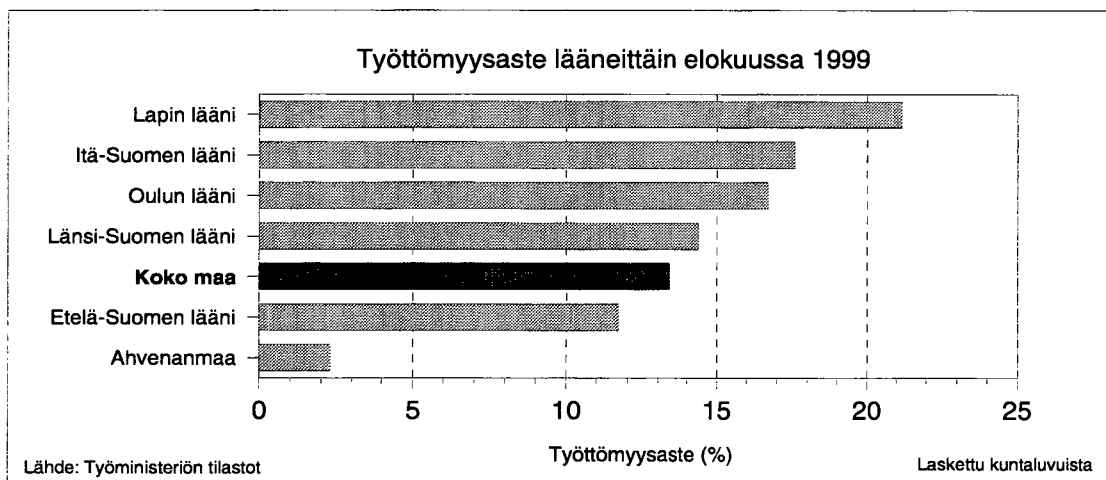
Kuva B5. Syntyneiden enemmitys lääneittäin 1998.

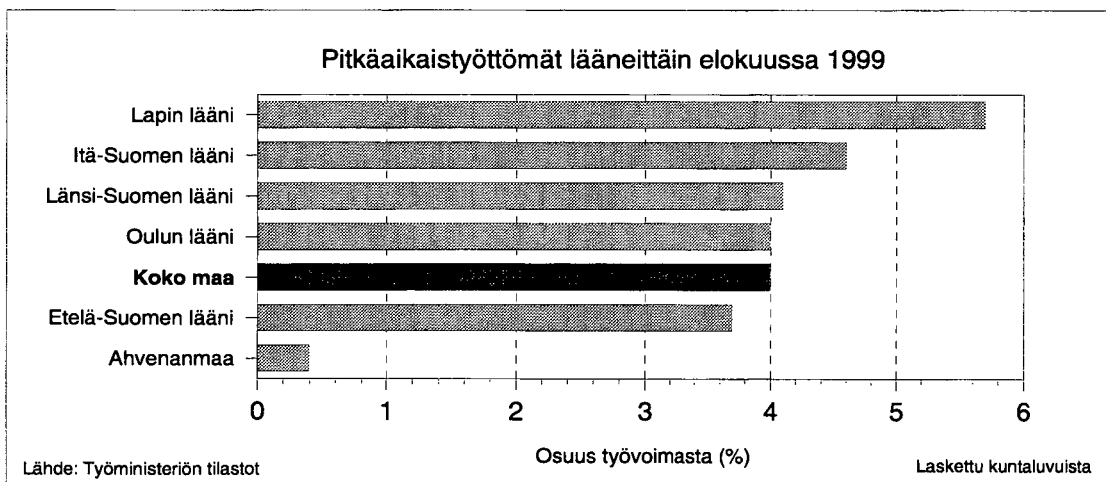
Kuva B6. Yli 64-vuotiaat ja alle 15 -vuotiaat lääneittäin 1998.

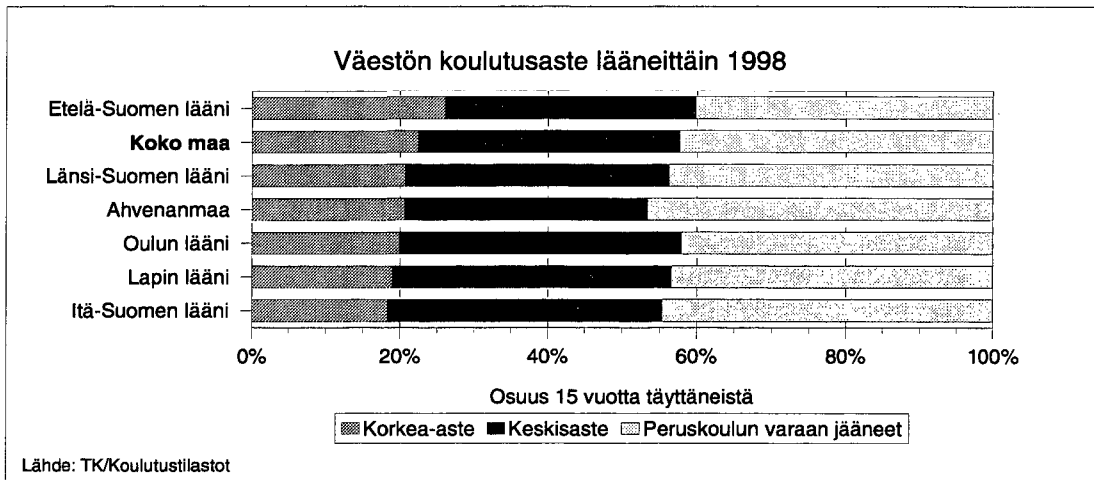
Kuva B7. Väestöennuste lääneittäin vuoteen 2020.

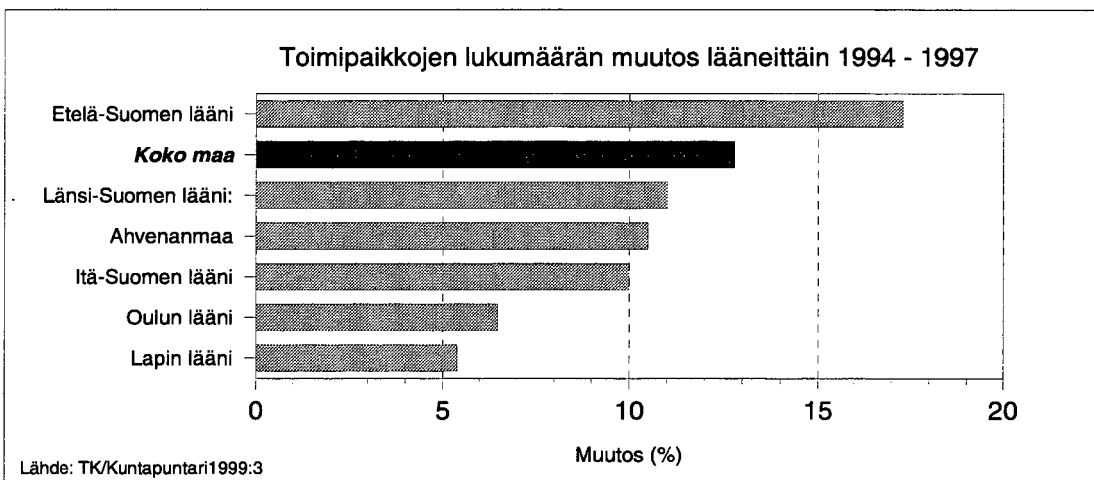
Kuva B8. Työttömyysaste lääneittäin elokuussa 1999.

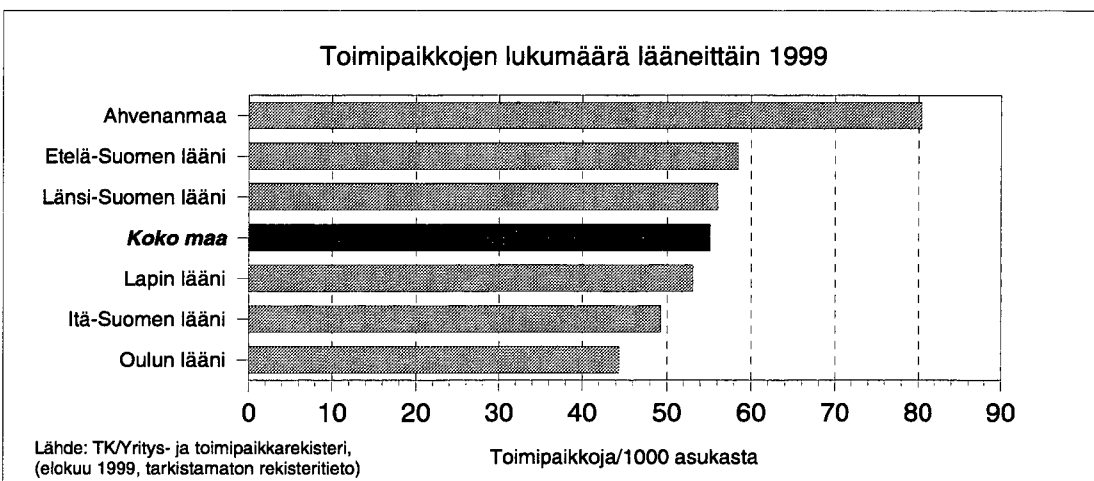
Kuva B9. Pitkäaikaistyöttömät lääneittäin elokuussa 1999.

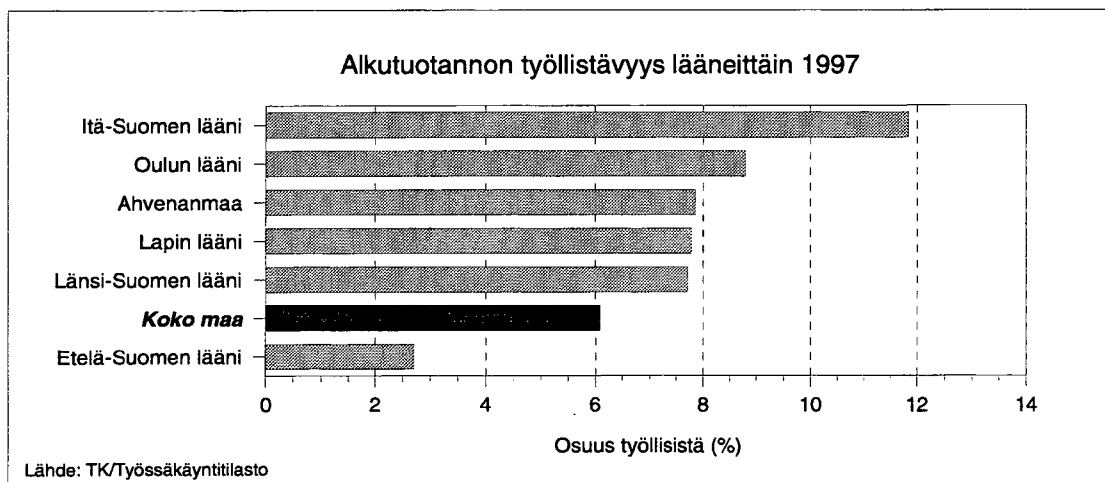
Kuva B10. Väestön koulutusaste lääneittäin 1998.

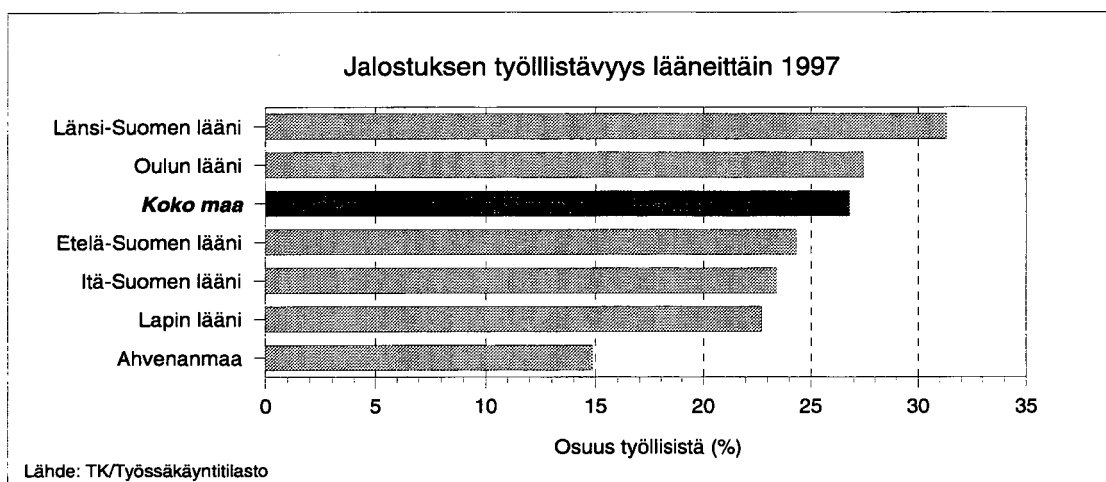
Kuva B11. Toimipaikkojen lukumäärän muutos lääneittäin 1994 – 1997.

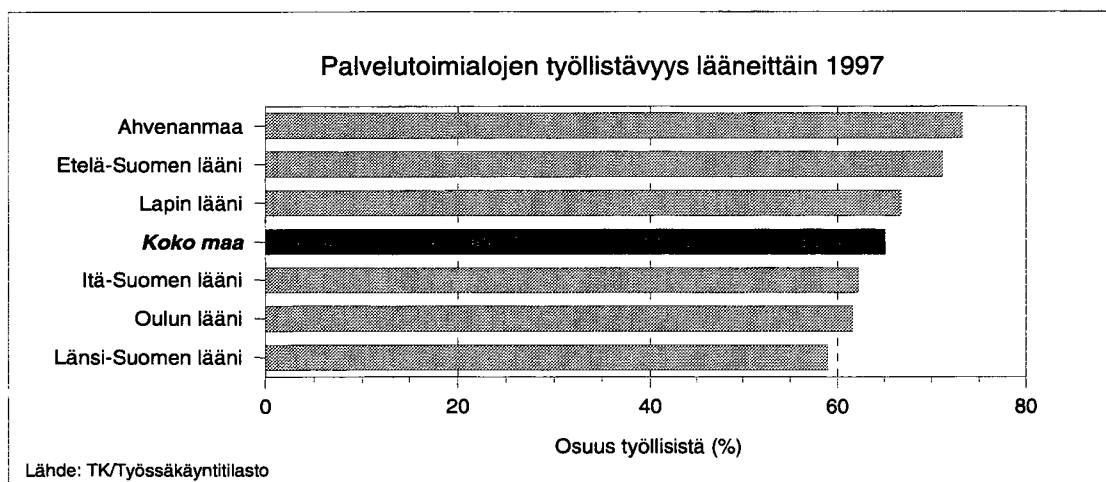
Kuva B12. Toimipaikkojen lukumäärä lääneittäin 1999.

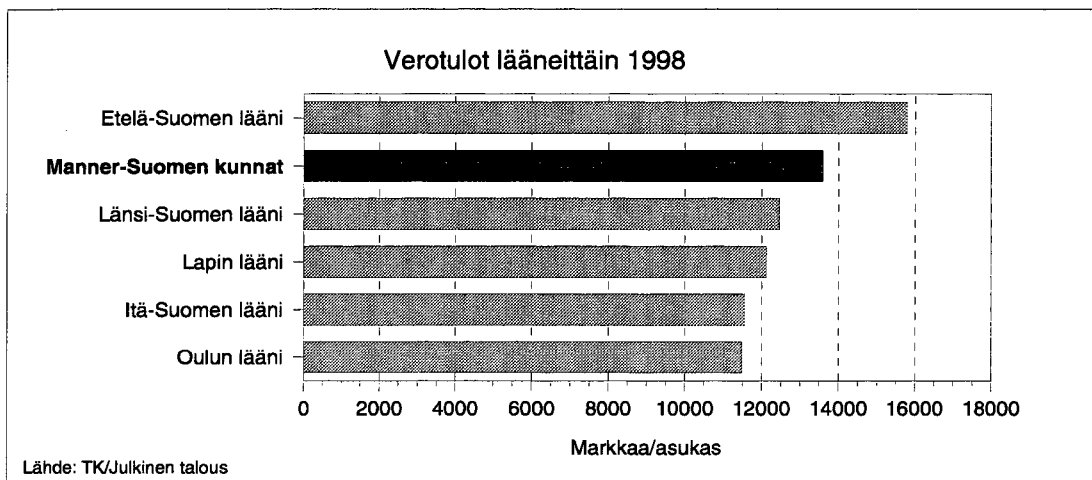
Kuva B13. Alkutuotannon työllistävyys lääneittäin 1997.

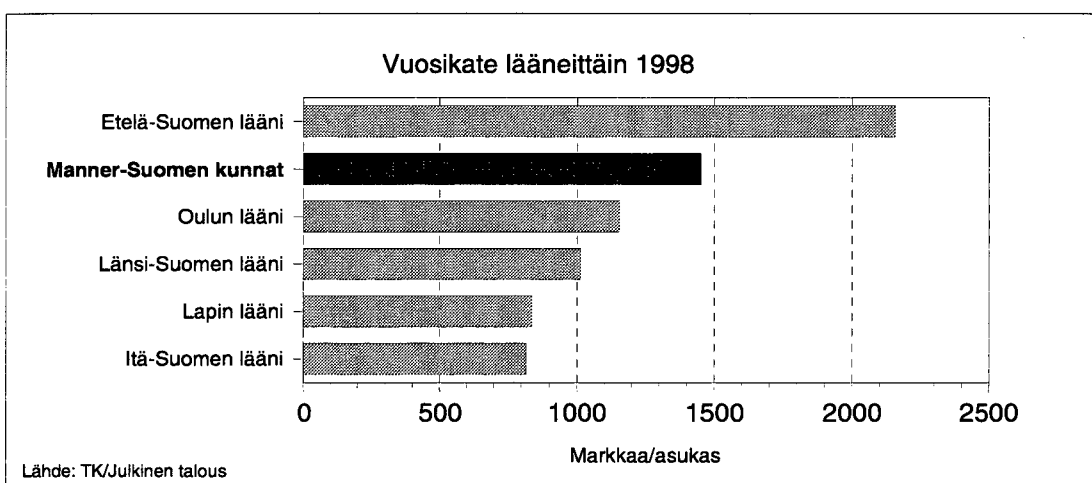
Kuva B14. Jalostuksen työllistävyys lääneittäin 1997.

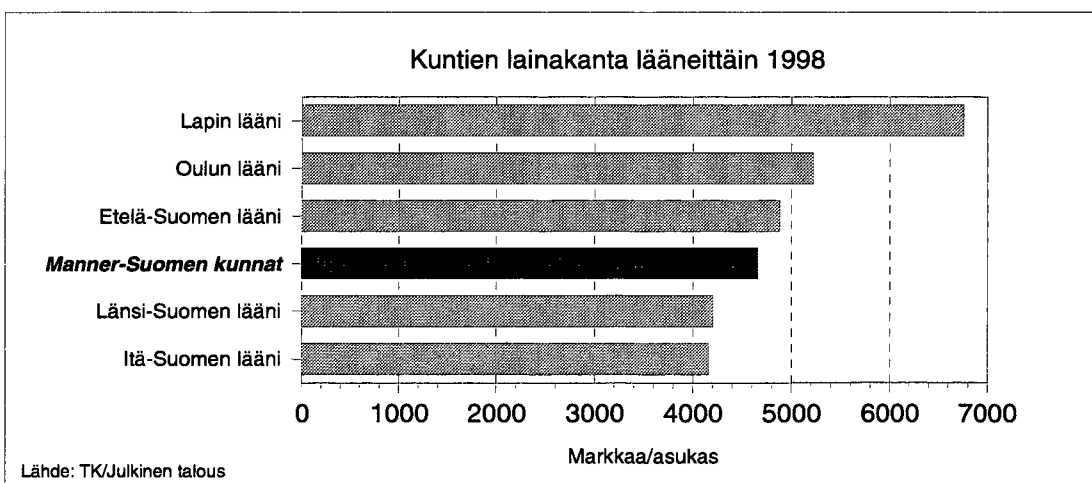
Kuva B15. Palvelutoimialojen työllistävyys lääneittäin 1997.

Kuva B16. Verotulot lääneittäin 1998.

Kuva B17. Vuosikate lääneittäin 1998.

Kuva B18. Kuntien lainakanta lääneittäin 1998.

KÄYTETYT LYHENTEET JA TIETOLÄHTEET

BKT = bruttokansantuote
 EAKR = Euroopan aluekehitysrachasto
 EU = Euroopan unioni
 Ilmailulaitos
 KTM = Kauppa- ja teollisuusministeriö
 Kuntafakta = Tilastokeskuksessa kehitetty mikrotietokoneohjelma, johon on koottu tietoja Suomen kunnista.
 NUTS = Nomenclature of territorial units for statistics
 Tielaitos
 TK = Tilastokeskus
 Tullihallitus
 Työministeriö
 Sisäasiainministeriö
 Sähkölaitosyhdistys

KÄYTETYT KÄSITTEET

Ahtaasti asuminen. Asunto määritellään ahtaasti asutuksi ja siinä asuvat henkilöt ahtaasti asuviksi, jos asunnossa asuu normi 3:n mukaan enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiö lasketaan huoneluukuun.

Alueella työssäkäyvillä tarkoitetaan kaikkia tällä alueella työssäkäyviä henkilöitä riippumatta heidän asuinpaikastaan. Alueella työssäkäyvät muodostavat ns. työllisen päiväväestön, jonka määrää voidaan pitää mittarina alueen työpaikkojen määrälle.

Asuntokunta. Kaikki henkilöt, jotka ovat vakinaisesti kirjoilla samassa asunnossa eli joilla on väestön keskusrekisterin henkilörekisterissä sama kotipaikkatunnus, muodostavat asuntokunnan.

Bruttokansantuote (BKT). Bruttokansantuoteluvut esitetään tuotannontekijähintaisina kunkin vuoden hintatason mukaan. Maakunnittaisia ja seutukunnittaisia bruttokansantuotetietoja on käytetty sekä markkamääräisinä että alueen asukasmäärään suhteutettuina.

Jalostusarvo saadaan vähentämällä tuotannon bruttoarvosta ulkopuolisilta sekä saman yrityksen toisilta toimipaikoilta hankittujen tuotantopanosten arvo, mukaanlukien käyttöomaisuudesta maksetut vuokrat, vähennettynä tai lisättynä polttoaine- sekä aine- ja tarvikkeiden muutoksella. Hankittuihin tuotantopanoksiin sisältyvät polttoaineiden, sähkön, lämmön, pakkausten, aineiden ja tarvikkeiden korjaus- ja asennustöiden, teetettyjen palkkiotöiden sekä myös palvelusten hankinta. Tuotannon bruttoarvo käsittää omien tuotteiden toimitusten arvon, saadun korvauksen vieraille suoritetuista valmistus- yms. palveluksista (palkkiotyö), muista palveluista saadun bruttokorvauksen (ei-teollisten palveluiden myynti) sekä kauppatavaroiden myynnistä saatujen tuotteiden ja kauppatavaroiden hankintakustannusten erotuksen vähennettynä tai lisättynä valmiste- ja kauppatavaravarojen sekä varastossa olevien keskeneräisten töiden muutoksella.

Kokonaistuotos on toimipaikkojen tarkasteluajanjakson aikana tuottamien tavaroiden ja palvelusten summa.

Koulutusasteen mittaaminen perustuu koulutusaikaan.

Koulutustaso on koulutusta kuvaava kolminumeroinen mittainluku, joka on laskettu kunkin alueen 20 vuotta täytäneestä väestöstä tietyn kaavan mukaan. Mitä pitempi koulutuksen kokonaispituus on, sitä korkeampi on koulutustaso ja sitä suurempi on vastaava lukuarvo.

Kuntaryhmitys. Kaupunkimaiset kunnat: Väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000. **Taajaan asutut kunnat:** Väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. **Maaseutumaiset kunnat:** Väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000 tai väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Muuttotase on nettomuutto suhteutettuna alueen asukasluukuun.

Nettomuutto on alueen tulomuutto - lähtömuutto.

NUTS (Nomenclature of territorial units for statistics) on EU:n hierarkkinen alueluokitusjärjestelmä, jonka mukaan laaditaan kaikki EU:n alueelliset tilastot: NUTS 1 (Manner-Suomi, Ahvenanmaa), NUTS 2 (suuralueet 6 kpl), NUTS 3 (maakunnat 20 kpl), NUTS 4 (seutukunnat 85 kpl) ja NUTS 5 (kunnat 452 kpl).

Pitkäaikaistyötön on henkilö, jonka työttömyys on kestänyt yli vuoden.

Rakennus on erillinen, sijaintipaikalleen kiinteästi rakennettu tai pystytetty, omalla sisäänkäynnillä varustettu rakennelma, joka sisältää eri toimintoihin tarkoitettua katettua ja yleensä ulkoseinien tai muista rakennelmista (rakennuksista) erottavien seinien rajoittamaa tilaa.

Rakentamisvuodella tarkoitetaan vuotta, jona rakennus valmistui käyttökuntoon.

Seutukunta on kuntien yläpuolelle luotu toiminnallinen välitaso. Niiden rajauksesta on päättänyt Sisäasiainministeriö. Seutukuntia on Suomessa 85 kpl.

Taajamaksi määritellään kaikki vähintään 200 asukkaan rakennusryhmät, joissa rakennusten välinen etäisyys ei yleensä ole yli 200 metriä. Taajamien rajauksissa otetaan huomioon asuinrakennusten lisäksi mm. liike-, toimisto- ym. työpaikkoina käytettäviä rakennuksia.

Taajama-aste tarkoittaa taajamissa asuvien osuutta koko väestöstä.

Tutkinnon suorittaneeksi määritellään henkilö, joka on suorittanut perusasteen jälkeisiä tutkintoja. Perusasteen jälkeisiksi tutkinnoiksi katsotaan lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa loppuun suoritettut tutkinnot, joissa koulutus aika on vähintään 400 tuntia. Työllisyyskoulutuksen osalta tutkinnoiksi katsotaan vain työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutusammattiin tai tutkintoon johtaneen koulutuksen suoritus.

Työlliseen työvoimaan luetaan kaikki 15-74 -vuotiaat henkilöt, jotka laskentahetkellä ovat työllisiä.

Työpaikkaomavaraisuus on alueella olevat työpaikat/työlliset*100. Mikäli alueen työpaikkojen lukumäärä on suurempi kuin työllisten lukumäärä, alueen työpaikkaomavaraisuus ylittää 100 %.

Työttömyysasteella tarkoitetaan työttömän työvoiman prosenttiosuutta koko työvoimasta. Nuorten työttömyysasteella tarkoitetaan alle 25-vuotiaiden työttömien prosenttiosuutta saman ikäisestä työvoimasta.

Yritystoimipaikat on kunnittain tilastoitu. Toimipaikkoihin sisältyvät sekä yksitoimipaikkaiset yritykset että monitoimipaikkaisten yritysten toimipaikat.

KUNNALLISTALouden KÄSITTEET:

Kassan riittävyys on $365 \times \text{kassavarat/kassasta maksut}$. Tämä tunnusluku poikkeaa aikaisemmissa tilastoissa käytetyistä kassan riittävyys laskukaavasta. (Kassasta maksut = Henkilöstökulut + palvelujen ostot + aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot tilikauden aikana – varastojen lisäys (+) tai vähennys (-) + avustukset + muut kulut + alv-takaisinperintä + korkokulut + muut rahoituskulut + käyttöomaisuusinvestoinnit + lainananto + pitkäaikaisten lainojen lyhennykset)

Lainakanta = Vieras pääoma - pitkäaikaisen vieraan pääoman saadut ennakot – lyhytaikaisen vieraan pääoman saadut ennakot – lyhytaikaisen vieraan pääoman ostovelat – lyhytaikaisen vieraan pääoman siirtovelat.

Suhteellinen velkaantuneisuus (%) = $(\text{Vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tehtäväkohtaiset käyttökustannukset, käyttötuotot ja nettokustannukset on laskettu seuraavasti: Käyttökustannuksiin on käyttötalouden menoista laskettu yhteen toimintamenot, käyttöomaisuuden poistot ja vyörytyserät. Käyttötuottoihin on käyttötalouden tuloista laskettu yhteen toimintatulot ja vyörytyserät. Nettokustannukset ovat käyttökustannusten ja käyttötuottojen erotus.

Toimintakate muodostuu *toimintatuottojen* (=myyntitulot, maksutuotot, tuet ja avustukset, muut tuotot, valmisteverojen lisäys tai vähennys, valmistus omaan käyttöön) ja *toimintakulujen* (=henkilöstökulut, palvelujen ostot, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot, varastojen lisäys tai vähennys, avustukset, muut kulut) erotuksesta

Vuosikate muodostuu seuraavasti: *toimintakate* + verotulot ja valtionosuudet - arvonlisäveron takaisinperintä (=käyttökate) + korkotulot + osinkotulot + muut rahoitustuotot – korkokulut – muut rahoituskulut.

Yleishallintoon kuuluvat: Kunnan ylintä päättäjä- ja toimeenpanovaltaa käyttävien hallintoviranomaisten sekä niiden neuvoa antavien ja suunnitteluelinten tehtävät, niiden oheispalvelut, tilat jne, vaalit, yleinen taloushallinto, rahoituksen ja varainhoidon hallintotehtävät, verojen perintä ja tarkastustoimi. Yleishallintoon ei enää kuulu aikaisemmat tehtäväluokat Toimialapalvelut ja Muut sisäiset palvelut.

LÄNSI-SUOMI

1. Läänit ja maakunnat 1999
2. Länsi-Suomen kunnat maakunnittain 1999
3. Taajama-asteeseen perustuva kuntaryhmitys 1999
4. Seutukunnat Länsi-Suomessa 1999

VÄESTÖ

5. Väkiluvun kehitys maakunnittain 1985 – 1998
- 6ab. Väkiluku kunnittain 31.12.1998
- 7ab. Väkiluvun muutos kunnittain 1998
8. Väkiluvun muutos kunnittain 1995 – 1998
9. Väkiluvun muutos maakunnittain tilastollisen kuntaryhmän mukaan 1998
10. Yleinen hedelmällisyysluku kunnittain 1998
11. Väestömuutokset maakunnittain 1980 - 1998
12. Syntyneiden enemmyys kunnittain 1998
13. Muuttotase kunnittain 1998
- 14ab. Syntyneiset kuntalaiset 1997
15. Maakuntien väliset muutot 1998
16. Väestön ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain 1998
- 17ab. Yli 64 – ja alle 15 -vuotiaat kunnittain 1998
18. 15 - 64 -vuotiaat kunnittain 1998
19. Sukupuolirakenne kunnittain 1998
20. Väestön keski-ikä kunnittain 1998
21. Keski-ian muutos kunnittain 1996 – 1998
- 22ab. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2020
23. Kielisuhde kunnittain 1997
24. Ulkomaalaiset kunnittain 1998
25. Ulkomaan kansalaiset maakunnittain 1990 – 1998
26. Suurimmat ulkomaalaisryhmät maakunnittain 1998

ELINKEINOELÄMÄ**Yritysten toimipaikat**

27. Toimipaikat kunnittain 1999
28. Toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999
29. Toimipaikkojen lukumäärän muutos kunnittain 1994 - 1997
30. Toimipaikkojen liikevaihdon muutos kunnittain 1994 - 1997
31. Toimipaikkojen henkilöstön muutos kunnittain 1994 - 1997

Elinkeinorakenne

32. Työllinen työvoima maakunnittain 1987 – 1997
- 33ab. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan
34. Elinkeinorakenne maakunnittain 1997

Alkutuotanto

35. Tilojen keskimääräinen peltoala kunnittain 1997
36. Tilojen keskimääräinen metsäala kunnittain 1997
37. Verotettavat tulot tilaa kohti valtionverotuksessa kunnittain 1997
38. Maatilatalouden velat tilaa kohti kunnittain 1997

Jalostus

- 39ab. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan
40. Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999
41. Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 – 1997
42. Teollisuuden jalostusarvo kunnittain 1997
43. Teollisuustoiminta maakunnittain ja toimialoittain 1997
Toimialojen osuudet teollisuuden henkilökunnasta, jalostusarvosta ja viennistä Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa
44. Teollisuustoiminta maakunnittain ja toimialoittain 1997
Toimialojen osuudet teollisuuden henkilökunnasta, jalostusarvosta ja viennistä Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja koko maassa
45. Teollisuuden henkilökunta kunnittain 1997
46. Teollisuuden vienti kunnittain 1997.

Palvelut

47. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1990 – 1997
48. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1995 – 1997.

- 49ab. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty palvelutoimialojen mukaan

Tulonsaajien tulot , Bruttokansantuote

50. Bruttokansantuote asukasta kohti suuralueittain 1997, EU=100
51. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1997
52. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1996 – 1997
53. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1990 – 1997, EU=100
54. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1990 – 1997
55. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997, milj. mk
56. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997, %

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

57. Työpaikkaomavaraisuus kunnittain 1996
58. Työpaikkaomavaraisuuden muutos kunnittain 1994 – 1996
59. Työpaikkojen vuosimuutos maakunnittain 1988 – 1997
60. Avoimet työpaikat TE-keskuksittain 1991 – 1999
- 61ab. Taloudellinen huoltosuhde kunnittain 1990 ja 1997
- 62ab. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999
63. Työttömyysaste TE-keskuksittain 1991 – 1999
64. Työttömyyden muutos kunnittain 1997 – 1998
65. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1999 (Osuus työvoimasta)
66. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1999 (Osuus työttömistä)

KOULUTUS

67. Koulutustaso eri kuntaryhmissä maakunnittain 1998
68. Koulutustaso kunnittain 1998
69. Perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittanut väestö koulutusasteen mukaan maakunnittain 1998
- 70ab. Koulutusaste kunnittain 1998
- 71ab. Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1998

TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT

72. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998
73. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö tehtäväalueittain 1998
- 74ab. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998
75. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 1998
76. Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 1998
77. Lasten päivähoidon nettokustannukset kunnittain 1998
78. Kunnallinen lasten päivähoito kunnittain 1998
- 79ab. Lasten päivähoidon käyttökustannukset kunnittain 1998

RAKENTAMINEN JA ASUMINEN

80. Valmistuneet rakennukset maakunnittain 1995 – 1998
81. Valmistuneet rakennukset kunnittain 1998
82. Rakennusten keskimääräinen valmistumisvuosi kunnittain 1997
83. Asuntotuotanto maakunnittain 1982 - 1998
84. Valmistuneet asunnot kunnittain 1998
85. Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 1999
86. Asuntojen hinnat kunnittain 1998
87. Asuntokuntien keskikoko kunnittain 1997
88. Ahtaasti asuvat asuntokunnat kunnittain 1997
- Vapaa-ajan asuinrakennukset**
89. Valmistuneet vapaa-ajan asuinrakennukset maakunnittain 1988 – 1998
90. Kesämökkit maakunnittain 1980, 1990 ja 1998
91. Kesämökkit kunnittain 1998

LIIKENNE JA MATKAILU

92. Henkilöautot maakunnittain 1997 ja 1998
93. Henkilöautot kunnittain 1998
94. Tieliikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 - 1998
95. Ulkomaan matkustajaliikenne eri satamissa 1998

96. Kotimaan lentoliikenne Länsi-Suomen suurimmilla asemilla 1986 - 1998

Majoitus- ja ravitsemispalvelut

97. Majoitus- ja ravitsemistoihimpaikat kunnittain 1999
 98. Hotellien huonekapasiteetin käyttö alueittain 1987 - 1998
 99. Yöpymisvuorokaudet maakunnittain 1995 - 1998
 100. Majoituskapasiteetti maakunnittain 1994 - 1999
 101. Yöpymisvuorokaudet kansallisuuden mukaan maakunnittain 1998

ENERGIATALOUS

102. Sähkön tuotanto maakunnittain 1995 - 1998
 103. Sähkön kulutus maakunnittain 1995 - 1998
 104. Sähkön käyttö maakunnittain 1998
 105. Yksityinen sähkön kulutus kunnittain 1998
 106. Sähkön tuotanto ja kulutus maakunnittain 1997 - 1998
 107. Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1995 - 1998
 108. Sähköomavaraisuus maakunnittain 1995 - 1998

YMPÄRISTÖN TILA

109. Typen oksidien päästöt maakunnittain 1992 - 1998
 110. Rikkidioksidipäästöt maakunnittain 1992 - 1998
 111. Hiukkaspäästöt maakunnittain 1992 - 1998
 112. Typen oksidipäästöt (NO_x) kunnittain 1998
 113. Rikkidioksidipäästöt (SO₂) kunnittain 1998
 114. Hiukkaspäästöt kunnittain 1998
 115. Kansallis- ja luonnonpuistot Länsi-Suomessa 1999

OIKEUSTILASTOT

116. Konkurssiin haettujen yritysten määrä ja henkilöstö maakunnittain 1998
 117. Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä alueittain 1990 - 1998
 118. Poliisin tietoon tulleet rikokset maakunnittain 1994 - 1998
 119. Rikoslakia vastaan tehdyt rikokset kunnittain 1998
 120. Poliisin tietoon tulleet rikokset kunnittain 1998

KUNNALLISTALOUS

121. Veroprosentti kunnittain 1999
 122. Keskimääräisen äyrimäärän kehitys maakunnittain verovuosina 1980 - 1997
 123. Verotulot kunnittain 1998
 124ab. Verotulot kunnittain 1998
 125. Toimintakate kunnittain 1998
 126ab. Vuosikate kunnittain 1998
 127. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 1998
 128. Kassan riittävyys kunnittain 1998
 129ab. Lainakanta kunnittain 1998
 130. Kunnan henkilökunta kunnittain 1998
 131. Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 1998

ALUEPOLITIIKKA

132. Myönnetty kehitysalueen investointituet kunnittain 1998
 133ab. Myönnetty pienyritys- ja pk-yritysten tuet kunnittain 1998
 134. Myönnetty kansainvälistymistuet kunnittain 1998
 135. Myönnetty toimintaympäristötuet kunnittain 1998

VAALIT

136. Suurimpien puolueiden kannatuksen muutos eduskuntavaaleissa vaalipiireittäin 1995 - 1999
 137. Äänestysaktiivisuus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
 138. SDP:n kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
 139. Kansallisen Kokoomuksen kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
 140. Suomen Keskustan kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
 141. Vasemmistoliiton kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
 142. Vihreän Liiton kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa

143. Äänestysaktiivisuus kunnittain vuoden 1999 EU-vaaleissa

144. Äänestysaktiivisuuden muutos kunnittain EU-vaaleissa 1996 - 1999

LÄÄNIT

B1. Väkiluku lääneittäin 31.12.1998
 B2. Väestötiheys lääneittäin 1998
 B3. Väkiluvun muutos lääneittäin 1998
 B4. Muuttotase lääneittäin 1998
 B5. Syntyneiden enemmisyys lääneittäin 1998
 B6. Yli 64-vuotiaat ja alle 15 -vuotiaat lääneittäin 1998
 B7. Väestöennuste lääneittäin vuoteen 2020
 B8. Työttömyysaste lääneittäin elokuussa 1999
 B9. Pitkäaikaistyöttömät lääneittäin elokuussa 1999
 B10. Väestön koulutusaste lääneittäin 1998
 B11. Toimipaikkojen lukumäärän muutos lääneittäin 1994 - 1997
 B12. Toimipaikkojen lukumäärä lääneittäin 1999
 B13. Alkutuotannon työllistävyys lääneittäin 1997
 B14. Jalostuksen työllistävyys lääneittäin 1997
 B15. Palvelutoimialojen työllistävyys lääneittäin 1997
 B16. Verotulot lääneittäin 1998
 B17. Vuosikate lääneittäin 1998
 B18. Kuntien lainakanta lääneittäin 1998

Länsi-Suomen katsaus 1999 antaa päättäjille ja muille tiedontarvitsijoille tuoretta ja valmiiksi muokattua aluetietoa Länsi-Suomesta. Katsaus sisältää noin 160 havainnollista diagrammia ja kuntapohjaista teemakarttaa, joissa esitetään tietoa Länsi-Suomen

- väestöstä
- elinkeinoelämästä
- bruttokansantuotteesta
- työllisyydestä
- koulutuksesta
- rakentamisesta ja asumisesta
- terveys- ja sosiaalipalveluista
- liikenteestä ja matkailusta
- rikollisuudesta
- energiataloudesta
- ympäristöstä
- kunnallistaloudesta
- aluepolitiikasta
- vaaleista

Katsaus sisältää myös 18 diagrammikuvaa käsittävän läänien vertailun. Julkaisussa olevia kuvia tai kuvien pohjana olevaa tilastoaineistoa voi tilata Tilastokeskuksen aluepalvelutoimistoista. Kuvat on saatavana myös värikalvoina. Paperiversion ohella julkaisu on saatavana myös sähköisessä muodossa.

Vastaavan tietosisältöisinä tuotetaan myös Pohjois-Suomen, Etelä-Suomen ja Itä-Suomen katsaukset.

Katsauksen on tuottanut Tilastokeskuksen Oulun aluepalvelu.

www.tilastokeskus.fi/aluekatsaus.html

Julkaisujen myynti: Tilastokeskus

Aluepalvelut:	puhelin	faksi	sähköposti
Oulu	(08) 537 2046	(08) 537 2047	oulu.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
Seinäjoki	(06) 414 4539	(06) 423 3696	sjoki.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
Tampere	(03) 3141 5900	(03) 3141 5950	tampere.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
Turku	(02) 274 3430	(02) 274 3440	turku.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
Myyntipalvelu	(09) 1734 2011	(09) 1734 2474	myynti.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

ISSN 1239-7482
ISBN 951-727-666-4
Tuotenro: 9733

